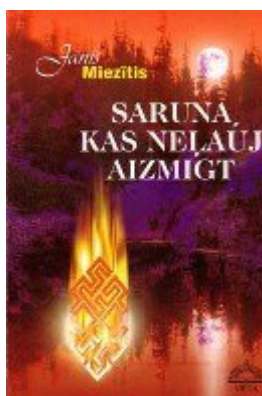

Jānis Miežītis

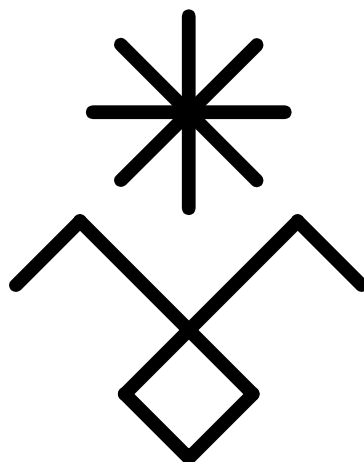
Saruna, kas neļauj aizmigt

Rīga: Vieda, 2002. - 143 lpp
http://www.ddd.lv/Viedas_gramatas.php

Saturs

Saturs.....	2
Par pasauli, kurā mums jādzīvo	5
Ražotāji un neražotāji	8
Vai dabā ir labais un sliktais?	12
Meli un patiesība.....	15
Par brīvību – īsto, vienīgo un katram savu	19
Valsts – mūsu brīvības aizstāvis un ienaidnieks	24
Kā citi māca mūs iznīcināt savu brīvību.....	28
Kā mēs paši iznīcinām savu brīvību	33
Modernā verdzība	38
Nav viegli būt par saimnieku.....	44
Kas sēž mūsu apziņas goda krēslā?	50
Ticība un neticība mūsu dzīvē	56
Griezt vai negriezt otru vaigu?	61
Parazīti starp mums.....	64
Nobeidzot sarunu	69
PIELIKUMS: Autora publicistika	70
Par pienākumiem, tiesībām un demokrātiju	70
Summa nemainās no saskaitāmo kārtības	75
Komentārs par homoseksuālismu.....	78
Mūsu kopējais produkts, jeb blēžu ekonomika	80
Mūsu kopējais eksāmens 16. martā	83
Baltā cilvēka pašnāvība	85
Demokrātija pāri visam.....	89
Ja kāda glēva tauta pazūd, pasaule kļūst tīrāka	92
Vai šī būtu tā pareizā bērnu audzināšana?.....	97

Esi sveicināts pie mana ugunskura! Nepaej garām, jo vakars jau tumst un tālāk ezmala ir krūmiem aizaugusi. Tev būs grūti tur atrast piemērotu apmešanās vietu. Telti celt nav vērts, jo nakts ir silta un arī debesīs nav neviena mākonīša. Nē, nekādas neērtības tu man nesagādāsi. Kurināmā pietiks līdz saullēktam, un ugunskuram ir pilnīgi vienalga, cik ļaužu tas silda. Iekārtojies ērtāk, liec somu pagalvī! Ja vēlies, vari paklāt sev apakšā telti. Uz rīta pusi no zemes nāk drēgnums. Lūk, arī ūdens katliņš sāk vārīties. Drīz dzersim tēju.

Iepazīšanās ceremonija lai izpaliek. Rīt katrs no mums ies tālāk savu ceļu. Tāpat redzu, ka esi gados jauns. Par tādiem mēdz teikt – viņam visa dzīve vēl priekšā. Seja tev nopietna, skatienā piesardzība – tā tad neesi no bezrūpīgo muļķu saimes, kas iet caur dzīvi trallinādami un savu senču naudu tērēdami. Neuztraucies! Kaut arī mana bārda jau sirma, es nepiederu pie tiem ziņkārīgajiem večiņiem, kas mēdz par visu izprašņāt, lai pēc tam uzbāztos ar nelūgtiem padomiem. Arī slavas dziesmas tiem laikiem, kad „zāle bija zaļāka un debesis zilākas”, es nemēdzu dziedāt. Bet parunāties par dzīvi mēs varam.

Lūk, viņpus ezera pāri eglēm kāpj mēness. Tā atspulgs tumšajā dzelmē peldas jau tūkstošiem gadu. Šonakt nav vēja un debess kā nosēta zvaigznēm. Tiešām piemērots brīdis, lai pārdomās kavētos un pārdomās dalītos. Tas labi, ka esam sveši cilvēki, kurus gadījums savedis kopā uz brīdi. Paziņu, draugu vai kolēģu lokā parasti nopietnas runas nesanāk. Tur katrs cenšas paspīdēt ar savu gudrību, tēlot sevis cienīgu lomu. Un tad pārāk bieži ir tā, ka viens negrib dzirdēt patiesību, bet otrs gatavs melot. Arī ar tiem praktiskajiem cilvēkiem, kuri meklē iepazīšanos un kontaktus tikai ar kādu noteiktu mērķi vai aprēķinu, nekādas patiesas, vaļširdīgas un godīgas sarunas nenotiek. Ja es, piemēram, gribu pārdot tev savu veco auto, es taču nesākšu vaļširdīgi stāstīt, cik tas ir sagrabējis, cik lielus naudas līdzekļus prasīs ritošās daļas remonts vai cik bēdīgā stāvoklī tam ir motors. Ja man nav veca auto, ko tev pārdot, es varu censties padarīt tevi par kādas sev tuvas politiskās partijas vai reliģiskās organizācijas biedru vai atbalstītāju. Arī tad mūsu saruna būs tālu no patiesības. Savukārt tev, zinot, ka es esmu liels priekšnieks, var rasties vēlēsšanās tēlot piekrišanu un apbrīnu par katru manu vārdu, pat neiedziļinoties tajā, ko teikšu. Un otrādi – zinot, ka esmu tikai

klaidonis un neveiksminieks, tev gribēsies apstrīdēt visu un tu meklēsi iebildumus, vēl pirms būsi sapratis manis teikto.

Paliekot savstarpēji nepazīstami, mēs būsim tikai divi cilvēki pie ugunskura. Un tu varēsi netraucēti domāt par to, ko tev teikšu, jo nebūs jālauza galva, kāpēc, ar kādu aprēķinu es to visu saku. Šāda aprēķina gluži vienkārši nebūs. Un atceries – mani neinteresē, kas esi, kā gadījies šonakt šai vietā un kurp tālāk no rīta dosies. Man vienalga, ko domāsi par šonakt dzirdēto rīt, parīt un vai vispār kādreiz par to domāsi.

Bet runāju es tādēļ, ka dzirkstis, kas no ugunskura skrej pretī zvaigznēm, dzen projām miegu. Un mēness pār ezeru novilcis mirdzošu taku, pa kuru domas klejo cauri gadiem pretī tam laikam, kad arī man „visa dzīve vēl bija priekšā”. Un es redzu tevi kā sevi toreiz, un tad man tik daudz kas ir sakāms tam jaunajam zēnam starp tālo pagātņi un šo nakti pie ezera.

Man gribas stāstīt par to, ko viņš toreiz nezināja, nesaprata un par ko pat nedomāja. Un arī tu droši vien neesi domājis. Bet tā nebūs saruna par pagātņi. Nevar izžāvēt šodien pļauto sienu ar vakardienas sauli. Tāpēc parunāsim par šodienu, par dzīvi, ko dzīvojam.

Par pasauli, kurā mums jādzīvo

Iztēlosimies, ka zivis, kas dzīvo ezerā, spētu domāt. Vai tās mums mācētu pastāstīt, kas ir ezers? Tās spētu plaši pastāstīt, kādas būtnes un augi mīt ezerā, kādas pārmaiņas notiek ezerā atbilstoši gadalaikiem, bet tās nespētu pastāstīt, **kas ir ezers**. Jo, lai to saprastu, ir jāspēj palūkoties uz ezeru citādi.

Līdzīgi ir arī ar cilvēkiem. Ikdienas steigā parasti domājam tikai par savām problēmām, pienākumiem, rūpēm un vajadzībām. Mēs aizmirstam par pasauli, kurā dzīvojam, un neprotam novērtēt savu lomu tajā. Ja mums rokās nonāk kāds nepazīstams darba rīks vai priekšmets, mēs vispirms mēģinām saprast, kam tas domāts un kā tas pareizi jālieto. Bet kādam mērķim esam radīti paši un kā būtu pareizi likt lietā savus spēkus un spējas, un kādi mērķi mums būtu jāsasniež – par to bieži vien mēs pat nepadomājam.

Šobrīd mēs abi esam it kā izkāpuši no tā „ezera”, kurā dzīvojam. Mūsu ikdiena ar visu, kas mums tuvs un dārgs (vai tieši otrādi – nepatīkams un ienīstams), ir palikusi tur tālumā un tumsā. Šeit ir tikai ugunskurs, ezers, mēness un zvaigznes. Izmantojot gadījumu, mēģināsim palūkoties uz savu dzīvi no malas. Varbūt ieraudzīsim kaut ko vairāk vai vismaz citādāk kā līdz šim ...

Tu protams esi bijis lielā pilsētā, kad ielās jau deg spuldzes. Varbūt tu pat tur dzīvo! Arī šobrīd pret naksnīgajām debesīm izslītie daudzstāvu namu silueti tur klāti neskaitāmiem gaišu logu četrstūriem. Aiz katra no tiem mīt kāds cilvēks vai vesela ģimene ar saviem ikdienas priekiem un bēdām, ar savām cerībām un problēmām. Aiz katra šāda gaismas kvadrātiņa atrodas kāda maza pasaulīte, kur valda savi uzskati par dzīvi un dzīves vērtībām. Kur atbilstoši tiem tiek kalti nākotnes plāni un risinātas ikdienas problēmas, piedzīvotas komēdijas, traģēdijas, drāmas.

Bet kas gan ir šāda pilsēta? Tas ir tikai viens no daudzajiem gaišajiem punktiņiem uz nakts tumsā iegrimušās zemeslodes daļas. Savukārt zemeslode ir tikai sīks puteklītis šajās zvaigznēm nosētājās debesīs, kur eksistē prātam neaptverami attālumi laikā un telpā un kur blakus mīt liesmojošas zvaigznes, gan kosmiskais aukstums, kas pat planētu atmosfēras spēj sasaldēt ledū. Ikdienā dzīvojot savā mazajā, gaišajā, siltajā pasaulītē, mēs reti iedomājamies par milzīgo, bezgalīgo pasauli, kas atrodas ap mums. Mēs to gluži vienkārši neredzam. Un tad jau šķiet, ka esam gandrīz vai pasaules valdnieki – Visuma radības kronis. Ka visu pasauli varam iekarot un pārtaisīt pēc sava prāta, ka mūsu gudrība ir vispārākā un nav tādu dabas likumu, kuriem cilvēks nevarētu likt strādāt savā labā. Tikai retais no mums spēj domās atrauties no savas ikdienas, pacelt acis pret debesīm un, palūkojoties šo zvaigžņu miljardos, apjaust, ka īstenība ir mazliet citāda.

Mēs urbjam un kaļam šo zemi, kas ir mūsu mājvieta. Mēs sūknējam no tās naftu, rokam akmeņogles un citus derīgos izrakteņus. Mēs spridzinām to ar atombumbām un citiem ieročiem. Mēs izgatavojam ļoti daudz nevajadzīgu krāmu, lai apmierinātu savas mirkļa iegribas un radītu šķietamu komfortu. Ar saviem atkritumiem piedraņķojam jūras un okeānus. Un nedomājam par to, ka zemes cietās garozas biezums attiecībā pret šķidro, karstumā kvēlojošo masu tās iekšienē ir apmēram tāds pats kā vistas olas čaumalas biezums salīdzinājumā ar olas saturu. Jā, reizēm, pret debesīm splaujot liesmas un izvemjot kvēlojošas lavas straumes, pamostas kāds vulkāns, bet pie tā jau esam pieraduši. Notiek zemestrīces, kuras mērām ballēs un klasificējam. Sa-

skaitām nopostītās pilsētas, bojāgājušo cilvēku tūkstošus un to visu saucam par statistiku. Ir vienkārši katrai parādībai vai notikumam izdomāt savu izskaidrojumu un nosaukt to kādā vārdā. Tad turpmāk var šo vārdu lietot, neiedziļinoties saturā, nozīmē un izcelsmē. Mēs esam izdomājuši daudzus it kā gudrus vārdus un lietu vai parādību izskaidrošanu aizstājam ar to nosaukšanu šajos vārdos. Piemēram, mēs runājam par zemes gravitācijas spēka pārvarēšanu vai cilvēka ārstēšanu ar hipnozi tik viszinīgi, it kā runa būtu par karbonādes ēšanu vai deguna izšņaukšanu. Kaut arī mūsu zinātnei gan gravitācijas lauka, gan hipnozes patiesā būtība vēl joprojām ir līdz galam neatminēta mīkla.

Ja kāds apgalvo, ka zina, kā radusies pasaule, – viņš melo. Labākajā gadījumā – tikai iedomājas, ka zina. Neviens cilvēks šo brīdi nav redzējis un tāpēc var tikai minēt, kas un kā notika. Atkarībā no izglītības, iztēles un prāta spējām cilvēki par sev nesaprotamām lietām un parādībām izsaka visdažādākos minējumus. Zinātnieki un dabas pētnieki savus minējumus sauc par hipotēzēm. Tas skan solīdi. Nevienā hipotēzē nav nekā slihta līdz brīdim, kamēr atceramies, ka tas ir tikai iztēles radīts minējums. Ja to aizmirst un par hipotēzi nosauktu kļūdainu minējumu ieliek par pamatu kādai teorijai vai mācībai, tad, runājot līdzībās, ēka bez pamata sabrūk. Tā notiek ar visām mācībām, ja to pamatā ielikti meli. Labi, ja šāda uz meliem celta ēka sabrūk ātri. Slikti, ja tā ilgi aug augumā un tikai tad sagrūst.

Komunisti savai mācībai par pamatu ielika ateisma un materiālisma hipotēzi un uz tās uzbūvēja pamatīgu ēku. Viņi sagrauba milzīgu zemeslodes teritoriju ar milzīgām dabas bagātībām, uzcēla stingri apsargātu robežu un nošķīra no pārējās pasaules. Bet par kalpiem un vergiem tur strādāja miljoniem dažādu tautību cilvēku. Vairāk kā pusgadsimtu, iznīcinot daudzus cilvēkus, cēla «komunisma gaišo ēku». Un tad šis milzis uz māla kājām sabruka. Skumji, ka daudzi vēl joprojām brīnās, kāpēc tas notika. Atrodas pat tādi muļķi, kas domā, ka uz tiem pašiem pamatiem varētu mēģināt celt visu no jauna.

Arī komunistu ideologiem patika spēlēties ar vārdiem. Lai attaisnotu savus noziegumus pret cilvēci, viņi meklēja dažādus svešvārdus ar kuriem aizsegt savu rīcību un tās patiesos iemeslus. Piemēram, tāds vārds kā „**laupīšanu**”, kas saprotams katram cilvēkam, tika aizstāts ar vārdiem „**ekspropriācija**” un „**nacionalizācija**”. Ja kādam zemniekam nolaupīja visu, kas viņam piederēja, bet pašu aizveda verdzībā uz Sibīriju, šo kauna darbu nosauca par „**deportāciju**”. Arī tagad dažādu rangu un amatu darboņi turpina mūs muļķot ar dažādiem svešvārdiem. Tāpēc ir jābūt uzmanīgiem un nevajag kautrēties, līdz ko ir tāda iespēja, pajautāt, ko šie vārdi patiesībā nozīmē. Var izrādīties, ka tāds „gudrinieks” pats nezina lietotā svešvārda jēgu.

Diemžēl ar komunistiskā režīma krišanu paradīze zemes virsū nav iestājusies. Un tas arī nevarēja notikt, jo komunistiskā ideoloģija bija tikai izkārtne, kuras aizsegā šovīnisti iekaroja un verdzināja pasauli. Varētu teikt, ka nav nekā jauna zem šīs saules. Mainījušies ir tikai lozungi un tehniskās iespējas, bet mērķi un tikumi tie paši. Jo ļaunums rodas tur, kur kāda cilvēku grupa vēlas dzīvot uz citu rēķina, tur, kur kāda tauta cenšas paverdzināt un iznīcināt citu tautu. Tur, kur kāda valsts cenšas pakļaut citu valsti, kāda viena cilvēku šķira – uzkundzēties pārējai tautas daļai. Lūk, tas ir visu karu, bruņoto konfliktu un masu slepkavību patiesais iemesls! Tie ir tie paši labi aizmirstie mērķi, tikai tagad prasmīgāk paslēpti aiz krāšņiem lozungiem un svētulīgām runām. Cīņa par pasaules kundzību turpinās.

Cilvēcei ir superjaudīgi datori, kodolieroči, ķīmiskie, bakterioloģiskie, psihotropie ieroči un milzīgs pētījumu materiāls par to, kā manipulēt ar cilvēku apziņu, kā izspiegot, apmuļķot un dezinformēt. Ir visas iespējas bez rupja spēka lietošanas, tikai ar psiholoģiskām un ekonomiskām metodēm vien lielāko cilvēces daļu padarīt par vergiem, kam nav savas gribas un savu domu. Neceriet, ka savos seifos un slepenajos arhīvos politiķi un militāristi slēpj ko cēlu, godājamu vai slavas un apbrīnas cienīgu! Vari būt drošs – kaut kas tāds jau sen būtu izbazūnēts visos plašsaziņas līdzekļos. Tur stingrā slepenībā glabājas materiāli, kas varētu liecināt un izskaidrot par daudzām apkaunojošām savvērestībām, zemiskām nodevībām un ciniskiem aprēķiniem. Maz cerību, ka šie dokumenti kādreiz nāks atklātībā.

Vai tiešām mēs esam ieradusies šai pasaulē tikai tāpēc, lai cits citu pazemotu, muļķotu un nogalinātu? Lai cīnītos savā starpā? Debesis virs mūsu galvām ar zvaigznēs rakstīto bezgalības un mūžības zīmi aicina saprast, ka pasaulē ir kas lielāks, varenāks un svarīgāks par mūsu kaislībām un ķīviņiem. Varbūt mūsu vidū ir pārāk daudz tādu cilvēku, kas nekad nav nakšņojuši pie ugunsкура un lūkojušies zvaigznēs? Bet varbūt viņi gluži vienkārši nespēj saskatīt šo zvaigznēs rakstīto zīmi un redz tikai gaišus punktņus uz tumša fona? Jo redzēt vēl nenozīmē ieraudzīt. Jāņem vērā, ka **«pusaklam apvārsnis liekas šaurs, aklais to pat neredz, bet pasaules izmēri tādēļ nesarūk»**.

Ražotāji un neražotāji

Mūsu pasaules ekonomiskās sistēmas pamatā ir nauda. Cilvēki ir izdomājuši naudu un pieņēmuši to par vērtību mēru visam. Naudā mēs novērtējam gan savas vajadzības un iegribas, gan dabai nodarītos postījumus. Mēs esam aprēķinājuši cenu visam, sākot no bikšu pogas un beidzot ar kosmisko raķeti. Cik vienkārši izrādās kādas rūpnīcas nodarīto kaitējumu dabai pārrēķināt dolāros vai latos un tad attiecīgo soda naudu iemaksāt valsts kasē! Par naudu tiek pārdotas ne tikai mājas un mašīnas, bet pat atsevišķas valstu teritorijas. Es nešaubos, ka kāds entuziasts spētu aprēķināt arī to, cik maksā visa zemeslode. Tikai neticu, ka viņš dzīvi uz zemes būtu ar mieru mainīt pret lidojumu kosmosā uz šīs naudas kaudzes.

Stāsta, ka tālā senatnē cilvēki esot radušies no dzīvniekiem. Par to nav vērts strīdēties. Tikpat iespējams ir tas, ka mūsdienās evolūcija sākusi iet pretējā virzienā. Bet, kamēr vēl cilvēks ir cilvēks, viņam vajadzīgas zināmas materiālās un garīgās vērtības. Šīs vērtības tiek nepārtraukti radītas un nepārtraukti arī izmantotas un patērētas. Tās izmanto visi, bet ne visi rada. Tāpēc es cilvēkus pēc sava prāta esmu iedalījis ražotājos u neražotājos.

Ražotāji ir tie, kuri ar savu darbu vairo cilvēkiem derīgās materiālās un garīgās vērtības. Tādi ir ne tikai mums vajadzīgo lietu ražotāji, bet arī, piemēram, pedagogi – viņi taču rada izglītotu jaunu cilvēku paaudzi, medicīnas darbinieki, kas ar savu darbu rada veselīgus un darbaspējīgus cilvēkus, zinātnieki, jo viņi ar savu darbu rada pamatu cilvēces progresam. Protams, pie ražotājiem pieskaitāmi arī mākslinieki, amatnieki, zemnieki, rūpnieki utt.

Par neražotājiem es uzskatu ne tikai dažādus mahinatorus, kriminālnoziedzniekus un profesionālus revolucionārus, bet arī tos ļaudis, kuri darbojas kontroles, uzskaites un valsts pārvaldes jomās. Neražotāji pēc savas būtības ir visi tirgotāji, tieslietu sistēmas un kārtības uzturēšanas iestāžu darbinieki, bankās, vērtspapīru biržās un citās ar finansu operācijām saistītās iestādēs strādājošie, kā arī politiķi, mākslas kritiķi, ar reklāmu, tukšu izklaidi un azartspēlēm saistītie darboņi. Pie neražotājiem es pieskaitu arī tos, kuri nodarbojas ar cilvēcei kaitīgu produktu izgatavošanu, piemēram, tabakas un narkotiku ražošanu.

Redzu, ka tu vēlies kaut ko iebilst, bet, lūdzu, vispirms uzklausi mani līdz galam. Es neesmu teicis, ka valstij nav vajadzīgi tiesneši, politiķi, tirgotāji vai baņķieri. Tāpat es neapgalvoju, ka visi neražotāji kopumā būtu kaut kas slikts, nosodāms un likvidējams. Tā ir neatņemama mūsu sabiedrības daļa. Taču šī sabiedrības daļa savas darbības rezultātā neko cilvēcei vajadzīgu neražo, labākajā gadījumā tikai palīdz ražotājiem viņu darbā. Pārvaldi, statistiku, finansu un tirdzniecības nozari valstī var uzskatīt tieši par šādām ražošanai svarīgām piedevām, bet pārējās neražotāju daļas eksistenci nodrošina sabiedrībā valdošie negatīvie procesi. Noziedzība baro ne tikai noziedzniekus, bet arī revidentus, tiesnešus, policistus un advokātus. Agresīva valsts politika, kas vērsta uz citu tautu paverdzināšanu, svešu teritoriju sagrābšanu un ietekmes sfēru paplašināšanu, dod maizi ne tikai varaskāriem un negodīgiem politiķiem, bet arī kļūst par pamatu lielas armijas un militāri rūpnieciskā kompleksa parazitēšanai uz patieso, cilvēcei vajadzīgo vērtību ražotāju rēķina. Padomā, cik milzīgas ražošanas jaudas un iespējas atbrīvotos, ja valstīm vairs nebūtu jāuztur armija un ar to saistītā rūpniecība, ja tiktu likvidētas visas tiesību aizsardzības un kontroles iestādes, ja tiktu pārtraukta cilvēcei kaitīgu produktu ražošana. Šo milzīgo,

visu laiku neauglīgi strādājošo darbaspēku ieguldot mums nepieciešamu lietu un vērtību ražošanā, bads un nabadzība pasaulē tiktu likvidēti īsā laikā. Sapnis par paradīzi zemes virsū būtu piepildījies.

Jā, protams, tas ir nereāli. Lai cik augstu zinātnes un tehnikas attīstības līmeni mēs šobrīd būtu sasnieguši, nav iedomājama tāda cilvēku sabiedrība, kas spētu eksistēt bez policijas, armijas un tiesu iestādēm. Tādēļ nākas atzīt, ka **cilvēka ceļš uz paradīzi ved nevis caur zinātnes un tehnikas attīstību, bet gan caur morālu izaugsmi un tikumisku pilnveidošanos.**

Taču nesapņosim par paradīzi! Tas, ko varam ikdienā vērot, liecina, ka cilvēce iet tieši pretējā virzienā. Un te lieli nopelni ir nevis kādam abstraktam ļaunumam, bet gan tai darbībai, ko liela neražotāju daļa veic visā pasaulē. Kā tu izskaidrosi to, ka ar mākslas darbiem bagāti kļūst nevis mākslinieki, kas tos rada, bet gan mākslas priekšmetu tirgotāji, kas tos pērk un pārdod? Līdzīgi ir ar ražojumiem jebkurā citā jomā. Visur laivas tiesu no peļņas sagrābj neražotāji. Tā, piemēram, biržās cirkulējošo vērtspapīru kopējā vērtība daudzkārt pārsniedz pasaulē saražotā kopprodukta vērtību, un biržas spekulanti gūst milzīgu peļņu. Bet zemniekiem, kas ražo cilvēkam vissvarīgāko – uzturu, par savu darbu ir viszemākie ienākumi. Bez mazākās kautrības neražotāji runā par to, ka zemkopība ir nerentabla, ka vienīgi valsts dotācijas un subsīdijas nodrošina zemniekus pret izputēšanu u.t.t. Iznāk, ka tā pārtika, ko visi ikdienā ēd, ir tik nevērtīga un mazsvarīga, ka tās ražotāji pielīdzināmi gandrīz vai ubagiem, kam dotācijas var aiz labas sirds iedot, bet tikpat labi var arī nedot. Un lēmēji par to, protams, ir neražotāji. Šāda aplama situācija izveidojusies tikai tādēļ, ka faktiskā vara pasaulē ir neražotāju rokās. Viņiem ir visas iespējas, manipulējot ar likumiem, instrukcijām un cenu politiku, piespiest jebkuru ražotāju pārdot savu produkciju par tādu cenu, kādu viņi diktē, un vēl papildus uzlikt visādus maksājumus par pārspīlētām kvalitātes kontrolēm, analizēm, tehnisko uzraudzību un citām tamlīdzīgām lietām, kas ražotājam faktiski nav nemaz vajadzīgas.

Tā nu ir iznācis, ka vieni šai pasaulē labumus ražo, bet citi ir uzmetušies par šo labumu dalītājiem. Tie, kuri dala, jau nu neies prasīt padomu tiem, kuri ražo. Un tāpēc neražotāji naudas plūsmu novirza tām nozarēm un vajadzībām, kuras pēc viņu ieskatiem ir interesantākas un svarīgākas. Pirmkārt, - tas ir viņu pašu atalgojums vai starpnieka peļņa, otrkārt, - tā ir izklaides industrija, sports, mode, komforts utt. Pusdienas savā galdā viņi uzskata kā kaut ko pašu par sevi saprotamu, tādēļ lauksaimniecībā strādājošo problēmas viņus neinteresē. Ja vērtību sadale notiktu pēc ražotāju ieskatiem, viss būtu citādi. Jebkurš lauksaimnieks vispirms domās par ražošanas vajadzībām, savu bērnu izglītošanu un tikai to, kas paliek pāri, ziedos izklaidei, komfortam un baudām.

Protams, ekonomikas pamats ir ražošana. Diemžēl mūsu pasaulē, kā jau teicu, ir radīta tāda ekonomiskā sistēma, kurai pamatā ir nauda. Ar naudas plūsmas palīdzību tiek stimulētas vai – tieši otrādi – bremzētas atsevišķas ražošanas nozares. Naudas plūsma nosaka, kurā zemeslodes reģionā sāksies uzplaukums, bet kurā panīkums. Ar naudas palīdzību tiek dalīts saražotais un notiek tirgošanās. Nauda, pēc mūsdienu uzskatiem, ir visvarenākais un universālākais instruments, ar kuru var paveikt visu. Īsi sakot – nauda valda pār pasauli.

Diemžēl naudai nepiemīt tā visvarenība, ko tai piedēvē. Pati par sevi tā ir tikai raibi apdrukāti papīriņi. Mūsu senči par naudu esot teikuši tā: „Svied gaisā – krīt zemē, dod

sunim – suns paosta, dod cūkai – cūka neēd.” Šajos vārdos ļoti labi ir pateikts kaut kas tāds, ko šīs pasaules varenie, šķiet, ir aizmirsuši. Un proti – nedrīkst pārvērtēt naudas nozīmīgumu un iespējas. Naudai ir savs noteikts pielietojums, un nepareizi ir izlietot to citiem mērķiem. Nauda ir maiņas līdzeklis un vērtību mērs. Nepareizi ir to lietot, kā ražošanas līdzekli vai – vēl jo vairāk – likt par pamatu ekonomiskai sistēmai. Viss, kam nav īsts pamats ar laiku sabrūk. Sabrukumu arī piedzīvos šī sistēma.

Bet pagaidām atsevišķi cilvēki un cilvēku grupas, izmantojot naudu un citus vērtspapīrus kā ražošanas līdzekli, ar viltīgām spekulācijām ir sagrābuši savās rokās milzīgas bagātības. Viņiem šķiet, ka tas dod tiesības par savu īpašumu uzskatīt visu pasauli. Jebkurai savai iegribai šie bagātnieki var atļauties izmest kaudzēm naudas. Viņus neinteresē ne zemeslodes dabas resursu saprātīga izmantošana, ne dabas aizsardzība. Šie naudasmaisi uzskata, ka par visu viņi var samaksāt ar savu naudu. „Apetīte rodas ēdot” – un, jo lielākas varas iespējas kādam ir devusi nauda, jo lielāks ir kārdinājums baudīt šo varu. Katrs no šiem finansu dūžiem gribētu būt varenākais visā pasaulē. Un vienīgais šķērslis tam ir citu tādas pašas varenības tīkotāju centieni. Tādēļ viņi slēdz savstarpējas vienošanās, dibina slepenas un ne tik slepenas apvienības un daļa ietekmes sfēras. Tautu intereses un valstu robežas ir šķērslis viņu plāniem tikai tik ilgi, kamēr kāda tauta vai valsts spēj saglabāt savu ekonomisko un politisko neatkarību. Tāpēc ir izdomāti daudzi un dažādi paņēmieni, kā tautām un valstīm piederošo neatkarību atņemt.

Viens no tautu ekonomiskās pavērdzināšanas veidiem ir tā saucamais brīvais tirgus, ko starptautiskais kapitāls piedāvā kā brīnumlīdzekli ikvienas valsts uzplaukumam un labklājībai. Pirmajā brīdī brīvā tirgus teorija liekas visai vilinoša. Brīva tirdzniecība rada konkurenci, un preču cenas pazeminās. Konkurenci iztur tikai tie ražojumi, kas ir lētāki un kvalitatīvāki, - tātad ražotāji tiek iesaistīti savstarpējā sacensībā par labāku un lētāku preču ražošanu. Brīvais tirgus pats regulē piedāvājumu, stimulējot ražošanu atbilstoši pieprasījumam utt. Diemžēl tā ir tikai teorija. Praksē notiek citādi. Pirmkārt, šis „brīvais tirgus” nemaz nav tik brīvs, jo lielās firmas nekonkurē, bet gan vienojas, sadala tirgu un diktē savus noteikumus. Otrkārt, brīvā tirgus mērķis ir peļņa, nevis ražošanas attīstība. Un peļņu var gūt arī bremzējot ražošanu. Piemēram, ja Latvijā kāda ārzemju firma nopērk sev radniecīgas nozares uzņēmumu, tas vēl nebūt nenozīmē, ka tā šeit attīstīs ražošanu. Varbūt firmas īpašnieki ir aprēķinājuši, ka ir izdevīgāk tagad nopirkt šo attīstīties sākušo Latvijas uzņēmumu un pārtraukt tā darbību nekā nākotnē cīnīties ar to kā konkurentu starptautiskajā tirgū. Šādu gadījumu ir pietiekami daudz.

Arī jaunāko zinātnes un tehnikas izgudrojumu ieviešana ražošanā brīvā tirgus apstākļos firmām ne vienmēr ir izdevīga. Pieņemsim, ka kāds no mums būtu izgudrojis elektrisko spuldzi, kas nekad neizdeg, vai zābakus, kas valkājot nenodilst. Tu domā, ka spuldžu vai zābaku rūpnieki par to priecātos un izgudrojumu tūlīt ieviestu ražošanā? Nekā tamlīdzīga! Brīvā tirgus apstākļos gan ražotājiem, gan tirgotājiem interesē, lai mēs pēc iespējas lielākos daudzumos pirktu elektriskās spuldzes un zābakus. Tāpēc šāds izgudrojums visdrīzāk tiktu nolikts tumšā seifā mūžīgai glabāšanai. Tur, kur valda „brīvais tirgus”, visi tiecas pēc tūlītējas peļņas, jo tad naudu iespējams ātri laist apgrozībā un gūt jaunu peļņu. Tādi projekti, kas atmaksāsies tikai pēc vairākiem desmitiem gadu, šā tirgus darboņus interesē tikai ļoti retos gadījumos. Un viņiem ir pilnīgi vienalga, ka sabiedrībai šie projekti varbūt ir ārkārtīgi nozīmīgi.

Ja valsts neaizsargā savu pilsoņu intereses, bet pilnībā paļaujas uz brīvo tirgu, neizbēgami tiek sagrauta tautsaimniecība un līdz ar to pilnībā likvidēta valsts ekonomiskā neatkarība. Diemžēl tā tas notiek arī Latvijā. Lai izputinātu tautsaimniecību, mūsu valstī pastiprināti tiek iepludināti produkti un preces par mākslīgi pazeminātām cenām. Mums tiek iestāstīts, ka mūsu zeme ir mazvērtīga un mūsu saimniekošanas metodes nerentablas. Bet, kad zemnieki būs bankrotējuši, šī (it kā mazvērtīgā) zeme par dolāru papīrīšiem tiks izpirkta. Ar mūsu pašu rokām šeit tiks uzceltas ārvalstniekiem piederošas rūpnīcas un veidotas viņiem piederošas lauksaimniecības produkciju ražojošas saimniecības. Un tas viss tiks nosaukts gudros vārdos par „investīcijām mūsu ekonomikā.” Šie „labdari” varbūt pat lielīsies, ka radījuši mums jaunas darba vietas, bet mēs būsīm kļuvuši vergi paši savā zemē. Vergi viņiem...

Visu to es tev stāstu ne jau tādēļ, lai kritizētu pasaulē pastāvošo kārtību, bet gan lai tu labāk saprastu situāciju, kādā, pēc manām domām, mēs dzīvojam. Tā būtu liela kļūda – ap mums valdošo nepilnību, ļaunuma un netaisnības dēļ ienīst visu pasauli. Mēs dzīvojam tieši tādā pasaulē, kādu esam pelnījuši. Ja būtu pelnījuši paradīzi, mums būtu balti spārniņi un mēs kā eņģeļi dzīvotu tur. Spriedelēt par to, ko vajadzētu darīt, lai pārveidotu pasauli, arī ir muļķīgi. Šādus pļāpātājus tautā sauc par pasaules lāpītājiem, un viņu tukšās runāšanas vēltīgumu ļoti labi raksturo latviešu sakāmvārds: „Ja būtu milti, izceptu pankūkas, bet tauku nav.” Tāpēc labāk parunāsim par to, kā dzīvot šajā pasaulē. Kā iespējami sekmīgāk pārvarēt to ļauno un negatīvo, kas mūs nomāc, sāpina un neļauj būt tādiem, kādi mēs vēlētos būt.

Vai dabā ir labais un sliktais?

Tev bērnība droši vien neskaitāmas reizes ir nācies dzirdēt: „To nedari, tas ir slikti!” vai: „Dari tā, tas ir labi!” Šīs pamācības mums ar laiku tā apnīk, ka rodas iekšējs protests un gribas par spīti darīt tieši pretēji gādīgās mātes vai tēva ieteikumam. Atsevišķos gadījumos mēs tādēļ nokļūstam sarežģītās vai pat bīstamās situācijās. Tomēr visbiežāk nekas ļauns jau nenotiek, un mēs, apmierināti ar sevi, dzīvojam tālāk.

Jāteic, ka labais un sliktais, ko tik bieži, mūs audzinot, piemin vecāki, dabā nepastāv. Vasarā zied puķes un mūs silda saule. Ziemā visu klāj sniegs. Bet tāpēc jau vasara nav labāka par ziemu! Katram gadalaikam, tāpat kā visam citam, dabā ir sava vieta un nozīme. Jēdzieni "labs" un "slikts" izsaka tikai cilvēka attieksmi pret lietām vai parādībām. Bieži vien ar vārdu "slikts" mums tiek izteikts arī brīdinājums. Taču šis brīdinājums parasti attiecas nevis uz tiešo darbības mirkli, bet gan uz vēlākām sekām, ko piedzīvosim tikai nākotnē. Brīdī, kad mums tiek izteikts brīdinājums, mēs neko sliktu nejūtam, ar savu rīcību varbūt pat esam ļoti apmierināti un tādēļ ātri iemācāmies šādi izteiktu brīdinājumu vērā neņemt. Piemēram, ja kāds teic, ka smēķēt ir slikti, viņš ar to nedomā pašu smēķēšanas procesu, bet gan tās negatīvās sekas un to kaitējumu, ko nākotnē mūsu organismam var nodarīt ieelpotais nikotīns vai cigarešu dūmos esošās vēzi izraisošās vielas. Mēs turpretim braši ievelkam dūmus no cigaretes, eleganti tos izpūšam caur muti un degunu, un tas mums iznāk visai efektīgi. Neko sliktu mēs šajā brīdī nejūtam un esam ļoti apmierināti ar sevi. Brīdinājums paliek neievērots.

Ja par kādu cilvēku mums teic, ka "viņš ir slikts", arī tas nozīmē brīdinājumu. Mūs cenšas brīdināt, ka draudzība vai darījuma attiecības ar šo tipu viņa negatīvo rakstura īpašību dēļ var mums nodarīt kaitējumu. Mūs var apkrāpt, apzagt, fiziski pazemot vai pat nogalināt. Un atkal šis brīdinājums reti kad tiek ņemts vērā, jo parasti jau sliktie cilvēki pirmajā tikšanās reizē mums pie rīkles neķeras un arī naudas maku uzreiz necenšas atņemt. Tieši otrādi – sliktie cilvēki iesākumā par sevi cenšas radīt vislabāko iespaidu. Šā patīkamā iespaيدا ietekmē mēs sākam šaubīties par vārdā "slikts" ietvertu brīdinājumu un to neievērojam.

Kā liecina mūsu tautas folklorā, senajiem latviešiem cilvēka rīcības vērtējumā galvenais nav bijis labums vai sliktums. "Labo" un "slikto" kā galveno vērtējuma kritēriju mūsu zemē vēlākos laikos ieviesa kristīgā ticība. **Seno latviešu vērtējumā svarīgāk ir bijis, cik gudra vai dumja jeb muļķīga ir cilvēka rīcība.** Un tas daudz vairāk atbilst visam dabā un sabiedrībā notiekošajam. Tautasdziesmā ir teikts:

*Gudru vīru, gudru vīru,
Gudru vīru daudz vajag!
Kariet, mātes, šūpulīšus,
Audzināt(i) gudrus vīrus!*

Pat velns latviešu mitoloģijā ir nevis ļaunuma, bet gan muļķības iemiesojums, jo viss sliktais un ļaunais ceļas tieši no muļķības. Iziēt no mājas negaisā vai ziemas salā nepiemērotā apģērbā ir nevis slikti, bet gan dumji. Savukārt gērbties vienmēr atbilstoši laika apstākļiem ir nevis labi, bet gan gudri. Dzīvot kā blēdim, sliņķim, zaglim, skauģim – tas ir nevis slikti, bet gan dumji. Būt godīgam, strādīgam, izpalīdzīgam, taupīgam – tas ir ne tikai labi, tas ir gudri. Draudzēties ar blēdi, zagli

vai nelieti – gan pats piedzīvosi – ir ļoti dumji... Bet, ja izvairīsimies no šādiem tipiem, mēs būsīm ne tik daudz labi, cik gudri darījuši.

Jebkura mūsu rīcība (tāpat kā viss dabā) nav ne laba, ne slikta. Tā ir tikai rīcība. **Jo šī rīcība būs bijusi gudrāka, jo tās sekas būs mums labvēlīgākas.** Jo šajā rīcībā būs mazāk gudrības, jo sekas būs mazāk labvēlīgas. Saukt pašu rīcību par labu vai sliktu nozīmē sekas nolikt pirms cēloņa. Piemēram, ja kādam cilvēkam, kurš vēl tikai gatavojas lēkt pāri grāvim, apgalvojam, ka viņš tam noteikti tiks pāri, mēs sekas noliekam pirms cēloņa. Mēs apgalvojam kaut ko tādu, kas vēl nemaz nav noticis. Cilvēks notic mūsu apgalvojumam, bez īpašas apdomās bezrūpīgi ieskrienas, lec un... iekrīt grāvī. Ja sekas un cēlonis cilvēka apziņā nebūtu samainīti vietām, viņš būtu vairāk koncentrējies uz savu darāmo: būtu uzmeklējis grāvja šaurāko vietu, vairāk sasprindzinājis spēkus lēcienam un, iespējams, arī paveiktu nodomāto. Tā, lūk, iznāk, ka mēs ar savu priekšlaicīgo apgalvojumu šo cilvēku esam apmuļķojuši. Līdzīgi, manipulējot ar "labā" un "sliktā" jēdzieniem, mūs ikdienā muļķo dažāda mēroga blēži, krāpnieki un demagogi. Viņi izmanto to, ka vārdā "labs" iekļautās sekas mūsu apziņā pieņem kā kaut ko notikušu, kā kaut ko tādu, par ko vairs nav vērts strīdēties. Tāpēc tikpat vieglprātīgi kā kādreiz, lasot laikrakstus, mēs nosodiņām "sliktos" strādnieku šķiras ienaidniekus, tagad, sekojot reklāmai, pērkam "labās" preces. Taču reklāma ir ļoti viltīga zinātne. Nereti tā darbojas ar tā saucamo antireklāmas metodi. Komercreklāmā šāds paņēmiens tiek stingri apkarots, bet politiskajā reklāmā to var sastapt ļoti bieži. Antireklāma efektu panāk, ja patiesībai, kuru grib diskreditēt, pievieno kādu visiem zināmu vai acīmredzamu aplamību. Cilvēki, smejojoties par aplamību, vienlaikus izsmej arī patiesību un pārstāj tai ticēt. Tā, piemēram, apgalvojot, ka smēķēt ir slikti, mēs sekas noliekam pirms cēloņa – un arī panākam šādu antireklāmas efektu. Smēķēšanas brīdī vēl neviens nekā slikta nejūt, bet mēs jau apgalvojam, ka "ir slikti". Šis apgalvojums attiecīgajā brīdī ir acīmredzama aplamība, visi par to smejas, un tāpēc arī neviens mums netic. Ja teiktu, ka smēķēt nav gudri, – mēs radītu pavisam citu iespaidu.

Cilvēkus tik viegli nevarētu apmuļķot, ja visu, kas notiek pasaulē, viņi, līdzīgi mūsu senčiem, vērtētu ne tik daudz kā labu vai sliktu, bet gan kā gudru vai dumju. Būtu novērstas neskaitāmas ciešanas, personiskas traģēdijas, asinsizliešanas un varbūt pat atsevišķi pasaules kari.

Ar ko tad, piemēram, slepkavnieciskā komunisma ideoloģija muļķoja cilvēkus un attaisnoja savus pasaules iekarošanas plānus? Ar internacionālismu. Viss internacionālais tika pasludināts par labu, bet viss nacionālais – par sliktu. Daudzi cilvēki, neiedziļinoties teiktajā, pieņēma šos apgalvojumus par patiesību un šīs "labās" patiesības vārdā sāka darīt briesmu darbus.

Bet kas tad ir "internacionāls"? Var teikt, ka tas ir kaut kas pāri ļaužu nacionālajai piederībai stāvošs. Tas ir kaut kas tāds, kas ir kopīgs dažādu tautību cilvēkiem. Protams, tādas lietas ir. Mums visiem virs galvas ir zila debess, visus apspīd viena un tā pati saule, visiem mums ir divas rokas un divas kājas, visi mēs priekā smejamies, bet sāpēs un izmisumā no mūsu acīm rit asaras, visi mēs dzīvē gribam būt laimīgi utt. Šādus internacionālu lietu piemērus varētu minēt simtiem, bet vai tas būtu kas īpaši cildināms un par labu sludināms?

Bet tagad padomāsim, kas ir nacionāls. Nacionāls ir viss, ko mēs mantojam no saviem senčiem un kas mūs dara atšķirīgus no citu tautību ļaudīm. Tā ir valoda, kultūra, tās ir

mūsu ķermeņa un psihs īpatnības, tikai mums – latviešiem raksturīgā mentalitāte. Tas ir kaut kas tāds, kas izveidojies un kļuvis raksturīgs mūsu tautai, tūkstošiem gadu dzīvojot šajā vietā pie Baltijas jūras. Ja latviešu tautai šos gadu tūkstošus būtu bijis lemts dzīvot Āfrikā vai Dienvidamerikas mūžamežos, mēs droši vien būtu citādi. Tātad tas, ko mēs saucam par nacionālu, lielā mērā ir kādas tautas gadu tūkstošos uzkrātā pieredze, dzīves gudrība un izdzīvošanas māksla, kas radusies, dzīvojot noteiktā ģeogrāfiskā vietā un noteiktos klimatiskajos apstākļos. Komunisma ideologi neuzdrošinājās to visu apzīmēt par dumju vai muļķīgu, jo tam būtu vajadzīgi pierādījumi. Tādēļ viņi to pasludināja par sliktu, kaitīgu, un tūdaļ atradās ļaudis, kas šādi propagandai bija gatavi noticēt un rīkoties pēc viņu pavēles. Taču atteikties no savas nacionālās piederības un kļūt par "internacionālās revolūcijas kareivi" ir ne tik daudz slikti, cik dumji. Vēl vairāk – ne tu, ne es, ne arī kāds cits to pilnībā pat nav spējīgs izdarīt. Tāpat kā mēnesi, kas pār egļu zariem viņpus ezeram ceļas debesīs, neviens nevar aizbīdīt atpakaļ, arī tu, ja esi piedzimis par latvieti, nevari no tā atteikties. Tu vari nodot savu tautu, vari kalpot svešu tautu interesēm un jūsmot par svešiem ideāliem, bet nekad sveša tauta tevi neuzņems kā savējo. Labākajā gadījumā uzskatīs par sabiedroto, sliktākajā - par kalpu vai vergu... To ļoti labi parāda tā pati komunistu laika pieredze. Lai cik padevīgi un paklausīgi svešajai varai bija nodevēji no latviešu tautas vidus, nekas vairāk par vagara vai sulaiņa amatu viņiem netika piedāvāts. Lai kā tiktu cildināta šo cilvēku "internacionālā piederība," viņu nacionālā piederība ne uz brīdi netika aizmirsta. To rāda fakti un slepenie arhīvu dokumenti, kas tagad pamazām nāk atklātībā. Viņi bija tikai marionetes, ar kurām izrīkojās pēc principa: "Kad moris savu darbu padarījis, moris var iet." Protams, ja "moris" pārāk daudz zināja, viņam bija jāiet uz viņsauli. "Kāds darbs, tāda alga," – tā teiktu mūsu senči.

Ja tev nav slinkums, pamēģini kādu nedēļu vai mēnesi paraudzīties uz dzīvi ar seno latviešu acīm. Aizmirsti par "labo" un "slikto". Pirms kaut ko dari, padomā, vai tava rīcība ir gudra, – varbūt tad labums nāks pats no sevis. **Centies nebūt muļķis – varbūt tad arī sliktais izpaliks.** Atceries, ka tu citiem labs reizēm vari būt arī ar savu muļķību. Bet "muļķis pat baznīcā dabū pērienu".

Visiem labs tu nekad nebūsi. Ir cilvēki, kuri cenšas visiem izpatikt. Par tādiem saka: "Viņš ir tik labs, ka riebjas."

Bet tagad nošķir savā apziņā labo no gudrā un slikto no dumjā! Pārstāj jaukt sekas ar cēloni! Noliec tos katru savā vietā un pamēģini atbildēt uz dažiem jautājumiem. Vai ir gudri atlikt uz rītdienu darbu, ko vari padarīt šodien? Vai ir gudri kādam solīt to, ko nespēsi pildīt? Vai ir gudri tikai tāpēc, ka tev ir slikts garastāvoklis, būt rupjam un censties izgāzt savas dusmas uz kādu? Vai būt skaudīgam, lepnam, slinkam ir gudri? Vai ir gudri stundām ilgi blenzt televizora ekrānā tikai tāpēc, ka tur "kaut ko rāda"? Vai ir gudri strīdēties ar muļķi un skrieties ar vēju?

Bezgala daudz šādu jautājumu tev būs jāatrisina, ja vien patiesi gribēsi uz savu dzīvi paraudzīties ar seno latviešu acīm. Bet, ja tas tev šķiet pārāk apgrūtināši, labāk nemaz nesāc to darīt. Arī muļķi šajā pasaulē ir noderīgi.

Meli un patiesība

Tikko piedzimuši, mēs nonākam saskarsmē ar šo pasauli, un mums katram veidojas sava atšķirīgā pieredze. Tas ir saprotami, jo augam nevienādos apstākļos. Mūs vienādi neaprupē un vienādi nemīl. Viss, ko no dzimšanas brīža mums nākas piedzīvot, izjust un ieraudzīt, mūsu apziņā veido apjēgu par pasauli. Var teikt, ka ar saviem sajūtu orgāniem mēs uztveram informāciju un no tās mūsu apziņā veidojas pasaules attēls. Gadu gaitā mēs uzkrājam ar vien vairāk šīs informācijas un pasaules attēls mūsu apziņā kļūst ar vien pilnīgāks. Veidojas tas, ko mēdz dēvēt par pasaules uzskatu. Pasaules uzskata veidošanās ir sarežģīts process. Katru jaunu informāciju, kas nonāk mūsu apziņā, mēs vērtējam un šķirojam. Vispirms to salīdzinām ar iepriekš zināmo un piedzīvoto. Ja jaunieguvums papildina vai atkārtoti apstiprina mūsu agrāko pieredzi, viss ir kārtībā. Tad šī jaunā informācija kļūst par vēl vienu ķieģelīti, ko ieliekam mūsu apziņas būvētajā pasaules ēkā. Citādi notiek, ja jauniegūtā informācija ir pretrunā ar mūsu līdzšinējo apziņā izveidoto pasaules modeli un tajā neiederas. Tad mēs nonākam izvēles priekšā – vai nu, ņemot vērā jauno informāciju, mainīt savu pasaules uzskatu, vai arī ignorēt, apšaubīt un atmett jauniegūto informāciju kā mums nederīgu. Cilvēkiem, kuru dzīves pieredze ir mazāka, mazāks ir arī to informācijas «ķieģelišu» skaits, no kuriem apziņā būvēts pasaules modelis. Tāpēc viņiem ir vieglāk šo pasaules modeli pārbūvēt, ņemot vērā jauno informāciju. Ja cilvēka dzīves pieredze ir lielāka, informācijas «ķieģelišu» daudzums, no kuriem uzbūvēts viņa pasaules modelis, arī ir lielāks, un pašam modeļa īpašniekam liekas vērtīgāks un mīļāks. Protams, tad ir daudz grūtāk no šīs lielās un mīļās «ēkas» kaut ko izlauzt, to nojaukt vai pārbūvēt. Daudz vieglāk visu, kas tur neiederas, vienkārši atmet kā nederīgu un dzīvot tālāk bez bēdām. Tieši tādēļ daudziem gados vecākiem cilvēkiem ir tāda iesīkstējusi un stūrgalvīga turēšanās pie saviem uzskatiem. Tiem, kas nevēlas saprast, neko arī nav iespējams pierādīt. Tiem, kas nevēlas redzēt, nav iespējams neko parādīt.

Mēs visi atrodamies uz vienas un tās pašas zemes, elpojam vienu un to pašu gaisu, tomēr dzīvojam it kā katrs savā pasaulītē, kur valda atšķirīgi principi un dzīves vērtības. Šis mūsu galvās izveidotais pasaules modelis var vairāk vai mazāk atbilst dzīves īstenībai. Jo vairāk tas atšķiras no reālas pasaules, kurā dzīvojam, jo vairāk nepatīkšanu un problēmu mums radīsies. Arī cīnoties par safantazētiem ideāliem un dzenoties pakaļ izdomātiem mērķiem, var izniekot savu dzīvi. Ne tikai ikdienas neveiksmes un nelaimes, bet arī sāpes un ciešanas mums sagādā nepiepildāmi sapņi, ja mēs tos uzskatām par īstenojamiem.

Mūsu valodā pastāv arī tādi vārdi kā «realitāte», «īstenība» un «patiesība». Ar šiem vārdiem mēs cenšamies pateikt, ka lieta vai notikums, par ko runā, tiešām pastāv ne tikai mūsu iedomās, bet arī tajā lielajā pasaulē, kurā dzīvojam. Par ilūzijām, maldiem un nepatiesību mēs saucam visu to, kas pastāv tikai mūsu iedomās, bet reālajā pasaulē nav sastopams. Varbūt iepriekš teiktais kādam liksies kā nevajadzīgi uzskaitīta ābece gudrība, bet atcerēsimies, ka pārāk bieži šo gudrību neievērošana dzīvē sagādā nepatīkamus brīžus. Ar vien lielāku lomu mūsu dzīvē spēlē meli un nepatiesības. Daži cilvēki ir iemācījušies ar viltu un apmānu saraust bagātības, iegūt slavu, varu un citus labumus. Patiesībā mēs dzīvojam nepārtrauktos melos...

Informācija, ko mums ikdienā piedāvā visdažādākajos veidos, nav tas pats, kas **patiesība**. Lielākā daļa saņemamās informācijas patiesībā ir dezinformācija. Reklāmas, politiķu spēles plašsaziņas līdzekļos, lozungi, aicinājumi, uzsaukumi – tas viss ir ilūzijas, cerības un solījumi, kurus priekš mums ir izdomājuši citi un pamet kā ēsmu, lai

mūs aizvīlinātu sev vēlamajā virzienā. Pat tad, ja arī stāsta patiesību, viņi nekad nestāsta **visu** patiesību. Bet no divām puspatiesībām patiesība nesanāk! «Ne vienmēr taisnība ir tam, kas klieudz skaļāk.» Aplamība, lai arī mums ļoti patīkama, lai arī atkārtota simtām reizi vai izkliegta ar pilnu krūti, ir un paliek tikai aplamība. Un šādas aplamības kā ar āmuru neskaitāmas reizes visdažādākajos veidos mēģina iedzīt mūsu galvā. Vai tad jābrīnās, ka pusbalsī izteikts patiesības vārds paslīd garām mūsu apziņai nepamanīts?

Meliem pārpilnajā pasaulē radies pat tāds uzskats, ka patiesība ir kaut kas vājš un glēvs, kas nepārtraukti lūdz aizstāvību. Tie ir lieli maldi. Patiesībai nav vajadzīga aizstāvība. **Neviens nevar iznīcināt patiesību. To var tikai noslēpt.** Līdzīgi kā mākoņi var noslēpt mūsu acīm mēnesi virs ezera. Taču īstenībā ne jau mēnesi aizsedz mākoņi, bet tikai mūsu acu skatu. Mākoņi nevar mēnesi un sauli aizsegt, tāpat kā meli nevar iznīcināt vai izmainīt patiesību. Agri vai vēlu, bet patiesība atgādinās par savu eksistenci, tāpat kā agri vai vēlu bet pie debesīm parādīsies mēness. Patiesībai nerūp ne mūsu patika, ne nepatika. Tai nerūp mūsu prieki un ciešanas. Patiesībai nav vajadzīgi mūsu strīdi un pierādījumi, tā eksistē arī bez tiem. Par aplamībām, ko ceļam godā patiesības vietā, tā mums nežēlīgi atriebjas. Par aplamībām politikā tā atriebjas ar krīzi ekonomikā, par aplamībām mākslā – ar trulumu sadzīvē, par aplamību rūpnieciskajā darbībā – ar katastrofu ekoloģijā utt. Jo lielāka ir aplamība, ko esam godā cēlušī, jo bargāka ir atriebība. **Gandrīz visas ciešanas un nelaimes personiskajā dzīvē ir patiesības atriebība par aplamībām mūsu uzskatos un rīcībā.** Tās ir problēmas, ko mēs paši sev radām. Jo katra aplamība jeb nepatiesība būtībā ir kaut kas tāds, kā nav, – ilūzijas, maldi. Reāli eksistē tikai patiesība. Kalpojot tam, kas reāli neeksistē, vai cerot uz to, kā pasaulē nav, mēs tikai izniekojam savu dzīvi, ciešot nevajadzīgus zaudējumus un neveiksmes.

Ko darīt, lai tā nenotiktu? Vispirms jāiemācās nebaidīties no patiesības un pieņemt to tādu, kāda tā ir. Nerunāsim par patiesībām, kas mums ir patīkamas un glāimo mūsu patmīlībai! Tās mēs dzīvē pieņemam bez kavēšanās, vēl vairāk – mēs ar tām lepojāmies. Bet daudz svarīgāk ir pieņemt sev daudz nepatīkamas patiesības un iemācīties ar tām ikdienā sadzīvot. Ir jāsamierinās ar to, ka mums ir varbūt kāda negatīva iedzimtība, kāds fizisks vai garīgs trūkums. Jāsamierinās ar savu vecāku trūkumiem un sliktajām īpašībām vai zemo stāvokli sabiedrībā. Ar kaunēšanos vai noliegšanu te neko nevar mainīt. Bet, pieņemot šādas nepatīkamas patiesības, mēs, pirmkārt, mainīsim savu reakciju uz šīm lietām un, otrkārt, ikdienā rēķinoties ar saviem trūkumiem, iemācīsimies rīkoties tā, lai tas viss mums sagādātu mazāk problēmu un nepatīkšanu. Mēs neiesim mācīties mūziku, ja mums «lācis uz auss uzkāpis,» mēs necentīsimies apgūt gleznošanas māku, ja nespējam atšķirt krāsas, neiesim strādāt par bārmeņiem, ja mums ir nosliece uz alkoholismu, nemeklēsim ķildas, ja neprotam kauties u.t.t. Tikai pareizi izvērtējot savas vājās puses un sliktās īpašības, mēs varam izdarīt pareizu profesijas un dzīvesveida izvēli. Arī tad, ja esam nolēmuši pārvērtēt savus trūkumus un pārveidot sevi, vispirms šie trūkumi ir jāatpazīst.

Sabiedrība mūs audzina sevis noliegšanas garā. Mums cenšas iestāstīt, ka jādara nevis tas, kas būtu visvairāk piemērots mums pašiem, bet gan tas, kas vajadzīgs sabiedrībai. Visi grib, lai mēs darītu, domātu un pirktu to, ko no mums sagaida. Ja rīkosimies atbilstoši viņu interesēm, mūs paslavēs. Ja rīkosimies citādi, centīsies mūsos radīt vainas apziņu un šaubas par savas rīcības pareizību. Tāpēc mums ir jāatbrīvojas no lomas un it kā pienākumiem, ko mums uzspiež apkārtējie, un pašiem jāizraugās sava īstā vieta un loma dzīvē.

Rūgtas patiesības pieņemt nav viegli. Vēl grūtāk ir atšķirt īstenību no meliem, informāciju no dezinformācijas un maldiem. Šī māka veidojas kopā ar dzīves pieredzi. Diemžēl ne vienmēr un ne visiem. «Gudrais mācās no citu kļūdām, bet muļķis nemācās pat no savām.» Tomēr, ja nevēlamies izniekot savu dzīvi dažādu blēžu un krāpnieku interesēs, jāmēģina apgūt arī šo prasmī. Es varu minēt tikai dažus pamatprincipus, viss pārējais būs jāatrod pašam.

Vispirms gribu tev ļoti nopietni atgādināt, ka nekas šai dzīvē netiek dots par velti. Par visu mums agrāk vai vēlāk nākas samaksāt. Bieži vien visdārgāk jāmaksā tieši par to, kas tiek dots *par velti*. Izņēmums nav arī humānā palīdzība. Vai esat padomājuši, kāpēc mūsu valstī kā humāno palīdzību piegādā preces un pārtikas produktus, bet ne modernas tehnoloģijas un darbarīkus? Uzdāvēni izsalkušajam lielu zivi – un viņš būs paēdis vienu dienu. Uzdāvēni viņam makšķeri – un viņš būs paēdis katru dienu! Palīdzība var būt gan tāda, kas patiešām palīdz trūcīgajiem un vārgajiem nostāties uz kājām, bet tā var būt arī tāda, kas viņus vairāk degradē un padara atkarīgus no palīdzības sniedzēja nākotnē. Ārzemniekiem ir daudz izdevīgāk tādai lauksaimniecības zemei kā Latvija kādu laiku piegādāt pārtiku par lētām cenām, tādējādi izputinot vietējos ražotājus, nekā ļaut šiem ražotājiem nākotnē kļūt par konkurentiem pasaules tirgū. Atbrīvo kādu no problēmām tik ilgi, līdz viņš vairs nespēj sev palīdzēt! Un tad kādu dienu viņš būs pilnīgi tavā varā. Lūk, cik vienkāršs ir šis «humānais» aprēķins! Tā rīkojas ne tikai valstis un starptautiskās tirdzniecības organizācijas. **Tā ar mums, veidojot savstarpējās attiecības, bieži rīkojas arī auksta aprēķina cilvēki.**

Tādēļ atceries - pieņemot svešu naudu vai svešu pajumti, mums nākas maksāt vismaz ar savas neatkarības zaudēšanu. Arī akli noticot kāda solījumiem, mēs kļūstam no viņa atkarīgi. Akla ticēšana citiem cilvēkiem, idejām vai ideoloģijām uzliek par pienākumu sekot principiem, ko izvirzījuši citi. Ir bīstami ļaut citiem domāt savā vietā. Katru dienu tavas darba spējas vai pirktspēju kāds cenšas izmantot savu mērķu sasniegšanai. **Bet viņa mērķi nav tavi mērķi!** Tāpēc ne politiskās, ne ekonomiskās reklāmas nav tik nevainīgas, kā mums liekas. Gluži automātiski, nedomājot mēs tām sekojam un pēc tam vaimanājam par rezultātu. Nevienam ideālu valodā nerunā veiklāk par egoistu....

Ja kāds tev izsaka vilinošu priekšlikumu un steidzina pieņemt lēmumu, atceries sakāmvardu: «Zelts guļ dziļi kalnos, bet dubļi uz ceļa.» Der padomāt, kāpēc šis lēmums ir jāpieņem tūlīt un ne vēlāk? Tas, kurš steidzina pieņemt lēmumu, rāda sava piedāvājuma labākās puses un cenšas panākt, lai mēs nevarētu visu kritiski pārbaudīt. Tāpēc nesteidzies! Ir jāuzmanās, ja kāds sarunu sāk, slavīnot mūsu prāta spējas vai citas īpašības. «Kam mīļi glaimi, tam patiesība rūgta.» Aiz visiem glaimiem slēpjas aprēķins. Neiedomājies sevi par pasaules centru. Citi ļaudis nav dekorācijas, uz kuru fona norisinās tava dzīve. Pasaulē bez tevis ir vēl daudz cilvēku, tu esi tikai viens no viņiem. Tādēļ neesi pārāk lepns. «Kas lepns, tas dumjš.» Visi lišķi grib dzīvot uz lepno un bagāto rēķina. Par lepnību nākas dārgi maksāt. Daudzi par to ir samaksājuši ne tikai ar savu naudu, bet arī ar dzīvību. Taču atmest lepnību nenozīmē atmest pašcieņu. Tu esi viens no daudziem, bet neesi zemāks vai nevērtīgāks par šiem daudzajiem. Kājslauķiem un grīdas lupatām parasti neviens nepievērš uzmanību – tajos tikai noslauka kājas. Tādēļ ēduši vai neēduši – galvu augšā! Gan pārlieka lepnība, gan pārlieka pazemība traucē atšķirt patiesību no meliem. Tādēļ ne tikai turi galvu augšā, bet arī domā ar to! Vispirms izvērtē, kas esi un ko gribi sasniegt savā dzīvē. Tas, kurš nezina, ko grib, ko viņam vajag un kas viņu dara laimīgu, tas domā un tic tam un pērk to, ko viņam ie-

stāsta apkārtējie. Tikai tas kuģinieks, kas labi zina savu ceļa mērķi, zina arī to, kurš vējš pūš viņa burās.

Nepieļauj, ka tavu reālo dzīvi aizstāj ilūziju pasaule! Lielā izklaides industrija un dažādas narkotikas piedāvā vilinošas iespējas. Starp sapņiem un dzīvi ir viena būtiska atšķirība. **Tas, ko tu apēd sapnī, nenonāk tavā vēderā. Un tas, ko tu nopelni sapnī, nenonāk tavā naudas makā.** No narkotiku vai virtuālās realitātes radītajiem sapņiem tu pamodīsies ar tukšu vēderu un tukšu naudas maku. Bet reālajai dzīvei tik nepieciešamie fiziskie un garīgie spēki būs iztērēti. Tu vairs nespēsi sevi nodrošināt kā neatkarīga, materiāli patstāvīga personība. Naudu tu pelnīsi, kalpojot citiem. Tu būsi viegli pakļaujams, viegli izmantojams un arī viegli, kā apēsta banāna miza, aizmetams. Un tas ir ļoti normāli un saprotami. Jo bagātāki grib būt kungi, jo vairāk viņiem vajag strādnieku un vergu. Citādi iznāks kā sakāmvārdā: «Es kungs, tu kungs, bet kas nastu nesīs?»

Par brīvību – īsto, vienīgo un katram savu

Vai esi padomājis kādreiz par to, kas ir pamatā cilvēka laimei? Jā, tai pašai **laimei**, ko tik devīgi gadu mijas reizēs cits citam novēlam. Pareizi, - nauda, veselība, mīlestība, ienesīgs amats, veiksmes un slava – tas viss sagādā prieku gandarījumu un dažādās kombinācijās varbūt pat laimi. Taču viens no mums par savas laimes pamatu uzskata naudu, bet otrs tik pat labi – veiksmi, trešais mīlestību, ceturtais – veselību utt. Iznāk, ka izcelt kādu vienu no nosauktajām lietām kā laimes pamatu nemaz nav iespējams. Tad jau gandrīz gribas tās visas salikt kopā un pasludināt par laimes pamatu. Ja tā, mēs būsim ieguvuši milzīgus pamatus, bet pašas celtnes, ko likt uz šiem pamatiem virsū, - nebūs. Visi būvmateriāli būs ielikti pamatos. Tādēļ es gribu par pamatu laimei nosaukt brīvību. Tieši **brīvība** ir pats svarīgākais priekšnoteikums, bez kura neviens savā dzīvē nevar būt patiesi laimīgs. Tu uzskati, ka plika brīvība bez naudas un maizes nekādu laimi nenesīs? Gribu iebilst – brīvība nav tikai tad, kad var iet, kurp acis rāda un runāt to, kā ienāk prātā. Ja cilvēks ir patiesi brīvs, viņš ir brīvs arī no naudas grūtībām, uztura vai apģērba iegādes problēmām un visa pārējā. Neņemot vērā morāles aspektus un citu cilvēku intereses, var teikt, ka katra indivīda īstā brīvība ir tad, kad viņš dara tieši to, ko grib.

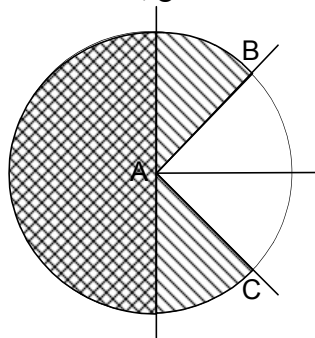
Lūk, es šobrīd gribu iedzert glāzi vēsa alus. Īss zvans pa mobilo tālruni – un man tiek piegādāts gan alus, gan šķīvis ar vārītiem vēžiem, žāvētiem vistas stilbiņiem vai kūpinātu lasi. Gribu nevis sēdēt šeit pie ugunskura, bet braukt uz Indiju medīt ziloņus vai uz Ēģipti aplūkot piramīdas – nekādu problēmu. Sēžos lidmašīnā un dodos turp. Ja gribu, piemēram, traukties ar peld dēli pa okeāna viļņiem vai uzkāpt pasaules augstākajā kalnu virsotnē, ņemu visu nepieciešamo un dodos turp. Lūk tā ir īsta brīvība! Tev taču nav pret to iebildumu, vai ne? Piekrītu, ka šāda brīvība ne man, ne tev nav pieejama, jo kaut kā tās sasniegšanai mums pietrūkst. Taču tas netraucē par to padomāt.

Ja gastronomiskas baudas un pasaules apceļošanas iespējas mums spētu nodrošināt nauda, vizināties ar peld dēli pa okeāna viļņiem mēs varētu tikai tad, kad būtu apguvuši nepieciešamās iemaņas un iemantojuši vajadzīgo fizisko rūdījumu. Bet, lai kļūtu par alpīnistu, bez naudas un rūdījuma ir vajadzīgas arī zināšanas. Tātad brīvība ne tikai kaut ko dod, bet izvirza arī zināmas prasības jeb priekšnoteikumus. Tādēļ padomāsi: kas tā brīvība īsti tāda ir, un kādi ir tie faktori, kas ierobežo mūsu „absolūto”, „teorētisko”, „īsto” (vienalga kā mēs to nosaucam) brīvību? Bet parunāsim par visu pēc kārtas.

Vai var būt brīvs cilvēks, kam ir sasietas rokas? Nevar. Sasietās rokas traucē viņa brīvībai. Vai slimis vai fiziski vārgs cilvēks var būt brīvs? Arī nē, jo viņa brīvību ierobežo slimība vai vājās fiziskās spējas. Daudzās dzīves situācijās tas, ko šis cilvēks vēlētos darīt, stipri atšķirsies no tā, ko viņš būs spiests darīt. Un pat nauda nepalīdzēs. Vai var būt brīvs cilvēks, ja viņu saista dažādi noslēgti līgumi, vienošanās, pienākumi? Protams, ne. Vai dumjš cilvēks var būt brīvs? Pareizi, - arī muļķis nevar būt brīvs. Viņa zemās prāta spējas ir ļoti nopietns šķērslis personīgajai brīvībai. Tāds sabiedrībā tiks apkrāpts, pazemots, iedzīts nabadzībā, un pat nejauši atrasta muca ar zeltu viņu nespēs glābt.

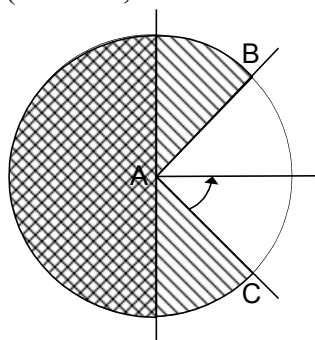
Šādu brīvības ierobežotāju uzskaitījumu mēs varētu turpināt ilgi un dikti. Bet tas nav vajadzīgs. Galvenais ir saprast, ka starp teorētisku brīvību, ko mēs vēlētos, un to brīvību, kas mums dzīvē iespējama ir liela atšķirība. Lai to labāk varētu redzēt,

mēģināsim ar šo zaru tepat smiltīs ugunscura priekšā uzzīmēt gan absolūtās jeb teorētiskās, gan reālās brīvības shematiskus attēlus un tos papētīt.

1.attēls

Uzvilksim labi lielu riņķa līniju (1.attēls). Riņķa centru apzīmēsim ar punktu A. Riņķa līnija ietver visus iespējamus punkta A kustības virzienus šajā plaknē, kā arī atrodas no šā punkta uz visām pusēm vienādā attālumā. Tātad, ja par punktu A mēs pieņemam sevi, tad riņķa līnija varētu būt mūsu absolūtās brīvības shematisks attēlojums, jo uz plaknes nav tāda punkta A virziena (vēlēšanās), kas nebūtu atspoguļots uz šīs līnijas. Tomēr, kā jau tu saproti, absolūtā brīvība pasaulē vispār nav iespējama. Mēs nevaram aizlidot uz citām Saules sistēmas planētām, nemaz jau nerunājot par zvaigznēm vai galaktikām bezgalīgajā kosmosā. Tāpēc, velkot vertikālu taisni caur punktu A, pārdaļīsim uzzīmēto riņķi uz pusēm. Riņķa laukumu kreisajā pusē aizsvīkāsīm. Tas simbolizēs mums neiespējamo pārvietošanās, dzīvošanas un darbošanās brīvību kosmosā. Neiesvītrotais laukums labajā pusē simbolizēs brīvību uz Zemes. Tomēr jāatzīst, ka arī uz Zemes mūsu ķermeņa bioloģiskās īpatnības ierobežo mūsu brīvību. Mēs nevaram līdzīgi putniem lidot gaisā vai līdzīgi zivīm dzīvot ūdeņos. Tāpēc arī vēl atlikušajā riņķa daļā ar taisnēm atdaļīsim un aizsvītrosim nelielus laukumiņus riņķa puses augšējā un apakšējā daļā. Punktus, kur šīs taisnes krusto riņķa līniju, apzīmēsim ar burtiem B un C. Augšējā daļā tas būs punkts B, bet apakšējā daļā – punkts C. Nu mums neaizsvītrots palicis tikai leņķis BAC. Šis leņķis ar tajā ietverto riņķa līnijas daļu tad nu ir mums – cilvēkiem dzīvē maksimāli sasniedzamās brīvības shematisks attēls. It kā jau šādu brīvību dzīvē mēs varētu iegūt katrs, ja garīgi un fiziski normāls piedzimstam šai pasaulē. Bet praktiski tas tā nenotiek, jo brīvības iespējas, jau sākot ar piedzimšanu, tiek lielākā vai mazākā mērā ierobežotas. Ne jau visi piedzimst valdnieku vai miljonāru ģimenēs, ne visi saņem nevainojamu izglītību, un ne visi līdz pilnībai izkopj savas fiziskās un garīgās spējas. Katrs trūkums vai nepilnība samazina cilvēka iespējas baudīt brīvību, tātad padara šaurāku šo mūsu uzzīmēto leņķi. (Atceries, ka brīvs nevar būt ne vārgs, ne dumjš, ne nabadzīgs cilvēks).

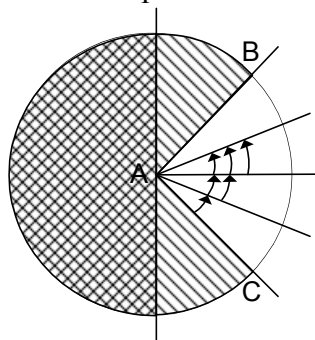
2.attēls

Vispirms aplūkosim, kā mūsu brīvības leņķi ietekmēs veselība un ķermeņa fiziskās spējas. Punktu C uz riņķa līnijas šajā shēmā (2.attēls) pieņemsim par nulles punktu.

Tas būs galējais cilvēka nevarības, invaliditātes un paguruma stāvoklis, kad viņa spējas dzīvot bez medikamentiem un citu cilvēku aprūpes līdzinās nullei. Bet punkts B mūsu shēmā būs pats augstākais ideālas veselības un vislielākās iespējamās fizisko spēju attīstības punkts. Cilvēku, kas sasniedzi šādu pilnību, vairs neierobežo nekādas miesiskas dabas vājums, viņš var baudīt brīvības leņķi visā tā platumā. Protams, tik augsta savas fiziskās attīstības punkta sasniegšana ir vairāk teorētiska, nevis praktiski iespējama.

Velkot taisni no punkta A pārdalīsim leņķi BAC uz pusēm. Punktu, kur šis novilktais stars krusto riņķa līniju, uzskatīsim par vidusmēra cilvēka veselības un fiziskās attīstības stāvokli. Leņķi, kas izveidojies starp šo taisni un nogriezni AC apzīmēsim ar vienu bultiņu. Šis būs lielākais iespējamais brīvības leņķis, ko var sasniegt normāls cilvēks bez kaitīgiem ieradumiem, kurš savu veselību nav bojājis, bet nav arī īpaši rūpējies par tās uzlabošanu un fizisko spēju palielināšanu. Jebkura iedzimta nepilnība, slimība vai kāds cits kaitējums veselībai padarīs šo leņķi šaurāku punkta C virzienā. Savukārt ir tikai viens veids, kā paplašināt brīvības leņķi punkta B virzienā. Tā ir apzināta savu fizisko spēju palielināšana un veselības uzlabošana, norūdot muskuļus un ķermeni darbībā. Atšķirībā no mašīnām, kur nodarbinātie mezgli un detaļas dilst, cilvēka ķermenī vairāk nodarbinātās muskuļu grupas attīstās un nostiprinās. Protams pārslodze un pārpūle arī šeit var tikai kaitēt, tāpēc nodarbībām jānotiek pēc zināmas metodikas, pakāpeniski un regulāri. Lai paplašinātu savas fiziskās spējas, vēlams šādus treniņus saistīt ar paš aizsardzības un cīņas veidu apgūšanu. Gribu piezīmēt, ka starp šādiem treniņiem un sportu ir viena būtiska atšķirība. Sportā tu trenējies, lai gūtu uzvaras, uzstādītu jaunus rekordus un pelnītu ar to naudu vai slavu. Sportā tu nevis uzlabo veselību, bet gan ziedo to punktu, sekunžu vai centimetru iegūšanai. Savukārt, ja darbosies ar mērķi uzlabot veselību un nedomāsi par rekordu punktiem vai sekundēm, tu paplašināsi savu brīvības leņķi. Nevienam jaunietim, lai cik sliktā iedzimtība vai lieli veselības traucējumi viņam būtu, nevajadzētu novērtēt savas nākotnes izredzes pārāk zemu. Katra slimība, protams, prasa zināmu ārstēšanos. Taču pareizi izstrādāta treniņu metodika ļauj paplašināt pat visšaurāko no dabas piešķirto brīvības leņķi.

Bet tagad padomāsim, kā mūsu brīvības leņķi ietekmē prāta spējas. Latviešu tautas gudrība to pasaka īsi un skaidri: „Gudram pieder pasaule, muļķim – mūrītis.” Tātad – jo augstākas būs mūsu garīgās spējas, jo brīvības leņķis – platāks. No mūsu prāta spējām atkarīgs gan tas, cik augstu izglītības līmeni spēsime iegūt, gan tas, kādu amatu pildīt, gan tas, cik augstu stāvokli sabiedrībā ieņemsim. Savukārt no visa iepriekšminētā atkarīgs mūsu materiālais stāvoklis un iespējas realizēt savu brīvību. Te atkal gribu atgādināt tautas gudrību: „Ar saprašanu var dabūt naudu, bet ne ar naudu – saprašanu”.

3.attēls

Tagad palūkosimies, kā tas viss izskatīsies mūsu uzzīmētajā brīvības shēmā (3.attēls). Šoreiz savu maksimāli iespējamo brīvības leņķi BAC ar taisnēm sadalīsim četrās vienādās daļās. Pirmajā daļā virs nogriežņa AC iezīmēsim vienu bultiņu, otrajā - divas bultiņas, trešajā – trīs bultiņas, bet ceturto daļu atstāsim tukšu. Punktu C tāpat kā iepriekš pieņemsim par iespējamās personiskās brīvības nulles punktu, tikai šoreiz cilvēka galējo nevarību raksturos garīgo spēju trūkums. Tātad pie punkta C uz riņķa līnijas mēs varētu pierakstīt: „Idiots, kas nav spējīgs par sevi rūpēties.” Ieņemamais sabiedriskais stāvoklis šeit varētu būt „speciālo pansionātu iemītnieks.” Punkts B savukārt apzīmēs tādu garīgās attīstības pakāpi, pie kuras ir iegūta vislielākā personiskā brīvība pasaulē. Šeit varētu pielikt uzrakstu: „Ģēnijs, kas ieguvis pilnīgu materiālu neatkarību.” Sabiedriskajam stāvoklim šajā punktā konkrēta nosaukuma nav, jo šāda neierobežota brīvība ir drīzāk tikai teorētiski, nevis praktiski iespējama.

Katrs ieņemamais amats tā īpašniekam dod zināmu atalgojumu un zināmas priekšrocības sabiedrībā. Jo šis atalgojums un priekšrocības ir lielākas, jo lielāka ir brīvības iespēja, ko amats nodrošina. Mēs varētu apkopot visus pasaulē iespējamus amatus un sabiedriskos stāvokļus, pat izdomāt sistēmu un pēc tās aprēķināt, cik lielu brīvības nodrošinājumu katrs no tiem dod. Iedomājies, ka visus amatus izkārtojam uz riņķa līnijas no punkta C līdz punktam B atbilstoši brīvības iespēju pieaugumam. (Protams tad nāktos šo shēmu zīmēt krietni lielāku.). Mazliet virs punkta C tad atradīsies tādi apzīmējumi kā „vergs”, „cietumnieks”, „ubags”. Tiem sekos vissmagākie un vismazāk atalgotie amatu nosaukumi. Virzienā uz augšu tos pamazām nomainīs arvien labāk atalgotas un cienījamas profesijas, līdz riņķa līnijas augšējā daļā, gandrīz pie paša punkta B, būs tādi apzīmējumi kā „valsts prezidents”, „armijas virspavēlnieks”, „miljardieris” ...

Jo lielākas brīvības iespējas nodrošina kāds amats, jo augstāks izglītības līmenis nepieciešams, lai ieņemtu un sekmīgi pildītu šo amatu. Tādēļ mūsu izveidotajā shēmā ar vienu bultiņu iezīmēto leņķi pieņemsim par pamatizglītību. Tam sekojošo ar divām bultiņām iezīmēto leņķi – par vidējo (arī vidējo profesionālo) izglītību, bet ar trim bultiņām iezīmēto leņķi – par augstāko izglītību. Pēdējais leņķis, kas atrodas tieši zem nogriežņa AB, apzīmēs vēl pēc augstākās izglītības iegūšanas turpinātu papildu izglītību un garīgo iespēju izaugsmi, jo šeit uz riņķa līnijas izvietoto sabiedrisko stāvokļu un amatu sekmīgai veikšanai nepieciešama pamatīga mācīšanās arī pēc maģistra grāda iegūšanas.

Jā, es piekrītu, gadās, ka dažādu viltus mahināciju rezultātā ar lielu varu un labu atalgojumu apveltītos amatos nonāk cilvēki ar neatbilstošu izglītību un pārāk zemām prāta spējām. Sevišķi tas vērojams politikā. Taču šie cilvēki nespēj ieņemto amatu pienācīgi pildīt un ilgi tajā nenoturas. Arī āksts var uzvilkt karaļa tērpu, bet tāpēc jau viņš nekļūs par karali. Prezidentu, kurš ir tikai marionete, nevar uzskatīt par īstu prezidentu. Marionetei nav tādu brīvības iespēju kā īstam prezidentam. Apzīmējums „prezidents – marionete” mūsu shēmā atradīsies uz riņķa līnijas zemākajā pozīcijā. Visos gadījumos, kad augstus amatus ieņem cilvēki ar neatbilstošām prāta spējām, cieš sabiedrība. Šādu karaļa tērpu uzvilkušu ākstu aplamās rīcības dēļ vai neizdarības dēļ rodas tādi zaudējumi un sarežģījumi, kas bieži vien nes postu veselām tautām un valstīm.

Kādēļ es, gari un plaši stāstot, vēl pūlējos te kaut ko zīmēt? Vispirms jau tādēļ, lai tu labāk redzētu, ka brīvība nav nekāda dāvana, ko kāds mums uz paplātes var pienest klāt un pasniegt. Brīvība ir jānopelna. Savā būtībā brīvība ir atalgojums.

Iedomājies to amatu vai sabiedrisko stāvokli, ko vēlies savā dzīvē sasniegt. Nosaki zīmējumā tā aptuveno atrašanās vietu uz riņķa līnijas – un uzreiz redzēsi, cik daudz tev jāpiestrādā, lai to sasniegtu. Tu nevari skolā slinkot un nemācīties, ja ceri dzīvē ieņemt augstu vietu. **Sekmīgi varēsi ieņemt tikai zemāku amatu, nekā pieļauj tava izglītība un prāta spējas, bet nekad augstāku.** Tā nu tas pasaulē ir iekārtots: jo lielāku brīvību savām iegribām un kaprīzēm piešķiram bērnībā un jaunībā, jo vairāk no reālās brīvības nākas zaudēt turpmākajā dzīvē. Un otrādi: jo vairāk laika ziedojam savu garīgo un fizisko spēju izaugsmei, pretēji savai gribēšanai darot daudzas nepatīkamas un nogurdinošas lietas, jo lielāku brīvību par to kā atalgojumu saņemam nākotnē. Vecāki un pedagogi, kas tevi šodien atrauj no izklaidēm un dīkdienības, pieprasot vairāk laika veltīt mācībām, neierobežo tavu brīvību, bet gan cenšas paplašināt tavu brīvības leņķi. Alkohols, smēķēšana, narkotisko vielu lietošana vai pārmērīga pievēršanās dažādām izklaidēm, kuras tu izvēlēties pēc savas brīvas gribas, īstenībā tavu brīvības leņķi sašaurina, nevis paplašina. Citiem vārdiem sakot, - **īsta brīvība ir tad, kad vari darīt to, ko gribi, bet, lai šo brīvību sasniegtu, mēs nevaram darīt to, ko gribam.** Mums ļoti rūpīgi jāizvērtē atpūtas un izklaidēšanās pasākumi no lietderīguma un savas nākotnes interešu viedokļa. Brīva izvēle par labu tam, kas var kaitēt tavām garīgajām spējām vai veselībai, nozīmē ceļu nevis uz brīvību, bet gan projām no tās. Tie, kas tevi uz to aicina, grib, **lai tu brīvības vārdā pats ar savām rokām iznīcini šo brīvību.** Par to, kas un kādēļ to dara, parunāsim mazliet vēlāk. Atceries tikai, ka arī peļu slazda darbības pamatā ir brīvas izvēles princips. Peli neviens ar varu slazdā nedzen. Viņu tur tikai ievilina. Bet izvēli izdara pati pele...

Valsts – mūsu brīvības aizstāvis un ienaidnieks

Tāpat mēs esam aplūkojuši, kā personisko brīvību, kas ir tavas laimes pamats, ietekmē garīgās spējas un izglītība vai fiziskās spējas un veselība. Kaut arī garīgo un fizisko spēju ietekmi uz savas brīvības leņķi mēs aplūkojam it kā atrautu vienu no otra, faktiski šie abi rādītāji ir savstarpēji ļoti saistīti. Tie viens otru vienmēr papildina. Šaurs fizisko spēju un veselības leņķis brīvības iespējas, ko mums dod garīgā attīstība, sašaurina, bet plats fizisko spēju un veselības leņķis – paplašina. Gan veselība, gan garīgās spējas ir tās lietas, kuras mēs varam paši ietekmēt. Tāpat – cik daudz tu ar sevi strādāsi, tik arī pats saņemsi.

Taču ir arī no mums neatkarīgi faktori, kas ietekmē mūsu brīvības iespējas. Galvenais no tiem ir valsts un sabiedrība, kurā dzīvojam. Tiesiskā, neatkarīgā un nacionālā valstī cilvēku attīstības un līdz ar to arī brīvības iespējas ir daudzkārt lielākas nekā beztiesiskā, nabadzīgā, ārvalstu diktātam pakļautā valstī.

Bet kas tad vispār ir valsts? Katra valsts ir teritoriāls veidojums, kura pastāvēšanas galvenā jēga ir aizsargāt savu pilsoņu intereses, gādāt par viņu mantisko un tiesisko aizsardzību. Nebūs nekāds liels atklājums, ja teikšu, ka daudzas valstis savu pilsoņu intereses īsteno uz citu valstu pilsoņu interešu rēķina. Tāpēc starp valstīm notiek nemītīga sīva konkurences cīņa. Tehnoloģiski augstākās, ekonomiski izdevīgākās ražotnes katra cenšas izvietot un attīstīt savā teritorijā, bet tādu produkciju, kuras ražošana saistīta ar dabas bagātību pastiprinātu izmantošanu un apkārtējās vides piesārņošanu, iepirkt no citām valstīm. Jo valsts ir ekonomiski vājāka, jo vieglāk tās teritorijā izvietot dažādas kaitīgas ražotnes un izmantot šīs valsts iedzīvotājus kā lētu darba spēku. Neviena ekonomiski spēcīga valsts savas dabas bagātības nepārstrādātā veidā par pusvelti nepārdod citai valstij, jo tas nozīmē „zāģēt zaru uz kura pats sēdi.” Tomēr ekonomiski un politiski vājās valstis tieši to ir spiestas darīt. Šīs valstis ir arī ideāls noieta tirgus visiem novecojušajiem vai nekvalitatīvajiem ražojumiem, ko attīstīto valstu iedzīvotāji nepērk vai kas gluži vienkārši paliek pāri. Tādēļ, mums ir jāsaprot, ka neviens visā pasaulē, izņemot mūs pašus, nav patiesi ieinteresēts Latvijas ekonomiskajā izaugsmē un tautsaimniecības uzplaukumā. Mūsu vājums un nabadzība citām valstīm ir **izdevīga**. To nedrīkst aizmirst, cerot uz palīdzību no Austrumiem vai Rietumiem.

Ir daudz smalku un viltīgu paņēmieni, kā ne tikai palēnināt kādas valsts attīstību, bet pat nodarīt tai būtisku kaitējumu. Runājot par humāno palīdzību, es jau mazliet pieskāros šim tematam. Taču galvenais faktors, kas nodrošina valsts attīstību, ir pašu tās pilsoņu prāts un iespējas šo prātu likt lietā. Pasaulē ir daudz piemēru tam, ka pat milzīgas dabas bagātības nespēj glābt valstis no ekonomiskās atkarības, ja trūkst šo bagātību izmantošanai nepieciešamā intelektuālā potenciāla, ja trūkst izglītotu un gudru cilvēku, kas spējīgi virzīt zinātnes un tehnikas attīstību, kā arī valsts politiku atbilstoši savām interesēm. **Nepieļaut kādā valstī vajadzīgā intelektuālā potenciāla izveidošanos nozīmē uzvarēt un pakļaut valsti bez kara pieteikšanas.**

Tāpēc «brīvā tirgus» un demokrātijas lozungu aizsegā mērķtiecīgi intelektuālā potenciāla graušānu veic arī mūsu valstī. Galvenokārt šie graušānu pasākumi ir tēmēti uz jauniešiem, jo tieši no viņiem nākotnē būs atkarīgs, cik lielā mērā Latvija spēs pastāvēt kā politiski un ekonomiski neatkarīga valsts. Maigi izsakoties, pasaule vēlas, lai jūs visi izaugtu par patērētājiem, nevis ražotājiem. Skaidrā valodā runājot, pasaule grib, lai jūs būtu tādi muļķi, kas pat nieka stabulīti no kārkla zara nevēgtu pagatavot, bet ietu to pirkt importa preču veikalā. Protams, piespiedu kārtā to panākt nevar, - tas

nebūs demokrātiski. Tāpēc ir izstrādātas dažādas uz psiholoģiju balstītas apziņas ietekmēšanas metodes. Ar tām tiek panākts, ka cilvēks par muļķi paliek labprātīgi, pašam to nemanot. Šeit par galveno uzbrukuma ieroci kalpo antikultūra. Tas ir visu to pasākumu kopums, kas vērsts uz patiesas nacionālas kultūras iznīcināšanu cilvēkā. Pamazām vien mums iestāta, ka visa tā gudrība un morāles normas, ko esam mantojuši no saviem senčiem, nav nekā vērtas un nekam neder, ka tas viss ir bezcerīgi novecojis un atmetams. Šo muļķību simtām reizi atkārtoti tik ilgi, līdz mūsu apziņā tā jau sāk šķist patiesība. Vēl vairāk - lai pazemojums būtu pilnīgs, mums pašiem māca ņirgāties par savas tautas svētumiem un nonievāt sentēvu gudrības.

«Vīzes, prievītes, tautiskais tērps – ha, ha, ha, cik tas primitīvi, cik banāli, un vienkārši stulbi!» svešā mēlē ņirdz, svešā mute savilkta nicīgā vieplī, svešā sejā pārākums. Un maziņais latvietītis nokaunas, nodur ačteles, kādu laiciņu pamīņājas un tad ķīkina svešai balsij līdzī: «Cik tas nepraktiski, nemoderni, mūsdienām neatbilstoši...» Izraut kādu fragmentu, kādu ornamentu no tā paša nopeltā tautiskā tērpa un uzšūt to kāda modes apģērba piedurknei vai citai vietai – jā, tas ir „oriģināli”, tas ir „savdabīgi”, tas piešķir „zināmu ekstravaganci, šarmu”, tas ir „īpatnēja stila meklējums” utt. Bet ar zīmēm, ko tagad mēdz dēvēt par ornamentiem, nedrīkst jokot. Zīmēm ir sava jēga un piemīt noteikts spēks. Šis spēks darbojas neatkarīgi no tā, vai kāds prot vai neprot zīmes tulkot. Iebrucēji gadu simtiem ir nīdējuši ne tikai mūsu Dievestību, bet arī šīs zīmes. Un viņi zināja kāpēc. Tērpā pareizi izvietotas zīmes aizsargā savējo un griež atpakaļ svešajam viņa ļaunumu. Aplami izmantotas zīmes labākajā gadījumā tiešām ir tikai ornamentu, bet sliktākajā gadījumā var radīt kaitējumu šāda tērpa valkātājam. Tikai nedomā, ka, izlasot kādu brošūriņu ar zīmju skaidrojumiem, tu kļūsi par zīmju tulku. Zīmes darbība ir atkarīga ne tikai no tās pamatnozīmes, bet arī no paša tērpa un atrašanās vietas uz tērpa, šā tērpa darinātāja personības un domām, ar kādām zīme tērpam uzšūta. Ir ekstrasensi, kas spēj noteikt zīmju „starojumu” (tā viņi to sauc). Tiek runāts par pozitīvām un negatīvām zīmēm. Ja divi dažādi cilvēki uz papīra uzzīmēs vienu un to pašu zīmi, ekstrasenss pateiks, ka šo zīmju starojums ir dažāds, var pat gadīties – pilnīgi pretējs. Ja tu savāktu tikai pozitīvās zīmes, taču bez sajēgas uzšūtu vai uzkārtu tās uz sava apģērba, visdrīzāk tavām drēbēm būtu negatīvs starojums. Palasi „Latvju dainas” – un tu uzzināsi, ka agrāk raibus cimdsus adīja un kreklus izrakstīja ne jau trikotāžas kombinātos vai šūšanas ateljē. Tā nebija masu produkcija, ko tagad pie konveijera štancē profesionāla bezpersoniska vienaldzība. To darīja mīļas, gādīgas rokas, domājot par šā darinājuma valkātāju un mērķi, kādam apģērbs kalpos.

„Un tie dažādie pagānu svētki,” turpina ņirgt svešā mēle. „Tas taču nav nopietni, tā tikai tāda tumšu ļautiņu ālēšanās. Kaut vai Jāņu nakts, kad jaunieši, rokās sadevušies, lec pāri ugunskuram un pēc tam – hi, hi, hī! – pazūd krūmos.” Un mazais latvietītis atkal nokaunas, ņem savus latiņus un iet pirkt gudrās grāmatas par „īsto”, visiem Rietumu un Austrumu standartiem atbilstošu seksuālo uzvedību, kas māca pareizi spaidīt, masēt, bučot utt.

Bet ko gan svešie sajēdz no mūsu tautas senajām paražām un svētkiem, lai būtu tiesīgi tos nonievāt? Modernā zinātne pēdējo desmit gadu desmitos beidzot ir sev pierādījusi tā sauktās auras jeb biolauka esamību un atzīst, ka tas ir it kā cilvēka fiziskā ķermeņa turpinājums „smalkajā matērijā”. Šī aura ieskauj mūsu ķermeni un atspoguļo visas cilvēka fiziskās un garīgās īpašības. Kad lecam cauri uguns liesmām, mūsu biolauks attīrās. Nokrīt tie sārņi, kas uzkrājuši cilvēka garīgās un fiziskās kroplības šīs smalkās matērijas līmenī. Ļoti iespējams, ka tādā veidā no nevēlamām astrālām un karmiskām

ietekmēm tiek pasargāta jaunā dzīvība, kas rodas papardes zieda meklējumos Jāņu naktī.

Mūsu tālie senči, protams, nebija dzirdējuši tāds gudrus vārdus kā ekstrasensorā uztvere, paralēlās dimensijas vai psihatronais starojums, bet viņi zināja, kas un kā pareizi jādara, lai cilvēks būtu vesels, lai ģimenes būtu stipras, lai klētī netrūktu labības un kūtī mājlopu. Un šis pareizais bija pateikts bez sarežģītiem svešvārdiem mums pašiem tik tuvajā un saprotamajā latviešu valodā. Tā bija seno latviešu dzīvesziņa, bet to var saukt arī par pasaules uztveri vai reliģiju. Ja tu gribi izdomāt vēl kādu jaunu apzīmējumu tam nacionālajam, kas vadījis cauri gadu tūkstošiem mūsu senčus viņu gaitās uz šīs zemes, man nav iebildumu. Būtību tas nemainīs. Protams, ne visas dainas, ticējumi, teikas un tautu gudrības ir saglabājušās līdz mūsu dienām. Bet arī esošais ir milzīga bagātība! Un mēs esam tās mantinieki. Tāpat kā mantinieki esam arī tam, kas iedzimtības ceļā no paaudzes paaudzē mums ir nodots. Svešās lūpas par to var ņirt, dusmoties vai zaimot, bet nespēj to apsmieklā likt. Apsmiekla vērti mēs kļūstam paši, ja mēģinām noniecināt šo bagātību.

Kā atšķirt kultūru no antikultūras? Ļoti vienkārši. Iedomājies, ka peldi pāri šim ezeram. Visu, kas palīdz noturēties virs ūdens un ātrāk virzīties uz priekšu, var salīdzināt ar kultūru, bet visu, kas tevi cenšas nogremdēt, kavēt un mazināt tavus spēkus – par antikultūru. Mūsu nacionālā kultūra palīdz mums sevī atrast, izcelt un attīstīt visu pozitīvo, to, kas cilvēku padara stiprāku, dzīvotspējīgāku, brīvāku un laimīgāku. Antikultūra – tieši pretēji – stimulē, lai mēs godātu visu negatīvo, kroplo, nenormālo, kas vairo mūsu vājumu, mazina prāta spējas, atņem brīvību un padara mūs nelaimīgus.

Padomāsim kaut vai par tām pašām šausmu filmām. Tās taču nedara mūs drošsirdīgākus vai stiprākus. No apziņas dziļumiem šīs filmas izvelk mūsu bailes un uzpūš tās kā vējš ugunsкура liesmas. Sadisms, nežēlība, asinskāre – tas viss lielākā vai mazākā mērā var būt noslēpts dziļi mūsu zemapziņā un mēs par to varam pat nenojaust. Bet minētie antikultūras „mākslas darbi” ir kā stimulatori, kas aktivē un izvelk dienas gaismā šos tumsas rēģus. Ne katrs spēj ar tiem tikt galā un tos savaldīt. Tie iesēžas mūsu apziņā un liek viņiem kalpot. Mēs kļūstam vergi savām bailēm, ļaunumam, dzīvnieciskajām tieksmēm vai dažādiem tumsas murgi. Rezultātā mums rodas nedrošības sajūta, apātija, šaubas, neizlēmība, mēs izdarām noziegumus. Cilvēki vairs paši nezina, ko grib, un nedomā par savas rīcības sekām.

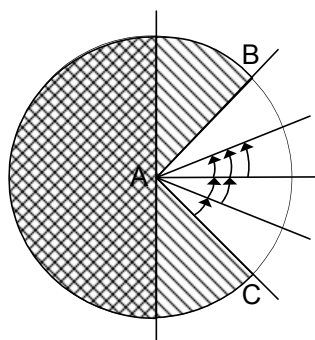
Ar likumdošanas aktiem un dažādiem citiem ierobežojošiem pasākumiem katra valsts cenšas maksimāli pasargāt savus pilsoņus no antikultūras kaitīgās ietekmes. Taču ir valstis, kuru valdības neizstāv savas tautas nacionālās intereses, bet valstsvīri apmaiņā pret dažādiem personiskiem labumiem ir gatavi kalpot jebkurai svešai varai. Tas paver iespējas „brīvā tirgus” aizsegā netraucēti iepludināt tautā antikultūras idejas un ražojumus, kurus tad plašā izvēlē piedāvā, gan grāmatu, gan video un audio preču veikalos, gan populārizē televīzijā un citos plašsaziņas līdzekļos.

Un tomēr izvēli katrs izdara pats. Nevar teikt, ka lielajā piedāvājumu klāstā nebūtu vērtīgu grāmatu, videofilmu, jauku mūzikas ierakstu vai televīzijas raidījumu. Vajag tikai meklēt, nevis vientiesīgā pašāvībā ņemt pretī to, ko mums cenšas iesmērēt ar uzbāzīgas reklāmas palīdzību. Taču, lai izdarītu pareizo izvēli, ir jāprot pazīt antikultūras ražojumus un jāpazīst tās viltības, ar kuru palīdzību it kā brīvības vārdā sašaurina mūsu iespējamās brīvības leņķi. «Gļēvulis ļaunas straumei, stiprais nostājas pret straumi,» - māca mūsu tautas gudrība.

Kā citi māca mūs iznīcināt savu brīvību

Kā tu domā, vai mūsu valstij ir ļoti vajadzīgi gudri, intelligenti, augsti izglītoti un zinoši cilvēki, kas labi orientējas pasaulē notiekošajā? Es nerunāju par kaut kādu ideālu valsti, kas to vien dara kā cīnās par savu pilsoņu gaišo nākotni, zinātnes progresu un vispārējas labklājības nodibināšanu zemes virsū. Tāda valsts pagaidām pastāv tikai sapņotāju fantāzijās vai arī liekulīgu politiķu melīgajās runās. Runāsim par tādu Latviju un pasauli, kādā tagad reāli dzīvojam.

Sapnis par to, ka «melnos», zemas kvalifikācijas darbus, attīstoties zinātnei un tehnikai, darīs gudras mašīnas, ir piepildījies tikai daļēji. Gudrā mašīna, kas dara vienkāršus darbus, izmaksā daudz dārgāk nekā parasts melnstrādnieks. Tādēļ visās valstīs vajag un arī turpmāk vajadzēs daudzus, kas strādā ar lāpstām, kapļiem, āmuriem, slotām, laužņiem, cirvjiem, zāģiem, dakšām vai gluži vienkārši kaut ko pienes, padod, slauka, tīra, mazgā utt. Jo nabadzīgāka un vairāk atpalikusi valsts, jo mazāk šajā valstī ir modernās tehnikas, kas atvieglo cilvēka darbu.

3.attēls atkārtoti

Bet tagad paskaties vēlreiz uz mūsu uzzīmēto shēmu (3.attēls). Kā tu domā, kāds cilvēks, ar kādu personiskās brīvības leņķi sabiedrībai un valstij ir visizdevīgākais? Ja kāda personiskais brīvības leņķis ir šaurāks par pirmo ar vienu bultiņu atzīmēto iedaļu un tā tad pietuvināts nevarības punktam C, nešaubīgi var teikt, ka tāds cilvēks sabiedrībai nav izdevīgs. Viņš savu zemo garīgo spēju dēļ faktiski parazitē uz sabiedrības rēķina, jo nevar ar darbu nopelnīt iztiku. Tāds vai nu ubago, nepārtraukti prasa no valsts sociālos pabalstus, vai arī mitinās kādā pansionātā, ko uztur valsts. Tādēļ valsts ir ieinteresēta, lai šāds cilvēks, cik nu vien iespējams, celtu savu izglītību līdz tādām līmenim, kas kaut vai daļēji ļautu viņam, strādājot pašus primitīvākos un netīrākos darbus, nopelnīt vēdera tiesu.

Nākamā mūsu shēmā ir ar divām bultiņām apzīmētā leņķa daļa. Šā līmeņa ļaudīm ir sava profesija, māka rakstīt, nedaudz rēķināt, un viņi vajadzības gadījumā var pārkvalificēties arī uz kādu citu vienkāršu amatu vai profesiju. Ja cilvēka zināšanas ir šauri specializētas un nav daudzpusīgas, viņš ir izdevīgs gan apkārtējiem, gan sabiedrībai kopumā. Piemēram, ja esi labs galdnieks, bet neko nesajēdz no likumdošanas, medicīnas, datortehnikas utt., tu būsi spiests maksāt gan ārstiem, gan juristiem, gan datorspeciālistiem un visiem pārējiem pat par visniecīgāko konsultāciju vai palīdzību. **Katrs, kam ir zināšanas par to, ko tu nemāki, tiek pie iespējas pelnīt uz tava rēķina.** Tomēr cilvēki ar vidējo un pabeigtu pamatizglītību ir izdevīgi valstij, jo viņi visai vāji orientējas sabiedrībā norisošajos procesos, neprot izmantot savas cilvēktiesības un viņiem trūkst zināšanu, lai spētu sevi aizstāvēt pret dažādām pārestībām un netaisnībām. Viņus ir samērā viegli apmuļķot, jo viņi tic visam, ko dzird un

redz plašsaziņas līdzekļos. Ar šā līmeņa cilvēkiem ir viegli manipulēt gan priekšvēlēšanu kampaņu laikā, gan arī ikdienā. Īsi sakot: **jo vairāk no tevis var paņemt un jo mazāk tu spēj pieprasīt kaut ko sev, jo esi izdevīgāks.**

Savukārt cilvēki ar augstāko izglītību un pāri vidusmēram attīstītām prāta spējām „brīvā tirgus” valstīm nav izdevīgi (mūsu shēmā augšējās divas leņķu daļas zem burta B). Jo plašākas ir cilvēka zināšanas, jo neērtāks tas kļūst citiem. Tas redz citu kļūdas un prot izmantot tās savā labā. Tu spēj saskatīt robus un nepilnības valsts likumdošanas aktos un arī tos izmantot savā labā. Tu atrodi paņēmienus, kā mazāk maksāt nodokļus, kā vairāk saņemt atvieglojumus un subsīdijas, kā ar mazākiem izdevumiem gūt lielākus ienākumus un kā tos ieguldīt izdevīgos pasākumos, kas nes peļņu. Tevi vairs nevar tik viegli apmulķot ar dažādiem avīžu rakstiem un propagandas raidījumiem. Tu spēj saskatīt valstī notiekošās bezjēdzības un izskaidrot tās citiem. Augstajiem amatvīriem tu esi bīstams gan kā atmasketājs un apsūdzētājs, gan arī kā konkurents, kurš pie izdevības spēj ieņemt viņu krēslus. Jo vispār jau tādu amatu, kas dod iespēju, staigājot ar baltu apkaklīti, labi pelnīt, nav nemaz tik daudz. Normāli būtu, ja tajos strādātu spējīgākie un gudrākie valsts pilsoņi. Diemžēl parasti konkurence uz šīm vietām nav godīga. Sevišķi tas jūtams jaunizveidotās vai atjaunotās valstīs, kāda šobrīd ir arī Latvija. Labāk apmaksātos amatus un varu valstī sagrābj atsevišķi grupējumi, un tiem svarīgākais ir, lai visi, kas nokļuvuši pie šīs ērtās barotavas, būtu savējie, jo „vārna vārnai jau acīs neknābj”. Valsts mērogā pieņem dažādus šauru, savtīgu interešu diktētus lēmumus, kas kaitē sabiedrībai un tautai. Tādēļ augstos valdības amatos strādājošie ir ieinteresēti, lai nebūtu nekādas viņiem nevēlamas informācijas noplūdes un lai iespējami mazāk cilvēku no malas spētu iejaukties viņu darbībā. Ja kāds domā, ka mūsu valdībā strādā mulķi, viņam jāsaprot, ka šie mulķi darīs visu, lai vienkāršie pilsoņi nebūtu par viņiem gudrāki. Te man nāk prātā kāda krievu armijā dzirdēta asprātība: «Vai tu zini, kādēļ pulkvežu dēli nekad nekļūst par ģenerāļiem? Tādēļ, ka ģenerāļiem pietiek savu dēlu.»

Protams, prāta spējas nevienam tik vienkārši atņemt nevar. Taču šīs prāta spējas var ierobežot, neļaujot ļaudīm no vienkāršās tautas iegūt vērā ņemamu augstu izglītību. Tomēr šeit ir viens «bet». Pasaulē daudz runā par humānismu un demokrātiju. Arī mūsu valstij, tāpat kā citām, uz āru ir jāizskatās humānai un demokrātiskai. Tāpēc ar likumu nevar aizliegt vienkāršajai tautai iegūt augstāko izglītību, jo tas nebūs ne humāni, ne demokrātiski. Tieši otrādi: jārada iespāids, ka valsts visiem spēkiem cenšas šo izglītību jaunatnei nodrošināt un nepārtraukti mudina mācīties. Protams, vārdos tā notiek. Domāju, esat pietiekami daudz saklausījis tās runas par izglītības prioritāti un nozīmīgumu, runas, kas tā arī ir palikušas runāšanas līmenī. Bet tajā pašā laikā valstī realizē veselu pasākumu kompleksu, lai jaunieši zaudētu interesi par mācībām un paši labprātīgi atteiktos no vērā ņemamas izglītības. Lai labāk izprastu šo viltīgo sistēmu, iedomāsimies, ka mēs esam tie ģenerāļi, kas negrib pieļaut, ka pulkvežu un zemāka ranga piederīgo dēli iegūst izglītību, kas viņiem dotu iespēju kļūt par ģenerāļiem. Ar ko mēs sāksim?

Es domāju, ka sāksim ar pirmsskolas vecuma bērniem. Liksim, lai viņiem saražo labi daudz tādu multiplikācijas filmu, kam nav nekāda satura, bet kurās notiek bezjēdzīga skriešana, ķeršana, bļaušana, kaušanās, bēgšana, viss krīt, jūk, gāžas, plīst un šķīst. Nav svarīgi, vai tālrāža ekrānā lēkā un to visu dara uzzīmēti suņi, kaķi, peles vai rozā panteras. Svarīgi, lai tas izskatītos efektīgi un lai tam visam nebūtu nekādas jēgas un satura. Mazie cilvēciņi stundām ilgi vaļējām mutēm blenzīs šajās mulķībās, un no viņu galviņām kā ar slotu būs aizslaucītas visas domas. Tas ļoti labi ikdienā nobremzēs

bērnu tieksmi kaut ko saprast, pētīt, izziņāt, būvēt, veidot. Kad šādam no „mulķiku” skatīšanās atrautam bērnam kāds liks mācīties pazīt burtus vai ciparus, to nebūs tik viegli panākt. Jau no paša sākuma bērns sapratīs, ka mācības ir kaut kas ļoti garlaicīgs, nepatīkams, nogurdinošs un visi, kas spiež viņu to darīt, ir slikti cilvēki. Saviem „ģenerāļu” bērniem gan šādu filmu skatīšanos mēs stingri ierobežosim. Mēs algosim audzinātājus, kas ikdienā ar dažādu rotaļu un nodarbību palīdzību izkops un attīstīs viņu spējas, kā arī pamazām radinās viņus koncentrēties mācību darbam.

Arī skolas vecuma bērnus nedrīkst atstāt bez ievēribas. „Ģenerāļu” bērni, protams, mācīsies elitārajās skolās, un tur mācību process būs ļoti kvalitatīvs. Bet pārējās skolās jāpanāk, lai bērni mācīšanos neuzņem pārāk nopietni. Nedrīkst būt tā, ka bērns, kurš sekmīgi mācās, jūtas pārāks par tiem, kas to nespēj vai negrib darīt. Tieši otrādi: bērnam jau no pirmās klases jājūt, ka arī bez mācīšanās var tīri labi būt par skolēnu. Tādēļ vismaz pirmajās trijās klasēs aizliegsim skolotājiem bērnu sekmes vērtēt ar atzīmēm. Atzīmes taču ir kaut kas tāds, ar ko bērni lepojas, bet tas var izraisīt savstarpējas sacensības garu un stimulēt mācīšanos. Vēl jāpanāk, lai skolā būtu pēc iespējas vājāka disciplīna. Tas ievērojami grauj sekmju līmeni un dezorganizē mācību darbu. Panākt to var. No vienas puses, pedagogiem jāliek strādāt pēc principa, ka nekādus sodus pret bērniem lietot nedrīkst, bet jāgaida, ka skolēnam pašam, nepareizas uzvedības gadījumā izjūtot negatīvās sekas, rodas apskaidrība. Bet, no otras puses, manipulējot ar cilvēktiesībām un bērnu aizsardzības likumiem, jāizvirza skolotājiem tādas prasības un jāuzliek tāda atbildība, lai nekādas negatīvas sekas, kas paša sliktās uzvedības dēļ bērnam būtu jāizjūt, vispār nevarētu iestāties. Piemēram, bērnu nedrīkst izraidīt no klases, uzlikt pēcstundu darbu, nesekmības dēļ atstāt uz otru gadu tajā pašā klasē, atskaitīt no skolas bez tiesas lēmuma utt. Mazgadīgie huligāni un sliņķi ātri vien atklās skolotāju bezspēcību un slaidi uzspļaus visām labajām pamācībām, aizrādījumiem un morāles sprediķiem. Tā daži mulķi ar savu ālēšanos traucēs visu mācību darbu klasē, padarot arī citus par mulķiem. Lai skolēni, kas negrib vai arī nespēj normāli mācīties, no pamatskolas pēc elementāras lasīt un rakstīt prasmes apgūšanas nevarētu izstāties, valstī jāpieņem likums par obligātu deviņu klašu izglītību līdz 18 gadu vecumam. Par katru priekšlaikus no skolas atskaitītu bērnu skolas vadībai jāuzliek naudas sods. Tas piespiedīs līdz pat devītajai klasei šos negribīšus un nevarīšus garlaikoties skolas solos blakus normāliem bērniem un traucēt viņus mācībās. Protams, valstī līdz minimumam jāsamazina speciālo, garīgi atpalikušajiem bērniem domāto mācību iestāžu skaits. Aizbaidinoties ar invalīdu integrāciju sabiedrībā, viņi jāspiež apmeklēt vispārizglītojošās skolas. Šo bērnu klātbūtne normālā skolā ievērojami apgrūtinās skolotāju darbu, un viņi būs spiesti palēnināt apgūstamās vielas izklāstu, lai piemērotu to speciālo audzēkņu domāšanai. Normālajiem skolēniem tad atliks tikai garlaikoties. Lai pedagoga darbu padarītu īpaši problemātisku, mācību programmas jāizstrādā tā, lai apgūstamās vielas apjoms būtu pietiekami liels un skolēni bez nopietnām papildnodarbībām tajā vispār nespētu iedziļināties. Savukārt mācību literatūra un uzskates līdzekļi, kas atvieglo mācību vielas apgūšanu, jāražo ierobežotā daudzumā un tiem jābūt krietni dārgiem. Vēl skolās jāriko ļoti daudz dažādu izklaides pasākumu. Tās varētu būt diskotēkas, skolēnu modes skates, fanklubu sanāksmes, dažādi nenopietni konkursi vai rotaļīgas sacensības. Galvenais, lai visiem šādiem pasākumiem būtu pēc iespējas mazāk sakara ar mācību vielu un skolā gūtajām zināšanām. (Jo bērniem no tā visa ir jāatpūšas!) Ar laiku šāda „sabiedriskā dzīve” bērnu apziņā ieņems galveno vietu un mācības skolā viņiem liksies kaut kas mazsvarīgs un otršķirīgs. Bet bērnu vecākiem mēs iestāstīsim, ka šādi tiek stimulēta bērnu sabiedriskā aktivitāte, radošās spējas, izdoma un māka kontaktēties.

Starp citu, visu to, ko te stāstu, es neesmu izdomājis. Es minu **tikai daļu no tā**, kas reāli ir izdarīts Latvijas valsts izglītības sistēmā pirmajos desmit gados pēc formālās neatkarības atjaunošanas. Protams, tas viss iedarbojas. Tādi jaunieši kā tu jau no agrīnas bērnības zaudē interesi par mācīšanos. Tad nu morālisti var liekuļotā sašutumā nosodīt slinko, neapzinīgo, izlaidīgo un samaitāto jaunatni, kas neko negrib un nespēj dzīvē sasniegt. Un neviens neiedomājas, ka jaunā paaudze nav vainīga. Tāpat kā pirms simt un tūkstoš gadiem bērni ierodas šai pasaulē gan ar sliktāku, gan labāku iedzimtību. Viņi ir tikai materiāls, no kā sabiedrība sev veido tādus pilsoņus, kādi tai ir vajadzīgi.

Vēl viens „brīnišķīgs” līdzeklis, kā notrulināt, degradēt un padarīt atkarīgus no dažādām azartiskām baudām ne tikai bērnus un jauniešus, bet arī pieaugušos, ir modernā izklaides industrija. Ja paskatās jauniešiem domātos raidījumus, filmas, pašķirsta preses izdevumus, nevar nepamanīt, ka tie visi pārsvarā sludina nenopietnu attieksmi pret dzīvi. Kultivē uzskatu, ka ar jaunatni par kaut ko nopietnu vispār nav iespējams runāt. Cenšas iestāstīt, ka visa dzīve ir viena vienīga nepārtraukta jautra spēle. Lai šis uzskats nostiprinātos, piedāvā arī visdažādākās, katrai gaumei un raksturam atbilstošas spēles. Visām spēlēm pamatā ir sacensība „kurš kuru”. Tikai šī sacensība notiek nereālā, no dzīves atrautā spēļu pasaulē un pēc spēlē noteiktajiem, nevis dzīvē valdošajiem likumiem. Tas ir ļoti būtiski! Enerģiju un laiku, ko jaunekļi varētu izmantot dzīves cīņās, viņi iztērē, spaidot podziņas vai raustot kloķus pie virtuālās realitātes spēļu mašīnām. Dzīvē viņi ir apātiski cilvēciņi, kas nespēj cīnīties ne par savām tiesībām, ne par vietu zem saules.

Viņiem tā īsti nav ne savu uzskatu, ne principu. Ar spēļu azarta pārņemtu cilvēku ir viegli manipulēt, jo viņa galvenā vēlme ir iespējami drīzāk turpināt pārtraukto spēli. Iespēja spēlēt viņam ir kā ēzelim purna priekšā piekārts burkāns, kas liek šim lopiņam bez domāšanas vilkt jebkuru uzkrauto nastu. Tādi nav un nekad nebūs konkurenti uz augstiem, ienesīgiem amatiem valstī un sabiedrībā.

Un tomēr katrs no mums vairāk vai mazāk apzinās savas vājības, savas sāpīgās vietas, savu nespēju, savu klupšanas akmeni. Var rasties vēlme cīnīties un ar mērķtiecīgiem treniņiem likvidēt šīs vājās puses, lai atbrīvotos no zemās pašvērtības sajūtas, kas ir tik nomācoša. Zēns, kurš sava fiziskā vājuma dēļ pārcietis pazemojumu un bezpalīdzību ļauna, brutāla spēka priekšā, var sākt cītīgi pievērsties paš aizsardzības mākslas treniņiem un kļūt spējīgs par sevi pastāvēt. Nabadzība un beztiesība tādā jaunieši var radīt dusmas, spītību un tieksmi cīnīties par pienācīgas izglītības iegūšanu un tāpat arī par augstāku stāvokli sabiedrībā. Lai tas nenotiktu, ir izstrādāta viltīga sava vājuma kompensēšanas sistēma. Mums piedāvā savu vājo pašvērtību nevis likvidēt ar mērķtiecīgiem treniņiem un mācībām, bet gan kompensēt uz citu rēķina.

Vai esat padomājis, kādēļ plašsaziņas līdzekļos tik uzbāzīgi reklamē sportu un pasaulē nepārtraukti notiek visdažādākās sacensības? Kādēļ valstis sportam piešķir tik ievērojamas naudas summas? Neviens sportā izcīnītais punkts, metrs vai sekunde taču nenes nekādu ekonomisku labumu cilvēcei. Gribo apgalvot, ka tik ļoti izreklamēto sporta pasākumu pārraides televīzijā nav domātas, lai mēs visi kļūtu par sportistiem, bet gan lai mēs visi kļūtu par līdzjutējiem. Šādi mums piedāvā savu nomācoši zemo pašvērtību kompensēt uz citu rēķina. Jebkurš cilvēks, pat fiziski vājš invalīds, var jūsmot par kādas komandas vai atsevišķa sporta elka panākumiem. Iztēlē viņš var identificēt sevi ar šo sportistu, pārdzīvot sava elka veiksmes un ar televīzijas vai preses starpniecību

baudīt kontaktu ar viņu. Mūsu vājā pašvērtība fiziskās attīstības jomā tiek kompensēta, un mēs jūtamies lieliski.

Ja tu, piemēram, neko nejēdz mūzikā un esi par slinku, lai iemācītos spēlēt kādu instrumentu, savu slinkumu un nevarēšanu vari kompensēt, kļūstot par kāda mūziķa vai ansambļa fanu. Vari lēkāt un gaviļēt, apmeklējot sava elka koncertus, līdz bezgalībai ikdienā deldēt dievinātā objekta skaņu ierakstus, savā apģērbā, frizūrā un izturēšanās veidā censties līdzināties viņam un tēlot savu elku popielās. Tava zemā pašvērtība tiks kompensēta. Līdzīgi par vājuma kompensētājiem mums piedāvā arī slavenus aktierus, filmu zvaigznes un viņu atveidoto neskaitāmo teleseriālu un grāvējfilmu varoņus. Atliek tikai izdarīt izvēli un pievienoties kādam tūkstošgalvainajam līksmojošo fanotāju pūlim. **Un tu pat nepamanīsi to brīdi, kad prieks par svešām uzvarām būs kļuvis par aizsegu taviem zaudējumiem.** Tu būsi pieklusinājis (vai pat pilnīgi apslāpējis) savas dvēseles lūgumu pēc attīstības. Tu melosi pats sev, iegalvojot, ka tā ir tava brīva izvēle un viss ir labākajā kārtībā. Bet iegaumē - tikai ar tām dūrēm, kas tev ir, dzīvē varēsi aizstāvēt sevi, savu ģimeni, savu māju un savu godu. Tikai tā galva, kas ir uz taviem pleciem, un zināšanas, kas ir tavā galvā, būs tie, kas dzīvē spēs paglābt no apmulķošanas, paverdzināšanas un apsmiekla. Arī kāzu valsi ar izredzēto būs jādejo pašam, un neviens supermens, estrādes mākslinieks, sporta zvaigzne vai videofilmu varonis, par ko tu tā jūsmojo, nenāks palīgā un nedarīs to tavā vietā. Blenžot uz viņiem, fanojot par viņiem, tu zaudē laiku to ieroču un mākas kaldināšanai, kas vienīgie tevi vadīs caur dzīvi.

Kā mēs paši iznīcinām savu brīvību

Ja tev vēl nenāk miegs, es labprāt tev sīkāk pastāstīšu arī par to, kā mūsu pašu neapdomīgā rīcība bieži vien apdraud mūsu brīvību.

Kā jau redzējām, zīmējot brīvības leņķa shēmu, viss, kas kaitē mūsu veselībai, kaitē arī mūsu brīvībai. Ja tev, piemēram, satiksmes negadījumā tiek sakropļota roka vai kāja, tavs brīvības leņķis attiecīgi sašaurinās. Ja tiek traumēts mugurkauls, var iestāties paralīze un atlikušais mūžs jāpavada gultā. Tad brīvības leņķis kļūst pavisam šaurs... Katram no mums ir savs liktenis, un neviens nav pasargāts no nelaimes. Un tomēr nereti gadās, ka mēs paši ar savu rīcību nelaimi aicinām. Visbiežāk tas notiek tad, kad gribam būt stiprāki, veiklāki un prasmīgāki nekā īstenībā esam. Mēs gribam citu priekšā palielīties, atdarināt kādu supermeni, parādīt tādas spējas, kādu mums nemaz nav. Un tad notiek nelaime.

Man jaunībā gadījās būt lieciniekam kādam ar lielību saistītam traģiskam gadījumam. Zēns, varbūt mazliet jaunāks par tevi, gribēja citu priekšā padīzoties ar savu peldēšanas māku. Viņš skrējienā izgērbās un neapstājoties tieši no upes krasta ielēca uz galvas ūdenī. Bet upes straume šeit bija atnesusi pusnogrimuša koka stumbru. Nenācis pie samaņas, zēns pēc dažām stundām slimnīcā nomira.

Es pazinu arī kādu jaunu vīrieti, kurš mēdza pārgalvīgi braukt ar mašīnu. Bieži vien viņš nepārredzamos ceļa līkumos apdzina priekšā braucošo transportlīdzekli. Kad līdzbraucēji uztraukušies jautāja, kas notiks, ja kāds brauks pretim, viņš allaž lepmi atbildēja: „Bet varbūt nebrauks pretī!” Ilgu laiku tiešām gadījās, ka neviens pretim nebrauca. Taču kādu dienu šādi apdzēnot baļķu vedēju pretim brauca kravas mašīna. Nu jau pagājuši gandrīz divdesmit gadi, kopš šis vīrs guļ kapos. Bet savu līdzbraucēju, kuras priekšā centās palepoties, viņš padarīja par otrās grupas invalīdi uz visu mūžu.

Kas gan var saskaitīt visus tos gadījumus, kad tādi jaunieši kā tu guvuši traumas, kļuvuši par invalīdiem vai gājuši bojā kaut kādu muļķīgu derību vai sacensību dēļ. Bieži tas notiek alkohola iespaidā, kad cilvēks vairs nespēj novērtēt savus spēkus. Ne velti krieviem ir teiciens, ka „dzērājam jūra līdz ceļgaliem”. Arī cirkā virves dejojāji, akrobāti, zvēru dresētāji un atlēti rāda dažādus galvu reibinošus priekšnesumus. Taču tur viss ir rūpīgi sagatavots un izplānots. Neskaitāmas reizes ilgstošos treniņos noslīpēta katra kustība, veikti visi nepieciešamie drošības pasākumi. Un tikai tad triks tiek parādīts publikai. Lielībnieki turpretim cer uz laimīgu izdošanos. Muļķīgi ir cerēt uz kaut kā izdošanos, ja neesi veicis visus priekšdarbus, lai tas izdotos. Tāpēc jau arī cerību sauc par muļķa mierinājumu.

Nav gudri **par katru cenu** pierādīt savu varēšanu citiem. Vispirms vajag sev pašam pierādīt, ko esi spējīgs paveikt. Tev ir divas rokas, divas kājas un pietiekami gudra galva uz pleciem. Tomēr **laimīgus mūs dara nevis tas, kas mums pieder, bet gan tas, kā mēs protam izmantot to, kas mums pieder**. Tādēļ vajag likt savām rokām, kājām, galvai strādāt. Neviena tenisa vai futbola zvaigzne neuzvar tādēļ vien, ka zina, kā jāsit bumba. Ir nemitīgi jāvingrinās! Trenēties – nozīmē tik ilgi atkārtot kaut ko, līdz kādu dienu tavi muskuļi izdara to it kā paši no sevis. Arī skolā mācību priekšmetus šķirot derīgos un nederīgos nav jēgas. Tie dzejoļi, formulas un teorēmas, ko tu varbūt uzskati par nevajadzīgām savā dzīvē, **trenē tavas smadzenes tāpat kā nodarbības sporta zālē tavus muskuļus**. Tikai regulārs, mērķtiecīgs darbs uzlabo

tavas fiziskās un garīgās spējas. Un tad tavi panākumi būs atkarīgi nevis no nejaušības, bet gan no ikdienas sasniegumiem, pie kuriem pats būsi strādājis. Dzīvē ir pietiekami daudz situāciju, kad ļoti nopietni jāsakopo visi spēki, veiklība un gudrība, lai aizstāvētos pret ļaunumu un cīnītos par savām tiesībām un interesēm. Bet **tukšas lielības dēļ riskēt ar veselību vai pat dzīvību – tas nav tikai slikti, tas ir dumji.**

Tikpat dumji ir, neraugoties uz nepatiku vai pat riebumu, darīt kaut ko tikai kompānijas pēc, lai izpatiktu pārējiem, ar savu nostāju kādu nesadusmotu vai paglābtos no iznirgāšanās. Ja kādam saki „jā”, kaut gribi teikt „nē”, tu vairs neesi brīvs. Citi ar savu ietekmi ir nomākuši tavu patieso izvēli, un tu esi pakļāvis kāda atsevišķa cilvēka, kolektīva vai, vienkārši sakot, bara prasībām. Mēdz teikts, ka, „vilku barā dzīvojot, jāprot gaudot kā vilkam”. Tomēr bars – tas ir glēvo patvērumš. Ir tāds teiciens: „Vārnas lasās baros, bet ērgļi dzīvo vienatnē”. Bravūrīgie baros staigājošie „brašuļi” uz vīrišķīgu rīcību nav spējīgi. Bravūra nav vīrišķība.

Ja pretēji bara prasībām paliksi pie saviem principiem, tu pacelsies pāri baram. Tikai rēķinies, ka bars ienīst katru, kas paceļas tam pāri. Tieši tādēļ tevi visiem iespējamam līdzekļiem centīsies novilkt līdz viņu līmenim. Kad tas būs izdarīts bars būs apmierināts. Tev sitīs uz pleca un teiks: „O, tu esi mūsējais – tāds pats mēsls kā mēs visi!” Tāpēc, ja nokļūsti kādā sabiedrībā vai kompānijā, kur jūti šo bara gaisotni, padomā, vai šī sabiedrība tev ir tik nepieciešama. Pats vienkāršākais taču ir pārtraukt jebkādas attiecības ar cilvēkiem, kuri tevi kaut kādā veidā apgrūtina vai cenšas pakļaut. Ja kādu iemeslu dēļ tomēr nevari atteikties no šīs kompānijas, bet arī nejūties psiholoģiski pietiekami stiprs, lai nostātos opozīcijā baram, tu vari iet vieglākās pretestības ceļu, izdomājot savai rīcībai pietiekami pārlicinošus attaisnojumus. Piemēram, narkotiku piedāvājumu gadījumā vari teikt, ka tev ir alerģija pret medikamentiem un ķīmiskām vielām, smēķēt nevari tādēļ, ka nodarbojies ar speciāliem treniņiem, bet no alkohola tev mežonīgi sāp galva. Bara acīs tu kļūsi par dīvainu īpatni, bet nebūsi zaudējis savu brīvību un neatkarību.

Pasaulē visplašāk izplatītais un pats bezjēdzīgākais pakļaušanās piemērs bara ietekmei ir smēķēšana. Var aizbildināties, ka alkohols vai narkotikas piesaista cilvēkus, dodot viņiem īslaicīgu noreibumu un labsajūtu, bet smēķēšana iesākumā nedod neko. Tieši otrādi – katram ar nikotīnu nesaindētam cilvēkam tabakas dūmu ievilkšana plaušās izraisīs vienīgi klepu, šķaudīšanu un kaklā kāpjošu nelabumu. Bez grūtībām dūmus ieelpot varēs vienīgi vēlāk, kad garšas un ožas receptori būs pietiekami notrulināti un organisms pieradināts pie nikotīna. Cik gan lielam muļķim ir jābūt, lai, pārvarot nelabumu un pretīgumu, piespiestu savu organismu uzņemt šo indi! Bet ar to, ka esi pieradinājis sevi pie smēķēšanas, problēmas nebeidzas. Tieši otrādi – tikai tagad tās sākas. Tu esi ievērojami sašaurinājis savu brīvības leņķi, iegūstot pazemojošu atkarību no tabakas. Pavēro smēķētājus! Viņi nav spējīgi koncentrēties nevienam nopietnam darbam, kamēr nav izsmēķēta kārtējā cigarete. Tā nav bauda. Tā viņiem nepieciešama, lai uzturētu normālas darba spējas. Smēķētāju faktiski var pielīdzināt slimniekam, kura pašsajūta ir atkarīga no kārtējās medikamenta devas. Kādēļ gan neviens nevēlas kļūt par hronisku aknu, sirds, asinsvadu vai nervu slimnieku, kam arī regulāri jālieto zāles, lai varētu normāli dzīvot un strādāt? Toties tādu muļķu, kas sevi labprātīgi pieradina būt atkarīgiem no cigarešu dūma, ir pilna pasaule.

Dzīvē ir ļoti daudz tādu lietu, kuru trūkums ļoti būtiski ietekmē tavu labsajūtu vai pat padara neiespējamu tavu eksistenci. Tu nevari normāli dzīvot bez ēdiena, apģērba, apaviem un vēl daudzām citām lietām. Ja tu vēl pagarini šo sarakstu, kā vienu no

svarīgākajām vajadzībām sev izvirzot arī sirds asinsvadu slimības un audzējus izraisošo smēķēšanu, - tas ir ne tikai slikti, tas ir dumji. Katrs nesmēķētājs ar smaidu iet garām tabakas izstrādājumu veikaliem, kur citi stāv rindās, lai tur atstātu savu naudu. Viņi ar naudu pērk to, kas nesmēķētājiem tiek dots par velti – normālu pašsajūtu. Tātad, ja bērībā tavi vecāki liedza tev smēķēt, viņi nevis ierobežoja tavu brīvību, bet gan cīnījās par to, lai tu savas muļķības dēļ nesašaurinātu savas brīvības leņķi.

Un tomēr – vai tev neliekas dīvaini, ka sabiedrībā, kur it kā notiek pat smēķēšanas apkarošana, ir tik daudz smēķētāju? Izskaidrojums tam ļoti vienkāršs. Īsta cīņa pret smēķēšanu pasaulē nemaz nenotiek. Nopietni pret smēķēšanu vērsas tikai atsevišķi entuziasti un entuziastu grupas. Viss pārējais ir tikai teātris. Sabiedrības nevis cīnās pret smēķēšanu, bet tēlo ka cīnās. Tāpat tiek tēlota cīņa pret narkomāniju un vēl šo to citu. Kāpēc? Tāpēc, ka liela daļa bagātāko un ietekmīgāko cilvēku pasaulē gūst peļņu, tieši pateicoties šiem ļauzu netikumiem. Kurš gan ļaus nokaut vistu, kas viņam dēj zelta olas? Uz smēķētāju vājības rēķina parazitē ne tikai atsevišķi tabakas izstrādājumu fabrikanti un tirgotāji. Ienākumiem no tabakas izstrādājumu eksporta ierādīta nozīmīga vieta pat veselu valstu ekonomikā. Vai tad kāds brīnums, ja atsevišķas pretsmēķēšanas kampaņas nedod rezultātu? Protams, tikai ar aizliegumiem pret smēķēšanu cīnīties nav iespējams. Smēķētājam aizliegt smēķēt ir tas pats, kas muļķim aizliegt būt dumjam. Pie atziņas par smēķēšanas bezjēdzību katram jānonāk pašam.

Iedomājies, kas notiktu, ja pēkšņi kādu dienu no visas zemeslodes būtu pazudusi tabaka. No rīta smēķētāji, atverot cigarešu kārbīņas, atklātu, ka tur iekšā ir tukšas papīra čaulītes. Arī cigāri un pīpju tabaka būtu pazudusi. Valdītu milzīgs satraukums. Kaislīgo smēķētāju vaimanas celtos pret debesīm. Pirmajās dienās pīpēs bāzts, „kazaskājas” tīts un smēķēt izmēģināts tiktu viss, sākot ar zāļu tējām un beidzot ar kaltētiem govju mēsliem. Kad visi mēģinājumi atrast tabakas aizstājējus un sintezēt nikotīnu būtu cietuši neveiksmi, smēķētājiem nāktos samierināties ar likteni. Protams, tas prasītu bezmiega naktis, dziļā izmisumā izplūkātas matu šķipsnas, bārdas kumškus un izdzertu nervu zāļu kaudzes. Iespējams, ka dažs labs, pīpētkāres dzīts, pat uzņemtu kaklā cilpu vai izlēktu pa daudzstāvu nama logu, sāktu graužt nagus, sūkāt ikšķi vai nesakarīgi runāt. Bet ar to tad arī viss būtu beidzies. Pēc dažiem gadu desmitiem jaunā paaudze ar izbrīnu un jautrību vecās videofilmās vērotu, kā viņu senči staigājuši pa pasauli, sūkājot kaut kādus dūmojošus puļķus. Diemžēl brīnumi nenotiek. Smēķētāji bez bažām var pušķot savus gīmjus ar visu veidu pīpējamām lietām. Vajadzības gadījumā ražošanu palielinās, jo tas nes labu peļņu. Taču katram jaunam zēnam būtu derīgi atcerēties, ka zem deguna kūpoša cigarete ir nevis vīrišķības, elegances vai spēka, bet gan **vājuma pazīme**. Un neko nemaina tas, vai smēķētājs ir kāds izdomāts supervaronis neskaitāmās videofilmās vai tev tuvs cienījams cilvēks.

Līdzīgi ir arī ar alkohola un narkotiku lietošanu. Šīs vielas darbojas pēc principa „smaidi muļķi, - laime nāk”, jo, apdullinot smadzenes, tās cilvēkā izraisa īslaicīgu prieku, laimes un brīvības ilūziju. Tie ļaudis, kas ir pārāk glēvi vai dumji, lai, uzveicot grūtības, cīnītos par reālu brīvību savā dzīvē, pieķeras šai ilūzijai, kļūst par alkoholiķiem un narkomāniem. Bet ilūzija ir tikai sapnis, kas ātri beidzas. No katra tāda sapņa tu pamodīsies arvien vājāks, bezpalīdzīgāks un slimāks. Un tad pienāks brīdis, kad, mostoties no kārtējā sapņa, tevi gaidīs nevis brokastu galds ar smaržīgu kafiju, bet gan tā, ko tautā mēdz saukt par „kaulaino dāmu ar izkapti”. Viņai nebūs ilgi jāgaida.

Vai esi kādreiz ticies ar garīgi atpalikušu cilvēku? Nē, nevis ar psihiski slimu, bet garīgi neattīstītu, kam ir domāšanas un uztveres traucējumi. Visas dzīves situācijas un problēmas, kas tev liekas pašas par sevi saprotamas un ko tu aptver vienā mirklī, šim cilvēkam sagādā lielas grūtības. Paiet ilgs laiks, līdz viņš spēj atbildēt uz pašu vienkāršāko jautājumu. Bet, lai iemācītu šādam cilvēkam kādu ikdienišķu darbu, piemēram, uzklāt gultu, nepieciešama liela pacietība un ilgstošas nodarbības. Vai esi salīdzinājis sevi ar viņu un novērtējis to Dieva dāvanu, kas tev ir dota? Šo Dieva dāvanu sauc par **normālu smadzeņu darbību**. Tu spēj lasīt grāmatas, mācīties, kontaktēties ar sev līdzīgiem, darboties ar dažādām tehniskām ierīcēm, mašīnām. Tev, atšķirībā no viņa, ir iespējas saņemt visu, ko daudzveidīgā, interesantā, aizraujošā dzīve spēj dot. Bet kā tu novērtē un izmanto šo savu smadzeņu normālo darbību? Visdrīzāk tu to uzņem kā pašu par sevi saprotamu un tādēļ pat īsti par to neesi domājis. Marka Tvena stāstā par princi kļuvušais ubaga zēns ar karaļvalsts lielo zīmogu dauza riekstus, jo nezina tam citu pielietojumu. Ar dažādām ķīmiskām vielām apdullināt savas smadzenes, lai „ķertu kaifu”, ir vēl muļķīgāk nekā daudzīt ar zīmogu riekstus. Bet liela daļa ļaužu tieši to dara. Viņi pie pirmās izdevības iegādājas apdullinošas, toksiskas vielas un tās lieto. Bet pēc atskurbšanas viņiem vienīgais dzīves mērķis ir iegūt līdzekļus jaunai „kaifa” porcijai. Tā ir viņu izvēle, un teikt, ka tā ir slikta izvēle, nav jēgas. Šādās reizēs var, pieliekot rādītājpirkstu pie deniņiem, šurpu turpu pagrozīt roku. Varbūt kāds to uzskatīs par pagodinošu žestu. Lai tad viņš arī paliek pie saviem uzskatiem.

Sabiedrībā valda konkurence par amatiem, naudu, varu. Jo vājāks un dumjāks būsi, jo izdevīgāks citiem. Cilvēku, kuram ir pamatīga izglītības un zināšanu bagāža, jūra var kailu izskalot krastā, bet pēc neilga laika viņš jau strādās labi atalgotā darbā un būs sevi materiāli nodrošinājis. Un otrādi: ja tev nav prātiņa, vari būt ģērpts ar zeltu izšūtās drānās un atpeldēt pa jūru, sēžot uz naudas lādes, bet jau pēc pāris gadiem būsi bez iztikas līdzekļiem un darba, jo tava nauda būs atradusi gudrāku un veiklāku vīru kabatas. Te vietā latviešu sakāmvārds: „Labāk patriekšu par cūkganu – vēlāk par kungu nekā papriekš pa kungu – pēc par cūkganu.”

Neviens normāls bērns pasaulē nepiedzimst par slinks, neuzņēmīgs vai stulbs. Mazās rociņas, actiņas, kājiņas tā vien raujas visu ātrāk izpētīt, iepazīt, saprast. Un katram normālam bērnam savā dzīvē teorētiski ir iespēja kļūt par jebko – sākot ar vienkāršu ielas klaidoni, kurš pārtiek no zagšanas un ubagošanas, un beidzot ar pasauleslavenu zinātnieku, politiķi, mākslinieku utt. Tā tas ir teorētiski. Praktiski šī brīvā iespēja, bērnam augot, tiek bremsēta. Iesākumā tas notiek viņa vecāku ierobežotā materiālā stāvokļa dēļ, jo tas neļauj nodrošināt bērnu ar viņa personības attīstībai nepieciešamo individuālo audzināšanu. Bet vēlākajā dzīvē jau pats bērns tiek apmācīts savu interešu noliegšanā. Viņu iemāca gribēt tikai to, kas, pēc citu ieskatiem, viņam ir jāgrib, un domāt tikai tā, kā domā vairums, jūsmot tikai par to, par ko jūsme citi, censties tikai pēc tādām vērtībām, kādas viņam tiek piedāvātas, un sapņot par tādiem ideāliem, kādus viņam liek priekšā. Tu ļoti kļūdieš, ja domā, ka tava ikdienā izdarītā izvēle ir brīva un tava paša prāta radīta. Īstenībā, lai tu pieņemtu tieši šo un ne citu izvēli, darbojas milzīga modes industrija, plašsaziņas līdzekļi, politisko un ekonomisko reklāmu aģentūras, sabiedriskās domas veidotāji. Tev piedāvā visādas draņķīgas preces vai izturēšanās modeļus un apgalvo, ka tas ir moderni. Vēl piebilst, ka katrs sevi cenošs cilvēks valkā to, kas ir modē. Ja prece, ko tev cenšas iesmērēt, pat muļķis neņem pretī tev piedāvā vēl kaut ko sliktāku un no šiem abiem draņķiem liek visžēlīgi izvēlēties to „mazāko ļaunumu”. Diemžēl cilvēki, kas tikuši muļķoti, visbiežāk klusē,

nevis cenšas pārējiem atklāt savu kļūdīšanos. Apziņa, ka tu neesi vienīgais muļķis, uzlabo pašsajūtu.

Patiesā brīvība no tiesas ir tāda, kad dari, ko gribi. Tikai – vai tu ikreiz apzinies, ko īsti gribi? Tu, piemēram, gribi uzsmēķēt cigareti, jo esi dzirdējis, ka tas nomierinot. Tu vēlies lietot alkoholu, jo tas uzjautrina, palīdz kontaktēties ar citiem cilvēkiem, sniedz patīkamas izjūtas, padara dzīvi rožaināku, bet tevi pašu asprātīgāku, interesantāku, komunikablāku. Tu to gribi? Nieki! Tu negribi rīt tabakas dūmus, tu negribi dzeltenus zobus un pēc tabakas smirdošu muti. Tu negribi ar alkoholu apdullinātas smadzenes, pagīrās trīcošas rokas, nelabu dūšu un sāpošu galvu. Tu tikai vēlies būt asprātīgs, jautrs, brašs, spēcīgs, veikls puisis, kas patīk meitenēm, prot sveikā izkļūt no jebkuras situācijas un kam ir daudz draugu. Tu gribi visu to, kas tevi dara brīvu un laimīgu, bet tiec iespaidots tā, ka savu izvēli izdari tieši pretējā virzienā. Tā, lūk, tava „brīvā” izvēle tevi noved nebrīvē.

Kad zivs, ezerā peldot savā nodabā, pamana uz makšķeres āķa uzmaukto ēsmu, tai ir dota gan izvēles, gan rīcības brīvība. Kad ēsma uz āķa norīta, zivs zaudē kā vienu tā otru. Paliek iespēja vēl kādu brīvi, drudzaini kuļot ar asti pa ūdeni, pretoties nenovēršamajam, bet par brīvību un laimi gan neviens to nenosauks. Tajā pašā laikā, no malas skatoties, ar pilnām tiesībām var teikt, ka zivs izvēle ir bijusi brīva un demokrātiska.

Diemžēl savā izvēlē kļūdās un uz āķa uzķeras ne tikai zivis. Pēc principa „ko gribu, to daru” kļūdāmiem un demokrātiski izliktajos slazdos iekrītam arī mēs. Protams, ēsma ir cita un arī āķis cits. Bet maksa par kļūdu ir līdzīga – mēs esam uzķērušies uz kāda veikli izmestās makšķeres. Norīto āķi uz mirkli var nepamanīt, bet aukla nostiepjas – un tu saproti, ka esi zaudējis. Tikai tad jau ir par vēlu.

Tūkstošiem jauniešu sapņo savā rīcībā un fiziskajās spējās līdzināties kaut vai tiem pašiem videofilmu varoņiem, bet no agras smēķēšanas iekritušās krūtīs, dīkajā dzīvē iegūtie šļauganie muskulīši un, „kaifu ķerot”, notrulinātās smadzenes ir nepārvarams šķērslis viņu rīcības brīvībai ikdienā. Liela atšķirība ir starp to, ko šāds cilvēks **gribētu** darīt un ko viņš ir **spiests** darīt vienā vai otrā dzīves situācijā, rēķinoties ar savāmniecīgajām fiziskajām un garīgajām spējām.

Kādam austrumzemju tautai ir tāds teiciens: „Ja esi ēzelis, nežēlojies, ka ar tevi jā!” Nav patīkami sevi apzināties par ēzeli. Ēzelis neder par brīvības simbolu. Vispirms jau tādēļ, ka viņam nav nekādas nojēgas par brīvību. Viņam ir nojēga par barību un pātagu. Tagad no latviešiem grib iztaisīt ēzeļus. Tieši tādēļ vairāk ir jādomā par brīvību.

Modernā verdzība

Bet tagad savā sarunā atgriezīsimies pie sabiedrības, kurā dzīvojam. Es saprotu tavas šaubas. Tev liekas, ka „velns nav tik melns, kā tiek mālēts”. Tas tāpēc, ka tu arvien vēl nevari pasaulē notiekošo nošķirt no tā teorētiskā pasaules modeļa, ko visu šo laiku tev ir centušies iepotēt apziņā. Tev šķiet, ka valsts intereses nevar būt pretējas pilsoņu interesēm, jo valsts taču pārstāv savus pilsoņus, rūpējas par viņiem un darbojas viņu labā. Turklāt demokrātiskā valstī valdību no savas vidus ievēlē pati tauta. Visu sliktu, ko mēs ap sevi redzam, tev gribas izskaidrot ar atsevišķu valdības vīru neapzinīgumu vai kļūdām, kaut kādiem ļauniem ārējiem faktoriem, stihiskām nelaimēm, cilvēku noziedzību, nelaimīgu sagadīšanos utt.

Diemžēl valstu teorētiskie modeļi stipri atšķiras no tā, kas reāli eksistē pasaulē, un cēloņi tam ir daudz dziļāki. Arvien lielākas pretrunas veidojas starp tautām un valstīm, kurās tās dzīvo. Tauta attiecībā pret valsti ir padarīta par kaut ko otršķirīgu, maznozīmīgu. Tiek runāts par valsts interesēm, bet runāšanu par savas tautas interesēm uzskata par nepieklājīgu nacionālisma izpausmi. Taču atšķirībā no valsts tauta ir monolīts, gadu tūkstošos radies veidojums ar savu kultūru, mentalitāti, valodu un tātad - arī ar savām vienotām interesēm. Ja kādai tautai ir sava valsts, tā pārstāv tautas interese un darbojas tautas labā. Valstsvīru iespējas strādāt pretēji tautas interesēm šādā valstī ir ierobežotas, jo viņu darba pozitīvā rezultātā ir ieinteresēti praktiski visi valsts iedzīvotāji. Citādi ir, ja vienas valsts teritorijā sajaukti dzīvo vairākas tautas. Bieži vien tas, kas kaitē vienai tautai, nāk par labu citai, un uz šā pamata nenovēršami veidojas interešu konflikti. Atsevišķu valstsvīru prettautiskai darbībai tad rodas vesels pulks piekritēju un atbalstītāju no cittautībnieku vidus. Vēl vairāk – cittautībnieki pat stimulē šādu darbību. Tā notiek arī tad, ja kādas valsts teritorijā ir mākslīgi ieludināts liels daudzums svešautiešu, visiem piešķirta pilsonība un dota iespēja piedalīties valsts pārvaldē. Intrigu, pretrunu, savstarpējas šantāžas un apmelojumu jūklī starp ekonomiskajiem grupējumiem un dažādu tautību interešu pārstāvošām politiskām partijām tad notiek nepārtraukta cīņa par varu. Ikvienas apvienības vai partijas biedri domā nevis par valsti, bet gan par iekļūšanu valsts pārvaldes aparātā, jo tas paver iespēju realizēt viņu pārstāvēto grupējumu savtīgās intereses. Visi kandidāti valdības vēlēšanās savā būtībā ir it kā no vienas partijas. Šo partiju varētu nosaukt par „Valdībā iekļūtgribētāju partiju.” Kad vēlēšanas beigušās to iznākums parasti ir viens un tas pats. Valdībā ir iekļuvusi kārtējā čomu kompānija. Valsts interese kā tādas faktiski vairs nepastāv. Ir tikai valsti pārvaldošās kompānijas intereses, kuras tiek pasniegtas kā valsts intereses vai arī maskētas ar valsts interesēm. To var nosaukt par ierēdņu patvaļu. To var nosaukt par ļaunprātīgu dienesta stāvokļa izmantošanu. To var nosodīt, bet no tā nekas nemainīsies, ja valstī nebūs reāla spēka, kas tos sauc pie atbildības. Dabiski, ka šādas valdošās kompānijas interesēm nav nekā kopīga ar tautas interesēm. Tautai vispirms ir nepieciešams nodrošināt savu pastāvēšanu. Tātad vajag, lai veidotos stipras un materiāli nodrošinātas ģimenes, lai dzimtu daudz bērni un viņiem būtu normālas augšanas un attīstīšanās iespējas. Turpretim valstij, kuru pārstāv savtīgi ekonomiskie grupējumi, ir pilnīgi vienaldzīgs pamattautas liktenis. Ja latvieši izmirs vieta jau nepaliks tukša. Iedzīvotājus Latvijā varēs ievest kaut vai no Āfrikas un Ķīnas. Galvenā rūpe valdošai elitei ir, lai tās noziedzīgā darbība, kuru noslēpt nav iespējams, tautā neradītu pārāk lielu protesta vilni un neapdraudētu iedibināto kārtību. Šādas valdības dara visu, lai iedzīvotājus padarītu vieglāk pakļaujamus un pārvaldāmus. Visideālākais tām būtu tāds pilsonis, kas tikai strādā „valsts” labā, neko par to neprasot pretim. Savukārt katrs gudrs, radošs aktīvs un uzņēmīgs cilvēks grib strādāt vispirms jau pats savā un savas

ģimenes labā. Un viņam ir noteiktas prasības, lai tā nauda, ko viņš valstij samaksā nodokļu veidā, netiktu nozagta vai izšķērdēta, bet gan izmantota lietderīgi. Jo bagātāks un izglītotāks ir cilvēks, jo viņš ir patstāvīgāks un valdošai elitei sagādā lielākas grūtības viņu izmantot, pakļaut, aplaupīt. Tādēļ valsts mērogā tiek bremsēta spilgtu, izglītotu personību rašanās no vienkāršās tautas vidus. Valdībā nonākušie darboņi negrib pieļaut, lai mēs būtu saimnieki savā zemē. Viņi vēlas mūs padarīt par kaut ko līdzīgu vergiem un tāpēc ar visiem iespējamiem paņēmieniem cenšas mūsos ieaudzināt vergu domāšanu un tikumu.

Šādai vergu apziņai ir daudz negatīvu īpašību, kuras nav patīkamas arī pašiem vergu darba izmantotājiem. Bet tieši negatīvās rakstura īpašības ļauj vadīt pār cilvēku – un tas mūsu valstsvīriem ir pats svarīgākais. Lai tu labāk saprastu atšķirību starp brīva cilvēka un verga apziņu, aplūkosim šo jautājumu sīkāk. Varbūt tu, pārdomājis manis teikto, varēsi **pameklēt verga apziņas paliekas arī savās domās, darbos un uzskatos.**

Lai cik tas dīvaini arī būtu, bet vergs savā apziņā ir parazīts. Piespiest viņu strādāt var tikai peramā pātāga un uzrauga pavēles. Viņu neinteresē ne pats darbs, ne darba rezultāts, jo, kā jau zini, vergturu valstīs darba augļi vergam nepiederēja. Vergam vispār nekas nepiederēja. Ja nu vienīgi karote un kādas apģērba skrandas. Tāpēc arī attieksme pret darbarīkiem un sadzīves priekšmetiem vergam ir augstākā mērā nevērīga. Ja rodas iespēja nesodīti sabojāt kādu darba rīku un tādējādi uz laiku tikt vaļā no apnicīgā darba, vergs bez sirdsapziņas pārmetumiem izmanto šādu iespēju. Vergam nav jārūpējas par savu nākotni, jo kārtējo putras bļodu galdā sagādā viņa kungs. „Kad tik diena vakarā un putra vēderā,” – tā verga attieksmi pret dzīvi raksturo latviešu sakāmvārds.

Verga apziņas galvenā pazīme ir riebums pret jebkāda veida darbu, kas no viņa prasa kaut vismazāko piepūli. Tas vienādi attiecināms kā uz fizisko, tā garīgo darbu. Mūsdienās verga attieksmi pret dzīvi atspoguļo, piemēram, šāds izteiciens: «Lai domā zirgs, tam lielāka galva!» Kādēļ strādāt, ja var nestrādāt? Tik daudzos gadījumos citi visu izdomā un izdara mūsu vietā.

Kaut arī vergs ienīst un lād kungus, tomēr pats sapņo kļūt par kungu. Vergs nesapņo kļūt par saimnieku. Saimniekam ir daudz jādomā un jāstrādā. Vergs sapņo par izprie-cām un dīkdienīgu dzīvi. Verga apziņas pārņemtie ļoti labi māc saskaitīt naudu svešos makos un ar skaudību spriest par citiem piederošo mantu. Viņi vienīgi neprot saskatīt to darbu, ko citi darījuši, lai iegūtu šo naudu un mantu. Kāds lauku saimnieks reiz teicis: «Visi redz, cik man daudz naudas, bet neviens neredz, cikos no rīta es ceļos un cikos vakarā gulēt eju.»

Lai prastu novērtēt cita padarīto darbu un jebkuru lietu, kurā ir ieguldīts darbs, nepieciešama saimnieka apziņa. Cilvēks ar verga apziņu to neprot un tādēļ neciena citu cilvēku darbu. Viņš bez sirdsapziņas pārmetumiem nosplausies uz tīri izmazgātas grīdas, ar dubļainiem zābakiem lāčos pa rūpīgi iztīrītu paklāju vai arī nemazgājies ielīdīs gulēt gultā. Verga apziņa padara cilvēku slinku un nevīžīgu. Viņš, nedomājot par sekām, jebkuras darbības veikšanā cenšas sevi iespējami mazāk piepūlēt. Kādēļ atkritumus vākt un nest uz tiem paredzēto vietu, ja tos var gluži vienkārši izmest ārā pa durvīm vai logu? Kādēļ jāpļauj ap māju saaugušie dadži un nātres? Lai taču aug! Ja mājai caurs jumts un istabā no griestiem pil ūdens, apakšā var palikt kādu vecu spaini. Bet,

ja mājas siena izpuvusi un draud sagāzties, to var atstutēt ar mietu. Vergs labāk simtām reižu kāps pāri mēslu kaudzei durvju priekšā nekā vienreiz to notīrīs.

Cilvēks ar verga apziņu neprot novērtēt priekšmetos un lietās ieguldīto darbu, tādēļ viņš tās nesaudzē. Kāpēc iet un meklēt āmuru, ja naglu sienā var iedzīt, arī paņemot pa rokai gadījušos gludekli? Ar papīram domātajām šķērēm vajadzības gadījumā var griezt gan skārdu, gan metāla stiepli, bet vērtīgu grāmatu izmantot par paliktni no uguns noceltai tējkannai vai pannai. Lielu dusmu brīžos dzīvokļa durvis var atvērt un aizvērt ar kājas spērienu, bet televizora darbības traucējumus censties novērst, daudzot pa to ar dūrēm. Ja telefonsaruna bijusi nepatīkama, jācieš, protams, telefonam, bet ģimenes strīdu gadījumā pret sienu plīst trauki...

Pavēro apkārtējos cilvēkus – un tu ikdienā atklāsi neskaitāmas verga apziņas izpausmes. Tās atradīsi arī savā rīcībā. Sāksim ar pašu vienkāršāko – telpu uzkopšanu, atkritumu iznešanu no dzīvokļa, sava apģērba tīrību un ķermeņa higiēnu. Katrā gadījumā, kad tu šos darbus esi darījis nevis pēc savas iniciatīvas, bet gan tikai pēc citu aizrādījumiem un pamudinājumiem, tavā apziņā ir sēdējis vergs. Ikdienā to mēdz saukt par slinkumu un nolaidību, bet īstenībā tā ir **verga apziņas izpausme**. Kad tu pa roku galam nomet kādu sadzīves priekšmetu, apģērba gabalu vai ar kājas spērienu kaktā ieraidi savu skolas somu, iespējams, ka tas izskatās samēra efektīgi. Bieži šādas izrīcības var redzēt arī filmās. Bet cilvēks ar saimnieka apziņu tā nedarīs.

Ja esi saimnieks un noteicējs par savu sētu, māju vai dzīvokli, savu apģērbu un ķermeņi, tad rūpēties, lai visur valdītu tīrība un kārtība. Un darīsi to ne jau tāpēc, ka tīrība un kārtība – tas ir labi un skaisti, bet netīrība un nekārtība – slikti un neglīti. Saimnieka galvenā devīze ir: «Katrai lietai – sava vieta.» Saimniekam jārīkojas gudri. Viņš nevar atļauties izmētāt savas mantas vai darbarīkus, jo tad vajadzības gadījumā tos stundām ilgi nāksies meklēt. Katrs zem kājām nomests priekšmets vai mēslu čupa traucē, katrs bez ievēribas atstāts bojājums tev piederošā sadzīves priekšmetā, darbarīkā vai mašīnā nākotnē var atrietties. Iedomājies šādu ainu: draugi tev uzdāvina skais tu gleznu, ko piekārt pie sienas, bet āmuru un naglas tu nevari atrast. Kad beidzot āmurs ir atrasts, tu atklāj, ka tas krīt laukā no kāta, bet krēsls, uz kura uzkāpt, lai iedzītu naglu sienā, ir tā izļodzīts, ka zem tava svara sašķiebjas un izjūk.

Iedomājies, kā jūtas meitene, kuras draugs atnācis uz satikšanos ar netīrītiem zobiem vai nemazgātām padusēm. Ir jauki, ja blakus ir gādīga māmiņa, kas vienmēr pasniedz tīru kreklu, zeķes, bikses, nospodrinātas kurpes, sakārto istabu un neaizmirst atgādināt: «Iztīri zobus! Nomazgā kājas! Neaizmirsti izmācīties!» Ir jauki, ja blakus ir tētiņš, kas visus remontdarbus mājās izdara tavā vietā un pelna pietiekami daudz naudas, lai tu varētu dzīvot bez rūpēm. Vilinoši ir pakļauties citu cilvēku gādībai, dzīvot pēc komandām, norādījumiem, pamudinājumiem, atgādinājumiem. Tāda dzīve ir viegla līdz tam brīdim, kad par visu jāsāk domāt un rūpēties pašam. Vergs, kas sēž tevī, nevar kļūt par saimnieku. Vergs gaida pavēles. Vergs nemāk plānot darbus. Darbam gatavus rīkus un norādījumus vergs vienmēr ir saņēmis no sava saimnieka. Darba izpildi allaž ir kontrolējis uzraugs. Un ja nu pēkšņi vairs nav tā, kas dod norādījumus, komandē un vada? Nav kas kontrolē, nav kas savāc izmētātos darbarīkus un tos vajadzības gadījumā salabo. Nav pat, kas uzliek galdā bļodu ar putru. Verga apziņai tas ir pārāk smags pārbaudījums. Viņš to gluži vienkārši nespēj izturēt. Ar steigu viņš meklē kādu padomdevēju vai pavēļu devēju, kam kalpot. Un, protams, tādu arī atrod. «Kur aitas, tur cirpēji.» Tieši šādi cilvēki valdošajai šeftmaņu kompānijai ir vajadzīgi.

Ja vergam iet slikti, viņš vaino par to savu kungu, īstam, ķēdēs iekaltam vergam tā ir piemērota un pamatota aizbildināšanās. Taču mūsdienīgie vergi nestaigā, ķēdēs iekalti, un pār viņu muguru nešvīkst uzrauga pātaga. **Ķēdes un vajadzība pēc kunga sēž viņu apziņā.** Ja vergam nebūs kunga, ko tad viņš vainos savās nedienās? Verga apziņa nav tā iekārtota, lai viņš spētu uzņemties par kaut ko atbildību vai atzīt savu vainu. Vienkāršāk un ērtāk ir savās nelaimēs vainot citus. Tāpēc cilvēkiem ar verga apziņu patīk lamāt priekšniecību, valdību un visu pasauli. Bet tālāk par lamāšanos viņi parasti netiek, jo nav spējīgi aktīvi darboties, lai situāciju uzlabotu. Vergs turpina kalpot savam kungam, lai cik arī slikts tas būtu. Kungam savukārt ir gluži vienalga, ko vergs par viņu domā. Galvenais, lai pilda pavēles un strādā. Arī mūsdienu valdībām ir vienalga, ja kāds tās lamā. Kā saka: «Rej, rej, krancīt, tikai nekod.»

Komunistu valdīšanas laika kolhoznieks bija nostādīts verga lomā. Kad sēt, kad art, kad pļaut – tas viss tika noteikts ar komandām „no augšas”. Kur, ko un kā katreiz darīt, norīkoja brigadieris. Līdzīgā stāvoklī tolaik bija arī citur strādājošie. Ar dažādiem aizliegumiem un ierobežojumiem privātā iniciatīva tika apspiesta. Oficiāli gan slavīnāja darba tikumu un labākajiem kolhozniekiem dalīja ceļojošos karodziņus vai goda rakstus, bet mēs nebijām saimnieki savā zemē. Domāt un rīkoties kā saimniekiem mums nebija iespēju. Šādā veidā cilvēku lielākajā daļā tika ieaudzināta verga apziņa. Viņi pierada dzīvot pēc priekšniecības komandām un norādījumiem, bez savām domām un atbildības sajūtas. Arī bez rūpēm par rītdienu, jo „saulaino nākotni” taču nodrošināja visuvarenā kompartija. Kad komunistu impērija sabruka, padomju varas izpostīto saimnieku un īpašnieku mantiniekiem radās iespēja atgūt saviem tēviem un vectēviem atņemtās lauku saimniecības vai vismaz to, kas no tām bija palicis pāri. Tomēr cerētie panākumi saimniekošanā vairumā gadījumu izpalika. Un šeit lielā mērā vainojama ne tikai valdībā iekļuvušo kompāniju piekoptā Latvijas tautsaimniecības graušanas politika, bet arī sociālisma laikos ieaudzinātā verga apziņa cilvēku prātos. Dubļos iestigusi un pamesta tehnika, iesākti un nepabeigti celtniecības vai remonta darbi, pusbadā turēti un neapkopti mājlopi, visās iespējamās un neiespējamās vietās izmētāti darbarīki un instrumenti –, lūk, raksturīgākās pazīmes saimniecībai, ko vada un kur strādā cilvēki ar verga apziņu. Protams, gluži likumsakarīgi, ka, šādi saimniekojot, neizbēgams ir bankrots. Un tā tas arī notiek. Daudzi tagad ar ilgošanos atceras „laimīgos” sociālisma laikus, kad varēja neko nedomāt, kad tikai par skaitīšanos darbā maksāja algu, bet ar verdzisku padevību, paklausību un kalpošanu komunisma idejām varēja ietikt priekšniekos un saņemt privilēģijas.

Tev varbūt liekas dīvaini, ka pretstatā saimniekam es minu tieši vergu, nevis kalpu, kā to visu laiku sludinājuši komunisti. Ļoti vienkārši – no psiholoģiskā viedokļa kalps un saimnieks nav pretstati. Tie īstenībā ir viens otra turpinājums. Kārtīga kalpa attieksme pret darbu un dzīvi ir ļoti tuva saimnieka attieksmei. Kalps – tas ir nākamais saimnieks. Nav iespējams novilkt svītru, kur beidzas kalpa un kur sākas saimnieka apziņa. Tu nevari kļūt par kārtīgu saimnieku, ja savulaik neesi bijis par kalpu. «Kas nemācās klausīt, tas nemācēs pavēlēt,» māca mūs tautas gudrība. Arī zinātnes un tehnikas jomā par saimnieku var kļūt tikai tāds, kas ir nokalpojis savu laiku kā mācekļi, praktikants, students. Par saimnieku nepiedzimst. Tu vari piedzimt par kungu, bet par saimnieku nē. Tikai no kalpiem izaug īsti saimnieki. Apzīmējumi «kungs» un «kalps» norāda uz cilvēka stāvokli sabiedrībā, bet neraksturo viņa apziņas stāvokli. Mūsdienās, kad noziedzība un netaisnība ir ikdienišķas parādības, kungu kārtā ar dažādām viltībām un nelietību ir iekļuvuši daudzi cilvēki ar verga apziņu. Tas nenāk par labu ne sabiedrībai, ne cilvēcei kopumā. Rodas paradoksāla situācija. Kalps savā apziņā bieži vien ir lielāks saimnieks nekā kungs, kuram viņš ir spiests kalpot. Diemžēl strauju pārmaiņu

un juku laikos pie varas valstī izdodas piekļūt daudziem ar verga apziņu apveltītiem. Ja šādi cilvēki sagrābj varu, nevar būt nekādas runas par valsts uzplaukumu. Nacionālās bagātības tiek izlaupītas. Stratēģiski svarīgas tautsaimniecības nozares un objekti nonāk apšaubāmu mahinatoru un avantūristu rokās. Likumdošana tiek piemērota šaurām valdošo grupējumu interesēm. Vispārēja korupcija pārņem gan valsts pārvaldes, gan tiesībsargājošās iestādes, bet tie, kam vajadzētu domāt par valsts un tautas labklājību, plēšas kā suņi ap treknu gaļas gabalu.

Uzplaukums un attīstība jebkurā saimniecības, rūpniecības vai zinātnes nozarē būs tikai tad, ja šo nozari vadīs cilvēki ar saimnieka apziņu. Valstī var būt pati progresīvākā un demokrātiskākā sabiedriskā iekārta, bet, ja tās pārvaldē strādās cilvēki ar verga apziņu, viņi to visu pārvērtīs par progresu un demokrātijas karikatūru. **Vergu neinteresē progress. Vergu interesē ēdiens un baudas.** Tas, ka vergs ir piekļuvis pie lielām materiālajām vērtībām, neko nemaina. Vienīgi viņa ēdiens kļūst izsmalcinātāks un baudas greznākas. Bet viss pārējais ir tikai aizsegs šim primitīvajam dzīves ideālam.

Tikai nedomā, ka es, kritizējot verga attieksmi pret dzīvi un it kā izsakot atzinību saimnieka dzīves uzskatiem, gribu iestāstīt, ka būt par saimnieku ir labi, bet par vergu – slikti. Verga apziņa dzīvi padara daudz vienkāršāku un bezrūpīgāku, nekā tas ir, dzīvojot ar saimnieka apziņu. Izvēle tev jāizdara pašam. Tikai ņem vērā, ka saimnieka apziņa var dot attīstību personībai un pavērt ceļu uz īstu brīvību. Vergs ir un paliek vergs pat tad, ja viņš domā, ka rīkojas pēc sava prāta, jo viņa prātu vada verga apziņa. Vergus pakļauj un izmanto ne tikai viņu pavēlnieki. Alkohols, nikotīns, narkotikas, skaudība, dusmas, slinkums – tās ir tikai dažas no vājībām un kaislībām, kas sēž verga apziņā, piespiežot viņu sev kalpot. Īsta brīvība ir tad, kad mēs darām to, ko paši gribam. Verga apziņa uz katra soļa cenšas ierobežot cilvēka brīvību. Piemēram, cilvēks grib nosist mušu, kas lido ap viņa pusdienu šķīvi, bet nekur nav atrodama mušu pletne. Kāpēc? Tāpēc, ka verga apziņā sēdošā paviršība un muļķība iepriekšējā dienā viņam šo pašu mušu pletni ir likusi pa roku galam kaut kur nomest. Šodien tā nav atrodama, un cilvēks nevar izdarīt to, ko viņš grib. Viņa brīvība ir ierobežota.

Būtu jau labi, ja verga apziņa mums dzīvē liktu pazaudēt tikai mušu sitamo. Diemžēl tā nav. Dzīves situācijas, ko cilvēkam ir palīdzējusi radīt viņa paša verga apziņa, ikdienā veido neskaitāmus sarežģījumus, apgrūtinājumus un pat nelaimes. Tas viss cilvēku nomāc un sadusmo. Šīs negatīvās emocijas savukārt stimulē pastiprinātu negatīvo rakstura īpašību veidošanos. Tas viss ir kā no kalna ripojoša sniega pika, kas kļūst arvien lielāka. Slinkums, muļķība, kaislības, dusmas, vilšanās – dažādās kombinācijās saistīts, tas viss liek cilvēkam rīkoties tā, ka šīs rīcības rezultāti ar savu negatīvo ietekmi vēl vairāk attīsta viņā tās pašas rakstura īpašības. Slinkums un muļķība rada vēl lielāku slinkumu un muļķību, bet kaislības, dusmas un vilšanās – vēl lielākas kaislības, dusmas un, protams, arī vilšanos. Cilvēka stāvoklis kļūst arvien smagāks, un tas viss var beigties gan ar izmisuma radītu pilnīgu apātiju vai pašnāvību, gan ar nekontrolējamām agresijas vai ārprāta lēkmēm, kas apdraud visus apkārtējos, arī vergu darba izmantotājus. Šādi indivīdi valstī valdošajai elitei, protams, nav vajadzīgi, tāpēc tiek gādāts, lai tik tālu nenonāktu. To panāk, izmantojot tos pašus zemas pašvērtības un vājuma kompensēšanas paņēmienus, par kuriem es jau stāstīju. Šī uz psiholoģiju balstītā sistēma ietver sevī gan nemitīgu vienkāršās tautas apstrādi ar plašsazinas līdzekļu un popkultūras ražojumu palīdzību, gan arī dažādu uz pašiedvesmu balstītu treniņu metodiku izplatību, kas māca, ka «tavas kājas ir siltas un viss ir labi». Vergam ir tiesības skumt, bet labāk lai viņš savu darbu pilda smaidīdams. Noskumuša sulaiņa, durvju sarga vai kurpju tīrītāja seja var sabojāt kungam garastāvokli uz visu dienu.

Bet viesmīļa vai bārmeņa bēdīgais izskats var laupīt lielu daļu ēšanas prieka. Modernajai verdzībai šajā pasaulē jābūt jautrai un smaidošai.

Nav viegli būt par saimnieku

Ja nu tevi tomēr nevilina bezrūpīgā, uz patērētāja filozofiju orientētā un ar mākslīgajiem nomierinātajiem un iepriecinātajiem apgādātā modernā verga stāvoklis, tad vienīgā iespēja ir attīstīt saimnieka apziņu un sākt cīņu par savu brīvību. **Vidusceļa nav.** Nezinu, vai tu to darīsi vai nedarīsi, bet katram gadījumam pastāstīšu, kā, manuprāt, būtu šajā gadījumā jārikojas.

Tātad – ja esi nolēmis kļūt savā apziņā par saimnieku, tev ļoti nopietni jāsāk darboties šajā virzienā. Un, jo ātrāk tu to darīsi, jo labāk. Par spīti vecāku aprūpēšanas un apcubināšanas tieksmēm, par spīti savam slinkumam un nepatikai, par spīti draugu iespējamām zobgalībām ir jāpanāk, lai saimnieka dzīves principi ienāk tavā ikdienā un kļūst par neatņemamu tās sastāvdaļu.

Sāc ar to, ka bez citu pavēlēm un norādījumiem sāciet kopt savu ķermeni un apģērbu. Neviena labāk par tevi nespēj sajūst un pamanīt tavu netīrību vai nekārtību. Un tev ir jāizkopj sevī šī tieksme pēc tīrības un kārtības! Ja tev ir tuva reliģija, savu ķermeni vari uzskatīt par apziņas, gara vai dvēseles templi un attiecīgi rūpēties, lai šis templis būtu tīrs. Ja pret reliģiju izturies atturīgi un tev nepatīk vārds «templis», vari uzskatīt, ka tavš ķermenis ir vienīgais un tāpēc pats svarīgākais darbarīks, instruments vai agregāts, kas tev dots, lai tu dzīvē varētu ko paveikt. Vienīgi ar šīs ierīces palīdzību tu varai strādāt, cīnīties un baudīt dzīvi. Jo labākā kārtībā būs šis mehānisms, jo sekmīgāk tas funkcionēs. Jaunu tu nekur nenopirksi. Tātad – rūpējies par to!

Nākamais, kas jāapgūst, ir princips: «katrai lietai – sava vieta». Tie nedaudzie soļi vai dažas minūtes, ko patērēsi, lai pēc padarīta darba noliktu atpakaļ noteiktā vietā rīkus un instrumentus, ietaupīs desmit un varbūt pat simts reižu ilgāku laiku, kas būs nepieciešams, lai nomētātās lietas vēlāk atrastu. «Ar vienu roku aizsviež, ar septiņām meklē,» – brīdina sakāmvārds. Ja jaunībā nepadarīsi par ieradumu šo kārtību uzturēt, nākotnē lielu daļu dzīves zaudēsi, meklējot paša izsvaidītas un pazaudētas lietas. Tas būs velti izniekots dzīves laiks, kura jau tā nav sevišķi daudz, jo vismaz trešo daļu mūža mēs katrs noguļam. Un kur vēl tam visam līdzī nākošas negatīvās emocijas un materiālie zaudējumi!

Kad rīkus un instrumentus pēc darba noliec savā vietā, skaties arī, lai tie visi būtu kārtībā. Varbūt rīt tev gadās steidzams darbs, un tad nebūs patīkami, ja tā veikšana būs jāsāk ar šim darbam paredzētā instrumenta labošanu. Atceries – kārtībai un tīrībai, ko radi ap sevi, nav tikai estētiska vērtība. Tai ir liela praktiska nozīme.

Tikai nedomā, ka tavā istabā visam ir jābūt priekšzīmīgi, mākslinieciski sakārtotam. Nebūs nelaime, ja citi tavu kārtību sauks par nekārtību. Galvenais, lai tev šajā „nekārtībā” katrai lietai būtu sava vieta. Protams, sakot „nekārtība”, es ar to nedomāju netīrību. Netīrība nelabvēlīgi iedarbojas gan uz cilvēka ķermeni, gan uz psihi. Istaba ir regulāri jātīra, bet, lai neviens tur nejauktu tavu iedibināto kārtību, šī tīrīšana jāizdara tev pašam.

Ja gribi būt saimnieks, tavām acīm ir jāiemācās saskatīt katru darbu, kas lūdzas būt padarāms, katru nepilnību, paviršību, nolaidību vai kaitējumu, kas būtu jānovērš. Bez ievērības nevajag atstāt arī šķietamus sīkumus, jo «māzš cinītis gāž lielu vezumu». Reizēm tāds sīkums, kura novēršanai vajadzīgas sekundes, atstāts bez ievērības, nākotnē var nodarīt lielu kaitējumu. Cilvēks ar saimnieka apziņu nejautā: kas man par to

būs, ja es šo nekārtību novērsīšu? Viņš ņem un to izdara. Šādu vienkāršu saimnieka apziņas izpausmju ikdienā ir daudz. Piemēram, šoferis aptur mašīnu un no ceļa pretējās braukšanas joslas novāc tur nokritušu, pretimbraucošas mašīnas apdraudošu priekšmetu. Garāmgājējs paceļ un pret ēkas sienu atbalsta vai citā redzamā vietā noliek zemē nokritušu darbarīku. Tūrists mežā apdzēs vieglprātīgu ļaužu atstātu degošu ugunsgrēku vai aizvāc zem kājām nomestas pudeļu lauskas utt. Šādai rīcībai nav nekā kopēja ar ārišķību vai vēlmi kādam izrādīt savu čaklumu un rūpību. Visbiežāk padarītajam vispār nav liecinieku. Tā ir saimnieka atbildības sajūta, kas liek mums to darīt. Nav slikti, ja tu panāc, ka arī tādas darbības kā durvju aizvēršana aiz sevis vai nevajadzīga apgaismojuma izslēgšana, izejot no kādas telpas, kļūst par tavu ieradumu. Šādi ieradumi atvieglo dzīvi un novērš nevajadzīgus zaudējumus.

Vienu un to pašu darbu var paveikt gan ar lielāku, gan mazāku spēku un laika patēriņu. Vienu un to pašu darbu var paveikt ar lielākiem vai mazākiem izdevumiem. Un ir darbi, ko vispār nav vērts darīt, jo galarezultāts nav ieguldīto pūļu vērts. Tāpēc, lai vēltīgi neizniekotu savu spēku, laiku un naudu, saimniekam jāprot labi rēķināt. «Septiņas reizes nomēri, pirms vienu reizi nogriez,» – māca tautas gudrība. Ja gribi būt saimnieks, tev jāprot aprēķināt darāmā lietderību kā svarīgos, tā mazāk svarīgos pasākumos. Pieradinot sevi apsvērt sīkumus, nekļūdīsies arī lielās lietās. Saimniekam jāizdara aprēķins, gan pirms ņem rokās cirvi vai lāpstu, gan pirms ņem bankā kredītu. Visdārgāk mums dzīvē jāmaksā par paša muļķību un neapdomību.

Īsts saimnieks nav skops, bet ir taupīgs. Arī taupība ir aprēķins. Tā ir pareiza katras lietas novērtēšana. Par mūsu salauztām un ar vieglu roku aizmestām mantām priecājas to ražotāji un tirgotāji. Viņiem patiktu, ja mēs katru dienu pirktu arvien jaunus apavus, apģērbus, sadzīves tehniku, mašīnas. Jo vieglprātīgāk mēs izrīkosimies ar sev piederošām lietām, jo vairāk uz mūsu rēķina pelnīs citi. Tādēļ, pirms aizmest kādu bojātu vai šķietami novecojušu lietu, vispirms padomā. Iespējams, ka izdevīgāk ir to remontēt vai pat, nedaudz pārveidojot, atrast tai citu pielietojumu. «Kas vecu netaupa, pie jauna netiek.» Bieži vien arī šķietami sīkumi, ko mēs ikdienā neievērojam, nes mums lielus zaudējumus. Cigarešu kārbīņa, piemēram, maksā santīmus, taču parēķiniet, cik naudas tā izkūp gaisā gada vai desmit gadu laikā, un tie vairs nebūs santīmi. Bet, ja no smēķēšanas plaušās, kuņģī vai barības vadā rodas audzējs, – cik tad tas izmaksā? Tāpēc jāmacās kontrolēt savu rīcību, no taupības viedokļa novērtējot gan sev piederošas, gan no jauna iegādājamas lietas. **Nauda ir latos pārvērsts tavas dzīves laiks, tava garīgā un fiziskā enerģija.** Tie ir tavas dzīves resursi, ko izlietoji šīs naudas pelnīšanai. Ja tu gadā spēj nopelnīt ne vairāk kā pāris tūkstošus latu, tad nevar pirkt tādu pašu auto, kādu pērk uzņēmējs, kurš mēnesī pelna desmitus un simtus tūkstošus latu. Cena latos, ko jūs abi būsit samaksājuši par auto, gan būs vienāda, tomēr, pārrēķinot dzīves resursos, tu salīdzinājumā ar viņu būsit samaksājis desmit vai pat simt reižu vairāk. Tādēļ, ja savu laimi nākotnē gribi saistīt ar greznu dzīvesveidu, tad vispirms jāiegūst pietiekami augsta kvalifikācija kādā profesijā, kas paver iespēju viegli un ātri pelnīt.

Tie aprēķini, kas jāizdara saimniekam, no matemātikas viedokļa nav īpaši sarežģīti. Bet tas nenozīmē, ka tie uzskatāmi par vienkāršiem. Te bieži vien jāņem vērā tādas vērtības, ko matemātika nepazīst. Piemēram – morālas vērtības. **Tava taupības diktēta rīcība nedrīkst kļūt par apgrūtinājumu tev tuviem cilvēkiem un par nastu jūsu savstarpējām attiecībām. Taupības aprēķinu nedrīkst stādīt augstāk par savas dzīves ideāliem, ikdienas ērtībām un vajadzībām.** Dzenoties pakaļ santīmam, pazaudēsiet latus. Tā vairs nebūs taupība, bet skopums. «Slinkais divas reizes strādā,

skopais divas reizes maksā,» - māca latviešu sakāmvārds. Liec, lai nauda tev kalpo, bet sargies pats kļūt par naudas kalpu!

Jebkurš darbs prasa precizitāti, rūpību un māku koncentrēties. Ja gribi būt saimnieks, tev sevī jāizkopj šīs rakstura īpašības. Tu pat iedomāties nespēj, cik daudz mēs dzīvē zaudējam savas paviršības un virspusējās domāšanas dēļ. Spilgtās preču reklāmas, lozungi, politiskā aģitācija un propaganda – tas viss tiek veidots, rēķinoties ar virspusīgumu cilvēku domāšanā un uztverē. Paviršs cilvēks neiedziļinās uztvertās informācijas saturā, viņu vairāk ietekmē informācijas pasniegšanas veids. To izmanto gan dažādi blēži un avantūristi, gan politiskās partijas un valsts institūcijas, lai ar mums manipulētu un mūs muļķotu. Ar efektīgiem priekšnesumiem mūs pierunā pirkt nevajadzīgas preces, ziedoties neesošiem mērķiem, cīnīties par svešiem ideāliem, atteikties no šodienas kaut kādas mītiskas nākotnes vārdā utt. Bet, kad melu uzburtās pilis sabrūk, blēži jau ir prom. Viņi zina paredzēt, kad tas notiks, tāpēc jau iepriekš sameklē sev pienācīgus attaisnojumus vai pat noliek citus par vainīgajiem savā vietā. Taču mēs bieži vien tad brīnāmies, kā tas gan gadījies, ka iepriekš neesam pamanījuši tik acīmredzamu viltību vai melus. Ja esi kļuvis par upuri krāpniekam, vaino un nosodi nevis krāpnieku, bet gan savu lētticību, neapdomību un muļķību! Blēdis tāpēc jau ir blēdis, lai muļķotu. Bet tava galva ir tam, lai to nepieļautu.

Virspusējība un uztveres trulums traucē gan saimniekošanā, gan izaugsmei, gan ikdienas dzīvē. Lai saprastu pasauli ap sevi, nekļūdīgi novērtētu situāciju vai prognozētu dažādus notikumus un pieņemtu pareizos lēmumus, mums ir jāspēj saskatīt ne tikai to, kas virspusējs, visiem redzams un zināms, bet arī apslēpto, pirmajā brīdī nepamanāmo, ar attiecīgajiem notikumiem vai parādībām neredzami saistīto. Tādēļ attīsti savu domāšanu! Mācies vērtēt visu, ko dzirdi vai redzi, un saistīt savā prātā ar agrāk redzēto un dzirdēto. Nesapņo un nepieņem vēlamo par esošo! «Ne viss ir zelts, kas spīd.» Ja tev kāds piedāvā kaut ko lēti pirkt, padomā, kāpēc viņš to tik lēti pārdod. Ja tev piedāvā naudas aizdevumu uz vilinoši izdevīgiem noteikumiem, padomā, uz ko cer šāds aizdevējs. Ja kāds tavā priekšā cenšas tēlot svētu eņģeli, liec, lai viņš vispirms parāda spārnus un spožo nimbu virs galvas. Un neļauj savas domas ar solījumiem vai dažādiem draudzības, labvēlības un uzmanības apliecinājumiem novirzīt uz jauko laiku, vispārējo cilvēkmīlestību, brālību un gaišo nākotni. «Pa laipu iedams, neskaties zvaigznēs,» - māca mūsu tautas gudrība. «Ēdot vēro bļodu, arot – lemesi.» Bet vairāk par visu: «Dari ko darīdams, apdomā galu!» Ievērojot šīs vienkāršos vārdos izteiktās tautas atziņas, mēs pasargāsim sevi no daudzām nepatīkšanām un dzīves likstām.

Un vēl: ja vēlaties kļūt par savas dzīves saimnieku, ir jāsaprot, ka pasaulē kopš tās radīšanas brīža valda zināmi likumi. Šie likumi mums var nepatikt, bet mainīt tos mēs nevaram. Mums vienīgi ir dota brīva izvēle šos likumus ievērot vai neievērot. Cēloņu un seku savstarpējās saistības likums ir viens no tiem. Daudz sakāmvārdu atspoguļo tā būtību: «Ko sēsi, to pļausi»; «Kā sauc, tā atskan»; «Kādu kubuliņu iztaisīsi, no tāda ēdīsi» utt. Katrai rīcībai ir atbilstošas sekas, un katram notikumam ir savs cēlonis. Šā likuma atzīšana un ievērošana visbūtiskāk atšķir saimnieka apziņu un rīcību no verga domāšanas un dzīvesveida. **Cilvēks ar saimnieka apziņu saprot, ka kaut ko gribēt vien ir par maz. Lai vēlēšanās piepildītos, ir jāstrādā.** Ar darbu jārada savu vēlmju piepildījumam nepieciešamais cēlonis. Ja vēlies iegūt graudu ražu savā laukā, vispirms šis lauks jāuzar, jānokultivē un jāiesēj labība. Bet cilvēks ar verga apziņu uzskata, ka pasaulē nav nekā svarīgāka par viņa iegribām un vajadzībām. **Tāds grib būt gudrs bez mācīšanās, stiprs un veikls bez trenšanās, cienījams bez nopelniem un bagāts bez strādāšanas. Viņš nearis un nesējis grib vākt ražu savā laukā. Diemžēl**

tā nenotiek. Un tad viņš par savām neveiksmēm ir dusmīgs un aizvainots uz visu pasauli. Vēl vairāk – viņš pieprasa, lai citi izrādītu līdzjūtību un viņam palīdzētu. Verga apziņa nav tā ierīkota, lai spētu atzīt cēloņu un seku kopsakarību, sevišķi vēl tur, kur tas skar pašu: viņa slinkumu, nelietību vai muļķību. Bet pasaulē valdošais likums darbojas neatkarīgi no verga apziņas pārņemtā cilvēka sapņiem un iegribām. Ja kāds ir iedzēris simt gramus rīcineļļas, viņš taču nebrīnīsies par vēlāk radušos caureju. Ja kāds ieogrūž roku verdošā ūdenī vai ugunī, viņš taču nebrīnās par apdegumu. Bet tajā pašā laikā cilvēki, kas krāpj, melo un zog, ir izbrīnīti, ka viņus pašus apzog, apmelo, viņiem neuzticas un viņus nicina. Maza jēga ir spriedelēt, cik slikti ir melot un zagt. Ja esi kļuvis par zagli vai meli, nevajag lolot ilūzijas, bet jābūt gatavam saņemt to, kas ir dabiskas sekas tavai rīcībai. Tas ir tāpat kā rīcineļļu iedzērušajam: viņš nevar lolot cerības, ka šādi izārstēs klepu. Iespējams vienīgi, ka kādu laiku būs bailes klepot.

Ir paņēmiens, kā, ievērojot cēloņu un seku savstarpējo saistību, būtiski mazināt visa negatīvā ietekmi savā dzīvē. Tautas gudrība to pasaka īsi un vienkārši: «Nedari otram to, kas pašam nepatīk.» Diemžēl šo vienkāršo principu ikdienas dzīvē nemaz nav tik viegli ievērot. Iedomājies, ka tevi vajā neveiksmes, kabatā nav ne santīma, sāp zobu un vēl piedevām neērtā vietā pārplīsušas bikses. Pēkšņi pa ielu pretim nāk kaimiņš labā garastāvoklī, plati smaidīdams, veselīgs un ar dzīvi apmierināts. Pēc apsveicināšanās viņš vēl atļaujas pazoboties par tavu skābo ģīmi un izteikt kādu idiotisku pamācību no sērijas „nenokar degunu”. Vai tu spēsi pacelties pāri šai situācijai un palūkoties uz sevi un notiekošo no malas? Visticamāk, tev gribēsies kraut pa ausi vai vismaz iedzelt ar vārdiem šim apmierinātajam un pašpārliecinātajam tipam tā, lai smaidis nozūd no sejas un arī viņam sāp sirds. Bet kaimiņš taču ne pie kā nav vainīgs! Rīt vai parīt jūs varat nokļūt mainītās lomās. Tāpēc, pirms pār kādu izgāz savas dusmas, aizvainojumu un sliktu garastāvokli, padomā, vai viņš to ir pelnījis. Pirms izvēlies kādu par savu asprātību un zobgalību objektu, padomā, vai šis cilvēks saprot humoru, vai viņam ir jokošanai piemērots garastāvoklis un cik patīkami šādus jokus būtu dzirdēt pašam. Pirms ļaujies kārdinājumam nodarīt kaut ko ļaunu vājākam un no tevis atkarīgam cilvēkam vai dzīvniekam, padomā, vai šāda rīcība nepazemos tevi pašu. Vairojot pasaulē ļaunumu, mēs palielinām iespēju paši kļūt par ļaunuma upuriem. Līdzīgi kā, izkaisot ap sevi stikla lauskas, palielinās iespēja kādreiz uz tām pašam sadurt kājas. «Ko sēsi, to pļausi,» - atkal gribu atgādināt viedos vārdus. Cilvēki ar verga apziņu arvien grib pļaut to, ko paši nav sējuši. Taču – agri vai vēlu – mēs visi vienmēr saņemam to, ko ar savu rīcību esam pelnījuši.

Arī cilvēka mūžu var iedalīt sējas laikā un ražas novākšanas laikā. Jaunība ir sējas laiks, bet visa pārējā dzīve – ražas novākšanas laiks. No jaunībā iemantotajām fiziskajām un garīgajām spējām tu pārtiksi visu atlikušo mūžu. Ja nogulēsi vai noslinkosi savu „sējas laiku”, izrakstīsi nabadzības apliecību savai nākotnei. Ņem vērā zinātnes atziņu, ka cilvēks savu garīgo un fizisko spēju potenciālu attīsta apmēram sava mūža pirmajos divdesmit piecos gados! Atlikušo daļu viņš dzīvo, izmantojot šo jaunības gados iegūto bagāžu. Citiem vārdiem sakot, jaunībā tu kaldini savus ieročus nākamajām dzīves cīņām. Vēlākajos gados varēsi pilnveidot cīņas māku ar šiem ieročiem, bet nevarēsit dabūt citus ieročus. Tādēļ ir no svara, vai tavs jaunībā sagādātais ierocis līdzinās akmens cirvim vai modernam automātam. Jo primitīvāks būs tavs ierocis, jo mazāk cerību ar tā palīdzību gūt panākumus.

To es nestāstu tādēļ, lai tev lasītu morāli par apzinīgumu un čaklumu. Man ir pilnīgi vienaldzīga tava dzīve un tavas problēmas. Izņemot tevi pašu un varbūt vecākus, nevienu visā plašajā pasaulē neinteresē ne tavas prāta spējas, ne fiziskā attīstība. Arī ma-

ni ne! Tie, kuri apgalvo pretējo, parasti ir tikai liekuļi, kas tēlo savam amatam vai sabiedriskajam stāvoklim atbilstošu lomu. **Dzīve mūs neslavē par labiem darbiem un nepeļ par slikto, dzīve tikai piestāda rēķinu par izdarīto vai laikus neizdarīto. Tāds ir pasaulē valdošā cēloņu un seku likuma darbības mehānisms.** Es tev par to pastāstīju, bet secinājumi tev jāizdara pašam.

Sabiedrībai nav vajadzīga tava pašapliecināšanās. Sabiedrībai ir vajadzīgs, lai tu kalpotu par skrūvēti tās mehānismā. Būt par skrūvēti – tas nenozīmē komunistu sludināto vienlīdzību un brālību. Vienlīdzības nav un nekad nebūs. Arī likuma priekšā ne, jo ar to, ka likums tev piešķir tiesības, vēl ir par maz. Likuma piešķirtās tiesības ir jāprot un jāspēj izmantot. Ja tev to izdarīt nākotnē pietrūks prāta vai naudas, par to neviens neraudās. Tieši tādēļ izniekot sava mūža pirmos divdesmit piecus gadus nav tavās interesēs. Un, ja parēķinām, ka vairāk nekā trešo daļu no šiem gadiem mēs pavadām miegā, savu spēju attīstīšanai laika nemaz nav tik daudz. Tādēļ neļauj citiem būt noteicējiem par tavu laiku! Ja pakļausies citu diktātam un sāksi atsaukties uz visiem priekšlikumiem, piedāvājumiem, pavēlēm un lūgumiem, tu atdosi savu laiku citu rīcībā, neatstājot to sev. Tā tu paliksi neveikls, dumjš, citu izrīkots un nākotnē mocīsies ar mazvērtības kompleksu. Dari to, kas tev nāk par labu vai vismaz sagādā patiesu prieku. Izmanto enerģiju savu mērķu sasniegšanai. Un izmanto savu mērķu sasniegšanai arī sabiedrības piedāvātās iespējas. Skolas, institūti, kursi, semināri, interešu klubi, bibliotēkas, sporta sekcijas – tās visas ir iespējas. Protams, teikt, ka sabiedrība to visu piedāvā, ir pārspīlēti. Tieši otrādi – sabiedrība bieži vien dara visu, lai šo iespēju izmantotāju skaits būtu mazāks. Tomēr klaji aizliegt neviens to nevar, jo ir jātēlo demokrātija. Var vienīgi radīt visdažādākos šķēršļus, ierobežojumus un sarežģījumus. Tas tad arī tiek darīts. Bet šīs grūtības nav nepārvaramas, ja vien tu pats tam visam neatmet ar roku.

Nevairies no grūtībām, meklējot savai rīcībai aizbildinājumus vai attaisnojumus. Grūtībām jātiek pāri un jāiet tālāk. Bieži savam vājumam mēs atrodam izskaidrojumus, kas glaimo mūsu pašcieņai. Mēs nesakām: „Esmu pārāk slinks un glēvs, lai varētu pietiekami labi apgūt skolas mācību programmu,” jo patīkamāk skan apgalvojums, ka «šie garlaicīgie ķīmijas un matemātikas vienādojumi man dzīvē nebūs vajadzīgi». Izvēloties šādu taktiku, cilvēks iemācās piemeklēt solidus attaisnojumus jebkurai savai nolaidībai, paviršībai vai kļūdai. Diemžēl pasaulē valdošo cēloņu un seku likumu vēl neviens šādi nav piemānījis. Ja dzīvē esi izvirzījis mērķi, bet tā īstenošanai neesi pielicis vajadzīgās pūles, nekādas atrunas vai izdomāti attaisnojumi nepalīdzēs šos mērķus sasniegt.

Vai esi kādreiz karstā vasaras dienā meža izcirtumā lasījis avenas? Dedzinošie saules stari, kas izcirtumu pārvērš par kaut ko līdzīgu cepešpannai, ir tikai puse bēdas. Īstās mocības sagādā mušas, odi un dunduri. Tā vien šķiet, ka šie mūdzī no visas plašās apkārtnes apvienojušies, lai ar nemitīgiem uzbrukumiem tevi nogalētu. Šai gadījumā iespējama triju veidu rīcība. Visvienkāršākais – atmest visam ar roku un doties uz tuvāko upi vai ezeru peldēties. Otrs variants – sākt ar uzbrucējiem nesaudzīgu cīņu. Man gadījās būt par liecinieku, kā viens dusmīgs vīrs, pusi dienas pavadījis izcirtumā, devās mājup, ar lepmumu visiem stāstot, cik daudz asinskāro mošķu nositis. Lieki piebilst, ka ogu spainītis gan viņam bija pustukšs. Trešais iespējamās rīcības veids ir likt galvā no ūdens blašķes samitrinātu audekla cepuri, lai pasargātos no svelmes, pret mūdzīem apbruņoties ar pacietību un izturību, bet galveno uzmanību veltīt ogu lasīšanai. Tikai tā ogu spainis veiksmīgi pildīsies un, lai cik dīvaini tas būtu, arī asinskāro vampīriņu uzbrukumi mazināsies.

Cēloņu un seku savstarpējā saistība ir pats nozīmīgākais, kas mums būtu jāievēro dzīvē. Bieži mēs sapņojam par bagātību, augstu stāvokli sabiedrībā vai sasniegumiem kādā kultūras vai sporta jomā. Bet tās visas ir sekas. Lai sekas iestātos, ir jārada atbilstoši cēloņi. Sapņojot par sekām, bet neko nedarot, lai tām radītu atbilstošus cēloņus, mēs neko nepadaram. Ja gribi uzcelt māju, tad neguli un nesapņo, cik skaista būs šī māja, cik jauki tajā būs dzīvot, cik ērtību vai drošības tā tev sagādās un kā tu tajā uzņemsit viesus. Vispirms palasi attiecīgo literatūru un konsultējies ar celtniecības speciālistiem un vīriem, kuri jau ir uzcēlušī savas mājas. Pēc tam, izmantojot iegūtās ziņāšanas un ņemot vērā savu materiālo stāvokli, izstrādā rīcības plānu. Šā plāna īstenošana tad arī būs cēlonis tam, ka kādu dienu tu raudzīsies pasaulē caur savas personiskās mājas logu.

Arī tad, ja gribi kļūt miljonārs, slavens mākslinieks, ievērojams politiķis vai sportists, vispirms jāanalizē visi cēloņi, kas tevi par tādu var padarīt. Pēc tam šie cēloņi mērķtiecīgi jāīsteno, un ļoti iespējams, ka sasniegsit savu mērķi. Cita ceļa nav vai, pareizāk sakot, jebkurš cits ceļš jau iepriekš ir nolemts neveiksmei.

Kas sēž mūsu apziņas goda krēslā?

Pastāstīšu tev anekdoti. Kaut kur siltajās zemēs zem banānkoka, slinki graužot banānu, gulējis kāds nēģeris. Garām gājis baltais cilvēks un teicis: «Kāpēc tu šeit guli un neko nedari? Būtu savācis šos banānus, aiznesis uz tirgu un pārdevis. Pēc tam par iegūto naudu tu varētu algot citus nēģerus, kas vāc un nes tev pārdošanai banānus. Tā tu pakāpeniski iegūtu arvien vairāk naudas un varētu nodibināt savu firmu. Drīz vien tev pašam vispār nekas vairs nebūtu jā dara, jo visu vajadzīgo paveiktu tava uzņēmuma darbinieki. Tu varētu mierīgi gulēt zem banānkoka un graužt banānus. « – »Bet ko tad es šobrīd daru?» atjautājis nēģeris.

Katra cilvēka personiskā brīvība nav lieta par sevi. Tā ir cieši saistīta ar to, ko mēs dzīvē gribam sasniegt. Zem banānkoka gulētājiem vai aizkrāsnē sēdētājiem ir vajadzīga tikai tik liela brīvība, lai viņi varētu gulēt zem banānkoka vai tupēt aizkrāsnē. Verga apziņa cilvēkā bloķē gan izpratni par brīvību, gan vajadzību pēc brīvības. Arī cietums ir šķērslis tikai tiem, kuri grib tikt no tā ārā. Tiem, kuri negrib tikt no cietuma ārā, cietums nav šķērslis. Brīvība ir pamats mūsu dzīves laimei, bet ne pati laime. Neierobežota brīvība, ja tā nav piepildīta ar jēgu, drīz apnīk. Tā tas ir noticis ar daudziem bagātiem, izludinātiem dīkdieņiem, kas, garlaicības un pārsātinājuma mākti, baudu un piedzīvojumu meklējumos kļīduši un arī šodien kļīst pa pasauli. Šie slaisti bieži vien ciniski ņirgājas par morāles vērtībām un spriedelē par dzīves bezjēdzību. Savai nožēlojamai muļķībai un tumsonībai viņi, noliedzot pasauli, piešķir kosmiskus mērogus. Viņi runā par lietām, par kurām pašiem nav nekādas sajēgas. Tā pirmās klases skolnieks, kurš vēl īsti pat lasīt neprot, varētu sākt apšaubīt fizikas, ķīmijas vai ģeometrijas pastāvēšanas lietderību.

Cilvēce uz Zemes dzīvo jau sen. Pat modernā zinātne ar visām tās tehniskajām iespējām tikai nedaudz varējusi pacelt to noslēpumu plīvuru, kas sedz mūsu planētas pagātni. Ar lielu atbildības sajūtu un ļoti piesardzīgi par cilvēces lomu un vietu pasaulē runā filozofi, vēsturnieki, garīdznieki, kas šā jautājuma izpētei veltījuši lielu sava mūža daļu. Bet te pēkšņi uzrodas viens „ģēnijs”, kurš, savas dienas bez īpašām pūlēm pavadot izklaidēs un alkohola vai narkotiku reibumā, ir «spējis noskaidrot», ka cilvēka dzīvei nav jēgas un dzīvot nav vērts. Tas būtu smieklīgi, ja vien nebūtu tik skumji. Jā, šādai dīkdieņa dzīvei tiešām nav jēgas. Diemžēl līdz zināmai robežai šīs bezcerības un pasaules noliegšanas idejas itin bieži popularizē gan plašsaziņas līdzekļos, gan vienkāršajai tautai domātajos modernās mākslas ražojumos. Arī tas ir veids, kā Bremzēt mūsu jaunradī, aktivitāti un vēlmi domāt par savu nākotni. Jo ja jau dzīvei nav jēgas, tad nav jēgas arī par kaut ko cīnīties. Ar antikultūru mūs cenšas padarīt par aizkrāsnē tupētājiem vai zem banānkoka gulētājiem. Un daudzu ļaužu prātos šī indīgā sēkla ir atradusi auglīgu augsni.

Lai mēs spētu šai pasaulē dzīvot kā cilvēki, nepietiek tikai ar apēsto barību. Cilvēka apziņai nepieciešama ticība kaut kam tādām, ko viņš ir atzinis par visaugstāko, vis svarīgāko un vislielāko vērtību pasaulē. Tēlaini izsakoties, mēs – cilvēki no dzīvniekiem atšķiramies ar to, ka mūsu apziņā ir it kā goda krēsls jeb tronis, kur glabājas ticība tiem ideāliem jeb vērtībām, kuru dēļ mēs cīnāmies, uz ko paļaujamies un pēc kā tiecamies savā dzīvē.

Dzīvnieka apziņā šādu ideālu nav, tādēļ tas gluži vienkārši eksistē, patērējot barību un apmierinot savas dabiskās vajadzības. Jo primitīvāks savā garīgajā attīstībā ir cilvēks, jo zemākas viņa atzītās vērtības un dzīves ideāli, jo vairāk viņa prasības pret

dzīvi līdzinās dzīvnieka eksistences principiem. Arī katrs no mums ne vienmēr skaidri apzinās to ticību un tās vērtības, kas nosaka viņa dzīvesveidu, rīcību un bieži vien arī no tā visa izrietošo dzīves finālu. Ja tu saviem draugiem pajautāsi, droši vien viņi atbildēs, ka vispār dzīvē nekam netic vai arī viņiem viss ir vienalga. Bieži par ticīgajiem sauc tikai tos cilvēkus, kuriem ir reliģiskā pārliecība. Taču īstenībā bez ticības nevar dzīvot neviens cilvēks. Savu ticību var neapzināties, savu ticību var noslēpt, savu ticību var noliegt. **Liela drosme ir vajadzīga, lai savu ticību atzītu.** Bieži vien tiem cilvēkiem, kuri smejas par reliģiju, nepietiek drosmes atzīt, ka viņi savas apziņas goda krēslā Dieva vietā ir ielikuši naudu, mantu, slavu, varaskāri vai ko citu ne visai cienījamu, ko pat reizēm neērti vārdā saukt.

Katrs no mums augstāko vērtību dzīvē izvēlas atbilstoši savām prāta spējām, dzīves pieredzei un psihes īpatnībām, tāpēc šie ideāli var būt arī ļoti tāli no pasaulē pastāvošajām realitātēm. Ticība var mūs balstīt un mierināt dzīves ceļā, bet var arī sagādāt nepārtrauktas ciešanas un pārdzīvojumus. Jo mazāk mūsu ticība atbilst pasaulē valdošajai **Patiesībai**, jo lielākas ciešanas tā mums sagādā. Ticība maldiem agrāk vai vēlāk nes vilšanos, izmisumu un nereti arī bojāeju. Bieži, tikai notiekot traģēdijai, atklājas, kam īsti cilvēks ir ticējis. Lielākā daļa no pašnāvībām ir izdarīta tieši tādēļ, ka cilvēkus pievīlusi viņu ticība. Nejau mīļotās sievietes nodevība, naudas zaudējums vai kāda apkaunojoša neveiksme, kas aizšķērso ceļu uz slavu un karjeru, ir pašnāvības cēlonis. Īstais iemesls pašnāvībai ir tas, ka **cilvēks savas apziņas goda krēslā kā augstāko vērtību bija ielicis ticību tieši šai sievietei, ticību naudai un veiksmi vai ticību slavai un karjerai.** Šī ticība bija pasaulē valdošajai Patiesībai neatbilstoši maldi, un tādēļ tā viņu pievīla.

Kad sagrūst ideāli, nav viegli pārdzīvot šo triecienu un dzīvē atrast ko jaunu zudušā vietā. Daudzi tad izdara pašnāvību, sajūk prātā vai ieslīgst dziļā depresijā. Un tomēr vairumā gadījumu liktenīgās traģēdijas izpaliek. Dzīves gaita, iegūstot jaunas zināšanas un pieredzi, cilvēki spēj mainīt arī savus ideālus jeb izpratni par augstākajām vērtībām. Mainīt savu ticību – nenozīmē pārvilkt jaunas drēbes, tas nozīmē mainīt iekšējo saturu tam, kas valkā šīs drēbes. Ja kāds izvēlas citu nodarbošanos, piederību pie citas politiskās partijas vai pat kara laikā pāriet pretinieka pusē, – tas vēl nenozīmē, ka viņš ir mainījis savu ticību. Ja cilvēka apziņas goda krēslā ielikta tādas vērtības kā nauda, vara, slava, miesīgas baudas, – viņam politiskās piederības maiņa vai pāriešana ienaidnieka pusē **ir tikai līdzeklis kalpošanai saviem ideāliem.** Tā rodas pērkami žurnālisti, politiķi un valstsvīri. Par tādiem bieži teic, ka viņi ir bezprincipu cilvēki. Tā nav! Gluži vienkārši verga apziņai atbilstoši ideāli liek dzīvot pēc verga apziņai atbilstošiem principiem.

Īstā pamatvērtību maiņa apziņā notiek ļoti sāpīgi. Viss, kam cilvēks ir ticējis un uz kā balstījies savus nākotnes plānus, viņa acu priekšā pārvēršas par bezvērtīgiem putekļiem. Iedomājies, ka tu ar naudas pilnu somu esi ieradies svešā valstī. Nauda ir viss, kas tev pieder, un tu zini, ka tās pilnīgi pietiek, lai iekārtotos dzīvē un uzsāktu savu biznesu. Bet, atvēris somu, tu pēkšņi naudas vietā atrodi tikai lētu tualetes papīru. Tas ir kā kritiens bezdibenī, kad no rokām izslīdējis atbalsta punkts! Lūk, tāda aptuveni ir sajūta, kas pārņem, zaudējot ideālus! Šai brīdī ir tikai divas iespējas – vai nu iet bojā, vai atrast jaunu pamatu, kam pieķerties.

Jo vecāks cilvēks, jo grūtāk viņam pārciest šādu triecienu. Kā jau teicu, vecāki cilvēki savā prātā uzbūvētajam pasaules modelim ir ļoti pieķērušies un ne vienmēr spēj to mainīt. Turpretim jaunībā mūsu prāts ir elastīgs, jo no informācijas ķieģeļiem bū-

vētais pasaules modelis vēl tikai veidojas, un mēs daudz vieglāk pieņemam jaunu informāciju, jaunas zināšanas un pamatvērtības, atbilstoši tām mainot savu pasaules uzskatu. Faktiski no tā, kādus ideālus mēs pieņemam jaunībā, ir atkarīga visa mūsu turpmākā dzīve. Diemžēl šo patiesību zina un savā labā izmanto mums naidīgi spēki. Viņi ir atklājuši lielisku iespēju, kā mūs padarīt par zemcilvēkiem. **Svešie negūs labumu, ja mēs dzīvosim atbilstoši ideāliem, kas ir augstāki par verga apziņas pamatvērtībām. Viņi dara visu, lai mēs izvēlētos iespējami zemākus ideālus.**

Bet tagad es mazliet pastāstīšu par metodēm, ar kādām tas tiek darīts.

Kā jau teicu, savu ticību jeb ideālus dzīvei mēs izvēlamies, iegūstot zināšanas un dzīves pieredzi. Taču nejau no visas pasaules zināšanām un visas cilvēces dzīves pieredzes mēs veidojam savus ideālus. Dzīves pamatvērtības savā apziņā mēs varam veidot tikai atbilstoši tai informācijai un dzīves pieredzei, kas mums ir pieejama. Ja kāds ierobežo mūsu iespējas iegūt informāciju un dzīves pieredzi, tiek ierobežota arī mūsu ideālu pareiza izvēle. Prasmīgi manipulējot ar puspatiesībām un sagrozot faktus, var panākt, ka mēs izvēlamies nevis tās dzīves pamatvērtības, kas noderīgas mums, bet gan tās, kuras citi grib, lai mēs izvēlētos. Protams tam, ko grib citi, visbiežāk nav nekā kopīga ar lielo, pasaulē valdošo Patiesību. Šiem «citiem» mēs esam vajadzīgi tikai kā pakalpiņi vai vergi, ko var viegli izmantot.

Grūti pat uzskaitīt visus tos līdzekļus un paņēmienus, visas tās sviras, ar kurām svešie ikdienā cenšas grozīt jauniešu domas un prātus viņiem vajadzīgajā virzienā. Vienlaikus ar patieso dzīves vērtību noliegšanu un izņirgāšanu tiek veikta dažādu maldīgu atziņu kultivēšana un popularizēšana. Tas viss tiek darīts slepeni, aizsedzoties ar brīvo tirgu, demokrātiju, cilvēktiesībām. **Mums ir izveidota birokrātiska, ierēdnieciska, no tautas atsvešināta valsts, kura savā lietošanā bez liekas kautrības ir pārņēmusi nacionālās Latvijas brīvvalsts simboliku.** Arī nacionālajai valstij piederīgās morālās vērtības nav atmetas. Kaut daudzējādā ziņā neatbilstošas mūsdienu Latvijā iedibinātajai kārtībai, arī tās ir pārņemtas lietošanā. Bet kas notiks, ja kāds klaidonis vai nodzēries bezpajumtnieks paņems savā lietošanā ģenerāļa mundieris? Pareizi! Itin drīz šis ģenerāļa mundieris būs zaudējis savu spožumu un sākotnējo nozīmi. Kaut kas līdzīgs notiek arī ar morālajām vērtībām, ja tās lieto tikai kā dekoratīvus elementus svētku runās, bet ikdienā par tām aizmirst. Dzimtenes mīlestība, Tēvzemes svētums, tautas gods – tas viss pārvēršas par tukšu skaņu, ja cilvēki, kas dažādos līmeņos pārstāv valsti un veido tās ekonomiku vai politiku, tikai spēlējas ar šiem vārdiem. Sašutums, cinisms, bezcerība pārņem, redzot, kā valstsvīru darbi nesakrīt ar viņu vārdiem. Sevišķi asi to pārdzīvo jauni cilvēki. Un tieši to mums naidīgie spēki vēlas. Viņi grib, lai mēs dūsmās sajauktu redzēto liekulību, pērkamību, divkosību, nelietību ar lielajām Patiesībām un noraidītu to visu kā nederīgu. Viņi grib, lai mēs kļūtu par ciniķiem, kas apšaubā un kā neiespējamu izsmej visu cildeno un svēto – visas augstākās vērtības, kas, ieliktas apziņas goda krēslā, spēj mūs pacelt pāri verga domāšanas līmenim. **Lielās Patiesības ir nonākušas necienīgu cilvēku nirdzīgajās lūpās. Bet mūsu sašutums nedrīkst noārdīt robežu starp lielajām Patiesībām un šīm lūpām.** Atceries to ikreiz, kad dzirdi liekuļus runājam par tev svētām un dārgām lietām!

Lai tu dzīves ideālus nemeklētu savas tautas reliģijā vai kultūrā, tev māca apšaubīt arī šīs vērtības. Vispirms iestāta, ka moderni un progresīvi ir domāt globālās kategorijās. Tas nozīmē, ka sevi jāuzskata vismaz par Eiropas, ja ne visas pasaules pilsoni. Uzskatīt sevi par latvieti – tas nozīmē «ieslīgt nacionālismā un nolemt sevi nenovēršamai atpalcībībai». Plaši reklamē tautu, rasu, kultūru un reliģiju sajaukšanos un slavē tās

«priekšrocības», ko dod šāda „tautu draudzība”. Tas nav nekas jauns. Šādas ideoloģijas ēnā mēs esam dzīvojuši visu sociālisma laiku. Un mēs zinām, kā tā darbojas. Starp lielām tautām un mazām tautām nav iespējams taisnīgs internacionālisms. Ja tā nebūtu, tad visā bijušajā PSRS teritorijā, kur dzīvoja tik daudz dažādu tautību, par oficiālo valsts valodu vajadzēja pasludināt esperanto vai arī no visu tautu valodām veidot kādu jaunu, internacionālu valodu. Tā vietā „tautu draudzības” aizsegā notika krievu valodas un kultūras uzspiešana un pārkrievošana.

Atsakoties no savas tautības, mēs zaudējam savas saknes. Ja esi piedzimis par latvieti, tu vari savā garā augt liels tikai kā latvietis. Tu nevari būt lielāks krievs par pašiem krieviem vai lielāks angļis par pašiem angļiem. Tev ir dota iespēja pārņemt mūsu senās tautas garīgo mantojumu un attīstīt to tālāk. **Savas tautības apziņa nav vajadzīga tikai vergam.**

Patiesība īsta tautu draudzība var attīstīties tikai tad, ja katra tauta dzīvo savā zemē un savā valstī. Arī tu ikdienā normāli ar kādu vari draudzēties tikai tad, ja viņš dzīvo savā ģimenē un savā mājā vai dzīvoklī. Tu viņu labprāt aicināsi ciemos, un arī viņš neiebildīs pret tavu ciemošanos pie sevis. Jūs abi kopā risināsit dažādas problēmas, palīdzēsiet viens otram, kopā strādāsit un atpūtīsities. Ja turpretim viņš ievāksies tavā mājā vai sāks dzīvot tavā ģimenē, nenovēršami radīsies interešu sadursmes un konflikti. It īpaši tad, ja viņš pieprasīs pilnīgu savu vajadzību respektēšanu un līdztiesību.

Mūsu sarunas sākumā es minēju atšķirību starp nacionālām un internacionālām jeb visu tautību cilvēkiem kopējām lietām. Internacionālisma ideologi gan vairāk runā par internacionālismu cilvēku un tautu savstarpējās attiecībās. Taču savas attiecības tautas veido nevis uz internacionālisma, bet gan uz savstarpējas cieņas, kopīgu interešu un mierīgas līdzāspastāvēšanas principiem. Šo principu ievērošana ir **cēlonis**, bet tautu draudzība un sadarbība – šā cēloņa **sekas**. Ja kāds šo draudzību nosauc par internacionālismu, no tā vēl nekāds ļaunums vai aplamība nerodas. Ļaunums rodas tad, kad komunisti un citi «globāli domājošie» šīs **sekas cenšas samainīt vietām ar to pirmcēloni un draudzības vai sadarbības vārdā sāk varmācīgi jaukt dažādas tautas**. Sekas nevar būt cēloņa vietā! Arī starp «draudzības vārdā» sajauktām tautām kā sekas nerodas mierīga līdzāspastāvēšana un savstarpēja cieņa. Varmācīgai tautu sajaukšanai ir **citas** sekas, un tās ir nesaskaņas un bruņoti konflikti. Internacionālisma sludinātāji paši to lieliski saprot, viņi tikai negrib, lai mēs to saprastu.

Viņi grib, lai mēs šo internacionālismu ka augstāko vērtību ieliktu savas apziņas goda krēslā un atteiktos no savas nacionālās identitātes. Bet kādēļ atteikties no tā, kas dzīvei piešķir jēgu?

Tā, nepamatoti slavīnot kaut ko vienu un nepelnīti noniecinot kaut ko citu, mūsu interese un izvēle tiek neuzkrītoši virzīta uz verga apziņai atbilstošu ideālu pusi. It kā nejauši tiek ierobežoti arī uz auglīgu attīstību mudinoši mākslas darbi. Priekšplānā izvirzās primitīvisms, jo tas vairāk kairina. Estrādes dziedātāji vairs nedzied, bet brēc, lēkā un dažādi ālējas, ar savām izdarībām cenšoties izraisīt skatītājos pārsteiguma efektu. Kultivē uzskatu, ka jauniešiem domātā māksla jāveido pēc principa «jo trakāk, jo labāk». Sprādzieni, bļāvieni, daudzkrāsainu uguņu zibšņi, ķēmīgas pozas, naidpilnas grimases, agresīvi žesti – lūk, tikai daži no izteiksmes līdzekļiem, ar kuru palīdzību jaunatnei domātajos priekšnesumos cenšas piesaistīt jūsu uzmanību. Aprēķins ir vienkāršs – kļiedzošā bezjēdzība ietekmē cilvēka psihi, traucējot normālu uztveri, un cilvēks vairs nespēj orientēties apkārtējā pasaulē. Šo virzienu turpina daudzveidīgā

videofilmu produkcija. Nerunāsim par tā sauktajām šausmu filmām, kas rupji un atklāti reklamē dažādas slimīgas fantāzijas uzburtas vardarbīgas nāves ainas, cenšoties mūsu apziņā atmodināt zvēru instinktus. Tāpat nav vērts analizēt pornofilmas, kas popularizē dažādas nenormālības un vulgarizē cilvēku savstarpējās attiecības līdz dzīvnieciskas kopošanās līmenim. Gan vienā, gan otrā gadījumā tā ir „garīgā barība” auditorijai, kas par dzīves augstāko vērtību pieņēmusi vergošanu saviem instinktiem. Viltīgāku un tādēļ grūtāk pamanāmu kaitējumu tavai pasaules uztverei cenšas nodarīt ar to videofilmu un teleseriālu palīdzību, kur dīkdienīgi, bezrūpīgi galvenie varoņi spīdoši tiek galā ar dažādām nepatīkšanām, paveic viņu spēkiem neatbilstošus varoņdarbus un piedzīvo nepelnītu veiksmi. Šīs filmas provocē pārņemt vieglprātību un bezrūpību kā normu ikdienā.

Filmās, kurās notiek labā cīņa ar ļauno, dažkārt negatīvie jeb ļaunie varoņi tiek parādīti tik izteismīgi savā varenībā, bagātībā, ļauna spēka pārpilnībā un izsmalcinātā nežēlībā, ka neviļus skatītājā rodas bijība un bezpalīdzības sajūta šāda monstra priekšā. Un tad kā atriebējs vai glābējs parādās pozitīvais varonis. Visbiežāk viņš ir tērpts vienkāršās džinsu biksēs un kokvilnas krekliņā. Paveicot veselu virkni galvu reibinošu, dzīvē neiespējamu varoņdarbu, pozitīvais varonis ar efektīgu šaušanu un kaušanos visus negatīvos varoņus noliek gar zemi. Labais gan ir it kā uzvarējis ļauno, bet kādas izjūtas paliek skatītājā pēc šādas filmas noskatīšanās? Vispirms jau jūs saprotat, ka neviens cilvēks reālajā dzīvē nav spējīgs atkārtot filmu varoņa fantastiskās izdarības, – un tā tad arī labā uzvara pār ļauno ir apšaubāma vai pat neiespējama. Otrkārt, tā kā jaunieši džinos jums ir ikdiena, zemapziņā kā paliekošs iespiežas tieši izteismīgais, ar dažādiem tumsas atribūtiem dekorētais un mākslinieciskajiem paņēmieniem izceltais negatīvā varoņa tēls. Ikdienā, nonākot kontaktā ar kaut ko līdzīgu, jūsu zemapziņa to saista ar daudzajās grāvējfilmās redzēto ļaundaru varenību un visspēcību. Bet tas ievērojami vājina apņēmību un drosmi aizstāvēt pret pārestībām pat sevi un sev tuvus cilvēkus, nemaz jau nerunājot par kaut kādas aktīvas cīņas uzsākšanu pret ļaunumu. Savukārt jaunieši ar vājāku raksturu vai psihiskām novirzēm sāk izjust verdzisku padevību ļaunuma priekšā un vēlmi tam kalpot. Viņi savā izskatā un uzvedībā sāk pārņemt tieši negatīvo filmu varoņu īpašības. Tas arī ir viens no dažādo ielas bandu un sātānistu sektu pastāvēšanas iemesliem. Cilvēki, kas par lielāko dzīves vērtību savā apziņā izvēlējušies ļaunuma ideālus, būtībā ir glēvi un tāpēc apvienojas baros. Protams, arī nelietībai, skaudībai un bailēm ir sava produktivitāte, taču, kā jau teicu, ļaunumu ir radījusi muļķība un tā visvarenība pasaulē ir tikai mīts, kam nav nekā kopēja ar Patiesību.

Sava loma mūsu morāles graušanā var būt arī tām filmām, kuras cenšas skatītājā ieaudzināt samierināšanos un iecietību pret ļaunumu. Sižeta pamatā šādām filmām parasti ir kāda izdomāta noziedznieka dzīvesstāsts, un šis „nelaimīgais”, neņemot vērā viņa izdarītos noziegumus, ir attēlots kā dziļu jūtu cilvēks, pret kuru visi dzīvē izturas nepelnīti netaisni vai pat ļauni. Un tad nāk kāda scenārija autora izfantazēta situācija, kurā šis ļaundaris, dažādu apstākļu ietekmē veicot cēlus un drosmīgus varoņdarbus, pārvēršas par vispārējas cieņas un aprīnas vērtu objektu. Skatītājs filmas beigās var notraukt no vaiga aizkustinājuma asaru un smagi nopūsties par ļauno pasauli, kura, darot pāri dziļām jūtām apveltītām personībām, grūž tās noziedzības purvā. Tā vien gribas pastiept roku pretī šiem sirds dziļumos labajiem cilvēkiem un glābt viņus ar savu iejūtību, pretimnākšanu un mīlestību. Diemžēl dzīvē īstie noziedznieki godājamus un slavējamus darbus nemēdz darīt. Sakot «īstie noziedznieki», es gribu teikt, ka neuzskatu par īstiem noziedzniekiem tos, kuri izdarījuši kādu noziegumu afekta stāvoklī vai arī neuzmanības un nolaidības dēļ. Īstie noziedznieki ir tie, kuri zog, slepkavo, iz-

varo un laupa savu vēlmju un dziņu apmierināšanas nolūkā. Un nav svarīgi, vai tādus viņus padarījusi sliktā iedzimtība, grūtā bērnība vai apkārtējā sabiedrība. Noziedznieku psiholoģija stipri atšķiras no filmās attēlotajiem fantāziju tēliem piedēvētā garīguma. Lētticīgu ļaužu muļķošanai arī paši noziedznieki veikli prot sacerēt dažādas aizkustinošas pasaciņas par netaisnību, ciešanām, apmelojumiem un pazemojumiem, kurus viņiem it kā nācies pārdzīvot. Noticot šādām blēņām un sākot just līdzī vai pat palīdzot šādiem «nabadziņiem», mēs, paši to nemanīdami, viegli kļūstam par noziedznieku upuriem vai jaunu noziegumu līdzdalībniekiem. Tādēļ nav gudri ļaut citiem savtīgos nolūkos ekspluatēt savu līdzjūtību un līdzcietību. Tava dzīve ir pārāk īsa, lai glābtu šaubīgus tipus, cenšoties zem viņu rupjības, egoisma un nelietības čaulas atklāt noslēptās jūtīgās, maigās dvēseles. Nevienu nevar izglābt pret viņa paša gribu. Ej savu ceļu un gādā, lai citi ar šādām viltībām tevi pašu neieved purvā!

To visu es stāstu ne jau tādēļ, lai atturētu no jaunatnei domātu videofilmu skatīšanās vai sarīkojumu apmeklēšanas. Tas viss ir neatņemama mūsu dzīves sastāvdaļa. Mēs katrs izvēlamies atpūtas un izklaides pasākumus pēc savas gaumes un patikas. Bet svarīgi ir nezaudēt spēju kritiski novērtēt visu redzēto vai dzirdēto un izkopt savu gaumi. **Starp vienas dienas karnevālam darinātiem papīra rotājumiem un cauri gadsimtiem muzejos glabātiem mākslas darbiem ir milzīga atšķirība.** Šīs vērtības nedrīkst sajaukt. Bet tas nebūt nenozīmē, ka mēs nedrīkstam piedalīties karnevālā. Galvenais ir, lai mēs savas dzīves pamatvērtības nemeklētu un neatrastu šajos karnevālam domātajos grabuļos.

Ticība un neticība mūsu dzīvē

Tātad, lai kam tu dzīvē ticētu – naudai, varai, slavai, sievietēm, Dievam vai komunismam, šī ticība jeb šie ideāli ir tie, kas dod jēgu tavai dzīvei. Taču tevi laimīgu darīt šie ideāli vien nespēj. Tikai savienojot ideālus ar brīvību, tu vari kļūt laimīgs. Dīvaini, bet tā nu iznāk, ka, lai iegūtu laimi, mums saviem ideāliem jāziedo brīvība. Piemēram, tu iemīlies kādā meitenē, un jūs nodibināt ģimeni. Bet ģimene tev uzstāda savus noteikumus, uzliek veselu virkni pienākumu un ierobežo tavu brīvību. Piedzimst bērni, un tu ziedo savu laiku, apgādājot viņus ar visu nepieciešamo, rūpējoties par viņiem un mācot viņus. Taču šī brīvības ziedošana ģimenei tev neliekas kaut kas mokošs vai apgrūtinošs. Tieši otrādi – rūpes par tuvajiem, dārgajiem, mīļajiem cilvēkiem dara tevi laimīgu. Kāds cits varbūt dzīvē ir atteicies no ģimenes un savu laiku un brīvību ziedo tehniskiem izgudrojumiem, mākslai vai sportam. Katrs mēs izvēlamies kaut ko savu – atbilstošu mūsu uzskatiem un ideāliem. Savukārt, no malas vērojot, šāda labprātīga atteikšanās no brīvības bieži vien liekas muļķīga. Ļaudis brīnās, ja kāds spēj caurām dienām „nīkt pie grāmatām”, „plinkšķināt klavieres”, kaut ko zāģēt, skrūvēt, kalt, „mālēt bildes uz audekla”, vairāk par citiem nodarboties ar savu bērnu audzināšanu utt. Tādās reizēs tiek aizmirsts, ka katram mums galvā ir „savs putniņš” un muļķīgi ir izsmiet vai noniecināt cita cilvēka rīcību no savu uzskatu un ideālu pozīcijām. Cilvēki no malas bieži to nesaprot un uzbāžas mums ar nelūgtiem padomiem, ieteikumiem vai kritiku. Bet padomi un aizrādījumi, kas neatbilst mūsu dzīves pamatvērtībām, mums ir nepieņemami. „Nemēro savu laimi ar cita oļekti,” – māca mūsu tautas gudrība. Klausot svešiem padomiem, tu kalposi svešiem ideāliem. Taču, svešiem ideāliem kalpojot, nevar atrast savu laimi. Ja esi apjēdzis tās vērtības, kuru dēļ dzīvo, tad to, kā dzīvot, citiem vairs nebūs jājautā. Atrastie dzīves ideāli paši mums rāda ceļu un māca dzīvot. Diemžēl, kā jau teicu, nereti cilvēki, daudz nedomājot, izvēlas ideālus, kas ir tāli no pasaulē valdošajiem likumiem un pastāvošās realitātes. Sekojot šādiem ideāliem, cilvēks gan kādu laiku var justies laimīgs, tomēr agri vai vēlu nākas piedzīvot traģisku vilšanos. Tāpēc ir vērts ieklausīties, kas tiek runāts par dzīves jēgu, par mūžīgajām patiesībām un kā tiek izvērtēta cilvēka vieta un loma pasaulē. Tikai zināšanas mums palīdzēs savus dzīves ideālus tuvināt pasaulē valdošajai Patiesībai.

Un te nu ir pienācis laiks parunāt arī parunāt arī par tādu dzīves pamatvērtību kā ticība Dievam jeb reliģiskais pasaules uzskats. Tikai nedomā, ka es tagad mēģināšu tevi pievērst kādai reliģijai vai aicināšu studēt Svētos Rakstus. Es tikai Īsos vārdos pastāstīšu par tām atziņām, ko reliģiskā pasaules uzskata sakarā devusi mana dzīves pieredze.

Vispirms gribu atgādināt, ka mūsu ticība vai neticība kaut kam neizmaina pasaulē valdošo kārtību. Ja noliegsim kaut ko tādu, kas reāli eksistē, cietēji būsīm mēs paši. Un tāpat notiks, ja atzīsim kaut ko tādu, kas reāli pasaulē neeksistē. Visvieglāk ir noliegt to, kas nav acīm redzams un ar rokām aptaustāms. Piemēram, pat spēcīgu radioaktīvu starojumu mēs nespējam uztvert ar saviem maņu orgāniem, tomēr, noliedzot un ignorējot to, aizejam bojā. Arī kaitīgajam ūdens āderu starojumam var neticēt un neņemt to vērā. Bet, ierīkojot guļvietu šā starojuma zonā, mēs nolemjam sevi dažādām slimībām. Līdzīgi varam neticēt biolaukam, hipnozei, adatu terapijai, telepātijai, lūgšanu spēkam, dažādu zīmju un simbolu nozīmei – pasaule no tā necietīs. Ir ļaudis, kas ne vien tic visām šīm lietām, bet arī tās veiksmīgi izmanto savā labā. Lai kaut ko noliegtu, daudz prāta nevajag. Gudrība ir vajadzīga, lai spētu saskatīt to, kas pirmajā brīdī nav pamanāms. Tas attiecas arī uz ticību Dieva esamībai. Cik

vienkārši ir pateikt, ka Dieva nav tikai tāpēc, ka tu Viņu nekad neesi redzējis un arī palīdzību no Dieva vai kāda Viņa sūtīta eņģeļa savā dzīvē neesi saņēmis! Un tomēr man jāteic, ka tā domājot, tu kļūdi. Mēs tikai esam pārstājuši ievērot to, kas mūs pavada visu mūžu. Tava sirds nepārtraukti sūknē asinis pa asinsvadiem un uztur tavu dzīvību, bet vai daudz tu esi pievērsis tai uzmanību. Par sirdi cilvēks sāk domāt tikai tad, kad nākas izjust tās darbības traucējumus.

Zemeslodi ieskauj atmosfēra. Mēs dzīvojam vesela gaisa okeāna dibenā, un virs mums esošā gaisa slāņa svars uz katru mūsu ķermeņa kvadrātcimetru spiež ar spēku, kas kopsummā mērāms tonnās. Mēs to nejūtam, jo esam pieraduši nest šo svaru ik stundu, ik minūti, ik sekundi. Un tas vēl nav viss! Šā spiediena spēks satur kopā mūsu ķermeni. Atliek tam izzust kaut uz brīdi – un mēs pārvērtīsimies par pārsprāgušiem asins pūšļiem. Ja mums tik grūti pamanīt, sajūst un novērtēt spēku, kas satur kopā pašu ķermeni, vai gan kāds brīnums, ja vēl lielākas šaubas un izpratnes trūkums mums ir par Spēku, kas satur kopā pasauli.

Atziņa par Dieva esamību ir bijusi visos laikos un visām tautām. Cilvēks ir sajutis šī Augstākā Saprāta klātbūtni pasaulē un centies savā apziņā tuvoties Viņam. Tā laika gaitā izveidojušās dažādas ticības mācības un reliģijas. Taču paralēli tam cilvēka apziņā ir bijušas šaubas un neticība Dieva esamībai. Tas tādēļ, ka Dievu pasaulē nevar meklēt un atrast tā, kā mēs meklējam un atrodam savu pazaudēto mantu vai naudu. Neapšaubāmi, mēs Dievu labāk pazītu tad, ja Viņš mums katru rītu acu priekšā noliktu darāmo labo darbu sarakstu vai arī, stāvot mums aiz muguras, uzšautu ar pātagu pa pakalpusi ikreiz, kad darām kaut ko dumju. Taču tā nenotiek. Dievs ir radījis šo pasauli un devis mums pilnīgu rīcības brīvību tajā. Protams, Dieva radītajā pasaulē valda zināmi likumi, **bet mums ir dota brīva izvēle šos likumus ievērot vai neievērot.** Kad savas aplamas rīcības dēļ nākas ciest, mēs esam nikni uz visu pasauli. Mums liekas, ka esam pelnījuši, lai Dievs šai brīdī no debesīm sūtītu palīgā kādu eņģeli, kurš ar palīdzīgu roku glābtu mūs no pašu radītajām nepatikšanām un ieceltu saulītē. Bet, kad tas nenotiek, mēs klaigājam, ka Dieva nav, ka pasaulē valda ļaunums un netaisnība. Taču „kaķa lāsti debesīs nekāpj.”

Dieva esamību ir apšaubījuši un apšaubā arī daži dabas pētnieki. Viņi, pētot norises dabā, ir nākuši pie secinājuma, ka viss mūsu pasaulē pēc dabā valdošajiem likumiem notiek it kā pats no sevis un nekāds Dievs nav vajadzīgs. Zinātnieki – materiālisti ir pārāk iedziļinājušies pētījumos par to **kā** viss notiek, un aizmirsuši domāt par to, **kāpēc** viss tā var notikt. Viņi ir izvīrījuši minējumu, ka no nedzīvās matērijas var rasties dzīvība. Un šī dzīvība pati no sevis, attīstoties miljoniem gadu ilgā laika posmā, ir spējusi radīt visu daudzveidīgo dzīvnieku un augu pasauli uz mūsu Zemes. Vadoties no šādiem uzskatiem, iznāk, haoss var radīt kārtību. Tātad senos laikos dažādi ķīmiskie elementi paši no sevis savienojās un izveidoja pirmo organisko vielu molekulas. Savukārt šīs organiskās vielas, dažādās kombinācijās sajaucoties, izveidoja pirmo dzīvo šūnu. Šī šūna negāja bojā, bet sāka vairoties, attīstīties un veidot arvien sarežģītākus organismus.

Šādai pasakai var noticēt tikai tie, kuri negrib domāt paši ar savu galvu. Ja, piemēram, es tev stāstu, ka ieberot kādā maisā vairākus simtus klucīšus ar burtiem un tos tur neskaitāmas reizes pārjaucot un berot uz grīdas, reiz pienāks tāds brīdis, kad no **visiem** izbērtajiem klucīšu burtiem pats no sevis uz grīdas izveidosies **sakarīgs** teksts, - tu taču man neticētu?! Bet tā ir krietni lielāka varbūtība par to, ka no ķīmiskajiem elementiem haoss un laimīga sagādīšanās ir spējusi radīt dzīvībai šūnai pamatā esošās

olbaltumvielas, dezoksiribonukleīnskābes un ribonukleīnskābes molekulas un vēl tādus apstākļus, lai tās spētu savstarpēji savienoties. Starp citu, šo sarežģīto organisko vielu sintēze ir nopietna problēma pat mūsdienu modernajās laboratorijās.

Pētot dzīvās būtnes, zinātnieki daudz runā par atklātajām likumsakarībām un procesiem, kas darbojas dzīvo organismu iekšienē. Var teikt, ka katra dzīvā būtne un pat katra dzīva šūna, no kurām mēs sastāvam, ir it kā sava veida fabrika, kur tiek sintezētas dažādas ļoti sarežģītas ķīmiskās vielas. Visvienkāršākā ķīmiskā viela, ko ražo mūsu organisms, ir gremošanas procesam nepieciešamā sālskābe. Arī cilvēki ir iemācījušies sintezēt šo skābi un uzcēlušī rūpnīcas, kur tā tiek ražota. Nevienam nenāk prātā apgalvot, ka sālskābes ražošanas rūpnīcu varētu uzcelt, bezjēdzīgi un haotiski sajaucot kopā būvmateriālus ar sālskābes ražošanai paredzētās tehnoloģiskās līnijas atsevišķām detaļām, mezgļiem un agregātiem. Katram ir skaidrs: lai uzceltu rūpnīcu, izgatavotu kādu mašīnu, ierīci vai agregātu, vispirms ir jāstrādā izgudrotājiem un konstruktoriem. Tātad šā objekta tapšanā jāiegulda garīgs darbs. Varētu teikt arī tā, ka šā darba veikšanai vispirms ir nepieciešams zināms intelektuālais potenciāls. Lūk, šo intelektu jeb Augstāko Saprātu materiālisti cenšas noliegt, apgalvojot, ka viss dzīvais pasaulē radies pats no sevis. Tā nu iznāk, ka pašu izgatavotajā automobili ieguldīto intelektuālo darbu materiālisti atzīst, bet, runājot par lietām, kas ir tūkstošiem un miljoniem reižu komplicētākas par automobili, viņi pēkšņi tajās ieguldīto intelektuālo potenciālu vairs saskatīt nespēj. Te nu man jāteic, ka ir grūti kādam ieraudzīt to, ko viņš negrib ieraudzīt.

Bet atstāsim materiālistus un viņu fanātisko ticību mierā. Mazliet parunāsim par daudzajām reliģijām, to vietu un lomu pasaulē. Pirmajā brīdī šķiet, ka jau pati šī reliģiju daudzveidība runā par labu Dieva noliedzējiem. Daudzējādā ziņā atšķirīgi ir gan reliģiskie rituāli, gan mīti vai Svētie Raksti uz ko balstās reliģijas. Ir reliģijas, kuras runā par vienu dievu, un ir reliģijas, kur Dievišķās izpausmes veidi ir nodalīti kā atsevišķas dievības. Tam visam klāt vēl nāk reliģiju savstarpējā karošana un naidīgums, kas vērojams pat starp vienas reliģijas dažādiem novirzieniem. Kopumā veidojas visai nepārliciecināma un juceklīga aina.

Bet tā tas liekas tikai tad, ja mēs savu uzmanību koncentrējam uz atšķirībām. Pamats visām reliģijām ir kopīgs. Tā ir mācība par Augstāko Saprātu, kas radīja pasauli, un tā ir mācība par Dieva likumiem, kurus ievērojot mēs nonākam harmonijā ar šo pasauli. Tā ir mācība par cilvēka nemirstīgo dvēseli un par iespējām rast saites ar šo savu dvēseli.

Katra reliģija savos pirmsākumos veidojas no pieredzes, ko saņēmis cilvēks saskarsmē ar Dievišķo. Šī pieredze pārtop mācībā un kļūst par ceļa rādītāju jeb logu uz Lielo Patiesību citiem cilvēkiem un cilvēku paaudzēm. Taču neviena reliģija nevar pastāvēt nošķirta no cilvēku sabiedrības. Jau no pašiem pirmsākumiem katru reliģiju ietekmē tās tautas kultūras un dzīves pieredze, kuras teritorijā attiecīgā reliģija rodas un no kurienes tā sāk savu izplatību pasaulē. Kultūra, tāpat kā reliģija pieder pie cilvēka garīgajām vērtībām, un nav iespējams novilkt strīpu, kur beidzas kādas tautas kultūra un sākas reliģija. Var teikt, ka pasaules tautu reliģijas ir tikpat atšķirīgas kā dažādu pasaules tautu kultūras.

Cilvēkam, savā apziņā saskaroties ar Dievišķo, paveras līdz šim neredzēta pasaule. Un viņš nespēj atrast piemērotus vārdus, lai izteiktu to, ko šai brīdī piedzīvojis. Tāpēc visas reliģijas runā metaforās jeb līdzībās. **Un šī valoda sakņojas katras tautas**

kultūrā. Iedomāsimies cilvēku, kas atgriezies no citas, mums nezināmas pasaules un cenšas pastāstīt kaut vai par tur redzētiem ziediem. Viņš teiks – „kā rozes”. Šiem ziediem ir citas īpašības. Vārdi „kā rozes” nozīmē, ka šis cilvēks cenšas redzēto tuvināt mums pazīstamiem apzīmējumiem – runā līdzībās. Mēs zinām rozes, bet nezinām šos svešās pasaules ziedus. Un tādēļ nevaram dusmoties, ja, nonākuši šajā svešajā pasaulē neatradīsim tur rozes. Viņš norāda **tikai uz līdzību** ar rozi. Roze – tā ir tikai metafora, žests, pret mēnesi pavērsts rādītājpirksts. Mums nav jūšanas pie pirksta. Pirksts nav būtisks. Jālūkojas uz mēnesi un jāaizmirst pirksts. Metaforas ir tikai ceļa rādītāji, tas nav vēl pats ceļa mērķis. Arī reliģija pati par sevi nav mērķis. Reliģija ir tikai ceļš uz Lielo Patiesību. Katra reliģija ir tikai viens no mēģinājumiem atmodināt mūsu apziņu saites ar pasaules dziļāko būtību. Bezjēdzīgi ir strīdi par to, kura reliģija ir pareizāka vai labāka. Nevienai reliģijai nepieder monopols uz Lielo Patiesību. Ja Dievs pieņem visus – gan kristiešus, gan muhamedāņus, gan hinduistus, tad kas gan ir tie, kuri šķiro ticības pareizajās un nepareizajās? Mēs katrs varam izvēlēties savam raksturam, tautībai un mentalitātei atbilstošāko reliģiju un turēties pie tās. Katra reliģija taču ir logs uz Lielo Patiesību. Un muļķīgi ir strīdi par to, kurš logs ir gaišāks, plašāks vai greznāks. Svarīgs ir nevis logs, bet Patiesība, ko mēs spējam saskatīt pa šo logu. Daudzu reliģisko mācību nopietna kļūda ir tā, ka šīs reliģijas, pašām nemanot, centrālajā vietā sākušas izvirzīt nevis Patiesību, bet gan pašas sevi. Savus kanonus, savas prasības, savus likumus tās pasludina par augstāko vērtību pasaulē. Un bezierunu kalpošanu šiem kanoniem sauc par kalpošanu Dievam. Tas ir maldu ceļš, kas ved uz reliģiju savstarpēju naidošanos un bezjēdzīgu asinsizliešanu ticību karos. Tie ir cilvēku tumsonības un liekulības radīti maldi. Jo reliģisko kultu kalpi jau arī ir tikai cilvēki.

Daudzi uzskata, ka ticēt Dievam – tas nozīmē labi orientēties reliģiskas dabas jautājumos, piedalīties reliģiskās ceremonijās un skaistos vārdos slavēt Dievu. **Dieva atzišana vārdos nav ticība Dievam.** Īstā ticība Dievam patiesi dzīva ir tikai mūsu izjūtās, nevis vārdos. Ticēt Dievam un cilvēka nemirstīgajai dvēselei nozīmē ik brīdi sevi sajūst kā šo nemirstīgo dvēseli, kas iemiesojusies materiālajā ķermenī un kam ir nesaraucama saikne ar vispasaules saprāta, labestības un mīlestības centru – Dievu. Ja tu, dusmu pārņemts, vicini dūres kāda priekšā, lai parādītu savu fizisko pārākumu, vai mieskārē un alkatībā trīci par savām vēlmēm un materiālajiem labumiem, tad kur ir tava ticība? Šai brīdī tu esi aizmirsis gan Dievu, gan savu nemirstīgo dvēseli! Jā, varbūt pēc tam tu būsi gatavs vārdos slavēt un pielūgt Dievu cerībā saņemt par to kā atalgojumu mūžīgo svētlaimi. Bet tā nav ticība Dievam. Tā ir liekulība. Un katrs liekulis savā būtībā ir nelaimīgs cilvēks. Viņš ir apstājies pusceļā. Viņš ir kā kalnā kāpējs, kas, kalna pakājē nonācis, nedodas vis pretī sniegotajām virsotnēm, bet, apmetoties vietējā krodziņā, izklausiņina tūristus, kuri atgriežas no kalniem. Pārbraucis mājās šāds „ceļotājs” iztēlos sevi par varenu alpīnistu. Taču, lai cik izsmalcināta būtu viņa daiļrunība, šis cilvēks ir nožēlojams. Viņš, laupot sev kalnu pārgājiena patieso burvību, ir apzadzis pats sevi. Viņš nav devies kalnos, lai iepazītu un iemīlētu tos. Viņš ir devies kalnos, **tikai lai iegūtu kalnā kāpēja slavu.**

Un kā tu domā, kas notiek, ja vienuviet sapulcējas vairāki šādi „alpīnisti”? Nu, protams, iet vaļā strīdi, lai noskaidrotu, kurš tad ir tas īstais „kalnu tīģeris”. Šiem strīdiem diemžēl nav nekā kopīga ar mirdzošām kalnu virsotnēm tur tālumā. Pavēro dažādu reliģisko novirzienu fanātiķu savstarpējās ķildas – un tu saskatīsi kaut ko ļoti līdzīgu. Starp cilvēkiem, kuri nonākuši līdz patiesai reliģiskai apziņai, līdz reālai savas dvēseles un Dieva izjūtai, ķildas izbeidzas. Var būt tikai divas iespējas: vai nu, attiecīgu pakāpi sasnieguši, mēs savā apziņā patiesi tuvojamies savas eksistences

būtībai un meklējam ceļu uz Dievu, vai arī, savā apziņā paliekot materiālisti, meklējam tikai dievlūdēja slavu.

Ne jau šausmas un bailes no nezināmā, kā to apgalvo materiālisti, senatnē lika cilvēkam mesties ceļos un pielūgt kaut kādas izdomātas dievības. Tāda nepraktiska rīcība savā grūtajā ikdienā pirmatnējam cilvēkam būtu bijusi pārāk liela greznība. Un tomēr viņš to darīja. Tātad šīs rīcības rezultātā saņēma reālu, praktisku labumu.

Mēs tagad varam teikt, ka izpratne par Dievišķo senajiem ļaudīm bija primitīva, bet nevaram teikt, ka viņu reliģija bija kas sliktāks vai mazvērtīgāks par mūsdienu reliģijām un filozofiskām mācībām. Seno ļaužu dievnams bija apkārtējā daba, bet svētbildes viņa dievnamā – šīs dabas objekti. Vai mēs varam apgalvot, ka cilvēku būvētais dievnams un kāda mākslinieka gleznata svētbilde ir kas augstāks par Dieva radīto dabu? Ja arī seno ļaužu apziņā nebija īstas nojēgas par pasaules Radītāju, par vienīgo labestības, saprāta un mīlestības centru pasaulē – Dievu, savās lūgšanās, pašiem to neapzinoties, runāja ar šo Dievu. Savās lūgšanās viņi tika uzklausi un saņēma atbildi. Un šī atbilde deva spēku un panākumus cīņā par eksistenci, mācīja cilvēku dzīvot saskaņā ar sevi, apkārtējo dabu un visu pasauli. **Bet vai tad mums savā dzīvē ir vajadzīgs kas vairāk?**

Tehnikas progress, kas mums liek justies pārākiem par saviem senčiem, nav atnesis laimi. Tas ir tikai vēl vairāk sarežģījis mūsu dzīvi. Datori, virsskaņas lidmašīnas, mobilie sakari mums dod iespēju sazināties, veikt darījumus un ceļot pa pasauli galvu reibinošā ātrumā. Un tomēr mēs nespējam. Mūsu nervu sistēma zaudē šajā sacensībā, jo kaut kas ir nepareizi. Un tāpēc, iespējams, šis Dieva padoms un atbalsts mūsdienu cilvēkiem ir vēl vajadzīgāks nekā viņu tālajiem senčiem. Ja tev kādreiz izdodas atrast reliģiju, kas to spēj sniegt, turies pie tās! Tas būs tavš logs uz Lielo Patiesību. Bet, pirms esi pie tā nonācis, atceries, ka arī mākslā, filozofijā un literatūrā var atrast daudz patiesi liela, nemirstīga, cauri gadsimtiem atnākuša, tāda, kas spēj tuvināt tavu apziņu Dievam.

Iešana uz baznīcu vēl nenozīmē saikni ar savu dvēseli un Dievu. Arī daudzi bijušie komunisti tagad apmeklē dievkalpojumus. Baznīcas apmeklēšana daudziem tagad ir kļuvusi par tādu pašu prestiža lietu kā slavenu operu un baletu pirmizrāžu apmeklēšana vai ielūgums uz augstākās sabiedrības rīkotu banketu. Greznums ārišķība un pompozitāte nepalīdz tuvoties Dievam. Cilvēkam, kurš grib savā lūgšanā runāt ar Dievu, jāsaprot, ka tas, kas runās ar Dievu, nebūs viņa miesa. Ar Dievu runās mūsu dvēsele. Bet lūgšanā saliktas rokas, uz ceļiem noliektais ķermenis ir tikai viens no veidiem, kas palīdz panākt mūsu dvēseles, apziņas un miesas vienotību šai svētajā brīdī. Un nav svarīgi vai tas notiek greznā pilī vai būdīnā. Svarīgi ir atcerēties, ka ne jau Dievam ir vajadzīga ticīga lūgšana. Tās ir vajadzīgas pašiem ticīgajiem. Un nedomāsim, ka lūdēja nopietnā un drūmā sejas izteiksme Dievam ir tīkamāka par jautro un priecīgo. Tikai tāpēc vien, lai izpatiktu Dievam, mums nav jāpiekopj arī kaut kāds nedabīgs dzīvesveids. Tieši šo daudzveidīgo dzīvi ar visiem tās notikumiem un pārbaudījumiem Dievs mums ir devis kā līdzekli attīstībai. Klosteri un vientulība ir nepieciešama tikai tiem, kuri jūt, ka pasaulīgā dzīve sākusi traucēt viņu garīgo izaugsmi.

Griezt vai negriezt otru vaigu?

Daudzus jauniešus atturīgus pret reliģisko pasaules uzskatu dara it kā dažādo reliģiju sludinātā samierināšanās ar ļaunumu. Ir radīts mīts, ka īsteni ticīgie ir tie, kuri glēvā padevībā un paklausībā zemojas ļaunuma priekšā, ļaujot sevi apsmiet un bradāt, sītieniem atsedzot vaigu. Ir sludinātāji, kas māca, ka tieši tāda, lūk, esot Dieva griba.

Neapspriedīsim šobrīd, kam tas ir izdevīgi, un nemeklēsim šāda apgalvojuma apstiprinājumu vai noliegumu Svētajos rakstos, bet padomāsim par ļaunuma būtību un mūsu attiecībām ar to mūsu dzīves laikā.

Vai tiešām reliģiskā apziņa attaisno nepretošanos ļaunumam? Uzdrošinos apgalvot, ka tie ir vieni no lielākajiem meliem vai – labākajā gadījumā – maldiem, kas kļuvuši par pamatu daudzām mūsu dzīves nevērtībām.

Kas tad ir ļaunums? Gandrīz visu pasaules tautu mitoloģijā ļaunais, velnišķais, sātāniskais tiek saistīts ar tumsu, bet Dievišķais, tikumiskais, labais – ar gaismu. Šāds uzskats pasaulē ir tik plaši izplatīts, ka to nevar pieņemt par nejaušību, tāpēc vispirms padomāsim par gaismas un tumsas dabu.

Kāda tad ir tumsas būtība? Ar vārdu „tumsa” mēs apzīmējam tādu stāvokli, kad telpā nav gaismas. Tiklīdz mēs šajā telpā ienesīsim degošu sveci vai ieslēgsim elektrisko spuldzi, tumsa pazudīs. Ievēro, jo tas ir ļoti svarīgi: tu nevari telpā ieslēgt vai izslēgt tumsu, tu nevari telpā vai no tās iznest tumsu. Lai cīnītos ar tumsu, tev ir jādarbojas ar gaismu, - tā ir **vienīgā** saprātīgā iespēja uzveikt tumsu.

Visam ļaunajam pasaulē piemīt tumsas daba. Savā būtībā ļaunums ir jēdziens, kas apzīmē labestības jeb mīlestības trūkumu attiecīgajā cilvēkā vai notikumā. Un šādi raksturot var arī citu ar ļaunumu saistīto negatīvo parādību patieso dabu. Muļķība, piemēram, ir zināšanu vai saprāta trūkums, naidis – mīlestības trūkums, cietsirdība vai sadisms – līdztiesības, žēlsirdības trūkums utt. Lai sekmīgi cīnītos pret šīm dažādajām ļaunuma izpausmēm, mums jādarbojas ar kaut ko tādu, kas ir pretējs šiem ļaunuma veidiem. Mēs nevaram sadismu apkarot ar sadismu vai muļķību – ar muļķību. Mēs nevaram ļaunumu uzveikt ar ļaunumu. Tas ir tas pats, kas censties ieslēgt un izslēgt tumsu. Tā rīkojoties, mēs cietīsim neveiksmi un sāksim domāt, ka ļaunums ir neuzveicams. Mēs nolemsim, ka esam par vājiem, lai ar to cīnītos, un meklēsim attaisnojumu savam vājumam. Iespējams, ka arī tas ir viens no iemesliem, kādēļ radušies liekulīgie reliģisko mācību skaidrojumi par nepretošanos ļaunumam un sava ienaidnieka mīlēšanu.

Kur tad ir kļūda? Kad vaigu vaigā sastopamies ar nodevību, cietsirdību, netaisnību, kareivīgu stulbumu vai kādu citu no ļaunuma izpausmēm, - mūs pārņem dusmas un naidis. Bet arī naidis ir viens no ļaunuma paveidiem ar tumsas dabu. Ļauties naidam – tas nozīmē apdzēst saprāta un mīlestības gaismu sevī. Ļauties naidam – tas nozīmē tikt ļaunuma uzvarētā. Tāpēc cīņa ar ļaunumu ir tik grūta. Naidis ir apziņas tumsa, tas padara cilvēku aklu. Visas revolūcijas ir sākušās ar cīņu pret netaisnību, bet, savā naidā grimstot, radījušas vēl lielāku netaisnību, varmācību un noziegumus. Naidis ir tas, kas taisnīgu sašutumu, brīvības alkas un cīņu par labāku dzīvi novirza uz cietsirdīgas atriebības asiņainā ceļa, kur blakus krīt gan vainīgie, gan nevainīgie. Tādēļ tiem, kuri cēlušies cīņai, aizstāvēt taisnību un savas likumīgās tiesības, naidis nav vajadzīgs. Naidis, šī apziņas tumsa, ir piederīga ļaundarim vai ienaidniekam, jo

tikai naida aptumšota apziņa ļauj neredzēt, ka tie, kurus viņš grasās iekarot vai slepkavot, ir tādi paši cilvēki kā viņš pats. Tikai naida radīts aklums padara cilvēku par tādu ļaunuma pārņemtu nevēru, kas spējīgs slepkavot bērnus, sirmgalvjus, sievietes. Tieši tāpēc agresorvalstis pirms iebrukuma kādā zemē vienmēr cenšas uzkurināt naidu pret šīs zemes iedzīvotājiem.

Naidis nevairo spēku un nepadara mūs stiprākus, kā tas bieži tiek apgalvots. Naidis iztukšo mūs, liekot savu fizisko un garīgo enerģiju novadīt ļaunuma īstenošanas virzienā. Ne velti daži pieredzējuši ielas kaušļi un pat profesionāli bokseri ar dažādu aizvainojošu piezīmju izteikšanu un ņirgāšanos pirms cīņas cenšas savos pretiniekos uzkurināt dusmas un naidu. Viņi zina, ka dusmu un naida pārņemts cilvēks zaudē piesardzību un ir vieglāk uzveicams. Saniknots cilvēks nespēj apsvērt cīņas taktiku un plānot savu aizsardzību. Viņš, līdzīgi vēršu cīņā nokaitinātam bullim, ir gatavs mesties uz priekšu, kļūstot par viegli sasniedzamu mērķi toreadora zobenam. Ne naida, ne kāda cita ļaunuma paveida pārņemts cilvēks nav spējīgs kritiski novērtēt savu rīcību un tās atbilstību veselajam saprātam. Ļaunums – tās ir ciešanas. Pat tad, ja izdodas sasniegt mērķi, ļauns cilvēks nespēj būt laimīgs. Viņa īslaicīgais ļaunais prieks ir pārpilns rūgtuma.

Ikdienas dzīvē mums gadās nokļūt visdažādākajās situācijās. Reakcija uz šīm situācijām katram cilvēkam ir atšķirīga. Piemēram, vienu pēkšņas suņa rejas, iztraucējot no pārdomām, var saniknot. Bet cits, attapies no acumirkliņa satraukuma, par to tikai pasmiesies. Vienā ģimenē pārsālīta zupas bļoda tiks uzņemta ar labsirdīgu humoru, bet citā tā var izraisīt smagu strīdu pat līdz trauku plēšanai. Jo tālāka no veselā saprāta ir mūsu reakcija uz kādu notikumu, jo lielākai ļaunuma tumsai mēs esam ļāvuši ienākt savā apziņā. Dusmas un naidis ir slikti padomdevēji gan karā, gan dzīves cīņās. Kas mainīsies, ja dūmās ar dūrēm daudzīsim krāsni, pie kuras savas neuzmanības pēc esam apdedzinājušies? Ko mainīs mūsu naidis uz zemē nomestu banāna mizu, uz kuras esam paslīdējuši, vai lietus mākonī, kas samērcējis mūsu apģērbu? **Ar apstākļiem ir jārēķinās, nevis tie jāienīst!** Savā būtībā mūs naidis vērsas pret Dieva radīto pasauli. Mēs it kā izsakām pārmetumus par to, ka šeit, lūk, mums neizdevīgā brīdī līst lietus, rej suņi un ir kaut kas tāds, uz kā mēs savā neuzmanībā varam paslīdēt, apdedzināties vai kā citādi ciest. Mirkļa nepatiku vai iegribas ļaunums mūsu apziņā padara svarīgākus par pasauli. Un, ja nenotiek pēc mūsu prāta, - mēs apsūdzam pasauli par it kā mums nodarītām pārestībām. Apziņas tumsa liedz saskatīt un saprast, ka **pasaule neko mums nav parādā.**

Ja darām visu iespējamo, lai pasargātos no lietus vai aukstuma, kādēļ nedarām visu iespējamo, lai aizsargātos no ļaunu cilvēku ietekmes? Ja ceļā sastaptu fizisku kropli esam spējīgi uzlūkot ar izpratni un līdzcietību, kāpēc gan drebam dūmās un aizvainojumā, saskaroties ar garīgo kropļu izdarībām?

Ir tikai viens veids kā sekmīgi pretoties ļaunuma iekļūšanai mūsu apziņā. Pasaule jāpieņem tāda, kāda tā ir. Zināmā mērā to var saukt arī par samierināšanos. Samierināšanos ar pasaulē valdošajām realitātēm. Un arī ļaunums šai pasaulē ir realitāte. Tātad jāsamierinās arī ar ļaunuma **esamību**. Bet veikli demagogi šo samierināšanos arī iztulko kā paklausību un padevību ļaunuma priekšā. **Taču samierināšanās ar ļaunuma esamību pasaulē nenozīmē samierināšanos un nepretošanos šim ļaunumam.** Samierināšanās ar sniegu un lietu – tas taču nenozīmē, ka mums jābūvē mājas bez jumtiem! Arī samierināšanās ar ienaidnieka esamību

nenozīmē padevību un kalpību šim ienaidniekam. Nepretoties ļaunumam nozīmē kalpot tam.

Ļaunums pasaulē nav Dieva nolikts. (Saulē nav radījusi tumsu uz zemes.) No Dieva nolikta mums ir ļaunuma pārvarēšanas vajadzība gan savā apkārtnē, gan sevī. Tikai tā mēs varam sevi apliecināt un augt garīgajā un dvēseliskajā attīstībā. Lieki ir sūroties par dzīvi vai likteni. Mums ir dota tieši tāda dzīve un tāds liktenis, kāds nepieciešams mūsu dvēseles izaugsmei. Lūgšanas un žēlabas, pat ja ar tām mēs vērsamies pie paša Dieva, vēl neliecina par mūsu izaugsmi. **Šai izaugsmei ir nepieciešams apliecinājums darbībā.** Un tikai spēja pārvarēt dzīves uzliktos pārbaudījumus un pārciest likteņa triecienus ir šāds apliecinājums. Mēs varam iemācīties ļoti gudri spriedelēt par dažādām filozofijas un morāles tēmām, bet, ja esam pārāk glēvi un nevarīgi, lai šo teorētisko bagāžu spētu izmantot praksē, un tāpēc netiekam galā ar savas dzīves situācijām, - mēs šo eksāmenu neesam izturējuši. Dievs neļauj pasaulē rasties tādām ļaunumam, ko mēs paši nevarētu uzveikt. Pretējā gadījumā cilvēce jau sen būtu gājusi bojā. Dievs mūs atbalsta, dod padomu un paver iespējas ļaunuma pārvarēšanai. Cits jautājums ir, vai mēs vienmēr izmantojam šīs iespējas un uzklausām šo padomu. Cilvēks, kurš tagad sūdzas par Latvijā valdošo nabadzību, beztiesību, noziedzību, bet tajā pašā laikā piebilst, ka viņš par politiku neinteresējas, viņam ir vienalga par ko balsot vēlēšanās un kādus svētkus svinēt, ir tikai saņēmis to, ko pelnījis. Un nevajag aizbildināties ar nezināšanu vai to, ka kāds mūs ir apmuļķojis. Starp meliem un tukšvārdību, kas straumēm gāžas pār mūsu galvām, ir pietiekami daudz patiesības, lai mēs to tur spētu atrast. Ja vien no tiesas meklējam. Ja esi atbalstījis ļaunumu (kaut vai tikai ar nepretošanos), nebrīnies, ja tas vēlāk tev kož. Ja biji nolikts ļaunuma ceļā un Dievs tev tika devis kaut vienu vienīgu iespēju cīnīties pret šo ļaunumu, bet tu to nedarīji, negaidi, ka Dievs tevi par to atalgos. Ikvienam, sasprindzinot gribu, muskuļus un prāta spējas, ir jādara tieši tik, cik viņš spēj, - ne vairāk, **bet arī ne mazāk. Tad ļaunums atkāpsies – kā atkāpjas tumsa.**

Un nesaki, ka viens tu nespēj neko mainīt, ka, vilku barā dzīvojot, labāk gaudot kā vilkam, ka tavu nostāju vienā vai otrā gadījumā neviens pat nepamanīs utt. Ir kāds, kas to redzēs, zinās un novērtēs, jo Viņš redz visu.

Necenties „lāpīt pasauli”. Katram no mums šai dzīvē atbilstoši spējām ir dots savs kaktiņš un stūrītis zemes, kur mēs varam nest savas labestības un mīlestības gaismu. Šo ļaunuma pārvarēšanas vajadzību dzīvē reizēm apzīmē ar vārdu „pienākums”. Pienākums pret savu māju, sētu, ģimeni, tautu, Tēvzemi. Pienākums, kas ir augstāks par visiem tagad tik plaši reklamētajiem ļaunuma kārdinājumiem. Padomā par to! Arī pienākums var būt tas, kam ziedojot savu brīvību, mēs dzīvē iegūstam laimi.

Nobeidzot sarunu par reliģisko apziņu, gribu teikt, ka ticība Dievam, kas ielikta mūsu apziņas goda krēslā kā galvenā vērtība, vēl nevienu cilvēku nav pievīlusi. Tomēr jāteic, ka tu savā dzīvē nesastapsi daudz tādu cilvēku, kam ir šāda ticība. Vairums ļaužu, kas gari un plaši runā par Dievu, ir tikai liekuļi, kuri cenšas uzturēt savu dievlūdēja slavu. Viņu apziņā galvenās ir citas vērtības. Ticību Dievam nevar iemācīties tā, kā mēs skolā mācāmies dzejolišus. Arī filozofiskos strīdos neviens mums nevar pierādīt Dieva esamību. Vienīgi tu pats dzīvē vari meklēt un atrast šo Dieva apziņu. Neviens cits to tavā vietā izdarīt nevar.

Parazīti starp mums

Mūsu sarunas sākumā es teicu, ka ļaunums rodas tur, kur kāds cilvēks vai cilvēku grupa vēlas uzkundzēties un parazitēt uz citu ļaužu rēķina. Šādiem kungiem savs parazitiskais dzīvesveids liekas ļoti gudrs, un viņi ar pārākuma apziņu vai pat nicinājumu uzlūko katru, kas dzīvē, viņuprāt, nav mācējis izmantot citus, lai kļūtu pietiekami ietekmīgs un bagāts. Par sevi viņi domā, ka ir sasnieguši kādu īpašu dzīves izpratni, apguvuši vispareizākos un izdevīgākos dzīves principus, augstāko dzīves mākslu. Pateicoties tam, ka materiālo labumu iegūšana viņiem ir galvenais, bet metodes un veidi, kā to panākt, nav svarīgi, šie ļaudis parasti arī sasniedz zināmu materiālu labklājību un ar to lepojas.

Bet tagad padomāsim, kas notiktu, ja pasaulē pilnīgi visi cilvēki dzīvotu pēc šāda principa. Nevienš negribētu godīgi strādāt, bet visi būtu gatavi ar dažādām viltībām vai fiziska spēka palīdzību varmācīgi atņemt citiem piederošo. Nevienš neaudzētu labību un neturētu lopus, bet visi cits no cita zagtu un laupītu pārtiku. Nevienš neaustu audumus, nešūtu drēbes, bet visu to savām vajadzībām iegūtu, atņemot citiem. Un itin nevienš nebūvētu sev mājas, neremontētu dzīvokļus, bet gan censtos izmānīt vai padzīt no mājām un dzīvokļiem citus, lai ieņemtu tur viņu vietu. Vai tādā gadījumā pasaulē ilgi pietiktu pārtikas, apģērba, apavu? Cik cilvēkiem būtu silts mitekļis un jumts virs galvas pēc desmit, piecdesmit vai simts šādas vispārējās uzkundzēšanās un laupīšanas gadiem? Vai šādā cilvēku sabiedrībā būtu iespējama jebkāda zinātnes un tehnikas vai mākslas un kultūras attīstība? Protams, ne! Ja cilvēki dzīvotu pēc šādiem principiem, tad vispār nekāda civilizācija uz Zemes nebūtu radusies. Cilvēki joprojām klaiņotu pa mežiem baros, cits citu laupot un slepkavojot.

Bet kas tad īsti bija tas spēks, kas viņus apvienoja un virzīja civilizācijas attīstību? Uzdrošinos apgalvot, ka civilizācijas attīstības un pastāvēšanas pamatā ir ideālistiskais pasaules uzskats. Tā ir ticība kaut kam augstākam, svarīgākam un nozīmīgākam par mūsu mirkļa iegribām, baudas tieksmēm, garastāvokļa kaprīzēm un vēlmēm sagrābt, pakļaut, iekarot. Tā ir nojēga par to, ka pasaulē bez mums ir vēl kas lielāks un vareņāks, ka pasaule nesākas un nebeidzas ar mums.

Ideālistiskais pasaules uzskats balstās uz tādām reliģiskām un garīgām vērtībām kā Dievs, Tēvzeme, sirdsapziņa, cilvēka dvēsele, pienākums pret savu tautu, svētums, līdzcietība, godaprāts....Šādu vispārcilvēcisku vērtību esības atskārsme liek cilvēkam savā rīcībā pacelties pāri rupjam egoismam, patmīlībai un kalpot šiem augstākajiem ideāliem un vērtībām. Lai cik primitīvas kādam šķiet pirmatnējās reliģijas, bet tieši tās bija cilvēces attīstības priekšnoteikums, kas pavēra jaunus apvēršņus, parādot ļaužu prātiem par vienkāršajiem dzīvnieciskajiem principiem lielākus un svarīgākus mērķus. Pateicoties ideālismam ir radusies mūsu civilizācija. Pateicoties ideālismam, tā joprojām turpina attīstīties.

Un nevajag domāt, ka ideālisti ir tikai tie cilvēki, kuri ik dienas lūdz Dievu, lasa Svētos Rakstus un sastāv kādā garīgā apvienībā vai draudzē. Liela cilvēku daļa savu pasaules uzskatu vēl nav izkopusi. Viņi savā ikdienas aizņemtībā ir maz domājuši par mūžīgajām vērtībām. Dievs, cilvēka dzīvības un nāves noslēpums, dzīves jēga – tie visi viņiem ir tāli, abstrakti jēdzieni. Un tomēr viņi pakļaujas savas dvēseles klusajai balsij un dzīvo atbilstoši ideālisma morālei. Viņi varbūt pat skaļi deklarē, ka netic ne Dievam, ne velnam, bet tajā pašā laikā savā dzīvē ievēro reliģiskās morāles diktētās sadzīves normas. Viņiem piemīt līdzcietība, godīgums, pienākuma apziņa pret savu

tautu, savu ģimeni, savu senču piemiņu, savu stāvokli sabiedrībā... Un atbilstoši tam viņi vada savu dzīvi. Lai gan šie cilvēki to neapzinās, taču savā būtībā viņi ir ideālisti. Savā dzīvē viņi pārstāv, aizsargā ideālisma morāles vērtības un cīnās par tām, un tas ir ļāvis izveidoties uz mūsu planētas tautām, valstīm un civilizācijām.

Diemžēl, līdzīgi veselīga koka stumbrā dzīvojošam parazitam, kas barojas un vairojas no koka dzīvības sulām, ideālistu radītajā un uzturētajā cilvēku sabiedrībā jau simptiem un tūkstošiem gadu pastāv arī materiālistiskais pasaules uzskats.

Materiālisms – tā ir parazītu filozofija. Cilvēks ar materiālistisko pasaules uzskatu nav radītājs. Savā būtībā viņš ir tikai patērētājs. Īsts materiālists neziedos savu laiku, izdarot atklājumus zinātnē, izgudrojumus tehnikā vai veicot progresīvas reformas sabiedrībā, jo tad kopīgie mērķi un intereses būtu jāstāda augstāk par personiskajām. Tam nepieciešama ticība ideāliem un spēja tiem pašai ziedzīgi kalpot. Materiālists par nozīmīgāko pasaulē uzskata sevi un savas vajadzības. Citi cilvēki viņam ir tikai līdzeklis vai arī šķērslis šo savu iegribu un vēlmju apmierināšanai.

Materiālistiskais pasaules uzskats nepazīst mūžīgās vērtības. Dieva nav. Cilvēkam dvēseles nav. Paradīzes un elles nav. Ir tikai piedzimšana un cilvēka smadzenes, kas domā ar bioķīmisku reakciju palīdzību līdz savas nāves brīdim. Ir kuņģis, kas prasa ēdienu, un miesa, kas prasa baudas. Bet pats cilvēks ir tikai dabas rotaļa – matērijas burbulis bezgalīgajā laika upē. Nekas pasaulē nav pastāvīgs un mūžīgs, viss ir pakļauts bojāejai un iznīcībai. Jā, mirušo un bojāgājušo augu, dzīvnieku vai cilvēku vietā rodas jauni, bet tie jau ir citi augi, citi dzīvnieki, citi cilvēki. Katram no mums ir tikai viena vienīga un neatkārtojama dzīve, kuras noslēgums ir tumšā kapa bedre. Un nebūs nekādas pastarās tiesa un augšāmcelšanās...

Kurš īsts materiālists savu „vienreizējo”, „neatkārtojamo” un tik dārgo dzīves laiku „izniekos”, lai cīnītos par kaut kādiem ideāliem vai domātu par kaut ko cēlu, nezināmu? Materiālists šajā dzīvē ir ieradies, lai ņemtu visu, ko vien var paņemt, nevis kādam kaut ko dotu. Stiprākais pakļauj vai iznīcina vājāko, bet vājākais dreb bailēs stiprākā priekšā, gatavs dziļā padevībā laizīt viņam kājas, lai tikai paliktu ar veselu ādu.

Materiālists nejūt sirdsapziņas pārmetumus un nebīstas Dieva, jo viņa pasaules uzskats nepazīst tādus jēdzienus kā sirdsapziņa vai Dievs. Jebkuram materiālistam sirds ir tikai muskuļu kamols, kas sūknē asinis pa asinsvadiem, Bībele – pasaku grāmata, bet Dievs – tikai viens no pasaku tēliem.

Materiālistiem nav Tēvzemes. Ja kādi cilvēki pirms viņa uz šīs zemes ir lējuši savus sviedrus un asinis, - tā ir šo senču problēma, kas aprakta kopā ar viņiem. Un arī Dzimtenes materiālistiem nav. Pareizāk sakot, materiālisti par savu dzimteni uzskata vietu, kur viņiem ir izdevies atrast piemērotu barotavu.

Bet tas nebūt nenozīmē, ka materiālisti ikdienā nelieto šādus viņiem svešus jēdzienus. Tieši otrādi – viņi ir gatavi izmantot jebkuru ideju, jebkuru svētu simbolu vai reliģisku mācību, lai sasniegtu savus egoistiskos mērķus. Kā jau teicu, daudzi bijušie komunisti tagad apmeklē baznīcas un, piedaloties dievkalpojumos, tēlo dziļi dievbijīgus cilvēkus. Bet tam nav nekāda sakara ar ideālismu. Tas gluži vienkārši ir vajadzīgs viņu prestižam, viņu biznesam vai politiskai karjerai. Tādēļ neļauj sevi maldināt, klausoties valstsvīru – materiālistu runas par to, cik ļoti svēta un dārga viņiem ir mūsu

tautas kritušo brīvības cīnītāju piemiņa vai ar kādu pašai dziedzību viņi gatavojas apkarot kontrabandu, korupciju, narkomāniju un cīnīties par vispārēju labklājību. Viņi ir lieliski iejutušies savās pasaku teicēju lomās. Un šiem pasaku teicējiem nerūp ne Sniegbaltītes, ne septiņu rūķīšu liktenis. Viņi tikai pelna sev naudu un tādēļ cenšas, lai sniegtais priekšnesums būtu iespējami pievilcīgāks.

Manipulējot ar jēdzieniem un vērtībām, kuru saturu paši nesaprot un kuru īsto cenu novērtēt nespēj, materiālisti, iekļuvuši atbildīgos valsts amatos, nodara nelabojamu kaitējumu savām valstīm un tautām. Situācija Latvijā pēc desmit gadus pēc formālās neatkarības atgūšanas tam ir spilgts apliecinājums.

Materiālistiem patīk tirgoties. Naudu viņi uzskata par galveno visas pasaules labumu un baudu iegūšanas līdzekli. Ikviens materiālists domā, ka par naudu var nopirkt visu vai gandrīz visu. Diemžēl par naudu **var tikai visu pārdot. Nopirkt par naudu visu nevar.**

Valstsvīri, piemēram, par naudu var pārdot savu Dzimteni, savas tautas brīvību, neatkarību, valodu un no senčiem mantotās tiesības uz šo zemi. Bet, reiz pārdotas, šīs vērtības nekad un ne par kādu naudu nebūs atpakaļ nopērkamas. Diemžēl cilvēki ar materiālistisko pasaules uzskatu to nesaprot. Līdzīgi arī savā personiskajā dzīvē viņi ir gatavi tirgoties ar dārgumiem, kuru vērtību nespēj apjēgt. Īsti materiālisti par naudu ir gatavi pārdot gan savu mīlestību, gan draudzību, gan uzticību. Viņi nesaprot, ka par naudu atpakaļ var nopirkt tikai seksu, nevis mīlestību, tikai liekulību nevis draudzību, tikai piesardzīgu padevību, nevis uzticību.

Jebkurš parazīts piemērojas videi, kurā eksistē. Arī materiālisma filozofija ir attīstījies līdz cilvēcei, piemērojusies jaunajiem apstākļiem sabiedrībā un jaunajām zinātnes atziņām par pasaules uzbūvi. Mūsdienu materiālisti apgalvo, ka viņi vairs nav tie vulgārie materiālisti, kas senatnē un ne tik tālā senatnē pilnīgi noliedza ar svariem nenosveramas un ar mēriem neizmērāmas pasaulē eksistējošas lietas. Mūsdienu materiālisti ir sākuši atzīt gan cilvēka biolauku, gan hipnozi un telepātiju, gan visu aptveroša energoinformatīvā lauka esamību. Viņi apgalvo, ka materiālisms mūsdienās ir kļuvis garīgāks, mazāk cinisks un sācis atzīt vispārcilvēciskas vērtības. Tie ir meli! Kamēr vien materiālisma pamatā būs atziņa par cilvēka kā personības nenovēršamo nāvi un pilnīgu iznīcību, nekādas mācības par „smalkajām matērijām” nespēs mainīt cilvēka – materiālista egoistisko un cinisko attieksmi pret pasauli. Tās materiālista egoistisko alkatību vienīgi pacels smalkās matērijas līmenī, dodot šiem parazitāriem jaunas iespējas un vēl varenākus ieročus citu cilvēku pakļaušanai un paverdzināšanai. Ja tu esi kaut ko dzirdējis par psihotronajiem ieročiem, tad zini, par ko es runāju.

Izšķirošie vienmēr ir nevis cilvēka ārišķīgi paustie, sabiedrībai domātie uzskati un pieejamās tehniskās iespējas, bet gan iekšējā būtība. Izšķiroša ir nevis cilvēka maska, bet gan morāle, pēc kuras principiem viņš dzīvo. Parazītiskā materiālisma morāle nevar būt pamats dzīvotspējīgai sabiedrībai. Piemēram, komunisti, kas atklāti sludināja materiālismu, lai izveidotu valsti, bija spiesti savam morāles kodeksam patapināt tos pašus labi zināmos Dieva baušļus. Taču materiālismā Dieva baušļiem pamatojuma nav. Kādēļ tev jābūt labam, ja attiecīgajā brīdī sliktam būt ir izdevīgāk vai patīkamāk? Kādēļ tev jāievēro kaut kādi traucējoši vispārējas labklājības un kopējo interešu principi, ja nāve un iznīcība ir visa beigas?

Ja cilvēks netic Dievam vai savai dvēselei, viņam nav iemesla uzņemties kaut kādas saistības vai pienākumus vispārības labā. Tādēļ komunisti meklēja vērtības, ko vienkāršajai tautai likt apziņas goda krēslā Dieva vietā. Tāda bija ticība Ļeņinam kā ģeniālam proletariāta vadonim un viņa sludinātajai „gaišajai” nākotnei. Tomēr tas nelīdzēja. Arvien lielāka ļaužu daļa komunistu valstī sāka nenopietni izturēties pret saviem pilsoņu pienākumiem. Un dzīve pārvērtās par teātri. Materiālisma „gudrības” apguvušo strādnieku vairākums vairs nestrādāja, bet tikai tēloja, ka apzinīgi strādā. Iestāžu un uzņēmumu vadošie darbinieki tēloja, ka pašai izlēnāji pārvalda savus uzņēmumus, bet valstsvīri tēloja rūpes par valsti un iedzīvotāju labklājību. Svētku reizēs viņi visi, vicinot sarkanus karodziņus, tēloja uzticību un paklausību komunisma idejām. Loģisks iznākums šim teātrim bija tas, ka komunistu radītā impērija sabruka. Komunisti bija spiesti ļaut tautām atgriezties pie ideālistiskā pasaules uzskata paustajām pamatvērtībām un pieklusināt materiālisma un ateisma propogandu.

Diemžēl materiālisms kā postošs faktors darbojas ne tikai komunisma impērijā. Tas grauj pamatus jebkurai sabiedriskai iekārtai un kopumā apdraud visu mūsu civilizāciju. Tieši materiālisma sludinātā nāves filozofija ir tā, kas, iedvešot cilvēkam bezcerību un izmisumu, stimulē alkoholisma un narkomānijas izplatību. Tieši materiālisms cilvēku savstarpējās attiecībās rada kriminālnoziedzumus, izārda ģimenes, veicina dažādu nenormālību un izvirtības izplatīšanos pasaulē. Pēc materiālisma morāles principiem zagšana, laupīšana, citu cilvēku apkrāpšana nav nekas slikts. Tās gan skaitās krimināli sodāmas darbības, taču, atbilstoši materiālisma morālei, zagli soda ne jau par zagšanu, bet gan par to, ka viņš nemāk zagt.

Kādreiz godavīri slēdza dažādas vienošanās un darījumus, apliecinot tos ar rokasspiedienu, un šis rokasspiediens bija neapstrīdama garantija saistību izpildei, bet mūsdienās par kaut ko tādu smietos kā par labu anekdoti. Saskaņā ar materiālisma morāli goda lieta ir jebkurā notariāli apliecinātā līgumā vai darījuma aktā iestrādāt tādus nosacījumus un viltīgus formulējumus, kas, darījuma dokumentam stājoties spēkā, sagādātu iespējami lielāku zaudējumu otrai darījuma slēdzējai pusei vai pat to izputinātu. Ja tu esi mācējis ar negodīgi sastādītu līgumu, falsificētu mantojuma dokumentu vai falsificētu mantojuma dokumentu vai viltīgu kredītu palīdzību nolaupt citiem cilvēkiem viņu īpašumu un naudu, no senčiem mantoto zemi un mājas, - tu esi īsts „godavīrs”! Un tavā priekšā dziļā cieņā klanīsies ne tikai lepnu restorānu viesmīļi un šveicari, bet arī valsts ierēdņi.

Ja tu esi politiķis, ir pilnīgi vienalga, vai esi kreisais vai labējais, nacionālists vai internacionālists. Saskaņā ar materiālistisko pasaules uzskatu tu esi tikai politiskās virtuves sastāvdaļa vai produkts. Un saprotama lieta, ka virtuvē vienlīdz noderīgi gan sāļi, gan skābi, gan saldi produkti. Atšķirība ir tikai tajā, kādu ēdienu kurā brīdī gatavo, tātad – kurš no produktiem šai brīdī ir tas pieprasītākais un vajadzīgākais. Lai iegūtu iespējami labāku rezultātu, tiek ņemti iespējami kvalitatīvāki produkti. Katra politiķa kā produkta kvalitāti nosaka viņa tēls un reitings. Tātad tas, cik labi tu māki tēlot savu lomu un cik daudz cilvēku ar savu radīto tēlu esi spējis apmulķot, arī nosaka tavu kvalitāti. Jo tavš tēls un reitings ir augstāks, jo tu esi dārgāks produkts un no tiem, kuri tevi pārka, vari prasīt lielāku cenu. No materiālisma morāles viedokļa šādā rīcībā nav nekā nosodāma. Galvenais ir – nepārdoties par pārāk zemu cenu.

Materiālisms izdara savas graujošās korekcijas visos valsts pārvaldes, kontroles un varas realizācijas līmeņos. Piemēram, amatpersonu pārkašanās nav kaut kāds abstrakts ļaunums par sevi. Korupcija materiālistiski domājošam ierēdnim ir tikpat dabīga kā

ziemai sniegs vai vasarai ziedošas pļavas. Un es nešaubos, ka ar zinātniskām metodēm ir iespējams noteikt to materiāli domājošo pilsoņu kritisko procentuālo daudzumu valstī, pēc kura sasniegšanas šo parazītu uzturēšana uz pilsoņu – ideālistu rēķina kļūst neiespējama un sākas vispārējs valsts sabrukums. Baidos, ka ne tikai daudzas valstis, bet visa mūsu civilizācija ir nonākusi ļoti tuvu šim punktam. Atsevišķās valstīs tiek legalizēta narkotiku lietošana un cilvēktiesību aizstāvības lozungu aizsegā par normu tiek pieņemtas tādas pretsabiedriskas, parazitiskai morālei atbilstošas sadzīves parādības kā homoseksuālisms.

Materiālisti, jūtot pārsvaru, vairs necenšas slēpt savu īsto iekšējo pārliecību un morāli. Viņi pieprasa atzīt savas parazītu tiesības. Bet katrs antisabiedriska tikums vai sadzīves norma, kas iegūst apstiprinājumu un atbalstu valstu likumdošanā, ir solis pretī mūsu civilizācijas bojāejai. Tā ir parazītu uzvara, kas tiem dod legālas iespējas attiecīgajā virzienā izvērst savu graužošo darbību.

Materiālisms nevar, pārņemot pasauli, dibināt jaunu pasaules kārtību. Materiālisms mūsu civilizāciju spēj tikai iznīcināt. Tāpat kā pārlieku savairojušies parazīti spēj iznīcināt ziedošu koku. Materiālistiskais pasaules uzskats ir ļoti tuvs verga apziņai. Faktiski materiālisms ir verga apziņas pamatā. Tādēļ vienīgā sabiedriskā iekārta, ko materiālisms spēj radīt uz mūsu civilizācijas drupām, ir verdzības iekārta. Tas nozīmē stiprāko, viltīgāko un nežēlīgāko cilvēku neierobežotu kundzību pār vājākajiem. Bet arī šai iekārtai nevar būt ilgs mūžs, jo atsevišķas bagātnieku šķiras uzturēšana un tās vēlmju apmierināšana nepieder pie idejām, kas spētu virzīt progresu.

Visu šo es tev stāstu ne jau tādēļ, lai nosodītu materiālismu un cildinātu cilvēkus ar ideālistisko pasaules uzskatu. Es tikai gribēju, lai tu, izvēloties savu ceļu dzīvē, padomātu arī par viena vai otra pasaules uzskata atbilstību mūsu civilizācijas attīstības interesēm.

Nobeidzot sarunu

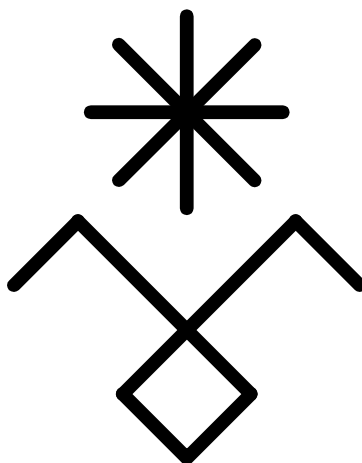
Lūk zvaigznes sāk balēt .Rītausma jau šūpojas koku galotnēs. Vasaras naktis ir īsas. Ja mēs ticam pasaules Radītājam, tad var teikt, ka Viņš mums lietošanā ir nodevis brīnišķīgu zaļojošu un ziedošu pasaules stūrīti ar zilām debesīm un jūru plašumiem. Dzīve, kādu to veidojam mūsu kopējā mājā, ir atkarīga no mums pašiem. Diemžēl lielākā daļa to sabiedrības aprindu, kuras mūsdienās vada valstu ekonomiku un politiku, ir tālas no saimnieka apziņas un pasaulē valdošo likumu ievērošanas. Ja nekas nemainīsies, mēs uz šīs planētas nebūsim pirmā tauta un pat ne pirmā civilizācija, kuru sev līdzī nebūtībā aizrauj tās aprobežotie vadoņi. Bet varbūt tā nemaz nenotiks. Tāpēc nebēdāsimies un nekaisīsim pelnus sev uz galvas, bet gan dzīvosim, cenšoties no dzīves paņemt visu, ko tā mums dod! Taču, lai to spētu, mums ir jāpazīst pasaule un jāzina tajā valdošās likumsakarības. Un tieši par to es centos tev pastāstīt.

Ļoti iespējams, ka daudz kas no manis teiktā tev likās tikpat vispārzināms un pašsaprotams kā tas, ka ūdenī var noslīkt un ugunī var sadegt. Tomēr zināt ne vienmēr nozīmē saprast. Zināšanas iegūst vērtību tikai tādā gadījumā, ja mēs tās protam likt lietā. Zināšanas par to, ka ūdenī var noslīkt, tevi neglābs, ja tu nepratīsi peldēt. Taču tu nekad neiemācīsies peldēt, ja nezināsi, ka ūdenī var noslīkt.

Mūsu saruna nebija ne jautra, ne izklaidējoša. Varbūt tev tā likās garlaicīga, bet tā bija nopietna saruna. Tā bija saruna par **tavām** iespējām dzīvē. Un ņem vērā, ka to, ko šonakt dzirdēji, neviens un nekad vairs nestāstīs. Arī es ne. Vai tu šajā sarunā iemantotās zināšanas izmantosi dzīvē? Taču tā vairs nav mana darīšana.

Kaut gan debesis virs meža jau bālē, līdz jaunai dienai vēl ir pietiekami ilgs laiks. Un mēs to izmantosim, lai pagulētu. Cerēsim, ka rīts mums būs gudrāks par vakaru.

Bet tagad – paliec sveiks! Vecākiem vīriem miega stundas ir īsas. Ļoti iespējams, ka, no rīta piecēlies, tu mani pie šā ugunskura vairs nesastapsi.

PIELIKUMS: Autora publicistika

Par pienākumiem, tiesībām un demokrātiju

31.12.2006

Vai zināt, kādēļ ārstam - ķirurgam ir tiesības pārgriezt ķermeņa audus bezpalīdzīgam, narkozē guļošam cilvēkam un, veicot dažādas operācijas, bieži vien stundām ilgi darboties sava operējamā pacienta ķermeņa iekšienē? Tas ir ne tikai tādēļ, ka ķirurgs ir uzņēmies pienākumu šim cilvēkam veikt nepieciešamo operāciju, bet arī tādēļ, ka viņš ir uzņēmies šo operāciju veikt atbilstoši pareizai metodikai, ievērojot visas aseptikas un antiseptikas prasības un noteikumus. Cilvēks, kuram nav ķirurga profesijai nepieciešamo zināšanu nevar uzņemties ķirurga pienākumus un viņam nav tiesību operēt cilvēkus.

Šīs vienkāršās patiesības mums katram šķiet labi saprotamas. Jo, kas gan notiktu pasaulē, ja pa autoceļiem un pilsētu ielām braukātu cilvēki, kuri neprot, nespēj vai vienkārši negrib uzņemties pienākumus ievērot ceļu satiksmes noteikumus, bet ķirurģiskas operācijas taisītu katrs, kam vien nav slinkums un ir patika to darīt. Tātad - tikai spēja uzņemties pienākumus un šo pienākumu uzņemšanās piešķir mums attiecīgās tiesības. Ja tiesības kaut ko darīt tiks piešķirtas tādiem, kuri nespēj vai negrib pildīt attiecīgos, ar šo darbu saistītos pienākumus, nekas labs nav gaidāms. Loģiski spriežot, primārajiem vienmēr jābūt pienākumiem, bet tiesībām jābūt sekundārām, no šiem pienākumiem izrietošām.

Diemžēl, tā saucamā demokrātija, šo principu daudzviet ne tikai neievēro, bet pat «apgriež ar kājām gaisā». Tā, piemēram, ikvienam Latvijas Republikas pilsonim, kurš vēlēšanu dienā ir vecāks par 21 gadu, nav rīcības nespējīgs, nav izdarījis noziegumu un nesastāv nekādā pretvalstiskā organizācijā, ir tiesības tikt ievēlētam Saeimā. Un ar šo ievēlēšanu, viņš iegūst arī deputāta tiesības. Bet kā ir ar deputāta pienākumiem? Ja, piemēram, sētnieka pienākumu pildīšanu ar sliktākām vai labākām sekmēm var uzņemties katrs, tad darbs galvenajā valsts likumdošanas institūcijā nu noteikti ne katram ir pa spēkam. Bet izvirzīt kritērijus topošo deputātu prāta spējām vai izglītībai nedrīkst. Tas nav demokrātiski! Atliek vien uzticēties vēlētajiem. Un varētu jau arī uzticēties, ja vien arī vēlētajī pildītu savu vēlētajū pienākumu un rūpīgi izvērtētu katra kandidāta spējas, katras partijas priekšvēlēšanu programmu un tās atbilstību reālajai partijas darbībai. Taču vēlētajī savu pienākumu nepilda. Viņi tikai izmanto savas tiesības vēlē. Vēl vairāk, visi masu saziņas līdzekļi tieši šīs tiesības vēlē (pašu piedalīšanos vēlēšanu procesā) sauc par pienākumu. Un vēlētajī novēlē par glītām frizūrām, godīgām acīm, populāriem sportistiem, aktieriem, mūziķiem vai vienkārši televīzijā bieži rādītiem cilvēkiem. Tā par deputātiem kļūst ļaudis, kas nemaz nespēj pilnvērtīgi pildīt deputāta pienākumus. Viņi savu laiku Saeimā vai nu vienkārši nosēž, vai arī, neiedziļinoties lietas būtībā, kā marionetes balso par piedāvātajiem priekšlikumiem. Bet deputāta pienākumu pildīšanas zemā kvalitāte jau neiespaido tiesības uz deputāta algu, prēmijām un deputātam paredzētajiem atvieglojumiem. (Tiesības neizriet no pienākumiem) Tāpēc jau arī tieši centieni pēc deputāta tiesībām, nevis vēlme kalpot tautai, pildot sarežģītos deputāta pienākumus, ir galvenais vadmotīvs lielākajai deputātu daļai cīņā par deputātu krēsliem.

Demokrātiskā valstī populāri ir runāt par cilvēktiesībām. Katrs grāvī guļošs dzērājs vai narkomāns māk šļūpstēt par savām cilvēktiesībām. Katrs notverts noziedznieks - zaglis, laupītājs, slepkava brēc pēc cilvēktiesībām un pieprasa to ievērošanu. Viņi visi,

dīvainā kārtā, neko nezina par cilvēkpienākumiem, no kuriem šādas tiesības varētu izrietēt. Par cilvēka pienākumiem pret savu valsti, tautu, sabiedrību, ģimeni, citiem cilvēkiem. ... Bet tāda vispārpieņemtu cilvēkpienākumus apkopujoša akta jau nemaz nav! Kristiešiem pienākums ir ievērot desmit baušļus. Bet priekš visiem pārējiem ir tikai tiesību akti, kuros pienākumi dažādu aizliegumu un ierobežojumu veidā, iestrādāti kā kaut kas otršķirīgs, no tiesībām izrietošs.

Īstenībā demokrātiskā valstī no pienākumiem neizrietošas tiesības varētu būt tikai rīcības nespējīgiem cilvēkiem, tas ir bērniem un personām, kas par tādām atzītas garīgo traucējumu dēļ. (Arī tiesības uz speciālo vajadzību apmierināšanu invalīdiem.) Un pat bērniem, atbilstoši savam vecumam, mācību procesa gaitā ir jāsāk uzņemties zināmi pienākumi pret skolu un skolotājiem, pret saviem vecākiem, pret sabiedrību, kurā viņi dzīvo.

Ja mēs tiesības uzskatām par kaut ko no pienākumiem izrietošu, tad viegli atšķirt arī tos gadījumus, kad kāds cilvēks, cilvēku grupa vai sabiedrības slānis pieprasa sev neatbilstošas, pārspīlēti lielas tiesības.

Nesim kaut vai ģimeni. Ģimenes tiesības izriet no tiem pienākumiem, kādus ģimenes locekļi uzņēmušies viens pret otru un pret sabiedrību kopumā. Tieši tādēļ arī valsts laulību aizsargā ar likumu. Saprotams, ka homoseksuāla divu cilvēku savienība nav spējīga uzņemties ģimenes pienākumus un tādēļ nav nekāda pamata viņiem piešķirt ģimenes tiesības.

Padomju okupācijas laikā uz Latviju no visas plašās PSRS plūda civilokupanti. Dzīvojot šeit jau vairākus desmitus gadu, daudzi no viņiem nav pat līdz šai dienai uzskatījuši par vajadzīgu iemācīties latviešu valodu. Arī attieksme pret latviešu tautu un Latvijas valsti lielai viņu daļai ir visai negatīva. Taču tas netraucē viņiem visos iespējamajos veidos pieprasīt tiesības uz Latvijas pilsonību. Vēl vairāk, redzot valdošā režīma pretimnākšanu, viņi jau izvirza prasības Latviju izveidot par divkopienu valsti. Bet kādus īpašus pienākumus pret šo valsti un tās pamattautu viņi ir uzņēmušies, lai varētu pieprasīt sev šādas tiesības? Protams, ka nekādus. Un tādēļ šādas tiesības viņiem arī nepienākas.

Bet kā ir ar mums - latviešiem? Šodien daudzi žēlojas, ka valstī netiek ievērotas latviešu tiesības, ka mēs vairs neesam saimnieki savā zemē, ka mūsu ievēlētā valdība ir tikai svešām interesēm kalpojošas marionetes. Bet vai visos šajos formālās neatkarības gados mēs esam apzinīgi pildījuši tos pienākumus pret savu tautu, tēvzemi un valsti, kas šodien dotu mums tiesības būt saimniekiem savā zemē? Iesākumā mēs klausījām un ticējām tiem pašiem okupācijas laika funkcionāriem. Vēlāk mēs klausījām un ticējām katram, kurš tikai kaut ko vairāk pasolīja - lielākas algas, lielākas pensijas, progresu, attīstību. ... Vairums no mums, redzot, ka solījumi nepildās un pašu ievēlētie deputāti tautai melo, paziņoja, ka nav vērts vispār par politiku interesēties un vēlēšanu dienās vienkārši iemeta urnā to biļetenu, kas gadījās pa rokai, nobalsoja par to partiju, kas bija sevi visvairāk izreklamējusi, vai arī vispār negāja uz vēlēšanām. Tas nebija protests. Tā nebija arī savas negatīvās attieksmes demonstrēšana. Tā vienkārši bija glēva atteikšanās pildīt savu pienākumu! Kad pretēji Satversmei, pretēji demokrātijas principiem Saeimas vēlēšanās tika ieviesta 5% barjera, vai daudz bija tādu, kas pret to protestēja? Bet tieši šī barjera šodien ierobežo vēlētāju iespējas izteikt savu gribu, jo spiež balsot nevis par to partiju,

par kuru gribētu balsot, bet gan par to, kam ir cerības iekļūt Saeimā. Pretējā gadījumā taču atdotā balss būs «nosviesta zemē».

Kad tika pieņemti Pilsonības un Valodas likumi, vai daudz bija tādu, kas pildot savu pilsoņa un latvieša pienākumu aktīvi sekoja, lai šajos likumos noteiktās normas atbilstu latviešu interesēm? Kad notika balsošana par iestāšanos Eiropas Savienībā, cik bija tādu, kas tiešām apzinīgi iedziļinājās notiekošajā un apjēdza, ka balsojot par Eiropas Savienību, mēs nobalsojam pret Latvijas valstiskumu? Ja kaut daži desmiti tūkstošu latviešu uzskatītu par savu pienākumu, protestējot pret katru latviešu interesēm neatbilstošu valdības lēmumu vai likumu iziet ielās, tad nākotnē simtiem tūkstošu darba spējīgu Latvijas pilsoņu nevajadzētu cilvēka cienīgas algas meklējumos kļūt par melnā darba strādniekiem svešās zemēs. Tā, lūk, atsakoties pildīt savus pienākumus, mēs zaudējam arī tās tiesības, kas izriet no šiem pienākumiem.

Un tomēr, bez mazākās kautrības mēs dažādās publiskās aptaujās, uzstāšanās reizēs vai vienkārši savstarpējās sarunās sevi dēvējam par nacionālistiem, patriotiem vai vismaz «īsteniem latviešiem». Vai tajā brīdī domājam par to, ka šie vārdi mums uzliek arī zināmus pienākumus? Un ka nepildot šos pienākumus mums nav tiesības saukties ne par nacionālistiem, ne patriotiem, ne īsteniem latviešiem? Sevišķi svarīgi to ievērot būtu tām nacionālajām partijām un vadoņiem, kas faktiski neko nacionālu, patriotisku savas tautas un tēvzemes labā nav paveikuši, ja neskaita iekļūšanai Saeimā vēltītās priekšvēlēšanu kampaņas. Par maz ir klaigāt par tiesībām uz latvisku Latviju un uzskaitīt visas tās latviešu intereses, kas šodien netiek ievērotas un vēsturisko taisnīgumu, kas tiek pārkāpts. Ir mērķtiecīgi jāpilda nacionāli patriotiskie pienākumi pret savu tautu un tēvzemi!

Šodien, kad tauta ir dezorientēta, apātiska, globālisma propagandas nomākta, cīņa par iekļūšanu Saeimā nevar būt galvenais mērķis nacionālai partijai. Šobrīd galvenais mērķis ir ar visiem iespējamiem līdzekļiem atgriezt tautas nacionālo pašapziņu, saliedēt tautu, popularizēt nacionālās idejas un atmaskot karojošā globālisma melīgo propagandu. Šodien svarīga ir latviešu tradicionālās dzīvesziņas popularizēšana, latviskuma saglabāšana, savstarpējās palīdzības veicināšana. Galvenais nacionālo partiju veicamais darbs būtu darāms tieši vēlēšanu starplaikā, bet piedalīšanās Saeimas vēlēšanās varētu kalpot vienīgi kā rādītājs tam, cik lielā mērā šis darbs ir bijis sekmīgs. Ir taču jāsaprot, ka pat tad, ja kādai nacionālai partijai šodien izdodas nelielā skaitā iekļūt Saeimā, visi tautas nacionālo mērķu labā iesniegtie priekšlikumi, protesti un ierosinājumi ar balsu vairākumu tiks noraidīti. Un tautai no tā nebūs nekāda labuma. Tieši otrādi - ar savu klātbūtni partija būs nospēlējusi nacionālo interešu pārstāvju lomu šajā «teātra izrādē», un tādā veidā Saeimas pretautisko lēmumu pieņemšana būs padarīta tikai vēl pārliecinošāka, vēl «demokrātiskāka».

Var jau cīnīties par demokrātiju pasaulē, bet ja veicot demokrātiskus pārkārtojumus netiek ievērota pienākumu prioritāte pār tiesībām, demokrātija pavisam nemanot var pārvērsties par savu pretstatu un kļūt par diktatūru, vai pat asiņainu tirāniju. It īpaši nepieļaujami ir tā sauktie centieni demokrātiju kādā valstī ieviest no ārienes. Jo, nav tādu pienākumu, kurus, piemēram, Irākas vai Afganistānas pilsoņi būtu uzticējuši ASV un no kuriem izrietētu ASV tiesības ar militāra spēka palīdzību okupēt šīs valstis. Amerika izvēlējās ačgārnū ceļu. Tā vispirms piešķīra sev tiesības okupēt šīs valstis un tikai pēc okupācijas sāka uzņemt pienākumus dibināt šeit demokrātiju.

Bet kas gan tā ir iznākusi par demokrātiju, ja tautas vairākums šajās valstīs pret to cīnās un okupācijas režīms var pastāvēt tikai pateicoties sveša karaspēka klātbūtnē. Jebkuri pārkārtojumi valsts iekšienē, kur netiek ņemta vērā tiesību pareiza saistība ar pienākumiem, sabiedrību nevis tuvina teorētiskajam demokrātijas modelim, bet gan attālina no tā. Arī princips «Viens likums, viena taisnība visiem» darbosies tikai tajā valstī, kur cilvēku tiesības izrietēs no tiem pienākumiem, kurus šie cilvēki uzņēmušies, nevis no naudas daudzuma personīgajā bankas kontā. Kur godīgs darbs dos tiesības uz atbilstošu atalgojumu, bet par naudu varēs nopirkt preces un pakalpojumus, nevis tiesības uz privilēģijām.

Ja kādā demokrātiskā valstī pilsoņi no saviem valdībā ievēlētajiem priekšstāvjiem nepieprasa konsekventi pildīt tos pienākumus kādēļ viņi ir ievēlēti, nekāda demokrātija tur neiznāk. Demokrātija bez pienācīgas atbildības un kontroles ātri vien pārvēršas par mazskaitlīga bagāto un ietekmīgo ļaunu elites slāņa diktatūru pār pilsoņu vairākumu. Un šis pilsoņu vairākums ar laiku kļūst par manipulējamu pūli, kas, piedaloties ārēji demokrātiskā balsošanas procesā, šo diktatūru akceptē. Savtīgums ir nopietns demokrātijas ienaidnieks. Ja kādai cilvēku grupai vai sabiedrības slānim rodas iespēja personīgās intereses celt pāri sabiedrības vairākuma interesēm, tas arī tiek darīts. Un demokrātija pārvēršas slēptā diktatūrā, kas ārēji gan saglabā demokrātijas elementus, bet satura ziņā vairs tāda nav. Demokrātijas principu īstenošanu valsts pārvaldē un valsts ekonomikā nomaina manipulēšana ar šiem principiem par labu kādām šauru aprindu savtīgām interesēm.

Viena no šādām manipulēšanas pazīmēm ir tiesību un pienākumu savstarpējā neatbilstība. Ja kāds demokrātiskā valstī nepilda savus pienākumus, bet tikai izmanto šiem pienākumiem atbilstošās tiesības, vai arī ir piesavinājies lielākas tiesības, nekā tas nepieciešams viņa pienākumu pildīšanai, ir jānoskaidro kādēļ tas tā notiek. Un otrādi - ja cilvēkam daļēji vai pilnīgi ir atņemtas viņa pienākuma izpildei nepieciešamās tiesības, arī tad ir jānoskaidro kādēļ tas tā tiek darīts. Demokrātiskas valsts visa pilsoņu kopuma interesēm šāds stāvoklis neatbilst. Tādēļ šo jautājumu noskaidrošana paver mums iespēju saprast galveno - kas tad īsti savās interesēs attiecīgajā valstī manipulē ar demokrātijas principiem.

Ja paskatāmies tos aizliegumus un ierobežojumus, kādus atsevišķu nozaru darbībai mūsu valstī uzliek valsts likumdošana, Eiropas Savienības direktīvas, vai atsevišķu valsts un pašvaldību institūciju izdotie noteikumi, var atrast daudz piemērus tam kā, ierobežojot tiesības tiek apgrūtināta zināmu pienākumu izpilde. Ja, piemēram, zemnieks ir uzņēmis pienākumu uz savas zemes veikt lauksaimniecisko ražošanu, tad viņam ir jābūt arī tiesībām būt par saimnieku uz šīs zemes. Ja katra koka ciršanai un katra grāvja rakšanai viņam jāprasa atļaujas dažādās birokrātiskās valsts un pašvaldības institūcijās, viņa tiesības brīvi saimniekot ir ierobežotas. Protams, valsts institūcijām ir tiesības valsts interesēs izvirzīt zināmus ierobežojumus zemnieku darbībā, taču tādā gadījumā valstij ir arī pienākums kompensēt zemniekam šo ierobežojumu radītos zaudējumus. Ja zemnieka zeme atrodas valsts mēroga aizsargājamā teritorijā vai uz tās aug kādi reti, aizsargājami augi un mežā dzīvo saudzējami dzīvnieki, valstij ir jākompensē zemniekam izvirzītie saimnieciskās darbības ierobežojumi. Un šī kompensācija nedrīkst būt tikai simboliska. Pretējā gadījumā tā būs tikai manipulēšana ar vairākuma (valsts) interesēm nolūkā graut latviešu zemnieka iespējas uz pastāvēšanu. Bet zemniecības iznīcināšana Latvijā noteikti nav visa Latvijas pilsoņu kopuma interesēs.

Līdzīgi varētu runāt arī par citām tautsaimniecības nozarēm. Ja kaut kur tiek izvirzīti pārāk lieli ierobežojumi, apgrūtinājumi, pārmērīgi augstas prasības, jāpadomā, cik šādi noteikumi ir pamatoti. Vai tā tiešām ir objektīva nepieciešamība? Varbūt tā ir tikai viltīga manipulācija ar mērķi mākslīgi apgrūtināt attiecīgās nozares darbu vai pat šo nozari iznīcināt. Vai cukura ražotnes iznīcināšana Latvijā atbilst mūsu valsts (pilsoņu kopuma) interesēm? Vai lielo Latvijas rūpniecības uzņēmumu (VEF; Alfa; RAF) likvidācija bija Latvijas interesēs?

Arī problēmas medicīnas aprūpē, izglītībā, tiesiskajā aizsardzībā zināmā mērā ir saistītas ar tiesību un pienākumu savstarpējo neatbilstību. Kā, piemēram, lai vispārizglītojošajās skolās skolotājs izpilda savu pienākumu būt par skolotāju, ja viņam ir atņemta liela daļa no šo pienākumu pildīšanai nepieciešamajām tiesībām? Ja gandrīz vai vienīgās skolotāja tiesības ir izskaidrot skolēnam mācību vielu un sliktas uzvedības vai mācību procesa traucēšanas gadījumā aizrādījumu, tad tās jau nav skolotāja, bet drīzāk gan tikai lektora tiesības. Un tādā gadījumā skolotājs arī izpildīt var tikai lektora pienākumus. Bet, ja ņem vērā, ka pamatskolā auditorija nebūt nav tā apzinīgākā, var rasties situācija, kad trokšņainajā klasē skolotājs nav spējīgs veikt pat šos lektora pienākumus. Ja mūsu valsts ar likumu ir noteikusi pamatizglītību visiem jauniešiem, tad skolotāju tiesībām, nepieciešamības gadījumā, pielietot dažādus audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus un sodus ir jābūt likumsakarīgām. Un nevietā šeit ir runāt par kaut kādu vardarbību pret bērnu. Tad jau arī pati šī valsts izvirzītā obligātā prasība pēc pamatizglītības ir vardarbība! Pedagogam, kurš saņēmis valsts standartam atbilstošu izglītības dokumentu ir jāprot atšķirt audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi no bērniem kaitējošas vardarbības un jāprot šie līdzekļi atbilstoši pielietot. Izvirzot aizliegumus un ierobežojumus, valsts faktiski pati apšaubā savu sagatavoto pedagoģijas speciālistu kvalifikāciju. Tādu un līdzīgu piemēru visās jomās ir ļoti daudz. Kāds kaut kur neizpilda savu pienākumu, bet kāds cits pārsniedz vai ļaunprātīgi izmanto savas tiesības. It kā sabiedrības labā tiek veikti eksperimenti, pārkārtojumi, reformas. Bet ar laiku šie eksperimenti izrādās neveiksmīgi un sabiedrībai gaidītā labuma vietā atnes kaitējumu. Tomēr sīkāk papētīt gandrīz vienmēr izrādās, ka no šīm neveiksmēm kāds tomēr ir ieguvis arī labumu. Protams, tīri personisku labumu.

Summa nemainās no saskaitāmo kārtības

Nav cilvēces vēsturē tāda gadījuma, kad kādas tautas vai valsts pilsoņu miermīlīgums, padevība un pakļāvība būtu bijusi par šķērslī šīs tautas vai valsts iekarošanai un paverdzināšanai no agresoru puses. Tieši otrādi – šāda labestība tikai atvieglo uzbrucējiem sasniegt savus mērķus un īstenot savus plānus. Ja reiz iekarošanas plāns ir sastādīts un lēmums par iebrukumu pieņemts, nekādi morālas vai emocionālas dabas faktori vairs nevar būt tam par šķērslī. Arī pati agresija tiek veikta saskaņā ar sastādīto plānu, nevis emocijām. Līdzjūtība, līdzietība, tāpat kā pārspīlēts sadisms un nežēlība – tās ir tikai atsevišķas nenozīmīgas epizodes visā lielajā šī plāna īstenošanas procesā. Notiekošā kopainu tas neiespaido. Arī iebrucēja paziņojumi, solījumi, garantijas – tas viss ir tikai kara viltība. Kļūstot par uzvarētāju viņš paņems to, ko, saskaņā ar saviem plāniem, ir gribējis paņemt – ne vairāk un arī ne mazāk. Uzvarētās tautas liktenis nav atkarīgs no pazemības, pakļāvības vai padevības ienaidniekam, bet gan no tiem mērķiem, ko nospraudis ienaidnieks un viņa tālākajiem ar iekaroto teritoriju saistītajiem plāniem. Ienaidnieks vienkārši iznīcina visu un visus, kas var traucēt vai apgrūtināt šo viņa plānu īstenošanu.

Kad trīsdesmit devītā gada beigās Padomju Krievija saskaņā ar saviem plāniem uzstādīja ultimatīvas prasības Latvijai, mūsu valsts vadoņi, cerot uz ienaidnieka žēlastību un humānismu nolēma nepretoties krievu kara bāzu izvietojumam uz mūsu zemes. Protams, ka tā bija Latvijas okupācija. Un mūsu tautas toreizējie vadoņi to ļoti labi saprata, bet domāja, ka, necīnoties pret pārspēku, izdosies izbēgt no milzīgiem upuriem. Viņi izdarīja izvēli starp diviem ļaunumiem un kļūdījās. Ienaidnieka karapulki gan Latviju okupēja bez cīņas, bet tas neglāba latviešu tautu no asinsizliešanas. Sekoja Baigais gads, kad bez jebkāda iemesla tika spīdzināta un bendēta latviešu tautas gudrākā, inteligentākā, labākā daļa. Un ne jau naidis, dusmas vai asinskāre bija tam par iemeslu. Ienaidnieks vienkārši nonāvēja tos, kurus bija paredzēts nonāvēt. Jo šie ļaudis bija nopietns šķērslis viņa turpmākajiem ar Latviju saistītajiem nodomiem.

Vienīgais, kas visos laikos ir spējis traucēt iekarotāju plāniem – tā ir iekarojamās puses aktīva pretestība. Jo šī pretdarbība ir lielāka, jo grūtāk agresoram sasniegt savu mērķi un piepildīt savus plānus. Vēsturē ir daudz piemēru tam, ka pārāk lielas pretestības dēļ, agresoram nākas atteikties no ieplānotā, jo varbūtējais ieguvums pārsniedz agresijas aktā zaudētās materiālās vērtības un cilvēku resursus. Tā, piemēram, ASV nācās aizvākt savu karaspēku no Vjetnamas, bet PSRS atteikties no Afganistānas iekarošanas plāniem.

Kādi tad visos laikos ir bijuši galvenie agresoru mērķi? Priekš kam viņiem vajadzīgas šīs no jauna iekarotās teritorijas? Ne jau tādēļ, lai rūpēs un atbildībā par tur mītošajiem cilvēkiem apgērbtu un pabarotu nabadzīgos, ārstētu slimos vai izglītotu mazizglītos. Nabadzīgo, slimo un mazizglīto katram iekarotājam pietiek savā pašā zemē. Iebrucējiem ir vajadzīgi iekarotās zemes resursi! Un atkarībā no tā, kuri tieši resursi vajadzīgi, tad arī viņš rīkojas. Ja iebrucējam ir vajadzīgas tikai šīs zemes dabas bagātības, tad viņš sevi īpaši neapgrūtinās ar tur dzīvojošo pamatiedzīvotāju iznīcināšanu, bet gan darīs visu, lai ļaudis pārvērstu par lētu, beztiesīgu darbaspēku šo pašu dabas bagātību apgūšanai. Ja iebrucējam ir vajadzīga dzīves telpa, tad kā prioritāte, protams, būs tieši iekarotās tautas iznīcināšana. Ja iebrucējam ir vajadzīgs gan viens, gan otrs – tad iekarotās tautas izmantošana par lētu darbaspēku var tikt apvienota ar iznīcināšanu. Lai to panāktu, atliek tikai radīt tādu sistēmu, kur ļaudis strādājot sava iekarotāja labā, paši nevar iegūt nekādu vērā ņemamu materiālu pamatu normālai eksistencei un turpmākai izaugsmei. Tad cilvēki ieslīgst depresijā, sāk pastiprināti lietot apreibinošas vielas, degradēties, zaudē motivāciju dzīvot un sāk

izmirt. Izmirstošo pamattautu var pakāpeniski aizstāt ar savējiem, vai citu iekaroto teritoriju iedzīvotājiem, kuri zaudējuši savu nacionālo identitāti un atrauti no savas etniskās dzimtenes daudz vieglāk pakļaujas jebkurām manipulācijām.

Kad Amerikā ieradās baltie kolonizatori, viņi ar ieroču spēku, meliem un viltu padzina indiāņus no viņu zemēm un ierīkoja tur savas fermas, savus uzņēmumus un uzcēla savas pilsētas. Tas bija visai nežēlīgs un arī samērā dārgs process. Kopš tiem laikiem cilvēce ir ievērojami attīstījusies. Pilnveidojusies ir arī svešu zemju iekarošanas un tautu paverdzināšanas tehnika un taktika. Atklāta militāra spēka pielietošana nebūt nav agresoram tā izdevīgākā. Var pat teikt, ka tas ir pats pēdējais un dārgākais līdzeklis pie kā ķerties, kad visas pārējās okupēšanas un kolonizēšanas iespējas ir izsmeltas. Jo militārs spēks neapšaubāmi ir saistīts ar atklātu nežēlību, bet atklāta nežēlība ievērojami vairo iekarojamās tautas pretošanos. Līdz ar to būtiski ceļas militārie izdevumi un pieaug agresora militārie zaudējumi. Arī citi potenciālie upuri, redzot agresora nežēlību, var uzsākt pastiprinātu bruņošanu, aizsardzības spēju nostiprināšanu un tādējādi apgrūtināt viņa tālākos pasaules iekarošanas plānus. Tas nav patīkami.

Daudz izdevīgāk citu valstu un tautu iekarošanai ir izmantot naudu. Var teikt, ka nauda mūsdienās ir kļuvusi par galveno okupantu un kolonizatoru ieroci. Protams, nauda šo tautu iekarošanas un paverdzināšanas procesu nepadara mazāk nežēlīgu vai humānāku. Agresoru mērķi un plāni taču paliek tie paši! Vienīgi atklātā nežēlība ir pārgājusi slēptajā, ārēji neredzamajā tās formā un pats agresors aizsedzies ar progresu un demokrātijas nesēja masku.

Kādēļ citas valsts resursu sagrābšanai lietot bruņotu spēku, ja to visu mierīgi var nopirkt par naudu? Un vēl šīs valsts iedzīvotāji paši savai eksistencei nepieciešamos resursus klāt pienesīs un uz paplātes pasniegs. Jūs teiksiet, ka par to ir jāmaksā nauda? Protams, ir jāmaksā. Bet tas ir ārkārtīgi lēti ja, līdzvērtīgu partnerattiecību vietā, nauda tiek izmantota paverdzināmo tautu vadoņu vai valstu valdību uzpirkšanai, šantāžai, iebaidīšanai.

Vadoņi nodod savu tautu. Vadoņi par naudu pārdod pamatus savas tautas pastāvēšanai. Vadoņi domā, ka viņu varenība ir naudā. Vadoņi nepajēdz, ka viņu lielums un varenība ir pašu tautā.

Un notiek tas pats, kas notika pirms daudziem gadiem kolonizējot Ameriku. Pamatiedzīvotāji zaudē savus īpašumus un tiesības uz tiem. Kā sēnes pēc lietus sāk augt ārvalstu firmām piederoši uzņēmumi. Atveras ražotnes, kas par lētu naudu izmanto vietējās izejvielas, vietējo darbaspēku, bet peļņu un ražojumus izved uz ārzemēm. Vienīgais, kas paliek – tie ir ražošanas atkritumi un neliela naudas summa nodokļu veidā valdošā režīma uzturēšanai. Bet tautas vadoņi saka, ka tās ir ārvalstu investīcijas pašmāju ekonomikā.

Vai tādēļ, kas mainās šī kolonizācijas procesa būtībā? Ja vienā gadījumā cilvēku no viņam piederošās zemes padzen pielietojot atklātu varmācību un bruņotu spēku, bet otrā gadījumā cilvēks pats ir spiests savu zemi par lētu naudu pārdot – abos gadījumos rezultāts taču ir vienāds. Pareizāk sakot, rezultāts ir līdzīgs. Jo, lai gan abos gadījumos zemes īpašums tiek zaudēts, pirmajā gadījumā var teikt, ka jaunais īpašnieks zemi ieguvīš nelikumīgi, amorāli, noziedzīgi, nelietīgi, prettiesiski. Otrajā gadījumā jaunais zemes īpašnieks ir labticīgais ieguvējs.

Arī savu īpašumu zaudējošā cilvēka attieksme pret notikušo ir atšķirīga. Pirmajā gadījumā viņš skaidri apzināsies sev nodarīto pārestību un, ļoti iespējams, mēģinās realizēt dažādus atreibības plānus, kas var nopietni apdraudēt jaunā īpašnieka labsajūtu vai pat dzīvību. Otrajā gadījumā īpašuma zaudējums ir paša cilvēka formāla izvēle un viņam nav iemesla kādam kaut ko te pārmest, jo tāda konkrēta vainīgā, kas piespieda šo cilvēku pārdot savu zemi un saimniecību, vispār nav. Viņš var vainot

nelaimīgu apstākļu sakritību, neražu, savu neprasmi saimniekot, nepilnības likumdošanā, nepārdomātu kredītsaistību uzņemšanos u.t.t. Cilvēks ir dezorientēts, apjucis, nomākts. Tāds noteikti neapdraud jaunā īpašnieka tiesības netraucēti saimniekot uz savas zemes. Tieši otrādi, bieži vien viņš ir gatavs pats parniecīgu samaksu kļūt par jaunā saimnieka kalpu.

Atliek vien arī turpmāk valstī (iekarotajā teritorijā), ar uzpirkta valdošā režīma palīdzību, uzturēt kontrolējamu nabadzību, kontrolējamu noziedzību, kontrolējamu demokrātiju un viss notiek it kā pats no sevis. Kontrolējamā nabadzība tur mazo cilvēku pastāvīgā saspriņzinājumā un liek viņam nepārtraukti atdot gandrīz visus savus fiziskos un garīgos spēkus cīņai par izdzīvošanu vai sava sabiedriskā stāvokļa saglabāšanu. Kontrolējamā noziedzība rada mazajā cilvēkā nedrošību, savstarpēju neuzticēšanos un māca ļaunumu ikdienā pieņemt kā dzīves normu, kā neatņemamu savas dzīves sastāvdaļu. Kontrolējama demokrātija, jeb pareizāk sakot šķietama demokrātija, mazajā cilvēkā rada ilūziju, ka viņš un viņam līdzīgie ir faktiskie šīs sistēmas radītāji, kas ar parlamentārām metodēm var regulēt tās darbību un tād arī paši ir vainojami ja kaut kas nav tā, kā vajadzētu būt.

Un ļaunums šeit ir kļuvis tik nemanāms un neredzams, kā radioaktīvais starojums, kas sagrauj un iznīcina dzīvību. Tāpat, kā radioaktīvo starojumu, arī šo ļaunumu var konstatēt tikai ar zinātniskām metodēm. Šo zinātni sauc par statistiku. Tiesa gan, tāpat kā citām zinātnes nozarēm arī statistikai ir sava valoda, kuru tā pa īstam spēj saprast tikai paši šīs zinātnes pārstāvji. Piemēram, statistika nezīņo, ka kādas nelielas valsts kolonizācijas procesa rezultātā šogad ir veiksmīgi iznīcināti divdesmit tūkstoši šīs valsts iedzīvotāju. Statistika ziņo, ka mirstība attiecīgajā valstī šī gada laikā ir par divdesmit tūkstošiem pārsniegusi dzimstību.

Varbūt kādam liksies nesaprotami, kā gan to visu pieļauj attiecīgās valsts valdības locekļi, kas paši ir nākusi no šīs valsts pilsoņu kopuma? Uz ko nākotnē liek cerības šie it kā gudrie un ārēji inteligēntie cilvēki?

Protams, uz naudu! Un to viņi arī dabū.

Ja kāda uzņēmuma īpašnieks vai savā zemnieku saimniecībā strādājošas ģimenes galva, slepus no pārējiem, pārdos uzņēmumam piederošās iekārtas vai zemnieku saimniecībai piederošo zemi, lopus un tehniku konkurentiem, arī viņš par to saņems naudu. Taču savu vadīto uzņēmumu vai savu ģimeni viņš ar to pašu būs izputinājis. Ko darīt tālāk? Kādu laiku var lepni vizināties par iegūto naudu pirktajā automobilī un krogā sēžot visiem, kam vien ir pacietība klausīties, stāstīt cik tas izputinātais uzņēmums vai ģimene ir bijusi slikta, nekam nederīga, bezperspektīva. Taču agrāk vai vēlāk pienāks brīdis, kad nāksies vien iet un piedāvāt savus pakalpojumus tiem pašiem bijušajiem konkurentiem. Taču tad tā vairs nebūs agrākā draudzīgā saruna, kad pie galda sēdēja divi līdzvērtīgi sarunu biedri.

Komentārs par homoseksuālismu

2006.gads

Te daži vārdi par to praidu un homoseksuālismu vispār.

Manas domas ir tādas, ka praidis, pats par sevi nav homoseksuālisma sastāvdaļa, bet gan **homoseksuālisma propagandas** sastāvdaļa. Tātad sakarā ar praida atļaušanu vai aizliegšanu ir nepareizi runāt par homoseksuālistu tiesību brīvu realizēšanu vai tiesību apspiešanu un ierobežošanu, bet gan par homoseksuālisma **propagandas** ierobežošanu vai arī neierobežošanu.

Mēs zinām, ka sabiedrībā ir par nevēlamu atzīta un aizliegta narkomānijas, alkoholisma, varmācības, sadisma un kara propaganda. Tad nu jājautā, vai homoseksuālisms ir tik vērtīgs un vajadzīgs, lai tā propaganda tiktu atbalstīta. Protams, ka nē! Jo :

- 1) homoseksuālisms ir nedabīgs (pretējs dabas likumiem) un neatbilstošs sabiedrības interesēm
- 2) homoseksuālisms ir novirze seksuālajā uzvedībā, kuru cilvēks var iegūt arī dzīves laikā. Medicīnas literatūrā ir aprakstīti daudzi gadījumi, kad jauniešu pirmā seksuālā pieredze nosaka visu turpmāko jaunieša seksuālo orientāciju un, ja šī pieredze ir homoseksuāla, tad arī turpmāk šis jauniešs kļūst par homoseksuāli. Tātad šie homoseksuālistu praidi attiecībā uz mūsu jaunatni nebūt nav tik nevainīgi, kā to mums cenšas iztēloties.
- 3) lai arī ko mūsdienās vispasaules homoseksuālistu organizāciju iespaidā neteiktu oficiālā medicīna, bet homoseksuālisms tomēr ir slimība. Homoseksuālisms nepārdzimst (tas vienkārši nav iespējams, jo homoseksuālisms ir neauglīgs) Tātad nevar runāt par kaut kādu homoseksuālu tautas daļu tādā nozīmē, kā mēs runājam par tumšmatainiem vai gaišmatainiem latviešiem. Homoseksuālisms tāpat kā citas slimības var tikt iegūtas dzīves laikā vai arī tas var būt defekts gēnu līmenī. Un pati daba ir parūpējusies par to, lai šis defekts nevarētu pārdzimt un izplatīties. Propagandēt homoseksuālismu ir tikpat stulbi, kā, piemēram, propagandēt diabētu, kuņģa čūlu, reimatismu..... Bet tas jau nenozīmē, ka pasaulē nedrīkstētu būt šādi slimnieki vai ka kāds speciāli censtos viņus diskriminēt. Ja kāds negrib ārstēt savu vainu, tad tā ir viņa brīva izvēle, bet nevajag ar šo izvēli lielīties un uzbāzties pārējiem.
- 4) demokrātija tomēr ir un paliek **vairākuma vara**, tātad mazākumam ir jārespektē vairākuma viedoklis un šim vairākumam **ir tiesības** pieprasīt, lai tādi praidi ar savām izdarībām neapkaunotu tautai svētas un dārgas piemiņas vietas . Un šajā prasībā demokrātijas principi nav pārkāpti.

Cits jautājums ir par to - kā, un vai vispār vajadzēja vērsties pret praidu. Protams, ka vajadzēja. Vienkārši no valdības puses šis pasākums bija jāaizliedz un ar policijas palīdzību gājiens nevis jāapsargā, bet gan jānovērš. Un pupu mizas ir tā visa plāpāšana par demokrātijas trūkumu Latvijā u.t.t. Tad jau tikpat labi var teikt, ka arī

narkomānijas, vai alkoholisma propagandas aizliegums ir demokrātijas apdraudējums. Tas, kas šogad notika Rīgā praida sakarā, faktiski ir uz valdības sirdsapziņas.

Taču ir viena cita lieta, šīs pasaules varenie ir nonākuši pie secinājuma, ka uz zemeslodes nākotnē var komfortā dzīvot tikai ne vairāk kā viens miljards cilvēku. Pārējiem ir “demokrātiskā” veidā šī pasaule jāatstāj. Pretējā gadījumā visiem vienkārši nepietiks zemeslodes resursu. Un homoseksuālisma propaganda un izplatība sabiedrībā ir viens no šiem “demokrātiskajiem” instrumentiem ar kā palīdzību zeme tiek attīrīta no liekajiem iedzīvotājiem.

Arī viss globalizācijas process tiek veikts tikai ar vienu mērķi - iegūt centralizētu kontroli pār visiem zemeslodes resursiem un procesiem visā cilvēku sabiedrībā kopumā, izslēdzot tādu iespēju, ka kāda tauta, nodibinot lielākā vai mazākā mērā nacionālu valsti varētu saglabāt noteikšanu pār savai valstij un tautai piederošajiem resursiem. Interesanti, ka tad, kad bombardēja Dienvidslāviju un Irāku, tāpat, kā tagad, kad bombardē Libānu, šīs bombardēšanas rezultātā tiek grauti ne tik daudz šo valstu militārie objekti, cik valsts ekonomikas infrastruktūrai piederošas ražotnes un tautsaimniecībai svarīgi mērķi (tilti, ostas, aerodromi) Pēc tam, protams, tiek piedāvāta “starptautiska palīdzība” sagrauto objektu atjaunošanai. Un ar šīs “palīdzības” palīdzību tad arī valsts nākotnē nokļūst pilnīgā atkarībā no starptautiskā kapitāla. Faktiski attiecīgā valsts nonāk starptautiskā kapitāla verdzībā. Mērķis ir panākts, pat pilnībā neiekarojot valsti.

Tā lūk, sāku par homoseksuālismu un aizrunājos līdz starptautiskā kapitāla plēsonīgajai dabai.

Mūsu kopējais produkts, jeb blēžu ekonomika

2006.gada marts

Gandrīz visiem mums liekas, ka mēs zinām, kas ir ekonomikas zinātne. Un gandrīz visi mēs pamatoti uzskatām, ka ekonomika ir sarežģīta zinātne, kuru nav viegli saprast. Šīs grūtības pavairo vēl tas, ka reāli dabā ir sastopamas divas dažādas ekonomikas - tirgus ekonomika un blēžu ekonomika. Ne reti abas šīs ekonomikas ir tik cieši savijušās savā starpā, ka grūti pateikt, kur sākas viena un kur otra beidzas. Ja par tirgus ekonomiku ir sarakstītas daudzas gudras grāmatas, kuras katrs var nopirkt vai izlasīt bibliotēkā, tad par blēžu ekonomiku, saprotamu iemeslu dēļ, ir ļoti ierobežota informācija. Tomēr kaut nedaudz zināt blēžu ekonomiku ir ļoti svarīgi, jo tieši šī ekonomika mūsdienās spēlē vadošo lomu ne tikai Latvijas valstī, bet arī ārpus tās robežām.

Kāds tad ir blēžu ekonomikas pamatmērķis? Tā ir vērtību iegūšana neko neražojot. Bet, par cik vērtības nerodas no zila gaisa, tad ir tikai viens veids kā tās iegūt neko neražojot. Tā ir aktīva iesaistīšanās jau saražoto vērtību sadalē ar attiecīgiem paņēmieniem panākot, ka šīs vērtības tiek sadalītas nevis atbilstoši īsto vērtību radītāju, bet gan nestrādājošu blēžu interesēm. To panākt nemaz nav tik vienkārši. Arī ražotāji, vērtību radītāji nav tādi muļķi, kas no laba prāta atteiksies no sava darba augļiem. Tādēļ ir jārada vesela blēžu ekonomikas mērķiem piemērota sistēma, kas ļauj «likumīgā» ceļā pievākt to, ko citi ir saražojuši. Dibinot šādu sistēmu, ir jāpanāk, lai cilvēki tai ticētu un domātu, ka šis ir vienīgais iespējamais vērtību sadales veids, kura pastāvēšana ir gan visas sabiedrības, gan atsevišķu cilvēku interesēs. Taču faktiski šīs, uz blēžu ekonomiku balstītās, sistēmas pamatuzdevums ir nodrošināt to, lai salīdzinoši mazskaitlīga cilvēku sabiedrības daļa var netraucēti apzagt lielāko sabiedrības daļu un šis apzagtais vairākums tajā pašā laikā būtu pilnīgi pārliecināts, ka šī apzagšana ir viņu interesēs. Lai maza sabiedrības daļa varētu mierīgi dzīvot greznībā uz lielākās sabiedrības daļas rēķina, bet šī lielākā sabiedrības daļa būtu pilnīgi pārliecināta, ka ar savu čaklo darbu viņi ceļ tikai un vienīgi savu labklājību un veido tikai savu gaišo nākotni.

Ļoti labs šādas sistēmas modelis savulaik bija sociālisms. Tika pasludināts, ka zeme un ražošanas līdzekļi pieder valstij, bet valsts - tie esam mēs visi. Tātad, atdodot saražotās vērtības valstij, mēs visi kļūstam bagātāki. Šādu loģiku ir grūti apstrīdēt. Atliek tikai čakli strādāt un gaidīt, kad vispārējais labklājības līmenis pakāpeniski un vienlīdzīgi celsies. Viss būtu bijis labi, ja vien cilvēki nebūtu sākuši ievērot, ka vieni šajā «vienlīdzīgajā» sabiedrībā tomēr ir vienlīdzīgāki par citiem. Darba spars pamazām apsīka. Lielā Padomju impērija izjuka. Bija jāmeklē cits blēžu ekonomikas sistēmas modelis, kas nodrošinātu to pašu iespēju - nelielai cilvēku saujiņai parazitēt uz pārējo rēķina. Šodien mēs varam droši teikt - tas ir izdevies.

Mērķtiecīgi pārveidojot kapitālistisko tirgus ekonomiku, ir izdevies radīt drošu, blēžu parazitēšanas iespējām piemērotu, sistēmu. Kā galvenais cilvēku paverdzināšanas un izmantošanas instruments šajā sistēmā ir nauda. Dažādi manipulējot ar naudu un tās atbilstību saražotajām vērtībām, ir iespējams neko neražojot dzīvot pārticībā un greznībā. Pārticību un greznību sev nodrošināt var arī kādas valsts valdošais režīms izpārdodot šīs valsts stratēģiskās izejvielas, resursus un ražošanas iespējas citai valstij piederošiem cilvēkiem vai firmām. Tomēr ar to vien nepietiek. Ir jāpanāk, lai iespējami vairāk ļaužu ticētu šai sistēmai. Ir jāpanāk, lai mazie cilvēki būtu

pārliecināti, ka viss, kas notiek, tiek darīts tieši viņu labā vai vismaz vispārējās labklājības vārdā. Par cik, vienkāršiem apgalvojumiem mūsdienās vairs neviens tā īsti ticēt negrib, visam notiekošajam ir jārada «zinātnisks pamatojums».

Te nu plašas iespējas sniedz ekonomikas zinātne. Pareizāk sakot, manipulēšana ar šīs zinātnes jēdzieniem un puspatiesībām.

Piemēram, visos plašsaziņas līdzekļos plaši tiek skandināts par to, ka Latvijā pēdējā laikā visai strauji un iespaidīgi ir cēlies iekšzemes kopprodukts. Un tas it kā liecinot par mūsu valstī notiekošo straujo attīstību. Cilvēku vairākumam, kas ekonomiku pārzina visai pavisam ir grūti te kaut ko iebilst. Ir taču uzradušies daudzi t.s. investori, kas būvē šeit savus uzņēmumus, attīsta ražotnes..... Var jau teikt, ka šo iekšzemes kopprodukta celšanos zināmā mērā ir iespaidojusi cenu celšanās, bet ekonomikas zinātnā jums uzreiz iebildīs, ka cenu celšanās no kopprodukta vērtības tiek atrēķināta un tāpat tā izmaiņas neiespaido. Tiesa gan, viņiem būs pagrūti pierādīt, ka arī tie ražotāji, kas vairumā gadījumu cenu celšanas nolūkā nedaudz izmaina sava ražojuma nosaukumu (tādējādi it kā radot jaunu produktu) neiespaido šī kopprodukta celšanos, bet gan jau viņi arī šeit izdomās, ko teikt.

Kas tad īsti ir šis «iekšzemes kopprodukts»? Iekšzemes kopprodukts (IKP) ir jēdziens ekonomikā, kas apzīmē visu saražoto preču un pakalpojumu vērtību kādas teritorijas ietvaros kādā laika periodā (parasti gadā).

Arī izlasot šādu definīciju, ne katrs uzreiz sapratīs, kur šeit ir paslēpta blēžu viltība. Bet tagad iedomāsimies, ka no viena paputējuša zemnieka kāds veiksmīgs uzņēmējs par simbolisku samaksu iznomā viņa lauku saimniecībā esošo tukšo lopu kūti un iekārto šeit kokapstrādes cehu. Cehs veiksmīgi sāk savu darbu un katru mēnesi saražo produkciju par daudziem tūkstošiem latu. Paputējušais zemnieks, savukārt, visa gada laikā savā pie mājas iekārtotajā sakņu dārzā izaudzē produkciju labi ja pāris simtu latu vērtībā. Par cik, par kokapstrādes cehu pārvērstā lopu kūts atrodas paputējušā zemnieka saimniecības teritorijā un viss tur saražotais arī attiecināms uz šo teritoriju, tad mēs ar pilnām tiesībām varam apgalvot, ka šīs zemnieku saimniecības «iekšzemes kopprodukts» tagad ir izaudzis milzīgos apmēros, gan procentuāli, gan naudas izteiksmē. Tajā pašā laikā zemnieks gan nekādu izaugsmi no tā nejutīs un nezin vai būs priecīgs, ja mēs sāksim viņu apsveikt ar lielajiem panākumiem un grandiozajiem viņa saimniecības attīstības tempiem, par argumentu minot viņa «saimniecības iekšzemes kopprodukta milzīgo pieaugumu».

Lai izbēgtu no šādām aplamībām, ekonomikas zinātne lieto tādu jēdzienu kā «nacionālais kopprodukts». Par nacionālo kopproduktu sauc kādai valstij piederošās rūpniecības gadā saražoto preču un pakalpojumu vērtību. Atšķirībā no iekšzemes kopprodukta, nacionālajā kopproduktā tiek ņemts vērā tas, kam pieder ražošanas faktori, nevis kur notiek ražošana. Ja Vācijai, ASV vai Krievijai pieder kāda ražotne Latvijā, tad arī tās peļņa attiecīgi pieder Vācijas, ASV vai Krievijas nacionālajiem kopproduktiem.

Tikai nedomājiet, ka tie diplomētie ekonomisti, kas mums visu laiku cenšas iestāstīt, ka Latvijā notiek kaut kāda attīstība un kā argumentu min iekšzemes kopprodukta celšanos, to nezina vai nesaprot. Viņi, kā blēžu ekonomikas sistēmas sastāvdaļa, vienkārši pilda savu darbu. Viņi rada «zinātnisku pamatojumu» ar kura palīdzību mums savas valsts izzagšana un izpārdošana jāuzņem kā ceļš uz progresu. Viņi, ar šī

iekšzemes kopprodukta palīdzību, mums «zinātniski pierāda», ka par sviestmaizi čakli strādājot svešām valstīm piederošu firmu ražotnēs, mēs celsim nevis citu, bet savu labklājību un gādāsim nevis citai, bet savai valstij - Latvijai strauju attīstību. Un tas ir tikai viens sīks piemērs kā ekonomikas zinātne tiek padarīta par blēžu ekonomikas kalponi.

Visdīvainākais visā šajā lietā ir tas, ka gandrīz neviens no šiem blēžu ekonomikas ideologiem nejūt nekādu naidu ne pret mums, ne pret Latvijas valsti. Tieši otrādi, lielākā viņu daļa sevi uzskata par kārtīgiem latviešiem, savas zemes patriotiem. Viņi no sirds priecājas par Latvijas sportistu veiksmēm dažādās sacensībās un sāpīgi pārdzīvo neveiksmes. Viņi, svinīgos brīžos ir gatavi izjusti nodziedāt «Dievs svētī Latviju» vai uzsaukt kādu tostū par Latvijas gaišo nākotni. Viņi var būt pat aizkustinoši rūpīgi un gādīgi vīri un tēvi savās ģimenēs. Bet, ko lai dara, ja blēži par kalpošanu labi maksā, turpretim, strādājot savas tautas vai valsts labā, šodien var nopelnīt tikai nepatikšanas?

Un kas tad gādā par šīm nepatikšanām? Tie ir tādi paši latvieši, blēžu sistēmas kalpi. Tā rodas apburtais loks - cits citu kontrolējam, cits citu muļķojam, cits citu sodam par nepaklausību un piespiežam kalpot. Sistēma strādā!

Mūsu kopējais eksāmens 16. martā

2006.gada marts

Katru gadu, tuvojoties 16. martam, visos masu saziņas līdzekļos sāk virzot kaislības. Rīkot, vai nerīkot piemiņas gājieni un ziedu nolikšanu pie Brīvības pieminekļa? Atbalstīt, vai neatbalstīt leģionāru piemiņu? Varbūt vienkārši paklusēt un izlikties, ka uz mums tas neattiecas? Bet, varbūt pievienoties tiem, kas, ignorējot veselo saprātu un vēsturisko patiesību brēc par fašisma atdzimšanu Latvijā?

Ar plašsaziņas līdzekļiem viss ir skaidrs. Žurnālisti pakļaujas izdevumu īpašnieku prasībām «Kā maizi ēd, tā dziesmu dzied» - šo skumjo patiesību ļaudis zināja jau tad, kad tāds komunisms un fašisms vēl pasaulē nemaz nebija parādījies. Pat suns nekož tai rokai, kas viņu baro. Un par to nav jābrīnās. Lopiņiem savs vēders vienmēr ir tuvāks par jebkuriem «ideoloģiskiem apsvērumiem».

Jābrīnās šodien ir par latviešiem. Sevišķi par tiem, kas apgalvo, ka viņi cieņā un godā tur savu valsti, savu tautu, savu Tēvzemi, bet nezina vai godā turēt leģionāru piemiņu ir pareizi. Sevišķi par tiem, kas uzskata sevi par īstiem latviešiem un tajā pašā laikā cenšas norobežoties no leģionāru piemiņai rīkota gājiena vai pat kritizē to un cenšas panākt gājiena aizliegšanu.

Noliksīm uz brīdi malā visus tos propagandas rakstus un runas par fašistiem, nacistiem, žīdu šāvējiem. Ar to daži cilvēki pelna naudu. Viņiem ir tāds darbs. Ļoti netīrs, ļoti apkaunojošs darbs, bet citu neko labāku, diemžēl, viņi strādāt negrib.

Un tagad padomāsim par leģionāriem. Vai viņi tiešām ir karojuši nepareizajā pusē? Sāksim ar vispārzināmām ābece patiesībām. Pirms četrdesmitā gada mums - latviešiem bija sava neatkarīga valsts. Nav svarīgi, cik diktatoriska vai cik demokrātiska tā bija. Svarīgi, ka latviešiem toreiz bija SAVA valsts. Un šajā valstī bija gan bagātie, gan nabagi, gan cienījami, gan mazāk cienījami pilsoņi. Tāpat kā visās citās pasaules valstīs. Četrdesmitajā gadā Latvijā ienāca krievi. Nav pat šobrīd svarīgi vai viņi šeit ienāca kā iebrucēji - okupanti, vai tika šeit ielūgti no vietējo komunistu atbalstītāju puses. Svarīgi ir tas, ko pēc krievu ienākšanas Latvijā pastrādāja jaundibinātais padomju režīms kopā ar krievu armiju un čeku. Latviešu neatkarīgās valsts amatpersonas, daudzi redzami latviešu inteliģences pārstāvji vai vienkārši turīgāki cilvēki tika masveidā aplaupīti, spīdzināti, sakropļoti, nogalināti. Šo, pret latviešiem vērstu teroru var censties noslēpt, bet šo vēsturisko patiesību nav iespējams noliegt. **Baigais gads** - ar šādu apzīmējumu tas ir iegājis Latvijas vēsturē.

Un tad sekoja vācu iebrukums, kas aizslaucīja no Latvijas zemes šos sarkanos bendes. Jā, teorētiski tā bija jauna okupācija, taču praktiski visi tie, kas padomju režīma īsajā pastāvēšanas laikā bija dzīvojuši nāves draudos un bailēs par savu likteni, to uzņēma kā atbrīvošanu. Un tagad pasakiet, vai tas bija nepareizi, ka tie, kuru īpašumi Baigajā gadā bija izlaupīti, bet tuvinieki - tēvi, brāļi noslepkavoti, pret padzītajiem komunistu varmākām izjuta naidu, nevis kaut kādas draudzīgas jūtas un simpātijas? Vai tas bija nepareizi, ja karstasinīgākie no viņiem vēlējās atriebt savējo nāvi cīnoties vācu armijas rindās? Un kad vācu armijai frontē sāka iet arvien grūtāk, kad sākās atkāpšanās un Staļina karapulki sāka virzīties atpakaļ uz Latviju - vai tas bija nepareizi, ja ļaudis, paklausot izsludinātajai mobilizācijai stājās leģiona rindās, lai pasargātu Latviju no jauna Baigā gada? Ko jūs, cienījamie mūsdienu latvieši šādā

situācijā darītu savādāk? Ietu uz mežu un pievienotos sarkano partizānu bandām? Pievienotos tiem, kas neslēpa, ka cīnās par asiņainā boļševiku režīma ienākšanu Latvijā? Vai tas, jūsuprāt, būtu bijis pareizāk? Tad ko jūs šodien varat pārnest tiem vīriem, kas toreiz vācu karaspēka rindās cīnījās un krita Austrumu frontē? Ko jūs šodien varat pārnest tiem, kuri ar savu varonību kara beigās Kurzemi padarīja par neieņemamu cietoksni, ļaujot tūkstošiem latviešu izceļot uz Rietumiem, projām no verdzības komunistu režīmā? Vai viņi kaut ko darīja nepareizi?

Jā, viņi nerīkoja diskusijas par toleranci, minoritāšu tiesībām un demokrātiju. Viņi nemeklēja starp diviem ļaunumiem to mazāko, to «labāko» ļaunumu. Viņi vienkārši cīnījās uz dzīvību un nāvi pret daudzskaitlīgu pārspēku. Un palika neuzvarēti. Viņi nolika ieročus tikai pakļaujoties vācu virspavēlniecības pavēlei par kapitulāciju. Un arī ne visi. Cik no mums šodien kaut ko tādu spētu paveikt?

Ne jau rūpējoties par vēsturisko patiesību šodien pret leģionāriem tiek izteikti visbezjēdzīgākie apvainojumi un kultivētas visabsurdākās aizdomas. Tos, kuri visiem iespējamiem vārdiem lamā leģionārus, vēsturiskā patiesība neinteresē. Latviešu leģionāru diskreditēšana un apmelošana pieder pie latviešu tautas audzināšanas, jeb, pareizāk sakot, pāraudzināšanas kampaņas, kas ir uzsākta jau padomju laikā un ar jaunu sparū turpinās kopš Latvijas formālās neatkarības atgūšanas brīža. Tiem, kas grib būt saimnieki mūsu zemē ir vajadzīgs **tikai tāds latvietis**, kurš netic saviem spēkiem, apšaubā savas nacionālās piederības, savas Tēvzemes nozīmi un netur cieņā savas tautas vēsturi un varoņus.

Jebkuru dzīvnieku pie nebrīves pieradina pakāpeniski. Arī darba lopu pie iejūga pieradina pakāpeniski. Tikai pēc tam, kad viņš ir pieradināts iet iejūgā var krāmēt pilnu vezumu un, uzšaujot ar pātagu, likt lopiņam to vilkt.

Nē, vēl jau mums 16. martu neaizliedz. Acīm redzot, līdz klajam aizliegumam mēs vēl «neesam izauguši». Pagaidām mums vēl tikai iesaka to darīt klusi, nemanāmi, vislabāk mājas kārtībā. Bet, ja kāds tomēr vēlas nolikt ziedus pie Brīvības pieminekļa, tad to iesaka darīt neuzkrītoši pa vienam vai nelielās grupiņās. Pagaidām mūs vēl tikai audzina, pieradina, pārbauda. Ar demagoģiju, draudiem, ar svītrainos paltrakos ģērbtu provokatoru karnevāliem, ar aktīvāko gājiena dalībnieku īslaicīgu aizturēšanu. Un katrs 16. marts mums - latviešiem ir kļuvis par tādu kā eksāmenu, kur mūs ar interesi vēro svešas, ļaunas acis. Un pēc tam notikušo rūpīgi analizē - cik tālu paklausībā, padevībā, lētticībā un vienaldzībā mūs ir izdevies izaudzināt. Kādu nastu un cik drīz mums varēs uzkraut.

Baltā cilvēka pašnāvība

2005.gada oktobris

Visiem zināms, ka Latvijā jaundzimušo skaits ievērojami atpaliek no mirušo skaita. Tātad notiek iedzīvotāju izmiršana. Kopumā rēķinot, katru gadu uz viņsauli pārceļas nelielas Latvijas pilsētas iedzīvotāji. Nešaubos, ka tīri matemātiski varētu aprēķināt, pēc cik gadiem uz veļu valstību būs pārcēlies pēdējais Latvijas iedzīvotājs. Tomēr dabā tā nenotiek. Dabā vieta nemēdz palikt tukša. Sevišķi vēl tagad, kad esam iestājušies Eiropas Savienībā.

Un tomēr, vai vieta šeit paliktu tukša no cilvēkiem arī tad, ja Latviju ar nepārvaramu mūri atdalītu no visas pārējās pasaules? Protams, ne! Uzdrošinos apgalvot, ka šis izmiršanas process itin drīz apstātos un sāktos normāls iedzīvotāju skaita pieaugums. Kāpēc es tā domāju? Tāpēc, ka cilvēces vēsturē vēl līdz šim nav zināms neviens gadījums, kad kāda tauta bez ārēju faktoru iedarbības, dzīvojot savā zemē, vienkārši izmirtu. No slinkuma, no nevēlēšanās radīt bērnus, no homoseksuālisma, no izlaidīgas dzīves, alkoholisma vai narkomānijas. Ja arī kādai nelielai tautas daļai savu netikumu dēļ nav pēcnācēju, tad nekad šādu pašiznīcināšanās praksi nav piekopusi tauta kopumā. Katra ģimene vai dzimta, kas kaut kādu individuālu īpatnību vai kaitīgu novirzi dēļ neatstāj pēcnācējus, atbrīvojot dzīves telpu, dod papildu iespējas tiem, kam ar reproduktīvo funkciju viss kārtībā. Tā ir sava veida dabīgā izlase, kas vērsta uz tautas bioloģisko turpinājumu.

Savukārt, ja kādā ierobežotā teritorijā (valstī) dzīvojošo skaits kļūst pārmērīgi liels un sāk trūkt normālai dzīvei nepieciešamo resursu, tad valsts mērogā nākas domāt par mākslīgu dzimstības ierobežošanu vai arī ļaut, lai šo regulējošo funkciju paveic nabadzība un nabadzības apstākļos pieaugusī cilvēku mirstība. Vienādi vai otrādi, bet šī problēma atrisinās un dzīve turpinās. Iekšēji sevī noslēgtā valstī nevar rasties tādas demogrāfiskas, ekonomiskas vai politiskas krīzes, ar ko šīs valsts pilsoņi paši nespētu tikt galā. Jebkura tauta ir spējīga pārvarēt radušās grūtības un, tās pārvarot, augt savā attīstībā, labklājībā un inteliģencē. Tāda pēc savas būtības cauri gadsimtiem kopumā ir bijusi arī visas cilvēces attīstības gaita šajā, sevī noslēgtajā sistēmā, ko sauc par zemeslodi.

Jā, protams, pilnīgi sevī noslēgtas valstis un tautas mūsdienās vairs nav sastopamas. Visas pasaules valstis, neskatoties uz nospraustajām robežām, savstarpēji saista dažādas politiskas un ekonomiskas intereses, dažādi sadarbības un kopdarbības līgumi, dažādi starpvalstu attiecības regulējoši likumi. Un nekāds ļaunums no tā neceļas. Ja vien šī savstarpējā saistība nerasniedz tādas apmērus, kas apdraud atsevišķu valstu pašnoteikšanās tiesības un valstiskumu. Ja viena valsts vai kāda mākslīgi dibināta valstu savienība pēc saviem ieskatiem sāk regulēt iekšējos procesus kādā citā valstī, ne pie kā laba tas nenoved. Sevišķi smagas sekas var rasties tad, ja kopdarbības vai kopēju ideju vārdā starp dažādu attīstības līmeni sasniegušām valstīm tiek likvidētas pastāvošās robežas, sapludinot šīs valstis vienotā impērijā vai savienībā. Šajā gadījumā valstu dabīgā attīstība tiek pilnībā pārtraukta un sabiedrībā sākas dažādi negatīvi procesi. Atcerēsimies kaut vai to, kas notika komunisma idejas vārdā veidotajā Padomju savienībā. Miljoniem krievu pameta savus ciemus un devās uz tā saucamajām «savienotajām republikām» labākas dzīves meklējumos. Vai šie cilvēki bija lieki savai Krievzemei? Protams, ne! Vai viņi bija vajadzīgi «savienotajām republikām»? Arī ne! Taču padomju impērijas kosmopolītiskā valdība

tā vietā, lai stimulētu un izmantotu šo cilvēku radošo potenciālu uz vietas, atbalstīja migrāciju. Rezultātā Krievijas vidiene pildījās ar pamestām vai daļēji pamestām sādžām, bet «savienotajās republikās» migrantu lielā pieplūduma dēļ tika pilnībā deformēta un sagrauta vietējā ekonomika un sadzīves kultūra.

Un kas notiek pēc kosmopolītisma un globālisma receptes veidotajā Eiropas Savienībā? Par spīti «nedemokrātiskajiem», migrāciju ierobežojošajiem pasākumiem uz Angliju un Īriju vien no Latvijas uz dzīvi un darbu izbraukuši jau vairāk nekā 21 000 cilvēku. Vai šie cilvēki Latvijai ir lieki? Vai angļi un īri paši nespēj un nemāk būt par santehniķiem, elektriķiem, būvstrādniekiem vai sēņu un ogu lasītājiem? Ja mēs uz šo lietu paraugāmies tiešām globāli, jāatzīst, ka tā ir pilnīgi neracionāla neļēdīgība, no kuras rodas dubults ļaunums. No vienas puses – naudas dēļ uz zemas kvalifikācijas darbiem svešā valstī pārceļas cilvēki, kas, savā valstī dzīvojot un strādājot, spētu dot sabiedrībai daudz lielāku labumu. No otras puses – migrantu pieplūduma dēļ tiek kropļots attiecīgās valsts vietējais darba tirgus, negatīvi ietekmēta sociālās nodrošināšanas sfēra un tradicionālais dzīvesveids, kā arī traucēta visa attiecīgās pamattautas normāla attīstība kopumā.

Pasaules valstu robežas, tās nav tikai kaut kādas abstraktas līnijas ģeogrāfiskajā kartē, ko izdzēšot iegūsim brīnišķīgu pasauli bez robežām. Robežu funkcijas tālu pārsniedz ģeogrāfijas jomu. Visbiežāk robežas tiek pieminētas tad, ja runājam par valsts aizsardzību no ārēja apdraudējuma. Taču ne mazāk svarīga robeža ir kā ierobežojošs faktors, kā barjera, kas atdala vienu valsti no otras un aprūtina vai ierobežo attiecīgās valsts iedzīvotāju izklišanu plašajā pasaulē. Var jau teikt, ka šādi ierobežojumi ir lieki, traucējoši un pilnīgi nevajadzīgi, kā to mums visu laiku cenšas iegalvot kosmopolīti. Bet, pirms viņiem piekristam un sākam jūsmot par plašajām iespējām un brīvībām, ko robežu nojaukšana dos tirdzniecības un sadzīves jomā, nekaitētu padomāt, kā robežas ar savu pastāvēšanu ietekmē katras valsts iekšējo attīstību un kas robežu nojaukšanas gadījumā šajā attīstībā varētu mainīties.

Jebkurā valstī, kur stingri nospraustas robežas pilda savu uzdevumu, valsts pilsoņi, veidojot savu labklājību, var rēķināties tikai ar savas valsts iekšējām iespējām un resursiem. Ja arī notiek kaut kāda ārēja tirdzniecība, tad, lai kaut ko varētu dabūt no ārienes, kaut kas līdzvērtīgi ir arī uz ārieni jāeksportē. Jebkura ekonomiska, politiska vai saimnieciska krīze šādā valstī ir izaicinājums tieši šīs valsts pilsoņu intelektuālajam un ekonomiskajam potenciālam. Un šis potenciāls krīzes brīžos tiek aktivizēts. Tiek veikti nepieciešamie pārkārtojumi vai uzlabojumi kādā jomā, un krīze ir pārvarēta. Šādi, pārvarot grūtības un veicot nepieciešamos pārkārtojumus attiecīgajās jomās, valsts sabiedrība attīstās.

Turpretim valstīs, kur robežas nepilda savu uzdevumu vai arī tās ir pilnīgi likvidētas, valsts iedzīvotāji, nonākot kādu grūti pārvaramu problēmu priekšā, labākas dzīves meklējumos vienkārši atstāj savu valsti. Viņiem ir iespēja izdarīt izvēli, un viņi izvēlas vieglāko ceļu. Un vieglāk taču ir aizbēgt no valstī valdošās nabadzības vai beztiesības nekā cīnīties pret to un censties šeit kaut ko pārveidot. Tā rodas tie politisko un ekonomisko bēgļu miljoni, kas, pametuši savas valstis, šodien kļūst pa pasauli.

No attīstības viedokļa ļoti svarīga ir ar valsts robežu noteiktā zināmas zemeslodes resursu daļas piesaiste attiecīgās valsts iedzīvotājiem, respektīvi, tautai. Savā labklājības nodrošināšanā un skaitliskajā izaugsmē katras valsts iedzīvotājiem nākas

piemēroties valsts resursu iespējām. Turpretim, likvidējot robežas, vienas valsts iedzīvotājiem rodas iespējas, izmantojot citā valstī esošo labklājību un sociālās garantijas, dzīvot uz šai valstij piederošo resursu rēķina. Faktiski tiek radīta situācija, kad tauta ar lielāku dzimstību var netraucēti ieplūst citu tautu apdzīvotajās teritorijās un demokrātiskā veidā sagrābt sev šo pamattautu izdzīvošanai nepieciešamos resursus un dzīves telpu. Līdz ar to tiek traucētas normālas šo pamattautu attīstības iespējas un tās, nespējot dzimstībā sacensties ar ienācējiem, pakāpeniski iznīkst. Tāpēc Latvijas gadījumā it īpaši visas runas par integrāciju un asimilāciju ir tikai tukša skaņa. Spēlējot pēc demokrātijas principiem un strikti ievērojot cilvēktiesības, vienmēr uzvarēs sadzīviski agresīvākā iedzīvotāju daļa. Un parasti tādi ir ienācēji. Lai cik arī bagāta nebūtu kāda pamattauta, ļaujot savā zemē ieplūst viesstrādnieku pūļiem, tā izjauc dabīgo līdzsvaru sabiedrībā un bruģē ceļu uz savu iznīcību. Kas tad ir dabīgais līdzsvars sabiedrībā? Ne jau visi kādas tautas pārstāvji vai kādas valsts iedzīvotāji var būt zinātnieki, mākslinieki, augsti kvalificēti inženieri, valstsvīri. Katrā tautā ir arī savi «melnā» darba darītāji. Un tas ir dabīgi un pareizi. Taču, ja kādā valstī pamattautas materiālais līmenis ir augstāks nekā citās valstīs, rodas kārdinājums par naudu visus netīros un nepatīkamos darbus uzkraut iebraukušajiem viesstrādniekiem. Tā uz iebraukušā darbaspēka rēķina par kungiem kļūst arī tie, kam savas zemās kvalifikācijas un izglītības dēļ tādiem nevajadzētu būt. Un svešie jau iesākumā neprasa neko daudz. Pieticīgu algu, pieticīgu mitekli un iztiku. Bet viņu kļūst arvien vairāk un vairāk. Arvien agresīvāk savu klātbūtni un vajadzības piesaka sveša kultūra, sveša mentalitāte. Jo arī viņi taču ir cilvēki un arī viņiem ir cilvēktiesības! Bet Rietumu pasaulē, kā mēs zinām, valda demokrātija, kas pēc savas būtības ir vairākuma vara. Cik ilgi bagātā pamattauta, nepārkāpjot demokrātijas normas, šādi spēs saglabāt savu vairākumu? Tieši tādēļ tik svarīgas ir valstu robežas, kas liek katras valsts iedzīvotājiem pašiem tikt galā ar saviem «melnajiem» un «baltajiem» darbiem un savām problēmām.

Jau šur tur atskan piesardzīgas runas par to, ka austrumu tautas mūs uzvarēšot nevis ar bruņotu spēku, bet gan ar savu dzimstību. Notiek asas debates, vai Turcijai atvērt ceļu uz Eiropas Savienību vai ne. Skan bažas par islama reliģijas piekritēju lielā skaita ieplūšanu Eiropas Savienības valstīs. Bet, no otras puses, atteikt Turcijai uzņemšanu ES, nozīmētu atkāpties no Rietumu pasaulei tik dārgajiem demokrātijas un globalizācijas principiem.

Ja kaut nedaudz paanalizē pasaules demogrāfisko situāciju, tad tiešām liekas, ka baltais cilvēks tik ļoti aizrāvis ar savu biznesu, ka pats vairs nezina, ko savā pasaules globalizēšanas kārē dara. Ir jau vilinoši, atverot robežas, atvieglot starptautiskajam kapitālam tautu paverdzināšanu, lai greznībā un pārticībā valdītu pār pasauli. Taču nevar neņemt vērā, ka blakus rietumvalstīm, savās robežās iespiestas, dzīvo daudzu miljonu un arī viena miljardu tauta, kas šobrīd mākslīgi ierobežo dzimstību un to vien tikai gaida, lai iegūtu sev jaunu dzīves telpu. Pasaules globalizācija – tie nav iznīcības draudi tikai salīdzinoši mazām tautām kā latvieši, lietuvieši vai igauņi. Pasaules globalizācija var kļūt neatgriezeniski liktenīga visai baltajai rasei, ja tā, sekojot starptautiskā kapitāla diktātam, brīvi atvērs savas robežas un dzīves telpu visām Āzijas un Āfrikas tautām.

Ir tikai viens ceļš, kā to novērst. Robežas starp valstīm ir nevis jānoārda, bet gan jānostiprina. Un tas nebūt nenozīmē savstarpēju izolāciju un atsvešināšanos. Vienkārši valstu savstarpējām attiecībām jāmainās savā kvalitātē. Ir jāattīsta starpvalstu tūrisms un kultūras apmaiņa, nevis bezjēdzīgā iedzīvotāju

migrācija pasaulē. Ir jāattīsta starpvalstu sadarbība zinātnes un tehnikas jomā, dažādu cilvēcei draudīgu globālu katastrofu, epidēmiju novēršanā, nevis centieni ar ekonomiskiem, politiskiem un militāriem līdzekļiem no ārpuses regulēt valstu iekšējos procesus. Ir jāattīsta no valstisku interešu viedokļa kontrolēta starpvalstu tirdzniecība, nevis privātā kapitāla neierobežotās spekulācijas pasaules tirgū, kas, savtīgu interešu dēļ tiecoties pēc peļņas, cilvēcei kopumā rada neaptveramus zaudējumus. Plaša patēriņa preču ražošanai katrā valstī ir jāpakļaujas šīs valsts iedzīvotāju interesēm, nevis starptautiskā kapitāla diktātam, kas lētāka darbaspēka meklējumos atsevišķas valstis pārvērš par savām kolonijām. Bet tam, kāda valsts pārvaldes forma, kāda politiska un ekonomiska sistēma valda vienā vai otrā valstī, ir jābūt tikai un vienīgi šīs valsts iekšējai lietai. Laiks un katras valsts sabiedrība pati, ejot savas dabīgās attīstības ceļu, visu noliks savā vietā.

Diemžēl, tiem, kuru rokās ir vara un nauda, bet galvās plāni par pasaules kundzību, šīs ābece patiesības ir pilnīgi nesaprotamas.

Demokrātija pāri visam

2004.gada jūnijs

Katrai pasaulē sastaptai dzīvai būtnei, priekšmetam vai parādībai cilvēks ir devis savu nosaukumu. Arī tos priekšmetus, ko cilvēks pats izgatavo, viņš nosauc vārdos. Visi šie vārdi veido mūsu valodas pamatu. Taču cilvēks ir ne tikai radoša, bet arī sapņojoša personība. Bieži vien viņš savā iztēlē izdomā un vārdos nosauc arī kaut ko tādu, kas reāli nepastāv.

Nav nekas slikts, ja šiem sapņu tēliem piešķirtie nosaukumi paliek cilvēku sapņos vai nepārkāpj fantastisko romānu, pasaku un filmu robežas. Taču **nevajadzētu šos nereālos tēlus jaukt ar īstenību un runāt par tiem tā, it kā kaut kas no tā visa jau dabā eksistētu vai vismaz tuvākajā laikā būtu iespējams to radīt.** Protams, ja kāds uzņēmīgs vīrelis kaimiņam stāsta, ka viņš no darba brīvajā laikā savā malkas šķūnītī būvē laika mašīnu, kaut patiesībā viņš tur tecina pašbrūvēto, nekāds īpašais ļaunums no tā nerodas. Sliktāk ir, ja kaut kādi krāpnieku izdomājumi pārtop projektos kuriem valsts piešķir finansējumu. Bet pavisam bēdīgi ir, ja kļūdas vai apzinātas maldināšanas rezultātā nereālu ideju un projektu īstenošanā iesaistīta veselas tautas un valstis.

Nesen mēs dzīvojām padomju impērijā, kas nodarbojās ar komunisma celtniecību. Neviens gan nebija vaigā skatījis šo «bezšķiru sabiedrisko iekārtu», bet gandrīz visi zināja kādai tai jābūt un gandrīz visi bija pārliecināti, ka komunisma pirmā fāze – sociālisms jau ir uzcelts pilnīgi un galīgi. Bet kas tad īsti bija komunisms? Komunisms bija nereāls, dabā un sabiedrībā neesošs cilvēka iztēles radīts jēdziens. Komunisms bija tikai vārds – tukšs cilvēka valodas skaņu sakopojums, kuru apaudzējot ar citiem, tikpat tukšiem un izdomātiem vārdiem, tika radīta vesela komunisma ideoloģija. Šīs ideoloģijas vārdā vairāk kā pus gadsimtu plašajā PSRS un pasaulē tika bagātīgi lietotas asinis un sviedri lai īstenotu neīstenojamo. **Tikai brīdī, kad padomju impērija pārkārtojās, komunisma idejām ticīgo vairākums, pēkšņi ieraudzīja, ka visu šo laiku ir cēlušies nevis gaišo komunisma ēku, bet gan melno un drūmo totalitārā režīma ļaunuma impēriju.**

Šodien komunisms un tā lozungi pieder pagātnei. Taču nevar teikt, ka pagātnei piederētu mēģinājumi ar izdomātu vārdu un jēdzienu palīdzību muļķot gan atsevišķus cilvēkus, gan veselas tautas. Dienas kārtībā goda vietu ir ieņēmis cits izdomāts vārds – demokrātija. Un atkal neviens šo demokrātiju tīrā veidā vaigā nav skatījis, bet gandrīz visi zina kādai tai jābūt un gandrīz visi zina, ka demokrātija jau ir uzvarējusi atsevišķās valstīs, bet citās pilnā sparā notiek demokratizācijas procesi. Un atkal pārliecinošs ļaužu vairākums tic, ka demokrātijai gan piemīt atsevišķi trūkumi, bet nekas labāks pasaulē vēl nav izdomāts. Viņi tic, ka demokrātija ir tautvaldība, vairākuma vara, kas dod iespējas katram indivīdam uz aktīvu līdzdalību sabiedrības dzīvē un politiskajās norisēs. Un atkal mēs esam gatavi cīņai. Šoreiz par demokrātijas uzvaru pasaulē. Un atkal mēs esam gatavi ziedot un ziedoties, šoreiz demokrātijas vārdā.

Bet kur tad pasaulē ir tā uz demokrātijas pamatiem un pēc demokrātijas principiem būvētā sabiedrība? Jā, kaut kas, tāpat kā komunisma laikos, arī šodien tiek būvēts. Mēs, ziedojot savas valsts suverenitāti un neatkarību, esam demokrātiski nobalsojuši par iestāšanos Eiropas savienībā. Mēs atkal esam kļuvuši par ķieģelīti

kādā celtņē. Un mums, tāpat kā toreiz, apgalvo, ka šī celtne ir pati gaišākā, pati progresīvākā, pati daudzsološākā, kādu vien mūsdienās iespējams uzcelt. Un nepārtraukti kā lielākais svētums visā šajā procesā tiek piesaukta demokrātija un runāts demokrātijas vārdā.

Bet kur mēs redzam tās īstās demokrātijas uzvaru pasaulē? Irākā? Afganistānā? Čečenijā? Amerikā? Eiropas Savienībā? Ja mēs ticam ka demokrātija pēc savas būtības ir tautvaldība, kas dod iespēju attiecīgās valsts pilsoņiem, brīvi paužot savus uzskatus, ietekmēt savas valsts politiku, mums nāksies noticēt, ka, piemēram, tādā demokrātiskā valstī kā Amerika dzīvo ļoti agresīva, asinskāra tauta, kas to tik vien vēlas kā likt saviem karavīriem cīnīties un mirt svešās, tālās zemēs kaut kur zemeslodes otrā pusē. Un tad mums jātic ka arī tādā senas demokrātijas valstī kā Anglija, lielākā iedzīvotāju daļa ir tik pat ļauni, jo sadistiskā priekā piekrīt Amerikas agresijai un sūta savus karavīrus atbalstīt šīs asiņainās orgijas. Taču plašās protesta demonstrācijas abās šajās valstīs pret karu Irākā gan liecināja par ko pavisam citu. **Tautas nevēlās karu ne demokrātijas, ne komunisma, ne vēl kādu tamlīdzīgu mākslīgu ideju vārdā. Karš notiek tādēļ, ka tautas vairākuma gribu, pieņemot lēmumus, vienkārši ignorē. Tas liecina, ka patiesībā nekādas «patiesās demokrātijas» šajās "demokrātiskajās valstīs" nav.** Tāpat kā savulaik īstā un teorētiski pareizā komunisma nebija Padomju savienībā.

Bet, vai īsta demokrātija vispār ir iespējama? «Protams, ka ir iespējama!» – demokrāti jums atbildēs tik pat pārliecinoši, kā savulaik par komunisma iespējamību runāja komunisti. Uz papīra jau visas teorijas iznāk skaistas un pareizas. Taču nekaitē nolikt šīs papīra teorijas malā un padomāt par to, kas reāli slēpjas kaut vai tās pašas plaši izdaudzīnātās demokrātijas aizsegā. Vai vairākuma balsojums par kādu jautājumu var būt garantija taisnīgam šī jautājuma atrisinājumam? «Protams nē!» – atbild demokrātijas kritiķi. Ja taisnības nav 49%, tad tās var nebūt arī 51%. Vai kāda jautājuma demokrātiska apspriešana būtiski palielina pareizas atbildes atrašanās iespēju uz šo jautājumu? «Protams nē!» – atbild demokrātijas kritiķi. Pareizo atbildi dod zināšanas. **Lai cik ilgi demokrātiski nediskutētu simts muļķi, no viņiem nekad neiznāks viens gudrais.**

Vai šodien demokrātiski Saeimā ievēlētos politiķus var uzskatīt par tautas pārstāvjiem? Protams, nē. Pirmkārt un galvenokārt viņi ir savu partiju pārstāvji, kas jau automātiski ir pakļauti savu partiju politiskajām tradīcijām, finansiālajai atkarībai no naudas devējiem un partijas disciplīnai. Partijas radīja iespēju šiem cilvēkiem nonākt pie varas un partijas šiem cilvēkiem tad arī uzliek pildīt pienākumus. Savukārt, partiju pastāvēšanu nodrošina nauda. Bet naudu tāpat vien bez iemesla neviens nedod. Katrs praktisks cilvēks saprot, ka naudai ir zināma vērtība, kas var kļūt vēl lielāka, ja to īstajā laikā novieto īstajā vietā. Ar šādu mērķi tad notiek arī partiju «sponsorēšana». Turīgs cilvēks labprāt ziedos savu naudu kādai partijai tikai tad, ja šai partijai nākot pie varas iespējams sagaidīt valdības lēmumus par labu tieši viņa «biznesa spēles noteikumiem», šī partija lobēs viņa intereses valdībā, kalpos par «politisko jumtu», veidos pareizu politiku kādā konkrētā viņu interesējošā jautājumā, vai vismaz uzturēs šī cilvēka biznesam vajadzīgo politisko kursu. Savukārt, partijām iekļūstot valdībā, šī nauda ir jāatstrādā. Tādēļ visās tā sauktajās demokrātiskajās valstīs saikne starp ekonomisko un politisko varu ir vairāk nekā cieša. Biznesa sfēra uztur politisko varu, savukārt politiskā vara nodrošina biznesa «aizmuguri». Ar tautas interesēm un vajadzībām, par kuru īstenošanu runā «teorētiskā demokrātija» tam visam ir gaužām maz kopēja. **Politiskā konkurence uz demokrātijas pamatiem ir cīņa par vēlētajū**

balsīm. Un šajā cīņā galvenās nav ne idejas, ne labā griba. Šeit kā galvenais panākumus nodrošinošais instruments ir modernā reklāmas tehnika, kas prasa lielu naudu. Jo lielāka nauda, jo krāšņāk, iespaidīgāk un sekmīgāk darbojas reklāma kā vēlētāju balsu piesaistītājs. Jo lielāka nauda, jo pievilcīgāku pasaku tēlu vēlētāju acīs no deputātu kandidātiem un butaforiskajām partiju priekšvēlēšanu programmām spēj uzburt reklāma. Un otrādi – pat visvērtīgāko un sabiedrībai vajadzīgāko politisko kursu var bezcerīgi pazudināt attiecīgās partijas naudas trūkums šajā konkurences cīņā.

Bieži mēs dzirdam, ka tā tas notiekot tikai t.s. postsociālisma valstīs, kur īstā demokrātija vēl nav iestājusies. Ir pat izgudroti tādi termini kā «postsociālistiskā demokrātija», «mazliet demokrātija», «vadāmā demokrātija» u.t.t. Tas ir saprotami. Tāpat, lai attaisnotu komunisma vārdā pastrādāto aplamību neatbilstību komunisma idejai, savulaik bija jāizgudro sociālisma kā pirmās, nepilnvērtīgākās komunisma fāzes jeb pārejas perioda jēdziens. Un tas labi nostrādāja. Diemžēl, jaunu terminu izgudrošana nemaina lietu būtību. **Demokrātiskās rietumvalstis no mazāk demokrātiskajām bijušā sociālisma valstīm atšķiras tikai ar to, ka tur šie slēptie, no demokrātijas teorijas tālu stāvošie procesi ir viltīgāk nomaskēti un tādēļ pirmajā brīdī grūtāk pamanāmi.** Varbūt kādam no mums ļoti gribētos lai pasaulē valda īsta demokrātija, tomēr nevajag vēlamo pieņemt par esošo. Nekādi cienījami vārdi, kuros mēs nosauktu kaut ko maz cienījamu, tāpat kā nekādi godājami apzīmējumi, ko mēs izdomātu priekš kaut kā bezgodīga, nespētu mainīt šo lietu patieso saturu. No tā, ka mēs etiķa esenci nosauksim par saldumu, tā nekļūs saldāka. Tāpēc es aicinu vairāk padomāt par visu notiekošo pasaulē un saukt lietas to īstajos vārdos.

Nelietosim vārdu «demokrātija» tur, kur tās nav! Nesauksim «naudas maisu» diktēto un ar apdullinošu reklāmas palīdzību veidoto vēlēšanu kampaņu rezultātus par demokrātiskām vēlēšanām, izvēli starp diviem ļaunumiem – par demokrātisku izvēli, reformas, kuru rezultātā bagātie kļūst vēl bagātāki un nabagie vēl nabagāki – par demokrātiskām reformām, bet sabiedrību kur bagātie ciniski izmanto nabagos – par demokrātisku sabiedrību. Nesauksim kādas valsts militāru vai ekonomisku okupāciju par demokrātiskiem pārkārtojumiem un valstis kur likumdošana pa īstam aizstāv tikai tos, kuri spēj algot dārgus advokātus – par demokrātiskām valstīm ...

Bet ja kāds apgalvo, ka demokrātija tomēr ir vienīgā taisnīgā, saprātīgā un vislabākā valsts pārvaldes forma un tādēļ pasaulē ir jāveic demokrātiskie pārkārtojumi, tad man jāatgādina ka jau Platons savā laikā ir aicinājis politiķus izvēlēties taisnību un tikumību par savas politikas pamatu, nevis nepārtrauktos kompromisa meklējumus, ar ko nodarbojas tā sauktā demokrātija. «Pareiza ir tā valsts iekārta, kur valda patiesi zinoši valdnieki.»

Nupat nesen ir publicēti pēdējie tā saukto demokrātisko pārkārtojumu rezultāti mūsu valstī. Tikai šī gada pirmajos četros mēnešos vien iedzīvotāju skaits Latvijā samazinājies par 4 800 cilvēkiem. Lauvas tiesu no šī skaitļa kā parasti sastāda mirušie. Tādēļ, **varbūt pareizāk būtu vārdu «demokrātija» atstāt zinātniski fantastiskajiem romāniem, bet politikā runāt par skarbo īstenību, kas valda mūsu reālajā pasaulē?**

Ja kāda glēja tauta pazūd, pasaule kļūst tīrāka

Katram cilvēkam pienāk laiks, kad, atskatoties uz ziedošu cerību un plašu iespēju pilnajiem gadalaikiem savā dzīvē, nākas domāt par sasniegto, paveikto, dzīvē iegūto. Viss apēstais, izdzertais, dzīves ceļos novalkātais, notriektais un dzīves cīņās saplēstais ir pazudis līdzīgi pavasara vēja aiznestam ziedlapiņu mākonim. Kas palicis pāri? Kur ir tā raža, tie augļi? Kur ir viss tas, kā dēļ, mums piedzimstot, Dievs deva acis, lai redzētu, ausis, lai dzirdētu, rokas un kājas, lai darbotos, bet galvu, lai domātu?

Un laimīgi tie, kuri tad var sev teikt – lūk, mana Tēvzeme, mana tauta, mani bērni un mazbērni! Lūk, mana Latvija, kuras uzplaukumā un attīstībā ir arī daļiņa mana darba un dzīves! Ir jauki, ja cilvēks, kurš piedzimis raudot, kad viņam apkārt visi smaida, dzīvi nodzīvo tā, lai savā nāves brīdī varētu smaidīt, bet viņam apkārt visi raudātu.

Taču, ko lai saka sev cilvēks, kurš visu mūžu dzinies pakaļ naudai, slavai vai varai? Ko lai saka sev cilvēks, kura nekaunība šo mērķu sasniegšanā ir bijusi neizsmeļama, uzpūtība neizmērojama un alkatība nebeidzama? Kādu gandarījumu par padarīto mūža nogalē var just tas, kurš, uzspļaujot savai tautai un Tēvzemei, palīdzējis šeit visu izvazāt, iztirgot, nobruģējot ceļu krāpnieku slavas un varonības laiku atnākšanai Latvijā? Kur ir viņa raža un augļi? Bērni un mazbērni savā starpā plēšas ap negodīgi sarausto mantu. Lepno savrupmāju greznajās istabās valda tēlota sirsnība, gaisā lidinās liekulīgi vārdi, māksloti smaidi, divkosība. Un kā gan citādi, ja bērnos un mazbērnos turpina dzīvot vecāku egoistiskie un mantrausīgie ideāli.

Var jau teikt, ka mums šodien pati dzīve kļuvusi tāda, uz brīvā tirgus principiem un materiālā aprēķina balstīta. Var teikt, ka divdesmit pirmajā gadsimtā nevajag domāt šaurajos nacionālisma rāmjos, bet ir jādoma globāli, kosmopolītiski, internacionāli. Var daudz runāt par to, ka sabiedrība attīstās un mēs laika gaitā kļūstam gudrāki, tehniskā ziņā varenāki, iegūstam jaunas atziņas, atbrīvojamies no daudziem maldiem un māņiem. Un pie šiem maldiem un māņiem var pieskaitīt tādas gadu tūkstošos cilvēku sabiedrībai neatņemamas vērtības kā Tēvzeme, tautība, nacionālās piederības apziņa... Bet sevi pašu ar šādu atrunāšanos jau apmānīt nevar. Katram, kas vien grib redzēt, nav noslēpums, ka šajā progresā kaut kas tomēr nav pareizi. Kaut kā nekur nav manāmi tie laimīgo pūļi, kas, sildoties šī progresā saulītē, ar skaļām gavilēm sveiktu katru jauno dienu. Tieši otrādi – nabadzība, noziedzība, amorālisms arvien vairāk piesaka sevi, sagādājot mums nepārtrauktas rūpes, ciešanas, priekšlaicīgu nāvi. Un, ja mēs sākam meklēt vainīgo visām mūsu nedienām un likstām, tad jāatzīst, ka vaina meklējama pašos. Katra morāla vērtība, ko atmetam kā novecojušu un nederīgu, rada mūsu apziņā tukšumu. Bet apziņas mutuļojošā upe nepieļauj tukšumus. Šie tukšumi nekavējoties aizpildās ar citām atziņām. Arī tādām, kas iepriekš likās amorālas, nepieņemamas, pat ļaunas. Un cilvēka rīcība mainās. Pat zinātnes un tehnikas progress te neko nespēj vērst par labu. Jo gudrāki un izglītotāki mēs kļūstam, jo gudrāks un izglītotāks kļūst mūsu iepriekšējo morāles vērtību vietu aizņēmušais amorālisms vai ļaunums. Mēs protam ne tikai izgatavot arvien sarežģītākas atslēgas un signalizācijas sistēmas, bet arī tās atmūķēt un uzlauzt. Jebkuru jaunāko zinātnes un tehnikas sasniegumu mēs ieviešam ne tikai, lai atvieglotu sev dzīvi, bet arī ļoti ātri iemācāmies ar šo jauno tehnoloģiju palīdzību cits citu apkrāpt, izspiegot, pat nogalināt. Ne velti mūsdienu sabiedrībā informāciju vērtē augstāk par naudu. Kāpēc? Tāpēc ka, veikli izmantojot informāciju, var nopelnīt daudz, daudz naudas.

Nereti presē parādās ziņas par gadījumiem, kad pie varas nonākuši cilvēki samaina savai tautai un valstij svarīgas lietas pret ārēji spīdzīgām, tikai sev vien iekārotām un savam pašlabumam noderīgām mantām. Kādēļ? Vienkārši šo ļaunu apziņā nav tādu morālu vērtību kā «tauta» vai «valsts», tālab savas tautas vai valsts liktenis viņiem ir pilnīgi vienaldzīgs. Šiem ļaudīm nav un nevar būt valstiskas domāšanas. Viņi savu

tautu neuztver kā savu turpinājumu. Labākajā gadījumā par sev svarīgu, ārpus savām personīgajām interesēm un vajadzībām tādi cilvēki redz tikai savu pagalmu, savu ģimeni. Pat brāļa vai māsas ģimene tādiem tikai teorētiski skaitās savējie, bet īstenībā ir tāli un nesvarīgi.

Kādreiz cilvēki uzskatīja, ka vispirms jādzīvo Dievam, tad savai tautai, savai ģimenei un tikai tad sev. Mūsdienās šī vērtību skala cilvēka apziņā pilnībā mainīta. Mēs gan vēl joprojām runājam par pienākumiem pret valsti vai tautu, bet tas viss ir tikai runāšanas līmenī. Mūsu galvās no šīm vērtībām tukšo vietu jau aizņēmušas citas atziņas, ko mēs esam iecēlušī vērtību godā. Un kā galvenā šāda atziņa parasti ir atziņa par naudas nozīmīgumu un tām varenajām, neierobežotajām iespējām, ko mūsdienu sabiedrībā sniedz nauda. Mēs esam kļuvuši par «zelta teļa» pielūdzējiem.

Cieši saistīta ar naudas kultu ir arī kosmopolītisma un globālisma filozofija. Nauda taču pēc savas būtības ir internacionāla vērtība, tās kustībai tautu un valstu robežas tikai traucē. Tādēļ kosmopolīti aicina visu tautību un rasu cilvēkus apvienoties, atmetot, pēc viņu domām, novecojušos centienus katram pēc savas tautas vai valsts interesēm. Viņi uzskata, ka savstarpēja konkurence un tirgus attiecības pašas noregulēs visus sabiedrībai svarīgos attīstības un ražošanas procesus pasaulē. Viņuprāt, skrienot pakaļ dolāriem vai eiro, mēs tajā pat laikā vienosimies arī kopēju, visai cilvēcei svarīgu un nozīmīgu mērķu un uzdevumu veikšanai. Līdzīgi kā ēzelis, skrienot pakaļ priekšā piekārtam burkānam, vienlaikus velk arī vezumu. Taču šī sistēma darbojas tikai tad, ja ir ēzelis un ir saimnieks, kas gādā par vezumu. Ja visi ir ēzeļi, kas dzenas pakaļ burkānam, nebūs, kam gādāt par vezumu. Un pasaulē ieviestais naudas kults ar t.s. brīvo tirgu to jau ir pierādījis. Cilvēcei nozīmīgi mērķi un uzdevumi tiek pieminēti tikai priekšvēlēšanu kampaņās, vai arī izmantoti kā arguments atsevišķu savtīgu nolūku īstenošanai. Nauda nevis tuvina un vieno cilvēkus, bet gan sanaido un šķir. Naudas dēļ nepārtraukti izdara dažādus noziegumus. Iespēja iegūt naudu diktē jebkura cilvēka – gan bezpajumnieka, gan valsts prezidenta – rīcību. Nauda mūs visus zināmā mērā ir padarījusi par ēzeļiem. Gandrīz katru interesē, kā nopelnīt vairāk naudas, un gandrīz nevienu neinteresē, kādēļ, ar kādu mērķi, jēgu, sūtību mēs, cilvēki, dzīvojam šai pasaulē. Jebkurš tehnisks izgudrojums vai zinātnisks atklājums pārvērsts par naudas pelnīšanas instrumentu. Kāda gan interese naudas kulta pārņemtai sabiedrībai par jaunatklājumiem, kuros nav naudas pelnīšanas iespējas? Nekādas! Tik pat labi žurkas varētu interesēties par Pitagora teorēmu.

Kopš formālās Latvijas neatkarības atgūšanas brīža latviešu nacionālie spēki valsts politiskajā arēnā ir zaudējuši vienu pozīciju pēc otras. Lai kā mums tas nepatīktu, rodas jautājums – kāpēc? Vai tiešām visas neveiksmes var izskaidrot tikai ar Latvijai naidīgo spēcīgu aģentu šķeltniecisko darbību un masveidīgo, plašsaziņas līdzekļu organizēto smadzeņu skalošanu? Zināmā mērā tā, protams, ir taisnība, taču arī 1918. gadā, kad smagās cīņās ar pārspēku veidojās Latvijas valsts, šeit netrūka mums naidīgu spiegu, provokatoru un aģitatoru. Un tomēr latvieši izcīnīja savu valsti, jo viņu apziņā nacionālā neatkarība bija lielākā, augstākā vērtība.

Mūsdienās daudz runā par labklājību un labklājības līmeni, kā personisko, tā ģimenisko, sabiedrisko, valstisko. Ar to, protams, galvenokārt domāta materiālā labklājība. Šis jēdziens mums kļuvis par tādu kā svētumu, augstāko vērtību. Vienalga, vai mūsu personiskā labklājība ir miljoni bankā, vai sagrabējis auto vecas privātmājas pagalmā, mēs pie tās turamies tik pat kā ar zobiem vai nagiem un trīcam, lai nepazaudētu. Ikviens atsakās riskēt ar šo savu labklājību kādu citu ideju vai vērtību dēļ. Jā, mēs atzīstam, ka vajag savu valsti, vajag latvietim kļūt par saimnieku savā zemē, mēs labprāt gribētu Latvijā deokupācijas un dekolonizācijas procesu, bet, atšķirībā no Latvijas brīvības cīnītājiem, šai savā gribēšanā mēs tomēr atsakāmies riskēt ar personisko labklājību vai pat dzīvību.

Kādēļ liela daļa latviešu inteliģences vispār distancējas no dalības nacionāli patriotiskajās organizācijās? Ļoti vienkārši – tas apdraud viņu personisko labklājību. Nevienam nav noslēpums, ka mūsu valsts ekonomikas lielākā daļa atrodas svešautiešu rokās. (Paskaitiet kaut vai, cik no daudzajiem veikaliem Rīgā uz Brīvības ielas pieder latviešiem!) Atklāti paužot nacionālus uzskatus, cīnoties par latviskuma saglabāšanu, pastāv lielas iespējas zaudēt labi atalgotu amatu vai turpmākas karjeras iespējas gan privātu uzņēmumos, gan valsts struktūrās. Un arī tā inteliģences daļa, kas piedalās visa notiekošā slavināšanā un tam attaisnojošu iemeslu piemeklēšanā, nav akla, lai nespētu saskatīt neįēdzības, kas patiesībā notiek. Taču par savu «priekšnesumu» viņi saņem atalgojumu, no tā ir atkarīga viņu labklājība. Un kas gan tad ir kaut kāda tauta vai valsts, salīdzinājumā ar, viņuprāt, augstāko svētumu – personisko labklājību!

Ar nelieliem izņēmumiem savas korekcijas šis labklājības faktors ievieš arī to cilvēku darbībā, kas ir nacionāli patriotiskajās organizācijās. Vairumā gadījumu katrs teorētiski saprot, ka kaut kas ir jā dara, lai mēs kā tauta neietu bojā un varētu dzīvot latviskā Latvijā kā savas zemes saimnieki un paši savu likumu lēmēji. Taču mums nav pieņemami, ja šī «kaut kā» darīšana sāk apdraudēt mūsu labklājību vai pat dzīvību. Tādēļ, lai vismaz daļēji attaisnotos savas sirdsapziņas un līdzcilvēku priekšā, mēs visbiežāk nevis cīnāmies, bet gan cenšamies rādīt, ka cīnāmies par latvisku Latviju. Un tam labi kalpo kaut vai sava vārda iedabūšana kādā nacionāli patriotiskas organizācijas biedru sarakstā. Vēl labāk izskatās, ja izdodas iekļūt organizācijā vadošā amatā. Tad var uzstāties ar daiļrunīgiem aicinājumiem, paziņojumiem, nosodījumiem. Var sākt bezgalīgus strīdus ar tādiem pašiem «cīnītājiem» no līdzīgām organizācijām par būtībā mazsvarīgiem nacionālās atmodas teorijas un taktikas jautājumiem. Var kritizēt tos, kas kaut ko mēģina darīt un apšaubīt viņu paveiktā lietderību. Taču diemžēl visa šī darbība notiek nevis ar mērķi ziedot sevi, bet gan – dabūt sev. Ja ne ko citu, tad vismaz kaut nelielu apmierinājumu savai pašapziņai un pašlepnūmam. Lieki piebilst, ka, šādi «cīnoties», vē rā ņemama apvienošanās kopēja mērķa sasniegšanai nevar notikt. Un Latvijā valdošos un vadošos tas itin labi apmierina. Arī viņi paši ļoti daļi prot runāt. Šādu runāšanas līmeņa cīkstēšanos viņi sauc par plurālismu un apgalvo, ka tā esot demokrātijas iezīme. Tā nu mēs visi jauki parunājamies un tad, tāpat kā bijušajos sociālisma laikos, dodamies katrs uz savām mājām, lai tur koptu savu personisko piemājas labklājības dārziņu. Un nav neviena pazīstama cilvēka, kas no austrumiem vai rietumiem atnāktu uz Latviju un veiktu šeit deokupāciju vai dekolonizāciju! Bet mums taču tik ļoti nepatīk šī civilokupantu un viņu pēcteču bezkaunība un uzkundzēšanās tieksmes! Mēs redzam, kā ar katru dienu Latvija kļūst nelatviskāka. Varbūt cerēsim, ka viņi paši ar laiku sapratīs šo mūsu nepatiku un dosies projām uz turieni, no kurienes nākuši?

Viņi to nesaprot un nesapratīs. Jo dzīves norisēs kā vienīgā galvenā ir darbība, nevis emocijas. Emocijas, tā ir vētra, kas plosa tikai un vienīgi mūsu iekšieni, neskarot pasauli ap mums. Mēs varam, nekustīgi sēžot priekšā savam pāri darītājam vai pazemotājam, ļaut savām emocijām saplosīt sevi no iekšienes un nogāzties zemē ar insultu vai infarktu. Bet viņš par to tikai priecāsies. Reāli pasauli, kurā dzīvojam, ietekmēt un mainīt var tikai mūsu rīcība. Bet, ja mūsu rīcība ir saskaņota tikai ar kalpošanu naudai kā augstākajam mērķim, tad rezultātā mēs arī saņemam pasauli, kur visi un viss pakļauts naudas kultam. Kur attiecības starp līdzcilvēkiem veidojas tikai pēc noderīguma un izdevīguma principa. Visi pelna naudu, lai varētu dzīvot, un visi dzīvo, lai pelnītu naudu. Cik maksā tavs kaimiņš? Cik maksā mīlestība, draudzība, dzimtene? Visus un visu šeit var nopirkt, atšķirība ir tikai cenā. Vienus cilvēkus šai pasaulē sauc par blēžiem, noziedzniekiem un liek cietumā, bet citus tur cieņā, godā un ceļ amatos. Taču bieži vien šo nosodīto un godā celto ļaužu darbi pēc galarezultāta ne ar ko neatšķiras. Piemēram, kāda starpība, vai gada laikā 10% no maniem naudas ietaupījumiem

nozog cietumā liekama zagļu banda vai godājamo valstsvīru darbības (vai bezdarbības) dēļ valstī gada laikā par desmit procentiem pieaugusi inflācija? Starpības nav nekādas, jo mani zaudējumi abos gadījumos ir vienādi. Kāda starpība, vai gadā vairākus tūkstošus manu tautiešu, līdzīgi kā tas notiek ar civiliedzīvotājiem Čečenijā, uzspri dzina ar bumbām un nošauj, vai godājamā valdība valstī vienkārši rada tādus apstākļus pamatnācijai, ka mēs paši izmirstam? Nekādas! Abos gadījumos tautu iznīcina.

Šai naudas kulta pārņemtajā pasaulē vara nesaistās ar atbildību līdzcilvēku priekšā, bet gan ar privilēģijām. Jo lielāka vara, jo lielākas privilēģijas. Vara, tāpat kā slava, ir kaut kas tāds, kur naudas kulta pārņemti cilvēki meklē sev gandarījumu un baudu. Bet cik ilgi dzīvo šie rēgi, ko sauc par «varu» un «slavu»? Paiet gadi, un Dieva noliktā vecuma nevarība, pārņemot pasaules varenos, rāda mums varas iluzoriskumu. Vai tikai varas dēļ bija vērts dzīvot? Kā katrs nākošais vilnis, kas jūras krastā pārklāj un dzēš iepriekšējā pēdas smiltīs, tā katra jauna slavenība aizsedz un dzēš iepriekšējos ar slavu un varu apvītos personību tēlus cilvēku prātos. Ja slava vai vara ir bijis tikai pašmērķis, pāri nepaliek nekas.

Cilvēces vēsturē varoņi miruši ne jau tādēļ, lai panāktu savu vārdu iekalšanu slavas granītā vai ierakstīšanu skolu mācību grāmatās. Varoņi ziedo savas dzīvības idejas vārdā un idejas labā. Viņi aizsargā tās vērtības, ko uzskata augstākas un svarīgākas par atsevišķa cilvēka dzīvību vai labklājību. Un, nepieciešamības gadījumā, viņi gāja nāvē, lai dzīvotu šīs vērtības un idejas.

Ja cilvēks savu tautu, valsti, Tēvzemi uzskata par kaut ko augstāku nekā personīgā labklājība vai dzīvība, viņš ir gatavs mirt, aizstāvēt šīs tiesības uz savu nacionālo piederību, savu valsti un savu Tēvzemi. Ja cilvēks, kurš ieņem augstu valsts amatu, savu labklājību vērtē augstāk par visu pasaulē, laikā paēstas pusdienas viņam būs svarīgākas par jebkuru valstī laikus veiksmīgi realizētu izglītības, medicīnas vai lauksaimniecības reformu.

Nacionālās piederības apziņa nav abstrakta, no pirksta izzīsta ideja, kas vieno ap sevi cilvēkus. Nacionālā piederība ir realitāte, kas izpaužas valodā, mentalitātē, sadzīves tradīcijās. Tā ir Dieva dota iespēja lielām cilvēku grupām apvienoties kopējai rīcībai savu interešu īstenošanai un kopēju mērķu sasniegšanai. Nacionālās piederības apziņa ir kā vidusskolas eksāmens, bez kura nokārtošanas nav iespējama tālāka izglītība augstskolā. Kosmopolītu un internacionālistu idejas par visas cilvēces globālu apvienošanu, noliedzot, atmetot un kā mazsvarīgu pasludinot cilvēku tautību – tas ir muļķīgs (pareizāk sakot, noziedzīgs) mēģinājums studēt augstskolā, nebeidzot vidusskolu. Globālu mērķu un interešu īstenošanai ir jāapvienojas visas pasaules tautām, nevis visas pasaules cilvēkiem. Cilvēks ir tikai vispasaules sabiedrības elementārdaļiņa. Arī savas mājas mēs taču nebūvējam no atomiem vai molekulām. Mājas ceļ no būvmateriāliem, kuros šīs molekulas un atomi dažādās kombinācijās ir jau apvienojušies. Līdzīgi arī cilvēkiem vispirms sevi jāapzinās un ar savu darbību jāapliecina vienotība un piederība kādai konkrētai tautai un tikai tad var būt runa par globāla mēroga cilvēces apvienošanu uz līdztiesības, savstarpējas draudzības un sadarbības principiem.

Bet ne jau tādēļ šodien popularizē kosmopolītisma un globālisma idejas, lai apvienotu cilvēci. To dara ar mērķi iznīcināt nacionālās piederības apziņu cilvēku prātos, padarot mūs par klaidoņiem bez tautības un dzimtenes. Un cīņa pret šo nejēdzību būtībā ir katras nacionāli patriotiskas organizācijas dzīvības vai nāves jautājums. Tādēļ ir jānotiek cīņai, nevis cīņas imitācijai. Ja pa politiskā teātra skatuvi mūsdienu Lāčplēsis skraidīs ar kartona zobenu pie sāniem, visu krāsu bruņiniekiem klanīdamies, par integrāciju, toleranci un minoritāšu tiesībām runādams – mēs neuzvarēsim. Ja Hamlets latviešu mūsdienīgajā versijā savas slavenās frāzes «Būt vai nebūt!» vietā nošļukušā balsī teiks «Kā nu būs, tā būs!», jebkura cīņa vispār zaudēs savu jēgu. Savulaik Klauzevics teica: «**Ja kāda glēva tauta pazūd, pasaule kļūst tīrāka.**» Latvieši nav glēva

tauta, tikai savai aizstāvībai mums ir uzspiesti tādi spēles noteikumi, pēc kuriem nav cerību uzvarēt.

Lai iespaidotu valsts politiku mums vēlamā virzienā, ir jādibina politiska partija, tad jāspēj atrast tādi iespaidīgi sponsori, kuru dāsnie ziedojumi nodrošinātu uzvaru dārgajā priekšvēlēšanu cīņā un visbeidzot jāiegūst vairākums Saeimā. Spēlēt pēc šādiem noteikumiem un domāt par uzvaru ir tas pats, kas ar desmit latiem kabatā doties uz kazino, cerībā apspēlēt un izputināt kazino īpašnieku. Pat Repšiem ar savāko miljonu un iespaidīgo Saeimā iekļuvušo partijas biedru skaitu nācās atkāpties un atzīt savu nespēju kaut ko mainīt līdzšinējā Latvijas politikā. Savukārt krievu skolu aizstāvības štābs, pat nebūdamas politiska organizācija, piespieda valdošo režīmu rēķināties ar savām prasībām. Vai šeit visām nacionāli patriotiskajām organizācijām nebūtu viela pārdomām?

Ja nacionālie spēki arī turpmāk pastāvēs atsevišķās, sadrumstalotās organizācijās, nav nekādu cerību un iespēju mainīt valdības politiku vai mobilizēt ļaužu masas nacionālo interešu aizstāvībai. Bet apvienošanās joprojām neveicas. Varbūt nekaitētu pārņemt kaut vai tirdzniecības sfērā vērojamo pieredzi, kur atsevišķi nelieli tirdzniecības uzņēmumi, saglabājot zināmu patstāvību, apvienojas vienā SIA un, izmantojot šo jauno identitāti kā vienotu marketinga elementu, veiksmīgi ietekmē ļaužu apziņu sava biznesa labā? Ir jārikojas! Laika domāt nav palicis daudz. Attiecības starp latviešiem un svešautiešiem saasinās. Un savu spēju apvienoties krievvalodīgie mums jau ir demonstrējuši.

Vai šī būtu tā pareizā bērnu audzināšana?

Ir rīts. Spoži spīd saule. Gar guļošā bērna gultu nervozi staigā māmiņa. Viņa zina, ka pēkšņa modināšana no miega var traumēt bērna psihi. Ar klusu, kautrīgu ieklepošanos, viņa cenšas veicināt atmošanās procesu. Beidzot tas notiek. Kad bērna acis paveras, liegi glāstot viņam galviņu, māte apjautājas vai auklējums šodien vēlas doties uz skolu. Saņēmusi vispirms nenoteiktu, bet pēc tam apstiprinošu atbildi, māte sāk satraukti rosīties, jo līdz mācību sākumam laika atlicis samērā maz, bet tik daudz kas vēl ir jāpaspēj izdarīt. Sagatavot visu nepieciešamo mutes nomazgāšanai, pasniegt šī rīta bērna gaumei pieņemamas drēbes un izveidot viņa individualitātei atbilstošu frizūru nav nemaz tik vienkārši. Tas viss jā dara tā, lai bērns ne mirkli neizjustu diskomfortu, nebūtu aizskarts vai apvainots. Labi, vismaz, ka iepriekšējā vakarā dažādos istabas kaktos un pagultē izmētātos apģērba gabalus un apavus māte jau iepriekš tālredzīgi ir savākusi vienkopus, iztīrījusi un sakārtojusi.

Bērnā, kad viņš dodas uz skolu ir jābūt pietiekoši firmīgi apģērbtam, pietiekoši moderni sasukatam un pietiekoši labi apģērbtam ar kabatas naudu, lai klases biedri viņu cienītu un bērna fiziski un intelektuāli vēl nenobriedušajai personībai nerastos depresija vai nepilnvērtības komplekss. Tā, kā prasība pēc skolēnu formas tērpiem ir atcelta, bērna apģērbs kalpo vēl arī par jauku ģimenes materiālo iespēju demonstrāciju, kas apvienota ar brīvu fantāzijas lidojumu, ne reti pārsteigumā un skaudībā liek nobālēt pat pedagogiem.

Stundas skolā, kā jau tas pienākas, sākas ar pirmo zvanu. Apmēram puse no skolēniem vēl nav ieradusies, jo rītos bērniem parasti ir vissaldākais miegs. Savstarpējās sarunās bērni pat nepamana ienākušo skolotāju. Tikai tad, kad skolotājs ar vieglu, goddevīgu paklanīšanos sveicina skolēnus un lūdz atļauju piedalīties stundā, skolēnu galvas pakāpeniski pagriežas viņa virzienā. Klasē nedaudz pieklususi balsu murdoņa ir zīme, ka skolotājs nav atraidīts. Atviegloti uzelpojis, viņš ieņem savu vietu pie nelielā galdiņa klases priekšā un atver klases žurnālu. Mācību darbs var sākties. Lai piesaistītu bērnu uzmanību, skolotājs vispirms pastāsta dažas anekdotes un parāda vienu samērā interesantu triku ar spēļu kārtīm. Kad tas izdarīts, skolotājs pakavējas atmiņās pie iepriekšējā stundā padarītā un nemanot pāriet pie jaunās mācību vielas izklāsta. Ir brīži, kad savu priekšnesumu skolotājam gan nākas pārtraukt, jo jāatvainojas no jauna atnākušajiem skolēniem par to, ka stunda iesākta nesagaidot viņu ierašanos. Šie sīkie starpgadījumi tomēr nespēj samaitāt klasē valdošo omulīgo gaisotni. Kraukšķ čipsi un saulespuķu sēkliņas skolēnu veselīgajos zobos. Plīkšķ aiz vaigiem aizbāztās košļenes, čaukst daudzkrāsainie sūkājamo karamelu ietinamie papīriņi un no kāda pārnēsājamā «Panasonic», skan klusināta rokmūzika.

Vēja spārnim aizsteidzas laiks un skolēnus starpbrīdī aicina zvana skaņas. Pirms vēl skolotājs paspējis piecelties un aizvērt žurnālu, skolēni kā jauks, draiskulīgs putnēnu bariņš traucas ārā no klases. Nobrīkšķ durvis, žēli iekaucas eņģes un daudz balsīgi blāvieni, spiedzieni un soļu dīpoņa piepilda skolas koridoru. Liela daļa zēnu un meiteņu dodas uz mājīgo smēķētavu, kas izveidota, lai bērni ziemas laikā, pagalmā smēķējot, nesaukstētos. Smēķētava atrodas skolas apakšējā stāvā, blakus pirmo triju klašu telpām. Tas darīts tādēļ, lai pirmīšu nikotīna apduļļinātajām galviņām pēc smēķēšanas būtu vieglāk atrast atpakaļceļu uz klasi.

Nesteidzīgi sūcot cigaretes un iemalkojot bezalkoholisko aliņu vai kādu no jauniešiem domātajiem «enerģijas dzērieniem», skolēni šeit pārrunā pēdējās redzētās videofilmas, dalās videospēļu pieredzē, spriež par jaunāko modē, popmūzikā, kārtu savstarpējās attiecības un kaļ plānus ko darīt un kurp doties, kad stundas būs beigušās. Telpas iekārtojumu smēķētavai, protams, veidojuši paši skolēni, izmantojot savas tiesības brīvi izteikties. Ar skolas vadību šeit nekas nav jāsaskaņo. Varbūt tieši tādēļ skolēnu

radošā iztēle un personības talantu izpausmes šeit uzplaukušas visā pilnībā. Pat dažs labs modernās mākslas muzejs nespētu sacensties ar šīs telpas noformējumā izmantoto dekoratīvo elementu daudzveidību. Taču vienlaicīgi nav aizmirstas arī dažas tīri praktiskas, skolēniem vajadzīgas lietas. Pie sienas redzamā vietā, starp kādu seksuālajām minoritātēm piederošu popmūziķu grupas attēlu un šausmu filmas reklāmu atrodas arī liels plakāts ar Valsts cilvēktiesību biroja un citu bērnus glābjošu organizāciju un iestāžu telefona numuriem un adresēm. Ir svarīgi, lai bērni zinātu pie kā griezties, ja viņiem kādu pārestību nodara pedagogi, vecāki, kārtību sargājošo iestāžu darbinieki vai vēl kādi citi jauni cilvēki.

Paiet starpbrīdis un skolas zvans pārtrauc jauko atpūtas mirkli. Skolēni nesteidzīgi dodas uz klasēm. Sākas nākošais darba cēliens.

Tā, līdzīgi gājputnu kāšiem rudenīgajās debesīs, arvien jaunas mācību stundas seko cita citai. Mainās mācību priekšmeti un skolotāji, bet pedagogu darba stils un principi paliek nemainīgi. Ir jāņem vērā, ka bērnus nedrīkst traumēt ar kategoriskām prasībām zināšanu apguves vai disciplīnas jomā. Ir jāsaprot, ka ne visi skolēni spēj uztvert stundā aplūkoto mācību vielu un tāpēc viņiem reizēm ir garlaicīgi. Tas ir ļoti normāli, ja bērns, kurš no klases uz klasi ir pārcelts ar nesekmību atsevišķos priekšmetos, vairs nav spējīgs saprast par ko īsti attiecīgajā mācību stundā tiek runāts. Bet uzmanīties viņam ar kategoriskām prasībām zināšanu jomā vai kaut kādā veidā izteikt negatīvu atzinumu par viņa sekmēm, tas nenoliedzami būtu nepieļaujams pazemojums, kas varētu radīt šim bērnam garīgu traumu vai pat iedzītu viņu depresijā. Šī principa ievērošana vēl svarīgāka būs tad, kad vispārīglītojošo skolu klasēs ar nolūku labāk integrēties sabiedrībā, mācīsies arī tie, kuri pēc novecojošās pedagoģijas atziņām vēl joprojām atrodas speciālajās, bērniem ar garīgo atpalcību domātajās skolās.

Pēc stundām smēķētavas telpā notiek skolēnu padomes sēde. Darba kārtībā ir vairāki jautājumi. Kā pirmā tiek sastādīta kolektīva vēstule Cilvēktiesību aizsardzības birojam par matemātikas skolotāja Kociņa barbarisko, cietsirdīgo un cilvēka cieņu pazemojošo izturēšanos pret vienu no skolēniem. Kad šis zēns matemātikas kontroldarba laikā, ar cigareti priekšā sēdošā drauga džinsu jakā (lai vairotu tās dekoratīvo vērtību) centies iededzināt populāra estrādes ansambļa nosaukumu, viņam nemanot, no mugurpuses uzbrucis matemātikas skolotājs Kociņš, sāpīgi pavelkot aiz auss un atņemot cigareti, kas bija šī zēna privātīpašums. Skolotāja vainu pastiprina arī tas, ka viņš cietušo aizskāris mutiski, nosaucot par cietpauri un huligānu. Tādējādi ir rupji pārkāpts Bērnu tiesību aizsardzības likuma devītais pants, kas aizliedz cietsirdīgi izturēties pret bērniem, viņus fiziski sodīt, aizskart viņu cieņu un godu. Skolēnu padomes vienbalsīgi pieņemtajā vēstulē tika pieprasīta skolotāja Kociņa padzīšana no skolas un attiecīgas krimināllietas ierosināšana.

Otrs apspriežamais jautājums bija saistīts ar pirmo klašu skolēnu sekmju novērtēšanu. Tā, kā atzīmju likšana, lai netraumētu bērnus pirmajās klasēs ir aizliegta, galvenais stimuls mācībām ir skolotāja uzslava. Skolēnu padome par savu mērķi bija spraudusi sīkāku šīs uzslavas reglamenta izstrādāšanu. Skolotājam taču būtu jāzina, kuros gadījumos uzslava izsakāma tikai vārdos, bet kuros gadījumos nepieciešama arī galviņas paglaudīšana vienu, divas vai vairākas reizes. Pēc ilgām debatēm, konkrēts lēmums šajā jautājumā tomēr vēl netika pieņemts.

Kā trešā un pēdējā skolēnu padomei darba kārtībā bija tematu izvēle kārtējās nedēļas ārpusklases nodarbībām. (Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13. pantu bērniem ir tiesības saņemt JEBKĀDA veida informāciju) Pārsprieduši piedāvājumu, skolēni izvēlējās noklausīties priekšlasījumus par trim viņus īpaši ieinteresējošām tematiem. Tās bija: «Sprāgstvielu un spridzekļu izgatavošana mājas apstākļos», «Homoseksuālisms kā dzīves norma» un «Vieglās narkotikas un to lietošana».

Ar to arī skolēnu padomes sēde bija beigusies un bērni devās mājup. Protams, šis mājupceļš ne visiem bija tas taisnākais. Bērni, kā jau bērni – pēc grūtajām mācību stundām mīl izklaidēties, padraiskoties, paklaidot pa ielām, iegriezties video spēļu zālē, pasēdēt kafējnīcā, vai sapulcēties mazā tusiņā kāda klases biedra dzīvoklī. To visu viņiem nodrošina tiesības uz privāto dzīvi, tiesības uz biedrošanās brīvību un tiesības uz atpūtu un brīvā laika pavadīšanu atbilstoši savām vēlmēm un interesēm. Dažkārt no skolēniem tīri nejauši izveidojas jaunas kompānijas, kas bez ļauna nodoma, metot ar akmeņiem, mazliet paķircina garāmbraucošo automašīnu šoferus, pienaglo pie koka kādu kaķīti, vai vienkārši no daudzstāvu nama kāpņu telpas loga uzšplauj uz galvas kādam garām ejošam pensionāram. Šeit nav par ko uztraukties, jo augošiem bērniem jau piemīt tieksme aktīvi iepazīt, pētīt un vērtēt apkārtējo pasauli. Tas ir tāds personību un talantu veidošanās periods. Tā ir bērnu garīgās un fiziskās izaugsmes neatņemama sastāvdaļa. Pamazām visu sapratuši, viņi noteikti kļūs par godīgiem, kārtīgiem un cienījamiem mūsu tolerantās un humānās valsts pilsoņiem, kas ar savām dziļajām zināšanām un erudīciju, bez jebkādiem aizspriedumiem, veidos gaišo Latvijas tēlu nākotnes pasaulē.

Bet varbūt jūs par to šaubāties?